

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2021

ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมในอาชุนิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน ฆราวน์

เกศกนก เสงี่ยมจำรัส
คณะอักษรศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Comparative Literature Commons](#)

Recommended Citation

สงี่ยมจำรัส, เกศกนก, "ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมในอาชุนิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน ฆราวน์" (2021). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 5354.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5354>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยม
ในอาชุนิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แคน บราวน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONFLICT BETWEEN RELIGIONISM AND SECULARISM
IN DAN BROWN'S 'ROBERT LANGDON' CRIME FICTION SERIES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

FACULTY OF ARTS

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมใน

อาชุนิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน บราวน์

โดย

น.ส.เกศกนก เฮงจำรัส

สาขาวิชา

วรรณคดีเปรียบเทียบ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองแสง เชาวร์ชติ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ชาติอุดมพันธ์)

คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช ชาติอุดมพันธ์)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองแสง เชาวร์ชติ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.พลี ยุวชิต)

กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เทศกนก เสงจำรัส : ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมในอาชญานิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน บราวน์. (THE CONFLICT BETWEEN RELIGIONISM AND SECULARISM IN DAN BROWN'S 'ROBERT LANGDON' CRIME FICTION SERIES) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ทองแสง เชาวร์ชติ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปมความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมในอาชญานิยายชุด โรเบิร์ต แลงดอน ของแดน บราวน์ อาชญากรรมชุดดังกล่าวเรื่องแต่งที่นำเสนอการปะทะกันระหว่างผู้นิยมศาสนาอย่างสุดโต่งกับผู้คนในโลกฆราวาส โดยนำเสนอทั้งความรุนแรงที่ฝ่ายศาสนานิยมเป็นผู้ก่อและความรุนแรงที่ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้ก่อผ่านอาชญากรรมที่ปรากฏในตัวละคร นักสืบที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้งและทำให้สังคมกลับสู่สภาพปกติอีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่าอาชญานิยายชุด โรเบิร์ต แลงดอน ใช้รูปแบบอาชญานิยายและการสืบสวนสอบสวนในการนำเสนอความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลในสังคมปัจจุบัน โดยสาเหตุของความขัดแย้งที่ถูกนำเสนอ ได้แก่ การพยายามช่วงชิงพื้นที่ในสังคมคืนโดยฝ่ายศาสนานิยม การตีความพระคัมภีร์ที่ไม่ตรงกัน การพยายามครอบงำเรื่องเล่าศาสนาด้วยวิถีฆราวาส การใช้องค์ความรู้ทางฆราวาสอย่างสุดโต่งและการพยายามกำจัดศาสนาออกจากโลกฆราวาส ในขณะเดียวกัน นักสืบของเรื่องที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางและผู้ไกล่เกลี่ย ก็สามารถเข้ามาประนีประนอมความขัดแย้งผ่านการทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างศาสนาและโลกฆราวาส จัดการอาชญากรรม และทำให้ผู้อ่านคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่ตัวบทนำเสนอได้

สาขาวิชา วรรณคดีเปรียบเทียบ

ลายมือชื่อนิสิต

.....

ปี 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

การศึกษา

.....

6080107322 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEYWORD: Crime Fiction, Dan Brown, Secularism, Religionism

Katkanok Hengchamrat : THE CONFLICT BETWEEN RELIGIONISM AND
SECULARISM IN DAN BROWN'S 'ROBERT LANGDON' CRIME FICTION
SERIES. Advisor: Asst. Prof. Dr. THOSAENG CHAOCHUTI

This thesis aims to analyze the conflict between religionism and secularism in the *Robert Langdon* crime fiction series by Dan Brown. This crime fiction series presents the clash between those with excessive religion zeal and those with secular world views. It depicts, in the form of crime, both the violence caused by the religious zealots and the secularists and portrays a detective who mediates the conflict and returns the society to its status quo.

The study shows that the *Robert Langdon* crime fiction series uses the form of crime and detective fiction to portray the conflict between religionism and secularism which reflects the anxiety of today's society. The causes of the conflict depicted in the series include: the attempt to take back public sphere by the religious zealots, the conflicted interpretations of religious scriptures, the secularists' attempt to change religious narrative, the misuse of secular knowledge, and the attempt to eliminate religion from the secular world. Meanwhile, the detective of the story acts as an intermediary and manages to mediate the conflict by pointing out the link between religion and the secular world, solve the crime, and relieve the readers' anxiety about the conflict that the fiction portrays.

Field of Study: Comparative Literature

Student's Signature

.....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature

.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ตามเป้าหมาย นอกจากความตั้งใจของผู้วิจัยเองแล้ว ยังเป็นผลมาจากคำแนะนำจากผู้มีคุณวุฒิหลายท่านที่ช่วยให้ความความกระจ่าง ความรู้ และความเข้าใจเพื่อให้ผู้เขียนสามารถดำเนินการวิจัยให้เสร็จลุล่วงไปได้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองแสง เซาว์ซุติ สำหรับความอดทนและความกรุณาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำตลอดการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุรเดช โชติอุดมพันธ์ สำหรับการให้คำปรึกษาในการพัฒนาหัวข้อวิจัย ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิกานต์ คงศักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โทเบียส เมสเลอร์ สำหรับความเป็นกัลยาณมิตรและเป็นผู้ให้คำปรึกษาทุกครั้งที่ผู้วิจัยตั้งคำถามกับการเลือกของตัวเอง ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ บาหยัน อิมสำราญ สำหรับคำแนะนำ กำลังใจ และอาหารอร่อย ๆ ที่ชวนทานทุกครั้งที่ได้พบกัน ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารียา หุตินทะ และ อาจารย์ ดร.นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์ สำหรับการเปิดโลกรวรรณกรรมไทยร่วมสมัยให้กับผู้เขียน ขอขอบคุณคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ของภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ช่วยให้เส้นทางการเรียนรู้นี้เป็นไปได้ด้วยดี

นอกเหนือจากนี้ ยังขอขอบคุณ คุณวรวิรัตน์ ปาณรงค์ และ คุณจุฑามาศ บุญเผือก สำหรับความเอื้อเฟื้อ ขอขอบคุณอริยะ จินะเบ็งกาดและเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนสำหรับมิตรภาพที่ดี สุดท้ายขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่เชื่อมั่นในทุกทางเลือกและเป็นลมใต้ปีกของผู้วิจัยตลอดมา ตั้งแต่เป็นเด็กจนถึงปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

เกศกนก เสงี่ยมจำรัส

สารบัญ

	หน้า
.....ค	
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
..... ง	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตการวิจัย	9
1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย	9
1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
บทที่ 2	14
ศาสนากับชมราวาส: สายธารความขัดแย้ง ชมราวาสนิยม และหลังชมราวาสนิยม	14
2.1 สายธารความขัดแย้งระหว่างศาสนากับชมราวาสนิยม	15
2.1.1 เรื่องเล่าของความขัดแย้งระหว่างศาสนากับโลกชมราวาส.....	15
2.1.2 ความขัดแย้งภายในของฝ่ายศาสนานิยม	26
2.2 ชมราวาสนิยมและสมมติฐานของชมราวาสนิยม.....	29

2.3 ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยม (Scientism) ในฐานะอาการของกระบวนการฆราวาสภิวัตน์.....	35
2.4 หลังฆราวาสนิยม.....	38
2.5. วัฒนธรรมอเมริกันกับการสะท้อนสภาวะความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาส นิยม	40
บทที่ 3.....	44
ความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายศาสนานิยมในอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน'	44
3.1 การสร้างตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างโลกสมัยใหม่ที่ใช้ตรรกะของ ฆราวาสนิยมเป็นหลักกับฝ่ายศาสนานิยมที่วางตัวเป็นปฏิบัติ.....	45
3.2 การเลือกใช้อากและสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งกันระหว่างฝ่าย ศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในโลกสมัยใหม่	59
3.3 การสร้างอาชญากรรมและความรุนแรงที่สะท้อนให้เห็นแรงจูงใจและเป้าหมายที่สุดโต่งของ ฝ่ายศาสนานิยมในโลกสมัยใหม่.....	64
3.4 การสืบสวนสอบสวนและการจัดการอาชญากรรมในฐานะการประนีประนอมความขัดแย้งที่ เกิดจากฝ่ายศาสนานิยม	83
บทที่ 4.....	94
ความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน'	94
4.1 การสร้างตัวละครฝ่ายศาสนานิยมที่มีความคิดสุดโต่งและเลือกใช้ความรู้ในทางฆราวาส นิยมด้วยวิธีที่ผิดจริยธรรม	95
4.2 การสร้างฉากที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมกับสังคมสมัยใหม่ที่ ยังคงมีความความเชื่อมโยงกับอุดมคติทางศาสนาหรือชุดศีลธรรมเดิม	112
4.3 การสร้างอาชญากรรมและความรุนแรงโดยฝ่ายฆราวาสนิยมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความ รุนแรงของอุดมการณ์ฆราวาสนิยมและกระบวนการฆราวาสภิวัตน์.....	122
4.4 การสืบสวนสอบสวนและการไขคดีอาชญากรรมเพื่อจัดการกับสภาวะฆราวาสนิยมสุดโต่ง และทำให้สังคมกลับสู่สังคมฆราวาสที่ประนีประนอม.....	152
บทที่ 5.....	165

สรุป.....	165
5.1 บทสรุป	165
5.2 ข้อเสนอแนะ	170
บรรณานุกรม	172
ประวัติผู้เขียน.....	177

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หนึ่งในบรรดานวนิยายประเภทที่สะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมได้ดีที่สุดคืออาชญากรรม ซึ่งเป็นงานเขียนประเภทที่ตอบสนองสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่ร่วมสมัยได้อย่างรวดเร็วไว้วางใจ ด้วยคุณสมบัติการเป็นวรรณกรรมประชานิยม (popular fiction) ที่ทำให้นักเขียนต้องผลิตงาน ออกมาอย่างรวดเร็วทันกระแสสังคม และแน่นอนว่าจะต้องเข้าถึงผู้อ่านได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกัน คุณสมบัติที่เชื่อมโยงกันระหว่างสังคมและการผลิตนิยาย ฮีทเธอร์ เวอร์ริงตัน (Heather Worthington) ได้ให้ข้อวินิจฉัยถึงลักษณะของอาชญากรรมนิยายไว้ว่า

The genre offers new and exciting insights into the cultures that produce it; its very status as popular and accessible literature means that it responds quickly to change, that it can incorporate cultural and social shifts almost immediately into this text. We see clearly, in crime fiction, the anxieties, the morals, and values of the contemporary society.

(Worthington, 2011, p. ix)

ข้อความที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมนิยายมีลักษณะพิเศษสองประการด้วยกัน ประการแรกคือ 'การเข้าถึงได้ง่ายและเป็นที่นิยม' ประการที่สองคือ 'การสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมได้ชัดเจน' ผ่านประเด็นเรื่องความวิตกกังวล ศีลธรรม และค่านิยมของสังคมที่ร่วมสมัยกับช่วงเวลาที่ถูกเขียนขึ้น นอกจากนั้นงานเขียนประเภทนี้ยังนำเสนอวิธีจัดระเบียบสังคมให้กลับมาเข้าที่เข้าทาง หลังจากอาชญากรรมเข้ามาทำให้เสียรูปเดิมไปผ่านการไขคดีของตัวละครนักสืบอีกด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมนิยายทำหน้าที่ทั้งนำเสนอและปฏิสัมพันธ์กับบริบทที่หยิบยกมาไว้ในตัวบทเลยทีเดียว

เรื่องเล่าเกี่ยวกับอาชญากรรมที่เป็นองค์ประกอบหลักของอาชญากรรมนิยายปรากฏให้เห็นอยู่ในสังคมมาเป็นเวลานานแล้วโดยพิจารณาได้จากวรรณคดีจากยุคกรีกโบราณอย่างเรื่อง *Oedipus Rex* (429 ปีก่อนคริสตกาล) ของโซโฟคลีส (Sophocles) ซึ่งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับอาชญากรรมและการตามหาตัวฆาตกร และการตามหาตัวอาชญากรและไขปริศนาอาชญากรรมได้ก็ทำให้

สถานการณ์ที่ผิดปกติของเมืองธีบส์คลี่คลายได้ในที่สุด บทละครเรื่องนี้ได้นำเสนอปัญหาที่เกิดจากอาชญากรรมและยังนำเสนอกระบวนการหาความจริงที่เราสามารถเห็นได้ในอาชุนิยายที่มีการสืบสวนสอบสวนในยุคต่อมา เช่นเดียวกับในบทละครเรื่อง *Hamlet* (ระหว่างปี 1599-1602) ของ วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare) ที่เล่าเรื่องราวของอาชญากรรมและการสืบหาอาชญากร จะเห็นได้ว่าในบทละครทั้งสองเรื่องที่กล่าวมานำเสนอความวุ่นวายที่เกิดขึ้นกับระเบียบของสังคม (social order) ที่เกิดจากอาชญากรรม และยังได้นำเสนอการสืบหาดันตอาชญากรรมที่ช่วยให้สภาวะของสังคมกลับมาเป็นปกติดังเดิม จนกระทั่งถึงยุคแห่งการใช้เหตุผล (The Age of Reason) เป็นต้นมาที่เริ่มมีพัฒนาการแนวคิดแบบเหตุผลนิยม (Rationalism) ซึ่งส่งผลให้อาชุนิยายยุคหลังเน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวนอันมีตรรกะที่เป็นเหตุเป็นผลมากขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการกำจัดความวุ่นวายที่เกิดจากอาชญากรรมเพื่อรักษาระเบียบและทำให้สังคมกลับเข้าสู่สภาวะเดิม (Scaggs, 2005)

อาชุนิยายคลาสสิกจนถึงอาชุนิยายในปัจจุบันนำเสนอความวุ่นวายของสังคมและวิธีการคืนความสงบให้สังคมโดยการนำเสนอแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นหลักความคิดแบบเหตุผลนิยมซึ่งเป็นแนวคิดกระแสหลักในสังคมสมัยใหม่ผ่านการเน้นกระบวนการสืบสวนสอบสวนในเรื่องอาชุนิยายประเภท 'whodunit' ที่มีเป้าหมายหลักเพื่อหาคำตอบว่า 'ใครเป็นผู้ก่ออาชญากรรม' เริ่มต้นมาจากเรื่องสั้นชุด "Tales of Ratiocination" ของเอ็ดการ์ แอลลัน โป (Edgar Allan Poe) ที่สร้างตัวละครนักสืบสมัครเล่นชื่อ ซี. ออคุสต์ ดูแปง (C. Auguste Dupin) ซึ่งเป็นต้นแบบของนักสืบในยุคต่อมา รวมถึง เซอร์ล็อก โฮล์มส์ (Sherlock Holmes) ของอาร์เธอร์ โคนัน ดอยล์ (Arthur Conan Doyle) และ แอร์กูล์ ปัวโรต์ (Hercule Poirot) ของ อากาธา คริสตี้ (Agatha Christie) ด้วย นักสืบในอาชุนิยายเหล่านี้มีลักษณะเป็นเหมือน "เครื่องจักรเหตุผล" (Reasoning Machine) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้เหตุผล และตัดขาดจากอารมณ์ความรู้สึก ความเชี่ยวชาญด้านการใช้เหตุผลทำให้นักสืบสามารถไขคดี ปิดโปงคนร้าย และทำให้สถานการณ์กลับสู่ปกติได้ กระบวนการนี้เป็นไปตามสมมติฐานของนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่ต้องค้นความเป็นระเบียบเรียบร้อยและกำจัดความวุ่นวายในสังคมที่เกิดจากอาชญากรรมออกไปด้วยวิธีที่มีเหตุผลและเป็นวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าตนเองอยู่ในโลกที่มีความเป็นเหตุเป็นผล (Sparling, 2011, p. 202) การเชิดชูวิทยาศาสตร์และเหตุผลที่ปรากฏในรูปแบบของอาชุนิยายสอดคล้องกับช่วงเวลาในเรื่องแต่งที่อาชุนิยายแนวนี้นิยม ซึ่งคาบเกี่ยวกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมใน

ยุโรป (ศตวรรษที่ 18-19) อันเป็นผลพวงมาจากการปฏิวัติวิทยาศาสตร์ในศตวรรษก่อนหน้า ความบันเทิงรูปแบบนี้จึงไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญแต่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ผู้คนให้คุณค่าของยุคสมัยได้ชัดเจน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทวรรณกรรมกับความพยายามจัดระเบียบสังคมของอาชุนิยายมี “รูปแบบอาชุนิยายกรรม” เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เราสามารถอ่านได้ว่าทำไมเรื่องเล่าเหล่านี้จึงได้พยายามลงไปจัดการความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคม โดยมันทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวล (anxiety) ของยุคสมัยและตัวบทได้ดี ปีเตอร์ เมสเซนท์อ้างอิง แคเธอรีน นิกเคอร์สัน (Catherine Nickerson) ว่าอาชุนิยาย “represent[s] in a generally realistic style the most anxiety-producing issues and narratives of a culture” (Messent, 2013, p. 12) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาชุนิยายทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประเด็นปัญหาและเรื่องเล่าที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ได้อย่างสมจริง

ประเด็นเรื่องการนำเสนอความวิตกกังวลที่นิกเคอร์สันเสนอปรากฏให้เห็นในอาชุนิยายอย่าง เซอร์ล๊อค โฮล์มส์ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของประเทศเจ้าอาณานิคมที่มีต่อสิ่งที่ถ่ายเทเข้ามาจากประเทศอาณานิคมผ่านการกลับมาจากอาณานิคมของตัวละครหลายตัวที่อยู่ในเรื่อง โดยยุมนา ซิดดีกี (Yumna Siddiqi) ได้เสนอเอาไว้ในบทความชื่อ “The Cesspool of Empire: Sherlock Holmes and the Return of the repressed” (2006) ใจความว่า

“Doyle’s preoccupation with the faith of the returned colonial in his detective storied stemmed not only from a traumatic personal experience but also from broader cultural anxieties about Empire.”

(Siddiqi, 2006, p. 236)

แสดงให้เห็นว่าตัวละครที่กลับมาจากประเทศอาณานิคมสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลถึงผลกระทบที่เกิดจากตอนที่ชาวอังกฤษเดินทางออกไปประเทศอาณานิคมแล้วกลับมาพร้อมวัฒนธรรมหรือวิถีปฏิบัติของประเทศอาณานิคมกลับเข้ามาด้วย ส่วนในวิทยานิพนธ์เรื่อง *ปัญหาสังคมและความวิตกกังวลในอาชุนิยายร่วมสมัยของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย (2558)* กานติศา ขยันการนาวิเสนอว่าอาชุนิยายในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวียแสดงให้เห็นความวิตกกังวลในเรื่องความรุนแรงต่อเพศหญิง การกลับมาของแนวคิดลัทธิวิทยาศาสตร์ และการเมืองเรื่องสงคราม

โดยวิทยานิพนธ์เล่มนี้แสดงให้เห็นว่าแม้ประเทศในแถบสแกนดิเนเวียจะมีความสงบและมีอัตรา
การเกิดอาชญากรรมต่ำ แต่งานเขียนประเภทอาชญาวิทยาก็สามารถตีแผ่และนำเสนอความวิตก
กังวลที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมสมัยของประเทศในแถบนี้ได้เช่นกัน

ไม่เพียงอาชญาวิทยายะแสดงให้เห็นความวิตกกังวลของสังคมผ่านตัวบทเท่านั้น ‘การอ่าน’
อาชญาวิทยาก็ยังทำหน้าที่ในการผ่อนคลายความวิตกกังวลของผู้อ่านด้วย เนื่องจากอาชญาวิทยา
ทำหน้าที่นำเสนอความปั่นป่วนของสังคมที่เกิดจากอาชญากรรม และอาชญากรรมที่ปรากฏอยู่ใน
อาชญาวิทยาก็คือประเด็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในสังคม การได้อ่านวิธีที่นักสืบสืบสวน
คดีและแก้ไขปัญหาจึงสามารถทำให้ผู้อ่านคลายกังวลเกี่ยวกับปัญหาสังคมและเชื่อว่าปัญหาที่
เกิดขึ้นจะอยู่ในระดับที่ระบบยังจัดการได้

ด้วยคุณสมบัติของอาชญาวิทยายี่กล่าวมาข้างต้น ทำให้งานเขียนประเภทนี้กลายเป็น
วรรณกรรมประชานิยมประเภทหนึ่งที่มีผู้คนให้ความสนใจอย่างมาก เห็นได้จากรายชื่อหนังสือขาย
ดีที่มีอาชญาวิทยาดิตอันดับทั้งในหนังสือที่ขายได้มากกว่า 100 ล้านเล่มและลำดับที่ลดหลั่นลงมา
The Da Vinci Code (2003) หนังสือลำดับที่สองของอาชญาวิทยาชุดโรเบิร์ต แลงดอน (Robert
Langdon series) โดยนักเขียนชาวอเมริกันที่ใช้นามปากกาว่า แดน บราวน์ (Dan Brown) ก็เป็น
อาชญาวิทยายี่เล่มที่ติดอันดับหนังสือที่ขายได้มากถึง 50 ถึง 100 ล้านเล่ม (*Lists of Best-Selling
Books*, 2022) ทำให้บราวน์กลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงในชุมชนหนังสือทั่วโลก และอาชญา
วิทยาชุด โรเบิร์ต แลงดอน ของแดน บราวน์ ทั้ง 5 เรื่อง ได้แก่ *Angels & Demons* (2000) *The
Da Vinci Code* (2003) *The Lost Symbol* (2009) *Inferno* (2013) และ *Origin* (2017) ก็
นำเสนอความขัดแย้งที่เป็นนามธรรมและมีผลกระทบอย่างมากในสังคมปัจจุบัน เกี่ยวกับเรื่อง
ความคิดความเชื่อทางศาสนากับจุดยืนของโลกสมัยใหม่ที่เริ่มจะมีแรงเสียดทานและแรงปะทะ
หนักขึ้น อาชญาวิทยาชุดนี้มีนักสืบเป็นศาสตราจารย์ด้านสัญลักษณ์วิทยา ศาสนศึกษา และนัก
ประวัติศาสตร์จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ชื่อ ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ภารกิจของเขาคือต้องเข้าไป
แก้ปัญหาและปริศนาที่เกี่ยวข้องกับการปะทะกันระหว่างการกลับมาของอุดมการณ์แบบฝ่าย
ศาสนานิยมกับอุดมการณ์ของโลกปัจจุบันที่เป็นฆราวาสในระดับหนึ่งแล้ว บราวน์นำเสนอแรง
เสียดทานระหว่างอุดมการณ์ทั้งสองแบบออกมาในรูปแบบของอาชญากรรมที่โรเบิร์ต แลงดอน
ต้องสืบสวนและไขปริศนาให้ได้ อาชญาวิทยาชุดนี้จึงสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระหว่างชั่ว
อุดมการณ์สำคัญที่กำลังขับเคลื่อนกันอยู่ในสังคมโลกปัจจุบันและยังสื่อให้เห็นถึงความวิตกกังวล

ของสังคมต่อประเด็นความขัดแย้งดังกล่าวได้ดี ด้วยเหตุนี้ เราจึงสามารถใช้แนวคิดเรื่องรูปแบบและการเมืองของอาชญาวิทยามาอ่านอาชญาวิทยาชุด ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ทั้ง 5 เรื่องเพื่อสำรวจเนื้อเรื่องของอาชญาวิทยาที่นำเสนอปมความขัดแย้งร่วมสมัยเกี่ยวกับการปะทะกันระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยม ว่าเผยให้เห็นถึงความวิตกกังวลของสังคมร่วมสมัยอย่างไรได้

การปะทะกันระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมถูกนำมาเขียนถึงในงานเขียนเชิงสารคดีหลายชิ้น ไม่ว่าจะเป็นจากมุมมองของฝ่ายศาสนานิยมหรือฝ่ายฆราวาสนิยม โดยต่างฝ่ายก็ต่างพยายามนำเสนอทางออกหรือมีข้อโต้แย้งตามแต่ความเห็นของแต่ละฝ่าย สำหรับในพื้นที่ของเรื่องแต่ง ความลึกกลับและซับซ้อนของศาสนามักจะถูกหยิบไปใช้เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่อาชญาวิทยาชุด ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ของแดน บราวน์ เลือกว่าจะหยิบความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมมาเป็นความขัดแย้งหลักของเรื่อง ซึ่งทำให้อาชญาวิทยาชุดนี้ถูกเรียกว่า ‘อาชญาวิทยาระทึกขวัญเกี่ยวกับศาสนา’ (religious thrillers) (Italie, 2017) โดยหากพิจารณาจากเนื้อเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่าอาชญาวิทยาในชุดนี้นำประเด็นเรื่องการปะทะกันของศาสนานิยมและฆราวาสนิยมมาเป็นศูนย์กลางของเรื่องทั้งหมด ส่วนหนึ่งของอาชญาวิทยาชุดนี้จะนำเสนออาชญากรรมและความรุนแรงที่ฝ่ายศาสนานิยมเป็นผู้ก่อเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดจากสถานะอันไม่มั่นคงของฝ่ายศาสนานิยมหลังการปฏิรูปศาสนาและหลังสังคมกลายเป็นฆราวาสมากขึ้น ในทางเดียวกันก็นำเสนออาชญากรรมและความรุนแรงที่ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้ก่อเพื่อแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการผลักดันโลกสมัยใหม่กระบวนการแบบวิทยาศาสตร์มีอำนาจนำและกำจัดการเชื่อทางศาสนาออกไปจากสังคมด้วย

เป็นที่น่าสังเกตว่าในขณะที่โลกกำลังพัฒนาไปข้างหน้าเรื่อย ๆ จนวนิทยาศาสตร์สังคมความน่าเชื่อถือมากกว่าความเชื่อในทางศาสนา แต่ศาสนาก็ยังคงมีที่ยืนอยู่ในสังคมสมัยใหม่อยู่ และวิทยาศาสตร์และศาสตร์ฆราวาสอื่น ๆ ก็ยังไม่สามารถครอบครองอำนาจในการผลิตความรู้หรือ ‘เอาชนะขาด’ ชุมชนศาสนาได้ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากที่ศาสตร์ทางฆราวาสนิยมยังไม่สามารถพิสูจน์ตัวเองว่าสามารถทำหน้าที่ทดแทนศาสนาได้ การหาความรู้ในแบบฆราวาสจำเป็นต้องใช้วิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์ซึ่งอาศัยตรรกะและความเป็นเหตุเป็นผลที่ต้องตัดขาดออกจากอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งทำให้ถูกมองว่าไม่สามารถตอบโจทย์ทางจิตวิญญาณได้ และไม่สามารถถูกปล่อยให้ดำเนินการไปโดยไม่มีชุดจริยธรรมกำกับได้ ศาสนาจึงยังคงมีความสำคัญในฐานะเครื่องมือกำหนดศีลธรรมจริยธรรมของสังคมอยู่ นอกจากนั้นกระบวนการฆราวาสวิถี (secularization) ที่มุ่งหมาย

ทำให้สังคมกลายเป็นฆราวาส ยังผลักดันให้ศาสตร์ทางฆราวาสมีบทบาทเป็นอย่างมาก แต่การใช้วิทยาศาสตร์และศาสตร์ฆราวาสที่ล้นเกิน ทำให้เกิดปัญหาในการใช้องค์ความรู้ของฝ่ายฆราวาสไปในทางที่สุดโต่งและเป็นภัยได้ ความวิตกกังวลของคนในสังคมจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากการปะทะกันระหว่างสองขั้วความคิดเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นจากพฤติกรรมของสังคมฆราวาสที่มีแนวโน้มออกนอกลู่ด้วยเช่นเดียวกัน

ในอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' เราจะเห็นความวิตกกังวล เกี่ยวกับภาวะความสุดโต่งของทั้งสองขั้วความคิดซึ่งมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้ายโดยฝ่ายศาสนาหรือฆราวาส รวมถึงการใช้ศาสตร์องค์ความรู้สมัยใหม่โดยไม่คำนึงถึงแง่มุมทางจริยธรรม นอกจากนี้ สังคมยังต้องเผชิญกับภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก (dilemma) ของความจำเป็นที่จะต้องเลือกข้างใดข้างหนึ่ง เพราะตามสมมติฐานของโลกสมัยใหม่ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมต้องเป็นไปแบบแพ้ขาดชนะขาดเท่านั้น การแบ่งฝักฝ่ายและไม่บูรณาการกันนำไปสู่ภาวะสุดโต่งที่ก่อให้เกิดความรุนแรงได้ อาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' จึงใช้องค์ประกอบของนวนิยายสืบสวนสอบสวนในการพยายามเสนอทางออกและคลายความวิตกกังวลในประเด็นดังกล่าวซึ่งสุดท้ายแล้วสามารถนำไปสู่การไกล่เกลี่ยหรือหาทางให้ความอุ่นใจที่เกิดขึ้นสงบลงได้ ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนและความเชี่ยวชาญในองค์ความรู้ทางฆราวาสและศาสนาที่ตัวละครนักสืบของเรื่องมี

ตัวละครนักสืบในอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' มีลักษณะเป็นผู้ที่ยืนอยู่ในจุดกึ่งกลางระหว่างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยม ซึ่งไม่มีผลประโยชน์ส่วนตัวกับชัยชนะของอุดมการณ์ทั้งสองฝ่าย ดังนั้นเราจึงอาจอนุมานได้ว่าตัวละครเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ประนีประนอมความขัดแย้งและสำรวจประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นหลักการสร้าง 'โรเบิร์ต แลงดอน' ตัวละครนักสืบของเรื่องให้เป็นนักวิชาการและอาจารย์มหาวิทยาลัย ทำให้ตัวของนักสืบมีศักยภาพที่จะชั่งน้ำหนักการตีความและสืบสวนสอบสวนตามหลักความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งเป็นวิธีวิทยาของนักวิชาการโดยทั่วไปอยู่แล้ว ยิ่งไปกว่านั้นแม้ว่านักสืบจะเป็นผู้ที่ศึกษาและมีความเชี่ยวชาญในประวัติศาสตร์ศาสนา แต่เขาก็ประกาศตัวชัดเจนว่าเขาเองศาสนาเป็นเพียงวัตถุทางการศึกษาเท่านั้น การเลือกสร้างตัวละครนักสืบผู้ที่จะเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขความขัดแย้งของอาชญาวิทยาลักษณะนี้ สื่อให้เห็นว่าแดน บราวน์ต้องการเลือกผู้ที่จะเข้าถึงหลัก

คิดของทั้งฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมได้อย่างเป็นกลางและได้รับการยอมรับจากทั้งสองฝ่ายมากที่สุด

การสร้างตัวละครนักสืบแบบนี้ทำให้เห็นได้ว่าจุดประสงค์ในการสืบสวนสอบสวนของอาชญาวิทยานี้เป็นไปเพื่อการประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างหลักคิดของฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมซึ่งอาจเป็นหนทางที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขความขัดแย้งและปมปัญหาที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง เพราะการเลือกให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชนะขาด อาจนำไปสู่ความแตกแยกและนำไปสู่ความรุนแรงและความวุ่นวายที่ไม่อาจลงตัวได้ง่าย ๆ (ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลในสังคมปัจจุบัน) หนทางเดียวที่จะรักษาความสงบและระเบียบเดิมของสังคมเพื่อทำให้สังคมยังคงสภาพที่เป็นอยู่เดิมเอาไว้ได้ ก็คือการหาที่ทางประนีประนอมเงื่อนไขของทั้งสองหลักคิดให้ได้บนพื้นฐานของสังคมที่เป็นฆราวาส เพื่อลดแรงเสียดทานและแรงปะทะที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

นอกจากนั้นการใช้ศิลปะวิทยาการและบริบทสถานที่เพื่อสะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงและการอยู่ร่วมกันระหว่างศาสนานิยมและโลกฆราวาสในยุคก่อนสมัยใหม่ยังสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการกันในกระบวนการแสวงหาความรู้และความจริงที่ปรากฏอยู่ในโลกปัจจุบันด้วย โดยอาชญาวิทยานี้ได้ยกหลักฐานและข้อมูลในการไขคดีที่มีที่มาจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการและยุคเรืองปัญญาอันมีวิทยาการก้าวหน้าหลายด้านขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการคลลายปมปัญหาของนักสืบ และตลอดการสืบสวนสอบสวน นักสืบจะนำเสนอแง่มุมทางประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นว่าศิลปะ ศาสนา และศาสตร์ของโลกฆราวาสอยู่ร่วมกันและเชื่อมโยงกันได้อย่างไร ซึ่งจุดหมายในการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวก็เพื่อนำเสนอให้เห็นทางออกที่เป็นไปได้ของการแสวงหาความรู้ในปัจจุบันว่าการหลอมรวมวิธีหาความรู้ทั้งในแบบฆราวาสนิยมและในแบบศาสนานิยมเข้าด้วยกัน มนุษยชาติอาจจะสามารถสร้างองค์ความรู้ที่ปราศจากความขัดแย้งหรืออาจลดแรงเสียดทานระหว่างทั้งขั้วความคิดให้น้อยลงก็เป็นได้

นอกเหนือจากการใช้ศิลปะวิทยาการเพื่อเป็นเบาะแสในนวนิยายแล้ว สถานที่ต่าง ๆ และการตีความของนักสืบก็ยังมีความสำคัญต่อการนำเสนอแนวคิดเรื่องการประนีประนอมและการอยู่ร่วมกันระหว่างแนวคิดของฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมด้วย การให้ความหมายของสถานที่อย่างทับซ้อนกันและสามารถตีความได้ในทั้งทางฆราวาสและทางศาสนา สื่อให้เห็นถึงการนำเสนอพลวัตและการอยู่ร่วมกันระหว่างศาสตร์ทางฆราวาสและศาสนาที่เกี่ยวพันกันอย่าง

ซับซ้อนและอยู่ร่วมกันมายาวนานอย่างแทบแยกออกจากกันไม่ได้ และนำเสนอความเป็นไปได้ของการอยู่ร่วมกันอย่างประนีประนอมต่อไปในยุคสมัยปัจจุบันด้วยเช่นกัน

จากข้อพิจารณาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่าอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ใช้ปัญหาและความขัดแย้งระหว่างแนวคิดของฝ่ายฆราวาสนิยมและศาสนานิยมในการสร้างปมความขัดแย้งหลักของนวนิยายแต่ละเรื่องในอาชญาวิทยาชุดนี้ในประเด็นที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละเรื่อง ซึ่งมีส่วนในการสะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของสังคมยุคปัจจุบันที่มีต่อปัญหาความขัดแย้งดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น ด้วยหน้าที่ของอาชญาวิทยาที่จะนำเสนอการจัดระเบียบสังคมและการลดความวิตกกังวลต่อสังคมภายนอกตัวบทให้กับผู้อ่าน อาชญาวิทยาชุดนี้จึงนำเสนอวิธีการสืบสวนสอบสวนที่จะช่วยคลายความวิตกกังวลให้ผู้อ่านด้วย โดยการสร้างตัวละครนักสืบที่สามารถแก้ความขัดแย้งและไขคดี พร้อมทั้งนำเสนอทางออกที่เป็นไปได้ให้กับความขัดแย้งนี้ ผ่านการตีความองค์ประกอบที่ผู้เขียนเลือกมาใช้ในการสร้างปมอาชญากรรมและการสืบสวนสอบสวนด้วยเช่นกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการนำเสนอความขัดแย้งระหว่างข้อความคิดด้านศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมในอาชญาวิทยาเรื่อง แองเจิลส์ แอนด์ ดีมอนส์ (Angels & Demons) เดอะ ดา วินชี โค้ด (The Da Vinci Code) เดอะ ลอสต์ ซิมโบล (The Lost Symbol) อินเฟอร์โน (Inferno) และ ออริจิน (Origin) ของ แดน บราวน์ (Dan Brown)

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งดังกล่าวกับกลวิธีการประพันธ์ของตัวบทชุดนี้

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

อาชญาวิทยาคัดสรรของแดน บราวน์ ซึ่งมีตัวละครเอกเป็นนักสืบชื่อโรเบิร์ต แลงดอน ได้นำเสนอประเด็นความขัดแย้งที่แตกต่างกัน อาทิ อาชญากรรมที่เกิดจากความเชื่อทางศาสนาหรือวิทยาศาสตร์อย่างสุดโต่ง อาชญากรรมที่เกิดจากการตีความเหตุการณ์ในพระคัมภีร์ไบเบิลในมุมมองที่แตกต่างกัน ความขัดแย้งดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความวิตกกังวลของคนในโลกยุคปัจจุบันที่มีต่อการปะทะกันระหว่างข้อความคิดด้านศาสนานิยมซึ่งให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนาอย่างเข้มงวดทั้งในปริมนทลส่วนตัวและปริมนทลสาธารณะ กับข้อ

ความคิดด้านฆราวาสนิยมที่มองว่าศาสนาเป็นสิ่งที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลและไม่ควรนำมาเป็นเหตุผลในการกระทำหรือในการสร้างความชอบธรรมในปริณิถนาสาธารณะ ความขัดแย้งและความวิตกกังวลข้างต้น ได้รับการนำเสนอผ่านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ของอาชุนิยายประเภทสืบสวน อาทิ การคลี่คลายปมขัดแย้งและการสร้างตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างศาสนาและโลกฆราวาส และการสร้างฉากที่เกิดเหตุอาชญากรรม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนวนิยายชุด “โรเบิร์ต แลงดอน” ของ แดน บราวน์ ผู้วิจัยเลือกใช้นวนิยายจำนวน 5 เล่ม ที่นำเสนอให้เห็นความขัดแย้งของศาสนานิยมและฆราวาสนิยม ได้แก่

1. Angels & Demons (2000)
2. The Da Vinci Code (2003)
3. The Lost Symbol (2009)
4. Inferno (2013)
5. Origin (2017)

1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

- 1.5.1 สัมภาษณ์และคัดสรรตัวบทวรรณกรรมที่จะใช้ในการศึกษา
- 1.5.2 ค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 1.5.3 วิเคราะห์ข้อมูล
- 1.5.4 สรุปผลการศึกษา
- 1.5.5 รายงานผลการวิจัยเป็นรูปเล่ม

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมในอาชุนิยายชุดโรเบิร์ต แลงดอน ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็นสามประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกคือการศึกษารูปแบบและหน้าที่ของอาชุนิยายเพื่อให้เห็นถึงบทบาทของอาชุนิยายที่สะท้อนผ่านการใช้บริบททางสังคมและวิธีที่อาชุนิยายมีผลกับสังคม ประเด็นที่สองคืองานเขียนที่เกี่ยวข้องกับอาชุนิยายของแดน บราวน์เพื่อให้เห็นการศึกษาอาชุนิยายชุดโร

เบิร์ต แลงดอนที่เคยมีมาก่อนหน้า และประเด็นสุดท้ายคือการศึกษาแนวคิดเรื่องความขัดแย้งระหว่างศาสนา วิทยาศาสตร์ ฆราวาสนิยม และหลังฆราวาสนิยม

สำหรับการศึกษารูปแบบของอาชญุนิยาย ในบทความเรื่อง “Rationalism and Romanticism in Detective Fiction” (2011) โดย ทาวเนีย สปาร์ลิง (Tawnee Sparling) นำเสนอให้เห็นความเกี่ยวข้องกันระหว่างความเป็นเหตุผลนิยมและอาชญุนิยายแนวสืบสวนสอบสวนว่าเรื่องแต่งที่ดำเนินตามกรอบของเรื่องสืบสวนสอบสวนมีหน้าที่แยกเหตุผลนิยม (rationalism) ออกจากจินตนิยม (romanticism) และต้องมุ่งให้ความสำคัญกับเหตุผลนิยมเป็นหลัก สปาร์ลิงยกตัวอย่างอาชญุนิยายเรื่องเชอร์ล็อก โฮล์มส์ และแอร์กูล บัวโรต์ ว่าเป็นเรื่องแต่งที่ใช้เหตุผลนิยมเป็นพื้นฐานของเรื่องโดยการใส่ ‘สิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้แต่ก็น่าจะเป็นไปได้’ (impossible-probable) ลงไปในโครงเรื่อง อาชญุนิยายทั้งสองชุดจึงไม่ได้ใช้ “لاغสังหรณ์” ในการไขคดีแต่ใช้การอธิบายทางโลกหรือทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือและดูน่าจะเป็นไปได้สำหรับผู้อ่าน นอกจากนั้นสปาร์ลิงยังเปรียบเทียบการใช้องค์ประกอบเชิงจินตนิยม เช่น เรื่องเหนือธรรมชาติหรือความลึกลับ ลงไปในงานสืบสวนสอบสวนว่ามันไปรบกวนของสิ่งที่เป็นไปได้และต่อต้านการใช้ตรรกะในเรื่อง เรื่องแต่งที่มีทั้งองค์ประกอบที่เป็นเหตุผลนิยมและจินตนิยมจะต้องทำหน้าที่โน้มน้าวให้ผู้อ่านเชื่อใน ‘สิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้ที่ก็น่าจะเป็นไปได้’ (impossible-probable) ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถทำได้ เรื่องสืบสวนสอบสวนจึงจำเป็นที่จะต้องแยกเหตุผลนิยมออกจากจินตนิยม

ส่วนในหนังสือชื่อ *The Crime Fiction Handbook* (2013) โดยปีเตอร์ เมสเซนท์ (Peter Messent) ในส่วน “The Politics of Crime Fiction” ผู้เขียนเสนอว่าการเมืองของอาชญุนิยายยุคคลาสสิก มีความสัมพันธ์กับระบบของสังคมที่เป็นหลักอยู่ในบริบทของตัวบทที่ถูกเขียนขึ้น หน้าที่ของนักสืบในอาชญุนิยายยุคคลาสสิกจึงเป็นการให้การสนับสนุนและรับรองสถานะที่เป็นอยู่เดิม (status quo) ของสังคม และเรื่องแต่งประเภทนี้ยังแฝงบรรทัดฐานและชุดคุณค่าของสังคมที่มีส่วนในการกำหนดชีวิตประจำวันในวัฒนธรรมหนึ่งเข้าไปด้วย นอกจากนี้ กระบวนการใช้อำนาจของรัฐที่ปรากฏอยู่ในอาชญุนิยายถือเป็นอำนาจบังคับ (coercive power) ที่ชนชั้นปกครองเป็นผู้ใช้เพื่อจัดระเบียบสังคมเพื่อเฝ้าระวังไม่ให้มีการต่อต้านที่อาจเกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้เมสเซนท์จึงเสนอว่าอาชญุนิยายเป็นเรื่องแต่งที่นำมาใช้เพื่อจุดประสงค์แบบอนุรักษนิยม ในการปกป้องหรือรักษาระบบระเบียบของสังคมได้ และยังเสนอว่าภายใต้รูปแบบเดียวกันนี้ อาชญุนิยายยังถูกนำมาใช้ในแนวทางที่สลับไต่เพื่อท้าทายระเบียบเดิมของสังคมได้เช่นเดียวกัน

และหนังสือชื่อ *Key Concepts in Crime Fiction* (2011) โดยฮีทเธอร์ เวอร์ริงตัน (Heather Worthington) เสนอว่าอาชญากรรมเป็นเรื่องแต่งในกลุ่มประชานิยม (popular fiction) ที่สามารถสะท้อนให้เห็นประเด็นปัญหาทางสังคมได้อย่างรวดเร็วและยังตอบสนองกับประเด็นปัญหานั้นได้อย่างรวดเร็ว โดยเวอร์ริงตันยกประเด็นเรื่องเมืองและการพัฒนาเมืองที่ทำให้เกิดความเป็นนิรนามในหมู่ผู้คน ตรอกซอกซอย และความหนาแน่นของสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งทำไปสู่การเกิดอาชญากรรมและอาชญากรรม นอกจากนั้นยังเสนอว่าการสืบสวนสอบสวนในอาชญากรรมทำหน้าที่เตือนคนที่อาจจะเกิดเป็นอาชญากรไว้ก่อนว่าหากทำสิ่งผิดกฎหมายแล้วจะเจอกับผลที่ตามมาได้อย่างไรบ้าง รวมถึงทำหน้าที่ให้ความมั่นใจกับสาธารณชนที่อาจจะได้เป็นเหยื่อของอาชญากรรมว่าระบบต่าง ๆ ในสังคมยังทำงานได้ดีอยู่

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น นอกจากจะเห็นว่าอาชญากรรมทำหน้าที่สะท้อนสถานะความเป็นเหตุเป็นผลของสังคมแล้ว งานเขียนประเภทนี้ยังทำหน้าที่สะท้อนปัญหาของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนำเสนอปัญหาสังคมผ่านรูปแบบของอาชญากรรมก็สามารถทำให้เราสำรวจเห็นความวิตกกังวลของสังคมต่อปัญหานั้น ๆ ได้ และในวิทยานิพนธ์เรื่อง *ปัญหาสังคมและความวิตกกังวลในอาชญากรรมร่วมสมัยของกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย* (2558) โดยกานต์ติตา ขยันการนาวิ เสนอว่าแม้ประเทศแถบสแกนดิเนเวียจะมีสังคมที่สงบและไม่มีความขัดแย้ง แต่อาชญากรรมที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนในประเทศแถบดังกล่าวก็สามารถตีแผ่ปัญหาทางสังคมและความวิตกกังวลที่ซ่อนอยู่ออกมาได้ โดยกานต์ติตาเสนอว่าปัญหาทางสังคมและความวิตกกังวลที่พบในอาชญากรรมของแถบสแกนดิเนเวียแบ่งออกได้เป็นสามประเภทหลัก ได้แก่ ปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความบริสุทธิ์ของชาติพันธุ์ และการตีแผ่การทำงานของรัฐบาลที่ไม่โปร่งใส

แต่สำหรับอาชญากรรมชุดโรเบิร์ต แลงดอน ของแดน บราวน์ ที่แสดงให้เห็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมอย่างชัดเจน การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมชุดนี้ส่วนใหญ่กลับมุ่งสนใจไปที่การใช้ทฤษฎีสมคบคิดในเรื่องมากกว่า ในบทความชื่อ *"The Da Vinci Code" : Dan Brown and The Grail That Never Was* โดย นอร์ริส เจ. เลซี่ (Norris J. Lacy) ชี้ให้เห็นถึงข้อมูลที่คลาดเคลื่อนในอาชญากรรมของแดน บราวน์ โดยเฉพาะเรื่องการให้ข้อมูลเกี่ยวกับคริสตจักรและประวัติศาสตร์ในพันธสัญญาใหม่ เลซี่ยังวิจารณ์เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะที่บราวน์นำมาใช้ในอาชญากรรมเรื่องนี้ว่ามีข้อผิดพลาดทั้งในด้านข้อเท็จจริงและด้านการ

ตีความศิลปะ รวมถึงตัวตนของสมาคมต่าง ๆ ที่เขายกขึ้นมาใช้ในอาชญาญาที่เลวี่เห็นว่าไม่มี ความเกี่ยวข้องับประวัติศาสตร์ของจอกศักดิ์สิทธิ์โดยสิ้นเชิง

ส่วนในบทความชื่อ “The Dan Brown Phenomenon: conspiracism in Post-9/11 Popular Fiction” (2011) โดย แมทธิว ชไนเดอร์-เมเยอร์สัน (Matthew Schneider-Mayerson) เสนอแนวคิดเรื่องปรากฏการณ์แดน บราวน์ หลังเกิดเหตุการณ์โศกนาฏกรรม 9/11 ซึ่งเป็นการใช้ ทฤษฎีสมคบคิดเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ผนวกเข้ากับบรรยายกาศทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาในใน ยุค 2000s โดยชไนเดอร์-เมเยอร์สันเห็นว่าสงครามการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นได้สร้างบรรยายกาศที่ ส่งเสริมให้ผู้คนสนใจทฤษฎีสมคบคิดมากขึ้น นี่เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้อาชญาญาที่ใช้ทฤษฎี สมคบคิดของแดนบราวน์ และในสไตส์เดียวกับแดน บราวน์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก

จะเห็นได้ว่ายังไม่มีการศึกษาตีความอาชญาญาของแดน บราวน์ในฐานะอาชญาญาที่ สะท้อนให้เห็นขัดแย้งเรื่องฆราวาสนิยมและศาสนานิยมเลย ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างความเชื่อทางศาสนาและสังคมสมัยใหม่ โดยในหนังสือ *Science and Religion: A Very Short Introduction* (2008) โดย โทมัส ดิกสัน (Thomas Dixon) อธิบาย ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ผ่านการสำรวจสายธารความเป็นมาของ เรื่องเล่าระหว่างสองสิ่ง และให้เห็นว่าวิวาทะระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์แท้จริงแล้วเป็นเรื่อง ของการเมืองของความรู้ และยังนำเสนอให้เห็นบริบททางประวัติศาสตร์ทั้งทางวิทยาศาสตร์และ แนวคิดความเชื่อในพระเจ้าโดยคร่าว รวมถึงนำเสนอการเปรียบเทียบประเด็นด้านศีลธรรมและ จริยธรรมจากทั้งฝ่ายศาสนาและฝ่ายวิทยาศาสตร์

นอกจากนั้นยังได้ศึกษามโนทัศน์ของการศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลที่เปลี่ยนแปลงไปในโลก สมัยใหม่ โดยใน หนังสือ *How to Read the Bible: History, Prophecy, Literature – Why Modern Readers Need to Know the Difference, and What It Means for Faith Today* (2005) ในบท “Not Exactly as It Happened: Historiography in the Bible” เสนอว่าการเขียน ประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ไบเบิลเกี่ยวข้องับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในอดีตน้อยมากและเป็นเรื่องของ การเขียนเชิงสร้างสรรค์มากกว่าที่ผู้อ่านยุคใหม่คิด โดยแมคเคนซีกกล่าวว่าไม่ใช่ว่าพระคัมภีร์ไบเบิล จะไม่ได้บรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตเลยเสียทีเดียว แต่ว่าพระคัมภีร์นั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อ บันทึกรวบรวมประวัติศาสตร์ของอิสราเอลยุคโบราณ และยกตัวอย่างเหตุการณ์ในพระคัมภีร์ไบเบิลอย่าง การอพยพ (The Exodus) ว่ามีลักษณะเป็นงานเขียนเชิงประวัติศาสตร์นิพนธ์อย่างไร

และสำหรับภาพรวมของปรากฏการณ์ความขัดแย้งและบทบาทของศาสนาในสังคมสมัยใหม่ที่เป็นสังคมฆราวาส หนังสือเรื่อง *ฮาเบอร์มาสกับสังคมแบบหลังฆราวาส* (2562) โดย พิพัฒน์ พสุธารชาติ ก็ได้เสนอประเด็นเรื่องความตึงเครียดระหว่างโลกแบบฆราวาสและโลกแบบศาสนา แนวคิดเรื่อง ฆราวาส (Secular) ฆราวาสนิยม (Secularism) และ ฆราวาสภิวัตน์ (Secularization) รวมถึงจำแนกฆราวาสออกเป็น 3 แบบด้วยกัน ได้แก่ แบบแรกที่เป็นฆราวาสโดยที่ศาสนายังดำรงอยู่ได้ปกติ แบบที่สองที่มีเป็นฆราวาสแบบผูกขาด และแบบที่สามคือความเป็นฆราวาสเป็นเป็นอิสระจากศาสนาอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังอธิบายแนวคิดเรื่องสังคมยุคหลังฆราวาสของเฮอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas) ที่เสนอให้สังคมตะวันตกปรับตัวให้เข้ากับการดำรงอยู่ของชุมชนทางศาสนาในสภาพสังคมที่มีความเป็นฆราวาสแล้ว

จากการสำรวจหน้าที่และบทบาทของอาชุนิยายต่อสังคมที่ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความเป็นไปได้ในการสำรวจอาชุนิยายชุดโรเบิร์ต แลงดอนของแดน บราวน์แล้ว ผู้วิจัยยังได้เห็นว่าการศึกษาอาชุนิยายชุดนี้ที่มุ่งไปที่การใช้ทฤษฎีสมคบคิดและความถูกต้องทางประวัติศาสตร์ของข้อมูลที่น่ามาใช้ ยังไม่มีผู้ที่สนใจศึกษาอาชุนิยายเรื่องนี้ในฐานะเรื่องแต่งที่สะท้อนให้เห็นบริบทสังคมสมัยใหม่และความขัดแย้งระหว่างแนวคิดแบบฆราวาสนิยมและแบบศาสนานิยมที่ปรากฏในตัวบทเลย ผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้าในประเด็นดังกล่าวและเห็นว่าจะสามารถนำมาศึกษาอาชุนิยายชุดโรเบิร์ต แลงดอนในแง่มุมนี้ได้

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางในการศึกษาความขัดแย้งทางสังคมที่ปรากฏในอาชุนิยายอื่น ๆ

บทที่ 2

ศาสนากับพรവാส: สายธารความขัดแย้ง พรवासนิยม และหลังพรवासนิยม

ย้อนไปในอดีตกาลในสมัยที่กำเนิดของมวลมนุษยชาติไม่อาจได้รับการพิสูจน์ในสมัยที่ลมฟ้าอากาศหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติไม่อาจอธิบายได้ ไม่มีเทคโนโลยีหรือวิทยาการใดจะช่วยรับรองความมีอายุยืนยาวของมนุษย์ หรือคอยช่วยเหลือเมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลในยามเพาะปลูก ย้อนไปในอดีตยุคก่อนประวัติศาสตร์ ชีวิต สิ่งแวดล้อม รวมถึงโลกที่เราอาศัยอยู่จึงอยู่เหนือความเข้าใจและเป็นเรื่องมหัศจรรย์สำหรับผู้คนในยุคสมัยนั้น ตำนานเรื่องเทพเจ้าและผู้ที่มีพลังอำนาจ ‘เหนือธรรมชาติ’ ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ ที่กล่าวเอาไว้ข้างต้น และในกาลต่อมาศาสนาที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมวลมนุษยชาติก็ได้เกิดขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เป็นปริศนาที่สุดสำหรับสิ่งมีชีวิตที่มีสติปัญญาและมีความสามารถในการขบคิดอย่างมนุษย์ คำถามที่ว่านั้นคือ “สรรพสิ่งนั้นกำเนิดมาอย่างไร” และไม่เพียงแค่อตอบคำถามดังที่ว่ามาเท่านั้น ศาสนายังได้หาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “สรรพสิ่งจะเป็นต่อไปอย่างไร” ด้วย

เมื่อยุคสมัยเริ่มเปลี่ยนไป ศาสนาโบราณและเทพเจ้าหลายองค์ค่อย ๆ กลายเป็นเรื่องเล่าผู้คนมองมันในฐานะ ‘ปกรณัมปรัมปรา’ (Mythology) ไม่มีใครเห็นสิ่งเหล่านี้เป็นตัวแทนของอำนาจวิเศษเหนือธรรมชาติอีกแล้ว สรรพสิ่งที่ก่อนหน้านี้ไม่สามารถอธิบายได้ มนุษย์ด้วยกันเองก็สามารถตอบกันเองได้แทบจะทั้งสิ้น จนถึงจุดที่มนุษย์เริ่มจะเชื่อกันว่าพวกเขาไม่จำเป็นต้องอาศัยคำตอบจากสิ่งเหนือธรรมชาติอีกแล้ว ในยุคเปลี่ยนผ่านนี้ศาสนาที่เคยทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำตอบมาก่อนจึงสั่นคลอนและดูเหมือนจะใกล้หมดบทบาท แต่ก็เช่นเดียวกับก่อนที่ศาสนาเก่าแก่อื่น ๆ จะกลายเป็นเพียงนิทาน ยังมีผู้คนอีกมากที่ยังศรัทธาในเทพเจ้าหรือคำตอบต่อคำถามสำคัญของศาสนา กระบวนการเปลี่ยนผ่านความคิดความเชื่อที่ว่าจึงไม่ได้เกิดขึ้นโดยปราศจากความขัดแย้งและแรงปะทะแต่อย่างใด ในการจะทำความเข้าใจเรื่องเล่าความขัดแย้งเหล่านี้ที่มีบทบาทและนำไปสู่การสะท้อนถึงความวิตกกังวลในระดับองค์รวมในอาชญาวิทยาชุด ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ เราจำเป็นต้องต้องสำรวจเรื่องเล่าสำคัญที่มีส่วนในการสร้างมโนทัศน์ความคิดเรื่องความขัดแย้งระหว่างศาสนากับโลกพรवासเสียก่อน เพื่อให้เห็นว่าสายธารความขัดแย้งที่ปรากฏให้เห็นในโลก

ตะวันตกตั้งแต่ปลายยุคกลางเป็นต้นมาส่งผลต่อรูปแบบความขัดแย้งระหว่างโลกฆราวาสกับศาสนาในยุคปัจจุบันอย่างไร

2.1 สายธารความขัดแย้งระหว่างศาสนากับฆราวาสนิยม

เทพเจ้าองค์สำคัญของอารยธรรมตะวันตกในสมัยปัจจุบันคือพระยะโฮวาในศาสนาเอกเทวนิยมหลัก ๆ ของโลกที่เชื่อกันว่าเป็นผู้ให้กำเนิดสรรพสิ่ง ทั้งแสงสว่าง โลก น้ำ ทรัพยากร และสิ่งมีชีวิต ความยิ่งใหญ่ในฐานะพระผู้สร้าง (The Creator) ของพระองค์นั้นได้ถูกจารึกเอาไว้ในหนังสือปฐมกาล (The Book of Genesis) ซึ่งอยู่ในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม (Tanukh) ของศาสนายูดาห์ และพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิม (The Old Testament) ของคริสต์ศาสนา โดยพระคัมภีร์ได้บรรยายการสร้างโลกภายในเวลา 6 วันของพระผู้เป็นเจ้าเอาไว้ ข้อเขียนนี้ถือเป็นคำตอบของคำถามว่า “สรรพสิ่งนั้นเกิดขึ้นมาอย่างไร” ซึ่งเป็นกรอบคิดที่ครอบงำความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโลกมาเป็นเวลายาวนาน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป ผู้ที่สงสัยและต้องการแสวงหาความเป็นจริงของสรรพสิ่งในแนวทางที่แตกต่างจากศาสนาก็มีมากขึ้น เมื่อศาสนาได้สถาปนาตัวเองเป็นสถาบันที่ยึดถือสิทธิในการตอบคำถามนี้ไว้แต่เพียงผู้เดียว ความพยายามตอบคำถามแบบอื่นที่ผิดแผกแตกต่างไปจากคำอธิบายในพระคัมภีร์จึงถือเป็นพฤติกรรมนอกกรอบอย่างหนึ่ง พร้อมกันนั้นการตั้งตนเป็นผู้ยึดครององค์ความรู้เกี่ยวกับโลก จักรวาล และพระผู้เป็นเจ้าของสถาบันศาสนาโดยการอ้างสิทธิในการอ่าน สอน และตีความพระคัมภีร์ได้เพียงผู้เดียวก็สร้างความเคลงใจและความไม่พอใจในหมู่ผู้ที่ศรัทธาในศาสนาไม่น้อย ในสังคมที่ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกพัฒนาเพิ่มขึ้นตามองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และมีลักษณะเป็นฆราวาสมากขึ้นทุกวัน ความขัดแย้งระหว่างศาสนาในฐานะสถาบันกับชุมชนฆราวาสยิ่งทวีขึ้น สถาบันศาสนาต้องปะทะกับความไม่พอใจรอบด้านไม่ว่าจากหมู่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของศาสนาหรือแม้กระทั่งผู้ที่นับถือศาสนาเอง

2.1.1 เรื่องเล่าของความขัดแย้งระหว่างศาสนากับโลกฆราวาส

ความขัดแย้งหลักระหว่างศาสนากับโลกฆราวาสที่เป็นเรื่องเล่าสำคัญก็คือความขัดแย้งระหว่างศาสนจักรวาติกันกับนักปรัชญาและนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติหลายคนตลอดประวัติศาสตร์มนุษยชาติ ความขัดแย้งดังกล่าวแม้จะถูกมองว่าเป็นเพราะเรื่องความศรัทธาแต่หากพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งระหว่างวิทยาศาสตร์ธรรมชาติกับศาสนานั้นไม่ใช่เรื่องของความศรัทธาเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีเรื่องของ “ความเข้ากันได้ทางปัญญา” (intellectual

compatibility) (Dixon, 2009, p. 3) ระหว่างองค์ความรู้ที่ค้นพบโดยนักวิทยาศาสตร์กับใจความในพระคัมภีร์

ในปีคริสต์ศักราชที่ 1633 กาลิเลโอ กาลิเลอี (Galileo Galilei) ถูกจับขึ้นศาลไต่สวนทางศาสนาของศาสนจักรด้วยข้อหาประพฤตินอกกรีตอย่างรุนแรงด้วยการเผยแพร่ความคิดความเชื่อตามแนวทางของโคเปอร์นิคัสว่าโลกมีศูนย์กลางของจักรวาลแต่โคจรรอบดวงอาทิตย์ (Copernican heliocentrism) หากการขึ้นศาลของกาลิเลโอเป็นเรื่องของความศรัทธา แล้วทำไมกาลิเลโอจึงต้องถูกจองจำและประกาศยอมรับโทษของตัวเองต่อหน้าพระคาดินัลผู้ดำเนินการไต่สวนแห่งศาสนจักรว่าเขาประพฤตินอกกรีตและมีความเชื่อที่ผิด ในเมื่อกาลิเลโอเองก็เป็นผู้ที่เชื่อมั่นในการมีอยู่ของพระเจ้าเป็นเจ้า และการศึกษาดาราศาสตร์ของเขาเองก็มีจุดประสงค์เพื่อทำความเข้าใจ “จักรวาลของพระเจ้าเป็นเจ้า” เขาศรัทธาในศาสนาเช่นเดียวกันกับคริสตศาสนิกชนคนอื่น ๆ ในเวลานั้น (Dixon, 2009) ความผิดของกาลิเลโอไม่ใช่เรื่องความศรัทธา แต่เป็นความเข้ากันได้ทางปัญญาขององค์ความรู้ที่กาลิเลโอเสนอต่อสาธารณชนกับองค์ความรู้ที่คริสตจักรได้เผยแพร่เอาไว้ หากโลกไม่ได้อยู่เป็นศูนย์กลางของจักรวาลแล้ว การเชื่อถือในพระคัมภีร์ รวมถึงคำอธิบายเกี่ยวกับโลกและจักรวาลโดยศาสนจักรจะยังสมเหตุสมผลต่อไปหรือไม่

การไต่สวนคดีความของกาลิเลโอ (Galileo's Trial) เป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในเรื่องเล่าความขัดแย้งของศาสนาและวิทยาศาสตร์เสมอมา แม้ว่าการเล่าเรื่องนั้นจะถูกลดทอนความซับซ้อนและแบ่งฝักฝ่ายให้เกิดข้อตรงข้ามที่เห็นได้ชัดจนมากขึ้นก็ตาม โทมัส ดิกสัน (Thomas Dixon) ให้ข้อสังเกตเอาไว้ในหนังสือชื่อ *Science and Religion: A Very Short Introduction* (2008) ว่าความผิดของกาลิเลโอ ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพราะเรื่องของความรู้ที่ขัดแย้งกับข้อมูลในพระคัมภีร์ที่กาลิเลโอเสนอตามที่คนทั่วไปเข้าใจผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ แต่เต็มไปด้วยความซับซ้อนทั้งในทางการเมืองของศาสนจักรและการเมืองเรื่องความรู้ ดิกสันเสนอว่า ในช่วงเวลาร่วมสมัยของกาลิเลโอ การศึกษาดาราศาสตร์ไม่ได้ให้ความสนใจกับแนวคิดของโคเปอร์นิคัสมากนัก เนื่องจากนักดาราศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความเชื่อถือกับทฤษฎีของอริสโตเติลมากกว่า แนวคิดของโคเปอร์นิคัสที่มีมานานแล้วจึงไม่ได้สร้างความกังวลคริสตจักร แต่การนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่ขัดกับพระคัมภีร์ในช่วงเวลาที่เริ่มมีกระแสการปฏิรูป

ศาสนาฝ่ายโปรเตสแตนต์'ต่างหากที่เป็นจุดที่ทำให้ความผิดของกาลิเลโอเป็นความผิดที่ใหญ่หลวง

หลังจากถูกปล่อยตัวจากการไต่สวนครั้งแรก กาลิเลโอถูกตักเตือนไม่ให้เผยแพร่แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เขาเพียรพยายามค้นคว้าตลอดมาเนื่องจากมันขัดแย้งกับใจความในพระคัมภีร์ แต่ภายหลังเมื่อได้รับการรับรองจาก พระสันตะปาปาเออร์บันที่แปด (Pope Urban VIII) ซึ่งเป็นผู้ที่ถือตนว่าเป็นผู้เปิดกว้างคนหนึ่ง กาลิเลโอจึงได้พิมพ์หนังสือเรื่อง *Dialogue Concerning the Two Chief World Systems* (1632) ออกมา แต่ด้วยความประจวบเหมาะกันในช่วงที่มีกระแสปฏิรูปศาสนาโดยมาร์ติน ลูเธอร์ พระสันตะปาปาเออร์บันที่แปดจึงจำเป็นต้องจัดการกับกาลิเลโอเพื่อแสดงจุดยืนของฝ่ายศาสนาที่ชัดเจนและเด็ดขาด ผนวกกับเนื้อความในจดหมายที่กาลิเลโอเขียนเพื่อเสนอต่อแกรนด์ดัชเชสคริสตินา (Grand Duchess Cristina)² ว่าศาสนจักรควรแยกแยะเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและมรรคาทางศาสนาออกจากกัน (Galilei, 1615) ทำให้ความผิดของกาลิเลโอกลายเป็นความผิดในกรณีทฤษฎีที่มั่นคง เนื่องจากมีนัยการต่อต้านการปกครองของศาสนจักรอย่างชัดเจน (ซึ่งอันที่จริงอาจกล่าวได้ว่า เป็นความผิดที่ส่งผลต่อแง่มุมการเมืองมากกว่าในเรื่ององค์ความรู้เพราะการเสนอทฤษฎีที่เขาเสนอขัดแย้งกับเนื้อความในพระคัมภีร์ที่เป็นคำสอนของคริสตจักร) เมื่อควมรวมกับสถานการณ์การปฏิรูปศาสนาแล้วยังอาจทำให้อำนาจของศาสนจักรสั่นคลอน จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งในเรื่องการไต่สวนคดีของกาลิเลโอนั้นมีความซับซ้อนมากกว่าการเผชิญหน้ากันระหว่างวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์กับศาสนาที่ทำตัวเป็นเผด็จการแบบในเรื่องเล่าที่ผลิตซ้ำกันให้เข้าใจง่าย ๆ ในยุคสมัยใหม่มากนัก แต่เต็มไปด้วยเรื่องการเมืองและบริบททางประวัติศาสตร์ที่ซับซ้อน

¹ การปฏิรูปศาสนาฝ่ายโปรเตสแตนต์เป็นขบวนการปฏิรูปศาสนานำโดยมาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1517 เนื่องจากความเสื่อมโทรมของคริสตจักรโรมันคาทอลิกและสถาบันของพระสันตะปาปา ซึ่งการปฏิรูปในครั้งนี้นำไปสู่การเกิดนิกายโปรเตสแตนต์และการปฏิรูปภายในของนิกายโรมันคาทอลิก

² กาลิเลโอส่งจดหมายถึงแกรนด์ดัชเชสคริสตินา อธิบายให้พระองค์เห็นว่าเขายืนยันในความแม่นยำของแนวคิดดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลาง โดยกล่าวว่าไม่ใช่เป็นเพียงสูตรคำนวณทางคณิตศาสตร์ (ที่ศาสนจักรบังคับให้เขายอมรับเช่นนั้น ในการไต่สวนครั้งแรก) แต่เป็นความจริงทางกายภาพด้วย นอกจากนั้นกาลิเลโอยังเสนอว่าวิทยาศาสตร์ควรเป็นอิสระจากศาสนา กล่าวคือพระคัมภีร์ไม่น่ามาใช้เพื่ออธิบายโลกและธรรมชาติ แต่ควรทำหน้าที่เป็นเครื่องมือช่วยให้หลุดพ้น (salvation) ในทางศาสนาเท่านั้น ใจความเหล่านี้ภายหลังถูกใช้เป็นหลักฐานในข้อหาการประทุษร้ายต่อทฤษฎีของกาลิเลโอด้วย

เนื่องจากองค์ความรู้ทางดาราศาสตร์ที่ไม่อาจถูกปฏิเสธได้อีกต่อไปในภายหลัง เพราะเป็นสิ่งที่สำรวจได้ในเชิงประจักษ์ผ่านอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีความก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ศาสนจักรจึงต้องประนีประนอมและยอมรับทฤษฎีเรื่องดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาลในที่สุด แต่ก็ใช่ว่าความพยายามในการไขความลับของธรรมชาติต่าง ๆ โดยเฉพาะการเจาะลึกลงไปถึงความเป็นมาของจักรวาลเพื่อหาที่มาและจุดกำเนิดจะเกิดขึ้นได้โดยราบรื่นและปราศจากความขัดแย้ง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาจักรวาลวิทยา (Cosmology) และฟิสิกส์ดาราศาสตร์ (Astrophysics) สร้างความก้าวหน้าให้กับการทำความเข้าใจจักรวาล แต่ในขณะเดียวกันก็ทิ้งช่องโหว่ที่พิสูจน์ไม่ได้ชัดเจนอันเป็นจุดที่ฝ่ายศาสนานำมาใช้พิสูจน์ข้อโต้แย้งของตนเองด้วยเช่นกัน

โลกตะวันตกหลังการยื้อแย่งพื้นที่การเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในช่วงต้นจบลงไปได้เข้าสู่จุดที่วิทยาศาสตร์กลายเป็นที่ยอมรับว่ามีความน่าเชื่อถือ แต่ถึงกระนั้นมโนทัศน์ทางความรู้ที่ใช้ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ก็ไม่ได้เป็นอันหนึ่งอันเดียว แต่แตกออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ “สัจนิยม” (Realism) และ “ปฏิสัจนิยม” (Antirealism) โดยฝั่งสัจนิยมนั้นเชื่อว่าความจริงนั้นอยู่ในโลกภายนอก/โลกกายภาพซึ่งสามารถเข้าถึงได้ด้วยผัสสะหรือประสบการณ์ ส่วนฝั่งปฏิสัจนิยมนั้นเชื่อว่าสิ่งที่ได้รับการค้นพบนั้นเป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นผ่านจิต (mental) ของเราเท่านั้น ดังนั้นแล้วความรู้ที่มนุษย์ค้นคว้าหรือไต่หามาได้จึงไม่ใช่ธรรมชาติของสรรพสิ่ง เราไม่สามารถได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่อยู่เหนือการรับรู้ของเราได้ ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ ฝ่ายปฏิสัจนิยมจึงมองว่าไม่ควรที่จะปักใจเชื่อในเรื่องพลังงานเบื้องหลังต่าง ๆ ที่นักวิทยาศาสตร์พยายามอธิบายว่าขับเคลื่อนจักรวาลอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเรื่องหน่วยที่ย่อยที่สุดของจักรวาลอย่างอนุภาคมูลฐาน หรือการศึกษาทฤษฎีควอนตัม³ เป็นต้น (Dixon, 2009)

เช่นนั้นแล้ว โลกของการแสวงหาความรู้เรื่องธรรมชาติและจักรวาลจึงขับเคลื่อนไปด้วยสองแนวคิดทั้งทางฝ่ายนักวิทยาศาสตร์และฝ่ายนักเทววิทยา สำหรับทางฝ่ายนักวิทยาศาสตร์แม้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นจะใช้วิธีการศึกษาแบบประจักษ์นิยมและมีแนวโน้มจะมีความเป็น

³ เป็นที่ทราบกันว่านักวิทยาศาสตร์มีความพยายามจะทำความเข้าใจและอธิบายกลไกของจักรวาล ซึ่งเชื่อว่าแรงและการกระทำต่าง ๆ นั้นมีกลไกเป็นระบบตายตัว แต่ถึงกระนั้นการศึกษาอนุภาคมูลฐานก็อธิบายด้วยกฎตายตัวไม่ได้ เนื่องจากนักวิทยาศาสตร์ตั้งสมมติฐานว่ามีอยู่แต่ไม่สามารถทำนายการปรากฏของมันได้ เช่นการปรากฏขึ้นของอนุภาคฮิกส์โบซอน รวมถึงการพยายามจัดระบบการกระโดดของกลศาสตร์ควอนตัมที่สุดท้ายแล้วต้องยอมรับว่าไม่มีระบบหรือแนวทางที่ตายตัวให้จับทิศทางได้ จึงเป็นช่องให้เกิดความสงสัยว่าสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นมาจากอะไรกันแน่ หรือมีต้นกำเนิดอย่างไรกันแน่ ซึ่งยังเป็นสิ่งที่วิทยาศาสตร์ก็ยังไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นโดยประจักษ์ไม่ได้

สัจนิยมสูง แต่ก็ยังมีแนวคิดปฏิสัจนิยมที่เห็นว่าการสร้างทฤษฎีในการศึกษาวิทยาศาสตร์นั้นไม่ได้เป็นความจริงตายตัว เพราะเมื่อเวลาผ่านไป ทฤษฎีหนึ่ง ๆ ที่เคยได้รับการเชื่อถือว่างจริงก็อาจจะถูกปัดตกไปโดยทฤษฎีใหม่ได้ โทมัส คูห์น (Thomas Kuhn) เรียกสิ่งนี้ว่า “การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์” (paradigm shift) โดยเขาเชื่อว่าทฤษฎีที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ได้เป็นผลจากความก้าวหน้าของการศึกษาความเป็นจริง แต่เป็นการเลือกทฤษฎีมาทฤษฎีหนึ่งเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจากหลากหลายทฤษฎีที่มีอยู่ โดยเลือกกันเองในชุมชนนักวิทยาศาสตร์เท่านั้น นอกจากนี้กลุ่มปฏิสัจนิยมในฝ่ายฆราวาสก็ยังเห็นว่าทฤษฎีที่เป็นจริงหรือไม่เป็นจริงก็สามารถให้ผลลัพธ์เชิงประจักษ์ได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากวิธีการทดลองของวิทยาศาสตร์นั้นจะเลือกใช้แต่รูปแบบการทดลองที่เข้ากับสมมติฐานอยู่แล้ว

ส่วนในฝั่งศาสนา ก็เชื่อว่าจะมีแต่คนที่เชื่อในการมีอยู่ของพระผู้เป็นเจ้าในทำนองเดียวกับนักวิทยาศาสตร์ที่เชื่อในโลกวัตถุแบบสัจนิยมเท่านั้น นักเทววิทยาสายปฏิสัจนิยมก็ไม่ได้เห็นด้วยกับความเชื่อเรื่องตัวตนหรือการมีอยู่ของพระเจ้าแบบตรงตัวอักษรในพระคัมภีร์ ตรงกันข้าม พวกเขาบอกว่าคุณสมบัติของพระเจ้านั้นไม่อาจเป็นจริงอย่างที่ปรากฏตามพระคัมภีร์หรือการให้เหตุผลทางเทววิทยาได้ เนื่องจากเป็นเพียงแนวคิดและประสบการณ์ของมนุษย์เท่านั้น ไม่ใช่ความจริงที่จับต้องได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีนักเทววิทยาสายปฏิสัจนิยมที่สุดโต่งมาก ๆ ที่เชื่อว่ามนุษย์นั้นไม่มีความสามารถที่จะรับรู้ถึงพระผู้เป็นเจ้าได้เลยก็มีเช่นกัน ในกรณีนี้ เป็นแนวคิดที่เรียกว่าแทบจะใกล้เคียงกับแนวคิดอเทวนิยม (Atheism) เลยก็ว่าได้

จะเห็นได้ว่า การพยายามทำความเข้าใจโลกรวมชาติ จักรวาล และพลังงานนำมาสู่พลวัตของความขัดแย้งที่ไม่ได้สุดโต่งจนสามารถแบ่งฝักแบ่งฝ่ายได้อย่างชัดเจน แต่กลับมีความซับซ้อนอยู่ในตัว ซึ่งความซับซ้อนนี้เองที่ทำให้เกิดช่องว่างในการให้เหตุผลตามจุดยืนของแต่ละฝ่าย เช่น เรื่องที่เดิมแล้วถูกมองว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์และเป็นการยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือมนุษย์ของพระผู้เป็นเจ้า ภายหลังถูกมองว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุผลสมผลแม้แต่ในหมู่ผู้ที่ศรัทธาในศาสนาเอง ดังนั้นฝ่ายศาสนานิยมจึงหันไปสำรวจปรากฏการณ์ในธรรมชาติและประวัติศาสตร์ในลักษณะที่เป็นองค์รวมแทน โดยให้ความเห็นว่าหากพระเจ้าเป็นเพียงผู้ที่สร้างเหตุการณ์มหัศจรรย์เป็นครั้งคราวแล้ว หมายความว่าพระเจ้าไม่ใช่ผู้ที่ตั้งอยู่ตลอดเวลาใช่หรือไม่ นักเทววิทยาในยุคต่อมาที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มากขึ้นจึงเลือกที่จะเชื่อว่าแท้จริงแล้วพระเจ้าอยู่ทุกหนทุกแห่งในธรรมชาติ และเรื่องมหัศจรรย์ก็เกิดขึ้นโดยอาศัยกระบวนการที่ยาวนาน (ซึ่งก็คือ

กระบวนการเกิดธรรมชาติในดาวเคราะห์โลก) นอกจากนั้นยังมีการ “ใส่พระเจ้าลงไปในช่องว่าง” (God in the Gaps) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ที่ยังคงเป็นปริศนาว่าเป็นการเข้ามาแทรกแซงโดยพระเจ้า (Dixon, 2009) การอธิบายธรรมชาติโดยอิงศาสนาในลักษณะนี้จึงทำให้ศาสนามีที่ทางอยู่แม้ว่าวิทยาศาสตร์จะก้าวหน้าจนสามารถอธิบายกฎของธรรมชาติที่เอื้อให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ถึงกระนั้นแนวทางนี้ก็ไม่ได้เป็นที่ยอมรับในชุมชนฆราวาสในยุคสมัยใหม่ที่ไม่เชื่อในการมีอยู่ของพระเจ้าเลย ความขัดแย้งและการพยายามอธิบายกฎของธรรมชาติจึงยังดำเนินต่อมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

แม้ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ที่มาจากการศึกษาฟิสิกส์และดาราศาสตร์จะเปิดเผยให้เห็นความไม่ถูกต้องแม่นยำหลายประการในพระคัมภีร์ แต่ศาสนายังคงอยู่รอดปลอดภัยจากวิกฤตด้านความศรัทธาจากการค้นพบความจริงทางดาราศาสตร์และการค้นคว้าทางจักรวาลวิทยามาได้ จนกระทั่งชาร์ลส์ โรเบิร์ต ดาร์วิน (Charles Robert Darwin) ได้เผยแพร่แนวคิดเรื่องการวิวัฒนาการ (Evolutionism) ที่สั่นคลอนความคิดความเชื่อในทางศาสนาอย่างถึงแก่นอีกครั้ง โดยในหนังสือชื่อ *On The Origin of Species* (1859) ดาร์วินเสนอทฤษฎีทางชีววิทยาที่เรียกกันว่า “ทฤษฎีวิวัฒนาการ” (Evolution Theory) ซึ่งมีใจความหลัก ๆ สองประการ นั่นคือกระบวนการที่สิ่งมีชีวิตวิวัฒนาการตามกาลเวลาซึ่งเป็นผลมาจากสถานที่อยู่อาศัยและลักษณะพฤติกรรม รวมไปถึงความคิดเรื่อง “การคัดสรรโดยธรรมชาติ” (Natural Selection) ที่เสนอว่าสิ่งมีชีวิตใด ๆ ที่ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าก็จะอยู่รอดและขยายเผ่าพันธุ์ต่อไปได้ในที่สุด ทฤษฎีเรื่องวิวัฒนาการของดาร์วินถือเป็นที่น่าสนใจในวงการของผู้ที่ศึกษาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและชีววิทยาเป็นอย่างมาก และสร้างแรงสั่นสะเทือนมาถึงศาสนามากที่สุดเมื่อดาร์วินนำเอาทฤษฎีเรื่องวิวัฒนาการที่เขาได้เขียนเอาไว้มาปรับใช้กับความเป็นมาของมนุษย์ ในหนังสือชื่อ *The Descent of Man* (1871) ซึ่งพูดถึงเรื่องการวิวัฒนาการของมนุษย์โดยเฉพาะ ดาร์วินได้นำมนุษย์ไปเปรียบเทียบกับวานรก่อนจะเสนอแนวคิดว่ามนุษย์กับวานรนั้นมีบรรพบุรุษเดียวกัน ซึ่งขัดกับใจความในพระคัมภีร์ของศาสนาเอกเทวนิยมในส่วนที่ระบุว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมา นำไปสู่การถกเถียงในหมู่คนทั่วไปในอีกหลายกรณีโดยเฉพาะในประเทศเกิดใหม่อย่างสหรัฐอเมริกาที่องค์ความรู้เหล่านี้ได้เดินทางไปถึง

ทฤษฎีของชาร์ลส์ ดาร์วิน ยังถือว่าเป็นที่ถกเถียงและเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสอย่างมากแม้ในยุคสมัยใหม่ ในวันที่ 20 กรกฎาคม ปีค

สตศักราช 1925 ณ รัฐเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา ได้มีการจัดการไต่สวนคดีความที่มีชื่อว่า “The Scopes Monkey Trial” โดยมีจำเลยเป็นนายจอห์น สโคปส์ (John Scopes) อาจารย์โรงเรียนมัธยมที่ทำผิดกฎหมายของรัฐด้วยการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการให้นักเรียนในชั้นเรียนของเขา เนื่องจากรัฐเทนเนสซีมีกฎหมายห้ามสอนทฤษฎีวิวัฒนาการที่ได้รับความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ ให้งดเว้นการสอนเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ในแนวทางของดาร์วินโดยเฉพาะส่วนที่กล่าวว่ามนุษย์มีบรรพบุรุษร่วมกับวานรเนื่องจากขัดแย้งกับใจความของพระคัมภีร์ (Britanica, 2021) คดีนี้เป็นที่สนใจของสื่อเป็นอย่างมาก ดึงดูดให้ทนายความชื่อดังสองคนอย่าง วิลเลียม เจนนิงส์ ไบรอัน (William Jennings Bryan) เข้ามาว่าความฝ่ายโจทก์และแคลเรนซ์ ดาร์โรว์ (Clarence Darrow) เข้ามาว่าความฝ่ายจำเลย ผลการพิจารณาคดีจบลงที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับว่าจอห์น สโคปส์ทำผิดกฎหมายจริง และถูกปรับเป็นเงิน 100 ดอลลาร์สหรัฐ แต่ผลการพิจารณาคดีไม่ได้เป็นจุดประสงค์หลักของการพิจารณาคดีในครั้งนี้ ดาร์โรว์เข้ามาว่าความให้จอห์น สโคปส์ไม่ใช้เพื่อให้เขาชนะคดี แต่เพื่อทำให้เกิดการตั้งคำถามว่ากฎหมายการห้ามสอนทฤษฎีวิวัฒนาการในรัฐเทนเนสซีที่มีรากฐานมาจากความเชื่อทางศาสนาคริสต์นี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาหรือไม่ (Linder, 2004) การตัดสินคดีในครั้งนี้ทำให้การเรียนการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการถูกระงับไปแม้แต่ในรัฐที่ไม่ได้มีกฎหมายห้าม แต่ในขณะเดียวกันคดีความนี้ก็ก่อให้เกิดคำถามต่อแนวทางการออกกฎหมายในประเทศที่ประกาศตนว่าเป็นรัฐฆราวาส (Secular State) อย่างสหรัฐอเมริกาที่มีข้อเขียนระบุเรื่องศาสนาในบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญข้อที่หนึ่ง (First Amendment) เอาไว้อย่างชัดเจนว่า “รัฐสภาจะบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการสถาปนาศาสนา หรือห้ามการปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาโดยเสรีมิได้” (Constitution, 2021) ด้วยเช่นกัน

พลวัตความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและวิทยาศาสตร์มีลักษณะพิเศษที่น่าสังเกตอย่างหนึ่ง คือเมื่อยุคสมัยก้าวหน้า วิทยาการต่าง ๆ ที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้รับความเชื่อถือมากกว่าสิ่งที่อ้างอิงกันตามพระคัมภีร์ ฝ่ายศาสนาก็จะพยายามพิสูจน์การมีอยู่ของพระเจ้าด้วยการหาช่องว่างที่วิทยาศาสตร์ยังเติมไม่เต็ม เช่นในเรื่องวิวัฒนาการนี้ ก็มีแนวคิดเรื่อง “การออกแบบอย่างชาญฉลาด” (Intelligent Design) เกิดขึ้น เพื่อพยายามหาที่ทางให้กับพระเจ้าเป็นเจ้าในพื้นที่ของโลกธรรมชาติที่วิทยาศาสตร์มีคำตอบที่ค่อนข้างแน่ชัดให้อยู่แล้ว “การออกแบบอย่างชาญฉลาด” เป็นสมมติฐานของนักวิทยาศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่เสนอว่าลักษณะบางอย่างของสิ่งมีชีวิตและจักรวาลที่ไม่สามารถอธิบายได้อย่างกระจ่างจากฝ่ายวิทยาศาสตร์นั้นมีคำอธิบายเดียวที่สมเหตุสมผล ก็คือ

สิ่งมีชีวิตได้รับการออกแบบมาอย่างชาญฉลาด ไม่ใช่เกิดจากการคัดเลือกทางธรรมชาติอย่างที่ดาร์วินเสนอ ซึ่งแน่นอนว่าฐานคิดที่นำมาสู่แนวคิดนี้นั้นมาจากแนวคิดเรื่องรังสรรค์นิยม (Creationism) ที่เชื่อว่ามนุษย์และสรรพสิ่งถูกสร้างขึ้นโดยพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ และผู้ออกแบบที่รู้จักคือ พระเจ้าเป็นเจ้านั่นเอง – ภายหลังแนวคิดเรื่อง “การออกแบบอย่างชาญฉลาด” ถูกปัดตกไปและถูกนับว่าเป็นวิทยาศาสตร์เทียม (pseudoscience) ที่ใช้แนวคิดรังสรรค์นิยมทางศาสนาเข้ามาให้เหตุผลเท่านั้น จะเห็นได้ว่าศาสนาถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่ใช้ประกอบการให้เหตุผลไม่ได้อย่างยุคสมัยก่อนหน้าอีกต่อไปแล้ว ซึ่งเป็นเพราะสังคมที่มีความเป็นฆราวาสมากขึ้นและให้ความสำคัญกับศาสนาของตนน้อยลงนั่นเอง

ในสังคมที่มีลักษณะเป็นฆราวาส ศาสนากลายเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่มีบทบาทในทางสังคม การเมืองอย่างเป็นทางการอีกต่อไป แต่ถึงกระนั้นความขัดแย้งระหว่างศาสนาและโลกฆราวาสก็ไม่ได้จางหายไป แต่ยังคงอยู่และทวีความซับซ้อนมากขึ้น องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวไกล ไม่ได้ทำให้ศาสนาลดทอนความสำคัญลงไป การลดทอนความซับซ้อนของเรื่องเล่าความขัดแย้งของทั้งสองขั้วที่ปรากฏในสื่อของโลกสมัยใหม่⁴ ส่งผลให้สองขั้วความคิดมีความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันมากขึ้น จนความพยายามในการเติมช่องว่างหรือการผสมคำอธิบายจากทั้งทางฝั่งศาสนาและวิทยาศาสตร์ถูกมองข้ามไป นักวิทยาศาสตร์จำนวนมากในโลกตะวันตกประกาศตัวเป็นอเทวนิยมและใช้ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์เพื่อเสนอว่าศาสนาเป็นสิ่งที่ไม่มีสาระ และพระเจ้าไม่มีจริง ยกตัวอย่างเช่น นักชีววิทยาสายวิวัฒนาการ ริชาร์ด ดอว์นกินส์ (Richard Dawkins) ที่เขียนหนังสือวิพากษ์แก่นสารหลักของศาสนาหลายเล่ม หนึ่งในผลงานของเขา คือ *The God Delusion* (2006) ที่เสนอว่าพระเจ้าเป็นเพียงภาพลวง ไม่มีจริง ผู้ที่เป็นอเทวนิยมสามารถมีความสุขและมีระบบศีลธรรมที่สมบูรณ์ได้อย่างผู้ที่นับถือศาสนา พร้อมทั้งยังปฏิเสธสมมติฐานเกี่ยวกับพระเจ้า (God Hypothesis) ในวิทยาศาสตร์ทั้งหมด และมองว่าการเป็นผู้ไม่นับถือศาสนาถือเป็นสัญลักษณ์ของผู้มีปัญญาที่เป็นอิสระ นับได้ว่านักวิทยาศาสตร์กำลังพยายามขับเคลื่อนกระแสสังคมให้เป็นไปตามสมมติฐานของฆราวาสนิยม (อันจะกล่าวถึงในหัวข้อที่เกี่ยวกับแนวคิดฆราวาสนิยม) ซึ่งสร้างแรงเสียดทานกับฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรง

⁴ สื่อกระแสหลักและเรื่องเล่าสมัยใหม่มักสร้างภาพความขัดแย้งระหว่างวิทยาศาสตร์และศาสนาโดยแบ่งแยกทั้งสองฝ่ายออกเป็นปักษ์ชัดเจน เช่น ฝ่ายวิทยาศาสตร์คือผู้มีจิตแสวงหาความรู้และความจริง แต่ฝ่ายศาสนาคือฝ่ายที่มีจิตใจคับแคบไม่เปิดรับ เรื่องเล่าแบบนี้ได้หลอมทัศนคติของคนยุคใหม่ต่อความขัดแย้งระหว่างสองขั้วความคิดก่อให้เกิดการแบ่งฝักฝ่ายภายใต้ความคิดว่าสองสิ่งนี้จะอยู่ร่วมกันไม่ได้

เช่นเดียวกับความไม่อ่อนข้อของปัญญาชนฝ่ายฆราวาส ฝ่ายศาสนาเองก็มีใช้จะไม่ปฏิเสธองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดย ประเด็นเรื่องทฤษฎีวิวัฒนาการยังคงเป็นเรื่องถกเถียงกันอยู่อย่างหนัก โดยเฉพาะในสังคมอเมริกัน ในปัจจุบันแม้ทั่วโลกจะมีการเรียนการสอนทฤษฎีวิวัฒนาการกันเป็นปกติ แต่ในอเมริกายังมีโรงเรียนมัธยมที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้มีการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สาขาดังกล่าว⁵ รวมถึงในโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรก็ปรากฏว่ามีอาจารย์ผู้สอนพยายามสอดแทรกแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่ใช้ฐานคิดจากลัทธิรังสรรค์นิยม (Creation Science) (Reid, 2018) เพื่อชี้นำนักเรียนถึงการมีอยู่ของพระเจ้า และโน้มน้าวให้นักเรียนเข้าใจว่ามนุษย์นั้นสร้างขึ้นมาโดยพระเจ้าผู้สร้างตามพระคัมภีร์

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องความขัดแย้งระหว่างวิทยาศาสตร์และศาสนาแล้ว จะเห็นได้ว่าในสังคมอเมริกันนั้นมีสถานการณ์ที่ตึงเครียดที่สุด เนื่องจากสหรัฐอเมริกาสร้างชาติขึ้นมาบนพื้นฐานของความเป็นฆราวาส แต่ก็ยังมีผู้คนไม่น้อยที่เคร่งศาสนา ดังนั้นอุดมการณ์ฆราวาสนิยมและศาสนานิยมจึงขับเคี่ยวกันมาตลอดประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกัน เราก็อาจเห็นถึงความพยายามในการเชื่อมต่อวิทยาศาสตร์และศาสนาเข้ากันเพื่อพยายามประนีประนอมความขัดแย้งนี้ด้วยพลวัตในความขัดแย้งนี้เป็นเรื่องที่ถูกหยิบขึ้นมาถกเถียงกันโดยตลอดและไม่เคยหายไปจากหัวข้อที่สังคมให้ความสนใจ จึงก่อให้เกิดความไม่พอใจและความวิตกกังวลในหมู่ผู้เกี่ยวข้องอยู่เป็นระยะ ๆ นอกจากความขัดแย้งกันที่เนื่องมาจากการทำความเข้าใจโลกและธรรมชาติแล้ว การทำความเข้าใจข้อเขียนในพระคัมภีร์ระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมก็แตกต่างและมีความเห็นที่ไม่ตรงกันทั้งการตีความและการทำความเข้าใจเนื้อหาภายใน หลังจากการปฏิรูปศาสนา พระคัมภีร์กลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้มาก คนที่อ่านพระคัมภีร์ได้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เหล่านักบวชในคริสตจักรเท่านั้น การเข้าถึงพระคัมภีร์จากการแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาถิ่นทำให้บุคคลทั่วไปสามารถอ่านพระคัมภีร์ด้วยเช่นกัน และนั่นก็เป็นจุดที่ทำให้เกิดการศึกษาพระคัมภีร์ในรูปแบบฆราวาส อย่างการศึกษาพระคัมภีร์ในฐานะประวัติศาสตร์นิพนธ์ (historiography) และผลผลิตทางวรรณศิลป์ (literary product) ซึ่งก่อให้เกิดข้อถกเถียงระหว่างฝ่ายศาสนานิยมกับฆราวาสนิยมอย่างมาก

สตีเวน แอล. แมคเคนซี (Steven McKenzie) กล่าวเอาไว้ในหนังสือเรื่อง *How To Read the Bible* (2005) ว่าในปัจจุบันนี้นักวิชาการไม่ได้มองว่าพระคัมภีร์ไบเบิลเป็นเอกสารทาง

ประวัติศาสตร์อีกต่อไปแล้ว การศึกษาด้านโบราณคดีเพื่อสืบหาหลักฐานที่สามารถนำมาสนับสนุนใจความในพระคัมภีร์แสดงให้เห็นว่าแทบไม่มีหลักฐานทางกายภาพอยู่เลย ไม่ว่าจะเป็นร่องรอยทางภูมิศาสตร์ที่บอกการมีอยู่ของเรือของโนอาห์ (Noah's Ark) และน้ำท่วมโลก หรือแม้แต่ประวัติศาสตร์ส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางโลกมากที่สุดอย่างเรื่องเล่าของอับราฮัม (Abraham) ไอแซก (Isaac) และยาacob (Jacob) ก็ไม่พบว่ามีหลักฐานแสดงการมีอยู่ของพวกเขาเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์และนักวิชาการที่ศึกษาพระคัมภีร์ไบเบิลจึงต้องมองหาในพระคัมภีร์ว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จริง ๆ ซึ่งปฏิกิริยาตอบสนองต่อมุมมองนี้มีสองแบบด้วยกัน หนึ่งคือ แบบมี “ความศรัทธาอย่างมืดบอด” (blind faith) ที่เลือกจะเชื่อในสิ่งที่พระคัมภีร์ระบุไว้ทุกตัวอักษรและไม่เห็นด้วยกับข้อวินิจฉัยสมัยใหม่ต่อพระคัมภีร์ และสองคือ แบบ “ผู้ที่ปฏิเสธศรัทธาทั้งหมด” ซึ่งเลือกที่จะเลิกศรัทธาหรือนับถือข้อเขียนในพระคัมภีร์ไปเลย

หลังจากข้อเขียนในหนังสือปฐมกาลถูกนำมาหาข้อพิสูจน์ในทางวิทยาศาสตร์แล้ว หนังสือหมวดประวัติศาสตร์ (Historical books) ในพระคัมภีร์ซึ่งถูกนับว่าเป็นประวัติศาสตร์ของชนชาติอิสราเอลก็ถูกนำมาศึกษาในฐานะเรื่องเล่าเช่นเดียวกัน ใน *How To Read the Bible* (2005) สตีเวน แอล. แมคเคนซี ได้อ้างถึง จอห์น ฟอน เซเทอร์ส (John Van Seters) (McKenzie, 2005) ผู้กล่าวถึงลักษณะการเขียนประวัติศาสตร์ (History writing) ในบริบทของโลกโบราณเอาไว้ว่าไม่ใช่การบันทึกประวัติศาสตร์ในลักษณะเดียวกับการเขียนประวัติศาสตร์ในยุคสมัยใหม่ แต่เป็นการเขียนที่อยู่ในลักษณะเดียวกับการเขียนเชิงวรรณศิลป์ ซึ่งเขาก็ได้ให้เหตุผลผ่านการวินิจฉัยธรรมเนียมการเขียนประวัติศาสตร์ของยุคโบราณผ่านงานของเฮโรโดตัส (Herodotus) ที่นักเขียนนิยามว่าเป็นงานค้นคว้าและสืบค้นส่วนบุคคล โดยผ่านการพูดคุย การบอกเล่า การได้ยินได้ฟัง ตำนานหรือปกรณัมต่าง ๆ แน่นอนว่าไม่มีนักประวัติศาสตร์คนใดในยุคโบราณสามารถที่จะจดจำคำพูดของผู้ที่ให้การได้ครบและเที่ยงตรง การเขียนจึงไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นบันทึกข้อเท็จจริงของสิ่งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ได้ และการเขียนประวัติศาสตร์ในยุคโบราณนั้นมีลักษณะที่เป็น “Paratactic” (เป็นเรื่องราวที่แยกจากกันเป็นเอกเทศที่นำมาเชื่อมต่อกันไปเรื่อย ๆ) ความไม่เชื่อมโยงของแต่ละเรื่องราวทำให้นักประวัติศาสตร์ต้องเสริมในส่วนที่จะสามารถต่อแต่ละเรื่องให้ติดเป็นเนื้อเดียวกันได้ ซึ่งก็สื่อให้เห็นได้ว่านักประวัติศาสตร์ในยุคโบราณนั้นค่อนข้างจะมีอิสระในการเขียนประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก ทั้งการจัดเรียงเนื้อหาหรือแม้กระทั่งการเข้าไปปรับแก้

ใจความสำคัญด้วย ลักษณะและธรรมเนียมการเขียนประวัติศาสตร์แบบนี้ เซเทอร์สให้ความเห็นว่าเป็นลักษณะเดียวกับการเขียนประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์

นอกจากนั้นแมคเคนซียังพูดถึงการเมืองในการเขียนประวัติศาสตร์ของยุคโบราณเอาไว้ด้วย จะเห็นว่าทั้งการรวบรวมข้อมูลและการเขียนบันทึกประวัติศาสตร์ในโลกโบราณนั้นไม่ได้เน้น “สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต” แต่มีการเสริมส่วนที่เห็นสมควรลงไป การเขียนประวัติศาสตร์แบบนี้จึงแสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการเขียนประวัติศาสตร์ในยุคโบราณไม่ได้มุ่งให้เป็นการบันทึกเหตุการณ์ แต่มีนัยทางการเมืองหรือทางเทววิทยาแฝงอยู่ ประการแรก แมคเคนซีเสนอว่านักประวัติศาสตร์ไม่ใช่ผู้เขียนรายงานที่ตั้งอยู่บนความเป็นภววิสัย พวกเขามีแกนหลักทางความคิดที่ต้องการนำเสนออยู่แล้ว และหลักคิดดังกล่าวก็ไม่ได้บังเอิญใส่เข้าไปในตอนที่ยืนยันแต่เป็นเหตุผลหลักที่ทำให้ให้พวกเขาเขียนบันทึกประวัติศาสตร์ขึ้นมา ประการที่สองแมคเคนซีตั้งข้อสังเกตว่าข้อเขียนทางประวัติศาสตร์ผูกติดอยู่กับอัตลักษณ์ร่วมของชาติ นักประวัติศาสตร์ยุคเก่าไม่ได้ต้องการให้รายละเอียดของสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตแต่ตีความสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตว่าเป็นสาเหตุที่อ้างอิงกับผลของมันที่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งธรรมชาติในการอธิบายในลักษณะ “เหตุ-ผล” แบบนี้ไม่ได้เป็นวิทยาศาสตร์แต่เป็นสิ่งที่มักจะเกี่ยวข้องกับเรื่องข้อคิดคำสอนหรือเรื่องทางศาสนา และข้อเขียนทางประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องศาสนามาคำสอนหรือสิ่งมหัศจรรย์มาช่วยอธิบาย “เหตุ-ผล” นี้ไม่นับรวมเข้าไปในประเภทของตำนานและปกรณัมเพราะว่าข้อเขียนดังกล่าวทำหน้าที่เหมือนงานเขียนทางประวัติศาสตร์เนื่องจากได้รับการรวบรวมในฐานะผลของการค้นคว้าข้อมูลตามชนบ เพราะข้อมูลเหล่านี้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับการมีอยู่ของสถานการณ์หรือสภาวะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยของผู้เขียน แมคเคนซีจึงมองว่าประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ไบเบิลประกอบไปด้วยข้อเขียนทาง “สมมุติฐานวิทยา” (Etiology)⁶ มากมาย และไม่ควรถูกนำมาอธิบายให้เข้าใจตามตัวอักษร แต่ควรจะได้รับ การตีความเสียก่อน (McKenzie, 2005, pp. 28-30)

จะเห็นได้ว่าการอ่านพระคัมภีร์ของโลกฆราวาสนั้นไม่ได้อ่านเพื่อเอาความ เพื่อศึกษาคำสอน หรืออ่านด้วยจุดประสงค์ในทางจิตวิญญาณอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นการอ่านเพื่อตั้งคำถามและ

⁶ ลักษณะการเขียนงานที่มีความเป็นสมมุติฐานวิทยาที่แมคเคนซีอธิบายเอาไว้ก็คือการให้คำอธิบายที่เติมแต่งจินตนาการเข้าไป เพื่ออธิบายให้เห็นถึงสาเหตุของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว อย่างเช่นการอธิบายการมีโหนกของอูฐว่าเกิดจากการตะโกนคำว่า “Humph!” ของสัตว์ต่าง ๆ ที่พยายามจะใช้งานมัน จนสุดท้ายยักยักจึงเสกให้อูฐมีโหนก (Hump) เพื่อให้อูฐอยู่ได้สามวันโดยไม่ต้องกินอาหาร การอธิบายแบบนี้ขาดความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมากแต่ถือเป็นการใช้เรื่องเล่าอธิบายถึงเหตุและผลที่ครั้งหนึ่งเป็นที่เชื่อกัน

วิพากษ์เรื่องเล่าที่ปรากฏในพระคัมภีร์ ซึ่งเผยให้เห็นความเลือนไหลของความหมายในข้อเขียนของพระคัมภีร์อย่างชัดเจน เน้นอนว่ากลวิธีการอ่านแบบนี้นำไปสู่การตีความที่แตกต่างกันออกไปมากมายและทำให้เกิดความเห็นที่ไม่ลงรอยกันแม้ในหมู่ผู้ศึกษาพระคัมภีร์ ยังไม่รวมถึงฝ่ายศาสนานิยมที่เชื่อมั่นในพระคัมภีร์ว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์และมองว่าพระวจนะของพระเจ้าเป็นเจ้ารวมถึงสิ่งที่บันทึกอยู่นั้นเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นตามนั้นทุกตัวอักษร ผลของการตั้งคำถามในส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์ของพระคัมภีร์นั้นค่อนข้างรุนแรงไม่ต่างจากกรณีการพยายามพิสูจน์หนังสือปฐมกาลเลย เนื่องจากอัตลักษณ์ของศาสนานั้นถูกประกอบสร้างด้วยเรื่องเล่าทั้งหลายที่รวบรวมอยู่ในพระคัมภีร์ ดังนั้นการที่โลกฆราวาสตั้งคำถามถึงความจริง-ไม่จริงของเนื้อหาของพระคัมภีร์ ย่อมทำให้อัตลักษณ์ของศาสนาสั่นคลอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ฝ่ายศาสนานิยมสุดโต่งบางกลุ่มจะยอมรับได้สุดท้ายแล้วจึงนำไปสู่ความขัดแย้งเช่นเดียวกันกับกรณีของศาสนากับวิทยาศาสตร์

เมื่อพิจารณาถึงความขัดแย้งภายนอกศาสนาที่กล่าวมาข้างต้น เราจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งของโลกฆราวาสและศาสนานั้นแบ่งออกได้เป็นสองส่วนหลัก ๆ กล่าวคือ ความขัดแย้งระหว่างศาสนากับวิทยาศาสตร์ และความขัดแย้งระหว่างศาสนากับมนุษยศาสตร์ หากจะพิจารณาให้ดีแล้ว นี่คือการยื้อยุดพื้นที่ทางอัตลักษณ์ผ่านการอธิบายการเกิดขึ้นและการมีอยู่ของมนุษย์และสรรพสิ่งโดยศาสตร์สองแขนงที่มีบทบาทในการนิยามความเป็นมนุษย์ทางฆราวาสมากที่สุด กับพระคัมภีร์ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันอัตลักษณ์ของศาสนาและฝ่ายศาสนานิยม กระแสมนุษยนิยมที่เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ช่วงยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการจนกระทั่งยุคปัจจุบันได้เน้นย้ำให้มนุษย์เห็นความสำคัญของการเป็นมนุษย์อย่างไม่หยุดหย่อน แรงขับเคี่ยวระหว่างสองฝ่ายจึงไม่ลดน้อยถอยลง แต่รุนแรงและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน

2.1.2 ความขัดแย้งภายในของฝ่ายศาสนานิยม

หลังจากที่ศาสนาคริสต์ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นศาสนาหลักของอาณาจักรโรมัน อำนาจและความมั่นคงของศาสนาและศาสนจักรก็มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และไม่ได้ครอบคลุมเพียงแค่อาณาเขตของเรื่องทางจิตวิญญาณ แต่รวมไปถึงการเมืองการปกครองด้วย ในช่วงศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา สถาบันศาสนาที่เรื่องอำนาจและมีอิทธิพลสูงก็เริ่มปรากฏข้อบกพร่องมากขึ้น นักบวชใช้ประโยชน์จากอภิสิทธิ์ของตนเอง การสอนหลักธรรมก็แตกต่างไปจากในพระคัมภีร์ รวมถึงต่อมามีเหตุการณ์สำคัญที่นำไปสู่การปฏิรูปศาสนา (The Reformation) ขึ้น นั่นก็คือการขายใบอนุญาตไถ่บาป (sale of Indulgence) เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายในกิจการของคริสตจักร แนวคิดเรื่องการไถ่เงินซื้อ

ไบบูล์ฟให้บาปเพื่อให้หลุดพ้นจากบาปได้นั้น เป็นสิ่งที่นักบวชชาวเยอรมันนามมาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) ไม่เห็นด้วยเป็นอย่างมาก เขาเขียน “ข้อปัญหา 95 ข้อ” (The Ninety-five Theses) ซึ่งมีใจความเป็นข้อถกเถียงเรื่องอำนาจแห่งพระคุณการุณย์ ไปติดไว้ที่ประตูโบสถ์วิทนเบิร์ก ก่อนความไม่พอใจให้แก่องค์กรทางศาสนาเป็นอันมาก ลูเธอร์ถูกคริสตจักรหมายหัว แต่ ณ เวลานั้น การเมืองและเศรษฐกิจเริ่มมีความเจริญมากขึ้น เจ้าผู้ครองนครและชนชั้นกลางเริ่มไม่เห็นด้วยกับอำนาจเบ็ดเสร็จของคริสตจักร จึงมีผู้ปกครองคอยสนับสนุนและให้ที่ลี้ภัยกับเขา สุดท้ายเมื่อกระแสการต่อต้านของมาร์ติน ลูเธอร์แพร่กระจายออกไปและมีแรงสนับสนุนมากขึ้นตามลำดับ การปฏิรูปศาสนาและการแยกนิกายออกจากคริสตจักรโรมันคาทอลิกก็เกิดขึ้นในที่สุด

หลักการในการปฏิรูปศาสนาของมาร์ติน ลูเธอร์ ประการแรกคือการใช้ศรัทธาเป็นเครื่องช่วยให้รอด (Salvation by Faith) ไม่ใช่การทำงานหรือการสนับสนุนคริสตจักรในทางวัตถุ ประการที่สอง คือการให้อำนาจพระคัมภีร์เป็นอำนาจสูงสุด ไม่ใช่อำนาจของคริสตจักร และการให้มนุษย์ทุกคนสามารถเข้าถึงพระคัมภีร์ด้วยตัวเองได้ ประการสุดท้ายคือการมองว่าผู้ศรัทธาทุกคนถือเป็นพระนักบวชได้หมด พระจะต้องไม่มีอภิสิทธิ์และถูกนับว่าเหนือกว่าฆราวาสอย่างที่คริสตจักรโรมันคาทอลิกได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาก่อนหน้านี้ (Britannica, 2020) – หากพิจารณาทั้งสามข้อแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อเรียกร้องของมาร์ติน ลูเธอร์นั้นมีส่วนที่ทำให้องค์ประกอบของศาสนาหลายอย่างมีความเป็นฆราวาสมากขึ้น จนอาจมองได้ว่าเป็นความพยายามทำให้ศาสนากลายเป็นเรื่องฆราวาส (secularize the religion) ส่งผลให้พระคัมภีร์ถูกนำมาอ่าน ตีความ และศึกษาได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้นในโลกฆราวาส

ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างโลกฆราวาสกับศาสนาที่กล่าวไว้ในข้อ (2.1.1) เป็นเรื่องของความดีความองค์ความรู้ในพระคัมภีร์ ความขัดแย้งภายในของศาสนากันเองกลับเป็นเรื่องของอำนาจการเข้าถึงตัวบทพระคัมภีร์และอำนาจทางการเมืองระหว่างคริสตจักรกับรัฐ เมื่อเกิดการปฏิรูปศาสนาแล้วก่อตั้งนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestantism) ขึ้น อำนาจรัฐที่เคยถูกรวบไว้ภายใต้การควบคุมของคริสตจักรก็กระจายส่วนออก ผู้คนสามารถเข้าถึงพระคัมภีร์ได้เอง ไม่ต้องอาศัยการตีความภาษาละตินจากนักบวชของคริสตจักร พร้อมทั้งแนวคิดเรื่องการปฏิรูปของลูเธอร์ได้กระจายไปทั่วยุโรป ส่งผลให้เกิดลัทธิต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมาย

ตัวอย่างของอิทธิพลของการปฏิรูปศาสนา คือ อุลริค สวิงลิ (Ulrich Zwingli) บาทหลวงชาวสวิสเซอร์แลนด์ผู้ได้ดำเนินการปฏิรูปคริสต์ศาสนาในประเทศสวิสเซอร์แลนด์สำเร็จ ก่อตั้งลัทธิ

สวิงเลียน (Zwinglian) ที่ปฏิเสธการเคารพบูชาอันบุญว่าเป็นผู้วิเศษ ไม่ยอมรับการขายไบบนบุญไถ่บาป และให้คริสตศาสนิกชนเข้าถึงคำสอนของศาสนาด้วยตัวเองได้ ลัทธิดังกล่าวมีความแตกต่างจากลัทธิลูเธอรัน (Lutheranism) ของมาร์ติน ลูเธอร์ตรงที่เป็นลัทธิที่ขึ้นอยู่กับชนชั้นกลางมากกว่าผู้ปกครอง เช่นเดียวกับในประเทศฝรั่งเศส จอห์น คาลวาง (John Calvin) ก็ได้รับอิทธิพลจากการปฏิรูปศาสนาของลูเธอร์จึงเริ่มโจมตีหลักคิดทางศาสนาแบบเก่าของฝรั่งเศส เป็นผลให้เกิดการก่อตั้งลัทธิคาลวาง (Calvinism) ซึ่งเน้นความสำคัญของพระคัมภีร์ดั้งเดิม (The Old Testament) และการตีความพระคัมภีร์จะขึ้นอยู่กับผู้ถูกเลือก (The Elect) โดยเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติถึงพร้อม และเชื่อว่าได้รับการคัดสรรจากพระเจ้าเป็นเจ้าเอง นอกจากสองลัทธิที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้แล้ว ในนิกายโปรเตสแตนต์ยังมีลัทธิอื่น ๆ เกิดขึ้นอีกมากมาย ซึ่งปัจจัยและรายละเอียดในการเข้าถึงและเคารพบูชาศาสนาก็แตกต่างกันไป

การแยกตัวออกเป็นคริสตจักรนิกายโรมันคาทอลิกกับนิกายโปรเตสแตนต์แสดงให้เห็นว่าภาวะความขัดแย้งของศาสนาในบริบทโลกที่เป็นฆราวาสทวีความรุนแรงขึ้นทุกทีโดยมีทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก การแตกออกเป็นลัทธิมากมายภายใต้ปีกของนิกายใหญ่นี้ทำให้กระบวนการตีความพระคัมภีร์และวิถีปฏิบัติที่ยึดโยงกับคำสอนทางศาสนายิ่งเพิ่มความหลากหลายมากขึ้น ยากที่จะคงอัตลักษณ์ของศาสนา (ที่เดิมก็มีความเคลื่อนไหวสูงอยู่แล้ว) ให้เป็นหนึ่งเดียว เมื่อแยกตัวกันมานานมากขึ้นและห่างจากศูนย์กลางมากขึ้น แน่ใจว่าลัทธิต่าง ๆ จะสามารถพัฒนาแนวทางของตนเองไปได้ไกลกว่าเดิม ความหลากหลายของวิถีปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้ธงของศาสนานี้เป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในชุมชนศาสนาได้

ความขัดแย้งภายในของศาสนาที่เกิดจากการแยกนิกาย ไม่ได้เป็นเพียงการสร้างมโนทัศน์ที่ขัดแย้งกันในชุมชนศาสนาเท่านั้น แต่ยังสร้างความรุนแรงระหว่างผู้ที่นับถือนิกายแตกต่างกันอีกด้วย ความรุนแรงจากการแยกนิกาย (sectarian violence) คือ การแสดงอาการแบ่งแยกเกลียดชัง กีดกัน และมีอคติต่อชุมชนศาสนาที่มีอุดมการณ์ทางศาสนาไม่เหมือนตน ความรุนแรงในลักษณะนี้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นหลังการปฏิรูปศาสนาและการแตกนิกายออกเป็นคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ เนื่องจากศาสนาไม่ได้เป็นแค่เรื่องของศรัทธาเพียงอย่างเดียว แต่ศาสนจักรมีบทบาททางการเมืองในกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาคริสต์ ทำให้ศาสนาคริสต์แบบคาทอลิกผูกติดอยู่กับอำนาจในยุโรปมาเป็นเวลานาน การแตกนิกายจึงส่งผลให้เกิดสงครามระหว่างผู้นับถือศาสนาคริสต์ ยุโรปตะวันตกถูกแบ่งออกเป็นสองฝ่าย มีฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิรูปศาสนากับนิกาย

โปรเตสแตนต์และฝ่ายที่สนับสนุนการฟื้นฟูนิกายคาทอลิก (counter-reformation) ฝ่ายปกครองในแต่ละประเทศถือโอกาสแยกตัวออกจากโรมด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ อาณาเขต รวมไปถึงการต่อต้านศาสนจักรและพระสันตะปาปา สงครามที่เป็นผลมาจากการปฏิรูปและการแยกนิกายนี้ต่อมาเรียกว่าสงครามศาสนาในยุโรป (European wars of religion) สงครามดังกล่าวกินเวลาหลายสิบปีและทำให้ผู้คนเสียชีวิตหลายล้านคน จึงอาจนับว่าเป็นความรุนแรงอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นในหมู่ศาสนิกชนที่นับถือศาสนาเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าภายในของกลุ่มศาสนานิยมก็ไม่ได้รวมเป็นกลุ่มก้อนเดียวกัน แต่มีความแตกต่างหลากหลายอย่างมาก โดยเฉพาะหลังการทำให้ศาสนาที่มีความเป็นฆราวาสและไม่ตกอยู่ใต้การควบคุมของศาสนจักรอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดเหมือนในยุคกลาง ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มศาสนานิยมสามารถเลือกวิถีปฏิบัติและเลือกทำความเข้าใจศาสนาผ่านความเห็นของพวกเขาเองได้ ส่งผลให้เกิดแรงปะทะระหว่างแนวทางที่ขัดแย้งกันได้เช่นกัน เช่น ความรุนแรงในการแบ่งแยกนิกายที่ได้อภิปรายเอาไว้ข้างต้น พลวัตและความขัดแย้งของฝ่ายศาสนานิยมในหมู่พวกเขาเองบนพื้นที่สังคมฆราวาสจึงมีโอกาสปะทุขึ้นได้เรื่อย ๆ ในยุคปัจจุบัน

2.2 ฆราวาสนิยมและสมมติฐานของฆราวาสนิยม

เมื่อพิจารณาจากประเด็นความขัดแย้งที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ากระแสมนุษยนิยม (Humanism) ที่บ่มเพาะมาตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา (Renaissance) นั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักวิทยาศาสตร์ นักปรัชญา หรือแม้กระทั่ง (ในบางกรณี) นักบวชในศาสนาคริสต์ลุกขึ้นมาตั้งคำถามกับความเชื่อ วิถีปฏิบัติ และการใช้อำนาจทางศาสนาเป็นอย่างมาก การเกิดขึ้นของศาสตร์และวิทยาการต่าง ๆ ล้วนมีพื้นฐานมาจากความมั่นใจของมนุษย์ตามแนวคิดดังกล่าวแทบทั้งสิ้น เนื่องจากแนวคิดแบบมนุษยนิยมนั้นเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนฐานของการยอมรับในศักยภาพและคุณภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะคุณภาพในเชิงการใช้เหตุผล ทำให้มีแนวโน้มที่จะปฏิเสธสิ่งเหนือธรรมชาติหรือลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ด้วยลักษณะที่ให้ความสำคัญกับตัวตนของมนุษย์นี้เอง ทำให้แนวคิดมนุษยนิยมได้พัฒนามาเป็นแนวคิดแบบมนุษยนิยมทางโลก (Secular Humanism) ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแนวคิดดังกล่าวไม่ได้เชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพมากพอเท่านั้น แต่ยังปฏิเสธการมีอยู่ของพระเจ้าเป็นเจ้าและสนับสนุนความจริง/ความรู้/แนวปฏิบัติที่ยึดโยงกับเรื่องทางโลกเท่านั้นอีกด้วย แนวคิดนี้เชื่อว่ามนุษย์สามารถมีศีลธรรมและจริยธรรมเองโดยไม่ต้องพึ่งข้อคิดคำสอนทางศาสนาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีลักษณะเหนือธรรมชาติ ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานสำหรับคนที่เลือกไม่นับ

ถือศาสนาจำนวนมากในยุคปัจจุบัน นอกจากนั้นยังส่งอิทธิพลมาถึงแนวคิดอโนเียนิยม (Gnosticism) อันเป็นแนวคิดที่ปฏิเสธที่จะพิสูจน์การมีอยู่ของสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยเฉพาะพระเจ้า คนกลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์ไม่สามารถหยั่งรู้ได้ว่าพระเจ้านั้นมีจริงหรือไม่มีจริง ผู้คนส่วนใหญ่ที่มีพื้นฐานมาจากความเชื่อทางศาสนา แต่ได้เห็นวิทยาการจากโลกฆราวาสที่พิสูจน์ความจริงต่าง ๆ หากแต่ยังไม่อยากปักใจเชื่อว่าโลกไม่มีพระเจ้าจริง มักเลือกยึดถือแนวคิดนี้

ความเป็นฆราวาสที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเดิมที่ไม่ได้มีนัยทางการเมืองมากนัก เนื่องจากในยุคกรีก ศาสนา/ความเชื่อแยกออกจากการปกครองอย่างชัดเจน สภาวะทางด้านความเชื่อในยุคกรีกนั้นค่อนข้างจะหลากหลาย มีการนับถือเทพเจ้าหลายองค์ที่แตกต่างกันไป อีกทั้งการตัดสินใจต่าง ๆ นั้นขึ้นอยู่กับสถาบันที่ถือการตัดสินใจโดยมนุษย์เป็นที่สิ้นสุด จนกระทั่งคริสต์ศาสนาเข้ามามีอำนาจในช่วงปลาย ด้วยเงื่อนไขว่า “ต้องนับถือพระเจ้าพระองค์เดียว” ทำให้เกิดการกวาดล้างเทวดานของสะท้อนให้เห็นว่าศาสนามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น จนกระทั่งถึงจุดที่คริสต์ศาสนามีอำนาจทั้งในทางจิตวิญญาณและทางการเมืองในยุคกลาง ที่ทำให้ศาสนาและการเมืองรวมถึงชีวิตสาธารณะกลายเป็นสิ่งเดียวกันอย่างแยกไม่ออก ณ จุดนี้เองที่เริ่มเกิดการปะทะกันระหว่างศาสนาและฆราวาส เช่น การตัดสินใจขานออกกริต ความขัดแย้งระหว่างการเมืองภายในประเทศกับคริสตจักร ความขัดแย้งระหว่างคริสตจักรกับมวลชนในเรื่องผลประโยชน์ ยิ่งศาสนาเรื่องอำนาจทางการเมืองมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความสามารถในการควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ในสังคมมากเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นกฎระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติ หรือความรู้ เมื่อฝ่ายฆราวาสเริ่มแสวงหาความรู้ตามฐานความคิดเชิงมนุษยนิยมมากขึ้น กระแสเรียกร้องให้มีการแยกศาสนาออกจากพื้นที่สาธารณะจึงมากขึ้นตามตัว

กระบวนการแยกรัฐกับศาสนาออกจากกันนั้นเป็นแนวคิดที่สืบสาวกลับไปได้ถึงแนวคิดที่จอห์น ล็อก (John Locke) ผู้ที่มีชีวิตอยู่ใน “ยุคเรืองปัญญา” (Enlightenment) ที่แนวคิดมนุษยนิยมมีอิทธิพลสูง โดยล็อกเสนอเอาไว้ใน *On the Difference Between Civil and Ecclesiastical Power* (1647) ให้แบ่งสังคมออกเป็นสองส่วนด้วยกัน หนึ่งคือ “สังคมทางพลเรือน หรือรัฐ” กับสองคือ “สังคมทางศาสนา หรือสถาบันศาสนา” โดยเขาระบุว่าจุดประสงค์ของสถาบันทางศาสนาคือต้องช่วยให้ได้มาซึ่งความสุขในโลกหลังจากจบชีวิตจากโลกนี้ไปแล้ว ในขณะที่รัฐมีหน้าที่ำรงความผาสุกของสังคมและสมาชิกในสังคมในเรื่องทางโลก (secular) เท่านั้น การแบ่งแยกรัฐกับศาสนาออกจากกันในทางทฤษฎี เพื่อแสดงให้เห็นว่าทั้งสองสถาบันนั้นมีหน้าที่และเป้าหมาย

แตกต่างกัน จึงถือเป็นการให้กำเนิดแนวคิดฆราวาสนิยม (Secularism) ที่ภายหลังนำมาใช้ทั้งในทางการเมือง การศึกษา และชีวิตสาธารณะ⁷

แนวคิดฆราวาสนิยมในทางการเมืองการปกครองถูกนำมาใช้อย่างเป็นทางการครั้งแรกในฝรั่งเศสหลังการปฏิวัติ ภายใต้เงื่อนไขที่ว่ารัฐจะต้องแยกตัวจากศาสนาโดยเด็ดขาด และต้องให้อิสระกับผู้ที่ต้องการนับถือศาสนาและไม่นับถือศาสนา ผู้มีอำนาจไม่สามารถแสดงตัวเป็นผู้รับรองหรือช่วยเหลือศาสนาใดศาสนาหนึ่งได้ กล่าวคือ “เสรีภาพ” คือเป้าหมายสูงสุดของรัฐฆราวาส หากรัฐไม่อุปถัมภ์ศาสนาใดเลย อิสระภาพในการเลือกนับถือศาสนาก็จะตกไปเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องตัดสินใจเองในปริมนทลส่วนตัว เช่นเดียวกันกับในฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา ประเทศเกิดใหม่ก็ประกาศรับรองสิทธิเสรีภาพในเรื่องศาสนาเอาไว้ในบทเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญข้อแรกเช่นเดียวกัน ปัจจุบันรัฐสมัยใหม่หลายรัฐขนานรับการแยกศาสนากับรัฐออกจากกัน ภายใต้หลักการสามข้อใหญ่ ๆ ที่ ฌอง โบเบโรต์ (Jean Baubérot) มองว่าเมื่อประกอบกันแล้วจะเป็นฆราวาสนิยมที่สมบูรณ์ได้แก่

1. การแยกสถาบันทางศาสนาออกจากสถาบันของรัฐ และไม่มีศาสนาที่ควบคุมหรือมาเป็นหลักในปริมนทลทางการเมือง
2. อิสระภาพในการคิด ในศีลธรรม และในศาสนาสำหรับทุกคน พร้อมทั้งการที่ทุกคนเป็นไทที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือแสดงออกถึงความเชื่อของตัวเองโดยอยู่ในขอบเขตที่สาธารณะอนุญาตและไม่ไปเบียดบังสิทธิคนอื่น
3. การที่รัฐไม่แบ่งแยกกีดกันผู้คนจากพื้นเพทางศาสนาของพวกเขา รวมถึงผู้ที่ไม่มีศาสนาด้วย พร้อมทั้งการที่ทุกคนได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะ มีพื้นเพทางความคิดความเชื่ออย่างไร (Copson, 2019)

⁷ การเปลี่ยนแนวคิด มโนทัศน์ หรือองค์ประกอบทางสังคมใด ๆ ให้กลายเป็นฆราวาสนั้น ในทางทฤษฎีเรียกกันว่า “ฆราวาสกัวัตน์” (Secularization) เป็น “มโนทัศน์เชิงวิเคราะห์ของกระบวนการทางประวัติศาสตร์ของโลกสมัยใหม่” (พิพัฒน์ พสุธารชาติ, 2562, p. 36) ซึ่งมีสมมติฐานในการใช้ตรรกะเหตุผลเพื่อพิสูจน์ความรู้และความจริง จนสุดท้ายนำไปสู่การทำลายรากฐานความเชื่อทางศาสนา เหลือไว้เพียงสังคมที่มีความเป็นฆราวาสล้วน เป็นการตั้งหมุดหมายแบบผู้ชนะ-ผู้แพ้ (zero-sum game) และมองว่าที่สุดของฆราวาสกัวัตน์คือการกำจัดศาสนาออกไปจากสังคม จะไม่สามารถมีฝ่ายใดอยู่ร่วมกับฝ่ายใดได้ ลักษณะความคิดแบบนี้ทำให้เกิดความพยายามในการแข่งขันและทำลายฝ่ายตรงข้าม อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่สามารถปะทุต่อไปเป็นความรุนแรงได้

แม้หลักการทั้งสามประการนี้จะดูเหมือนไม่ได้เป็นเรื่องยุ่งยากจนเกินไป แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังไม่มีรัฐไหนสามารถสร้างระบอบทางการเมืองที่เป็นฆราวาสนิยมได้อย่างสมบูรณ์แบบเนื่องจากความซับซ้อนภายใน และความเชื่อส่วนตัว อย่างเช่นกรณีการออกกฎหมายไม่ให้สอนทฤษฎีวิวัฒนาการที่ได้กล่าวเอาไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่าแม้ตัวบทกฎหมายจะอำนวยให้รัฐมีความเป็นฆราวาส แต่แนวคิดและการตัดสินใจของคนหมู่มากที่ยังนิยมในศาสนา ก็อาจผลักดันนโยบายหรือแนวทางของรัฐตนให้หันเหเข้าหาศาสนาได้เช่นเดียวกัน

ในทางการเมือง ฆราวาสนิยมคือการแยกรัฐกับสถาบันทางศาสนาออกจากกันโดยต่างฝ่ายต่างทำหน้าที่ของตัวเองในสังคม แต่ในทางญาณวิทยาแล้ว ฆราวาสนิยมมีลักษณะที่ชัดเจนและไม่ประนีประนอมมากกว่านั้น โดยฆราวาส (Secular) ในทางญาณวิทยานี้แบ่งออกเป็นสามความหมายด้วยกัน (พสุธาชาติ, 2562) ฆราวาสแบบที่หนึ่งคือ “ฆราวาสในฐานะสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับศาสนา” เนื่องจากมีความเข้าใจว่าศาสนากับฆราวาสเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน ฆราวาสแบบนี้จึงมีความหมายอย่างกว้าง นั่นคือมองว่าอะไรก็ตามที่ไม่ใช่ศาสนาถือเป็นฆราวาสหมด นักฆราวาสนิยมไม่เพียงแต่เห็นว่าตนเองเหนือกว่าศาสนาแต่ยังมุ่งจะแทนที่ศาสนาอีกด้วย แต่จริง ๆ แล้วความเป็นฆราวาสในลักษณะนี้มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาจนเหมือนเหรียญเดียวที่มีสองด้าน เพราะคำว่าฆราวาสวิวัฒน์ในความหมายดั้งเดิมนั้นหมายถึงการเปลี่ยนสิ่งของ/บุคคลทางศาสนาให้มีลักษณะทางโลก (เช่นนักบวชที่กลับมาเป็นฆราวาส หรือสิ่งของของสถาบันทางศาสนาที่ถูกเปลี่ยนมือนำมาใช้ในทางฆราวาส) แต่ความหมายของคำนี้ในยุคสมัยใหม่นั้น ฆราวาสในแบบแรกขานรับแนวคิดพหุนิยมระหว่างศาสนาและโลกฆราวาส คือมองว่าตัวเองเป็นหมวดหมู่ที่เหลื่อมอยู่ของสิ่งที่ไม่ใช่ศาสนา ไม่ใช่สิ่งที่เคยเป็นศาสนาแล้วถูกทำให้กลายเป็นสิ่งของทางโลกแบบในความหมายดั้งเดิมของมัน

ฆราวาสแบบที่สองคือ “ฆราวาสแบบผูกขาดและพอเพียงในตัวเอง” ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนไม่มีศาสนาอีกต่อไป ฆราวาสแบบนี้จะปฏิเสธสิ่งที่อยู่เหนือประสบการณ์แบบฆราวาส ในความหมายนี้ ฆราวาสไม่ได้มีอยู่เป็นลักษณะคู่ตรงข้ามหรือพหุนิยมกับศาสนาเหมือนในกรณีแรก แต่ฆราวาสเป็นความจริงหนึ่งเดียวที่มีระบบปิด เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ ซึ่งเป็นจุดที่มนุษย์ถือว่าภาวะธรรมชาติของตนนั้นคือการ “ไม่เชื่อ” และ “ไม่มี” ศาสนา ดังนั้นในกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ที่เกิดขึ้นในโลกสมัยใหม่ เมื่อความเป็นฆราวาสสูงขึ้นเรื่อย ๆ ความเชื่อก็จะลดลงจนสุดท้ายไม่เหลือเลย ดังนั้นความเป็นฆราวาสจึงเป็นจุดหมายหนึ่ง

เดียวของปลายทางของกระบวนการนี้ และแน่นอนว่าความเป็นฆราวาสนั้นสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเอง ไม่จำเป็นต้องมีศาสนาเป็นข้อเปรียบเทียบ เนื่องจากศาสนานั้นจะหายไปพร้อมกับความเชื่อและความศรัทธาที่ลดน้อยถอยลงจนถึงไม่มีเลย ซึ่งจะเกิดขึ้นระหว่างกระบวนการฆราวาสกัวัตน์

ฆราวาสแบบที่สามคือ “ฆราวาสในฐานะความเป็นสมัยใหม่” โดยในกรณีนี้ ฆราวาสนิยมถือเป็นปรัชญาประวัติศาสตร์ชนิดหนึ่งที่อธิบายความก้าวหน้าของประวัติศาสตร์ของมนุษย์ซึ่งมองว่าที่ สุดแล้วรูปแบบโนทัศน์ความคิดจะเปลี่ยนไปเป็นแบบมนุษยนิยมผูกขาด ฆราวาสในลักษณะนี้มองว่าการที่ศาสนาครอบงำหรือความสำคัญลงนั้นเป็นผลตามธรรมชาติของความเป็นสมัยใหม่ ดังนั้นในทางกลับกัน การที่สังคมยังมีศาสนาหรือยึดถือศาสนาอยู่แสดงว่าสังคมนั้นยังไม่ทันสมัยเต็มขั้น ความเป็นฆราวาสในที่นี้กลายเป็นดัชนีชี้วัดความก้าวหน้าทางประวัติศาสตร์ของโลกตะวันตกที่ถูกทำให้เป็นสากล คือเชื่อกันโดยสากลว่ากระบวนการฆราวาสกัวัตน์จะนำมาสู่ภาวะสมัยใหม่ที่สุดท้ายแล้วจะไม่มีศาสนา โลกใช้โมเดลของยุโรปเป็นมาตรฐานและมองว่าพัฒนาการของโลกฆราวาสสมัยใหม่จะต้องเป็นไปตามนี้

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่าฆราวาสในเชิงญาณวิทยาทั้งสามแบบที่กล่าวเอาไว้ข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนเลยว่าความเป็นฆราวาสในสังคมสมัยใหม่นั้นตั้งสมมติฐานของฆราวาสนิยมเอาไว้อย่างไร ในขณะที่เป้าหมายหรือสมมติฐานของแนวคิดฆราวาสนิยมในทางการเมืองการปกครอง เป็นไปเพื่อการแบ่งหน้าที่กันและเกื้อหนุนกันในแง่มุมที่ทั้งสองสถาบันสามารถทำได้ แต่ในทางญาณวิทยาแล้ว บนพื้นที่ของความรู้และการแสวงหาความรู้ ฆราวาสนิยมต้องการให้ศาสนาหายไปมากที่สุด สมมติฐานของฆราวาสนิยมในสังคมสมัยใหม่คือวันหนึ่งศาสตร์ความรู้ทางฆราวาสจะสามารถแทนที่ความคิดความเชื่อทางศาสนาได้อย่างหมดจดจนศาสนาไม่มี ความจำเป็นในสังคมอีกต่อไป ซึ่งอาจเป็นสมมติฐานที่ดูสุดโต่งและไม่ประนีประนอมก็จริง แต่ดูเหมือนนักฆราวาสนิยมส่วนใหญ่ โดยเฉพาะนักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน กำลังเดินหน้าปฏิบัติ การให้สมมติฐานนั้นได้บรรลุผลอยู่อย่างต่อเนื่อง

เมื่อพูดถึงฆราวาสกัวัตน์ในทางปฏิบัติ ตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้เห็นกระบวนการดังกล่าวที่เป็นรูปธรรมได้มากที่สุดคือการเกิดฆราวาสกัวัตน์ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกนำถกเถียงกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากโดยพื้นเพแล้วสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นชาติคริสเตียน และใช้ระบบคุณค่าแบบคริสเตียนในการออกนโยบายหรือกฎหมายมาเป็นเวลานาน (ยกตัวอย่างเช่น *Declaration of*

Independence (1776) ของสหรัฐอเมริการะบุข้อความว่า “all men are created equal [...] by their Creator with certain unalienable Rights” ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐชาติเองก็รับรู้และยอมรับแนวคิดเรื่องรังสรรค์นิยมของคริสต์ศาสนา) แต่หลังจากการประกาศบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญข้อที่หนึ่งที่ว่าด้วยเสรีภาพในการแสดงออกและศาสนา รวมถึงความหลากหลายจากการมีผู้อพยพจากหลายชาติพันธุ์เข้าไปตั้งรกรากในอเมริกา ในไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาศาสนาอื่น ๆ รวมถึงกลุ่มเอเทวนิยมก็เติบโตในสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก เมื่อมีอิสระในการนับถือศาสนาและมีกฎหมายตราระบุให้รัฐแยกตัวไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาแล้ว สหรัฐอเมริกาก็กลายเป็นชาติที่เป็นฆราวาสมากขึ้นยิ่งไปกว่านั้น ในยุคปัจจุบันยังมีกระแสให้กำจัดการปฏิบัติที่มีพื้นฐานมาจากทางศาสนาในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของพลเรือนอย่างเช่น โรงเรียนรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่นการสวดภาวนาหรือการจัดงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาในโรงเรียน ยิ่งไปกว่านั้น การผ่านกฎหมายการแต่งงานระหว่างเพศเดียวกันในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกาก็เป็นเครื่องยืนยันถึงกระบวนการฆราวาสกวัตินในสหรัฐอเมริกาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความเห็นที่ขัดแย้งกับการออกกฎหมายนี้มีรากฐานมาจากอุดมการณ์ทางศาสนาถูกปิดตกไป

แต่ก็ไม่ใช่เพียงแค่ความเป็นฆราวาสเท่านั้นที่เราสามารถสำรวจได้จากชาติเกิดใหม่อย่างสหรัฐอเมริกา ความกำกวมและย้อนแย้งของการเป็นฆราวาสนิยมของโลกตะวันตกก็สะท้อนผ่านสภาพสังคมของสหรัฐอเมริกาเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาคำปราศรัยต่าง ๆ ของผู้นำประเทศในแต่ละครั้ง แม้แต่ในยุคสมัยใหม่ เราจะสังเกตเห็นได้เลยว่าการแสดงแนวคิดหรือการเลือกใช้คำยังคงมีพื้นฐานมาจากระบบคุณค่าในแบบชาวคริสต์อยู่ดี ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดก็คือการกล่าวสุนทรพจน์ในแต่ละโอกาสของประธานาธิบดีและสมาชิกสภา ในขณะที่ผู้นำบางสมัยพยายามเน้นย้ำความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความเชื่อในสหรัฐอเมริกาในสุนทรพจน์ เช่น บาร์ค โอบามา (Barack Obama) ที่นิยามสหรัฐอเมริการว่าเป็น “a nation of Christians and Muslims, Jews and Hindus, and non-believers.” (*President Barack Obama's Inaugural Address*, 2009) และนอกจากนั้นแล้ว โดนัลด์ ทรัมป์ (Donald Trump) ประธานาธิบดีอีกคนของสหรัฐอเมริกาก็ถึงขั้นยกข้อความในพระคัมภีร์ขึ้นมากล่าวในการปฏิญาณตนด้วยว่า “The Bible tells us, “how good and pleasant it is when God’s people live together in unity. We must speak our minds openly, debate our disagreements honestly, but always pursue solidarity. When America is united, America is totally unstoppable.” (*Full text: 2017*

Donald Trump inauguration speech transcript, 2017) ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในรอบหลายสมัยที่ประธานาธิบดีกล่าวรับตำแหน่งด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับศาสนาใดศาสนาหนึ่งชัดเจนมากขนาดนี้ – ดังนี้แล้วจะเห็นได้ว่าแม้สหรัฐอเมริกาจะภาคภูมิใจในการเป็นรัฐฆราวาสมากแค่ไหน แต่ความเกี่ยวพันกับศาสนาในสถาบันการเมืองและชีวิตประจำวันไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดในทางปฏิบัติ เพราะแม้ผู้นำของสหรัฐอเมริกาจะพยายามเน้นย้ำความหลากหลาย อย่างไรก็ตามการเน้นย้ำที่ว่านั้นก็ยิ่งทำให้เห็นว่าศาสนายังคงมีบทบาทอยู่ในทางสังคมการเมืองอยู่ดี ไม่ว่าจะเป็นศาสนาคริสต์หรือศาสนาอื่น ๆ กล่าวโดยสรุปคือ ในกิจการเกี่ยวกับรัฐ ศาสนาก็ยังเป็นสิ่งที่ตัดออกหรือละเลยไปไม่ได้ กระบวนการฆราวาสภิวัตน์ในสหรัฐอเมริกาจึงไม่อาจดำเนินไปได้อย่างสุดทาง

การผูกกลับขึ้นมาในเรื่องเล่าและวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของคริสต์ศาสนา รวมถึงการมีอยู่ของศาสนาอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลกที่เพิ่มความเข้มข้นขึ้น รวมไปถึงปรากฏการณ์สมัยใหม่ของการยึดถือในศาสนาอย่างกลุ่มมูลฐานนิยมทางศาสนา (Religious Fundamentalism) ทำให้เริ่มมีการสังเกตเห็นแล้วว่าศาสนาไม่อาจหายไปจากสังคมได้อย่างเบ็ดเสร็จตามสมมติฐานของฆราวาสนิยม กลับกัน ในยุคสมัยใหม่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกเชื่อมต่อและสื่อสารกันได้รวดเร็วมากขึ้น รวมถึงมีนวัตกรรมและวิทยาศาสตร์ที่ก้าวหน้า ก็ไม่อาจทำให้ผู้คนจำนวนมากอีกกลุ่มหันหลังให้กับความเชื่อทางจิตวิญญาณของพวกเขาได้ สภาวะของสังคมสมัยใหม่และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากลับกลายมาเป็นปัจจัยในการเน้นความสำคัญและบทบาทของศาสนา (เช่น มีข้ออ้างที่ว่าในสังคมวัตถุนิยมศาสนาจะช่วยให้มนุษย์เชื่อมต่อกับจิตวิญญาณของตนเองได้) ในเมื่อฆราวาสนิยมไม่มีทางเอาชนะได้อย่างขาดลอยและศาสนายังกลับมามีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญในทางสังคมและวัฒนธรรม

2.3 ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยม (Scientism) ในฐานะอาการของกระบวนการฆราวาสภิวัตน์

กระบวนการผลักดันโลกเข้าสู่ความเป็นฆราวาสที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันใช้วิทยาศาสตร์ธรรมชาติเป็นเครื่องมือหลักในการต่อต้าน ให้เหตุผล และครอบงำองค์ความรู้และการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในโลกเป็นหลัก วิธีวิทยาที่ใช้ในแขนงวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติจึงถูกมองว่าเป็นวิธีการที่ถูกต้อง ได้ผล และน่าเชื่อถือที่สุด เนื่องจากผลลัพธ์ของการศึกษาลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นวิทยาศาสตร์สามารถอธิบายและให้ความกระจ่างกับสิ่งที่เคยได้ถูกอธิบายไว้โดยคร่ำหวอดหรืออธิบาย

ไว้ไม่ถูกต้องตามความรู้และความเข้าใจต่อโลกที่จำกัดในสมัยก่อนได้อย่างแม่นยำ พร้อมทั้งยังใช้
 คาดการณ์ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นจากหลักฐานและการให้เหตุผลได้ด้วย แน่นอนว่า
 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงหลายอย่างในโลกที่ไปหักล้างสมมติฐานหรือข้อ
 อธิบายเดิมของฝ่ายศาสนานิยมได้ วิทยาศาสตร์จึงกลายเป็นเครื่องมือชั้นดีในการหักล้างเรื่องเล่า
 เดิมที่ฝ่ายศาสนานิยมเคยใช้ ดังนั้นแล้ว สำหรับโลกฆราวาส วิทยาศาสตร์จึงถือเป็นหัวหอกสำคัญ
 ในการกำจัดศาสนา ความเชื่อ และความเห็นที่ถือว่าไม่เป็นเหตุเป็นผลออกไปเพื่อสร้างโลก
 ฆราวาสแบบสมบูรณ์ และด้วยทัศนคติเช่นนี้ ทำให้บ่อยครั้ง เกิดการใช้วิทยาศาสตร์อย่างล้นเกิน
 และส่งผลเสียต่อการแสวงหาและปรับใช้ความรู้มากกว่าผลดี

ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยม หรือ Scientism เป็นคำที่ใช้เรียกพฤติกรรมบูชาวิทยาศาสตร์
 (science-worship) จนเกินควรในแวดวงปัญญาชนหรือการแสดงท่าทียกย่องวิทยาศาสตร์เกิน
 กว่าที่มันเป็น (Okasha, 2002, p. 121) แนวคิดแบบวิทยาศาสตร์นิยมเชื่อว่าวิธีการทาง
 วิทยาศาสตร์นั้นเป็นวิธีการเดียวที่เป็นภววิสัย (objective) และเชื่อว่าวิธีวิทยาของวิทยาศาสตร์
 ธรรมชาตินั้นควรเป็นบรรทัดฐานหลัก และเป็นคุณค่าในทางญาณวิทยาเดียวที่ควรเป็นที่ยอมรับใน
 การแสวงหาความรู้ หรือความต้องการหาคำตอบ แน่นอนว่าสังคมฆราวาสนิยมที่ให้ความสำคัญ
 กับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก มีทัศนคติต่อวิทยาศาสตร์ การหาความรู้ และวิธีการ
 แบบวิทยาศาสตร์ในลักษณะนี้ จนถึงขนาดคำว่า ไม่เป็นวิทยาศาสตร์ (unscientific) กลายเป็นคำ
 ต่ำหัตถ์เตียนที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่สมเหตุสมผล เกิดขึ้นจริงไม่ได้ หรือแม้แต่มิยว่าไร้
 แก่นสารสาระ (absurd) ในขณะที่แวดวงที่ไม่ได้เห็นด้วยกับความสมบูรณ์ (absolute) ของ
 วิทยาศาสตร์ มองว่าแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์นิยมนั้นเป็นความเชื่อมั่นในประสิทธิผลของวิธีวิทยา
 แบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่เอามาใช้กับศาสตร์ชนิดอื่น ๆ (มนุษยศาสตร์, สังคมศาสตร์, ปรัชญา
 ฯลฯ) อย่างเกินควร

วิทยาศาสตร์นิยมตั้งอยู่บนหลักการออกเป็นสี่ข้อหลัก ๆ ด้วยกัน ข้อแรกคือการเห็นว่า 'มี
 เพียงความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์อันได้รับการรับรองเท่านั้นที่ถือว่าเป็นความรู้ที่แท้จริง' ข้อที่สองคือ
 'วิธีวิทยาและการตั้งสมมติฐานแบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ รวมถึงหลักการทางญาณวิทยาและ
 อภิปรัชญาของวิทยาศาสตร์นั้นเหมาะสมกับศาสตร์ทุกแขนงรวมถึงมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 ด้วย' ข้อที่สามคือ 'วิทยาศาสตร์นิยมจะสร้างและส่งเสริมความมั่นใจที่มากจนล้นเกินใน
 วิทยาศาสตร์ (โดยเฉพาะในวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ) ในการผลิตองค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาที่

มนุษยชาติเผชิญ' ส่วนข้อสุดท้ายคือ 'การอ้างถึงวิทยาศาสตร์ในระดับอภิปราย กล่าวคือมองว่าโลกนั้นจะต้องเป็นดังที่วิธีวิทยาของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในปัจจุบันอนุมาน' (Robinson & Williams, 2014, pp. 6-7)

รากฐานของลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมเกิดมาจากมายาคติเรื่องความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ในยุคสมัยใหม่ที่เชื่อว่าสองสิ่งนี้เป็นปฏิปักษ์ต่อกันและไม่อาจอยู่ร่วมกันได้ ส่งผลให้ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมประกาศตัวเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับศาสนา ในขณะที่ศาสนาอ้างว่าสามารถอธิบายที่ทางของมนุษย์ภาวะ (human condition) และความเป็นมนุษย์ในโลกธรรมชาติได้และมีคนบางส่วนเห็นว่าศาสนานำเสนอทัศนคติต่อความจริงที่มีคุณค่าได้จริง ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมกลับอ้างว่ามีแค่เพียงวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่จะสามารถอธิบายหรือชี้ให้เห็นมนุษย์ภาวะในโลกธรรมชาติได้ (Principe, 2014, p. 43) ส่วนความรู้ความเข้าใจอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออาณาเขตของศาสนา วิทยาศาสตร์นิยมก็เห็นว่าวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวก็สามารถตอบคำถามทุกคำถามได้ด้วยเช่นกัน (แต่หากมีคำถามที่วิทยาศาสตร์ตอบไม่ได้ก็จะถือว่าคำถามนั้นไม่มีความหมาย) การใช้วิธีวิทยาและองค์ความรู้ของวิทยาศาสตร์เช่นนี้ ทำให้วิทยาศาสตร์นิยมมีลักษณะไม่ต่างจากกลุ่มหัวรุนแรงสุดโต่ง (fundamentalist) ที่ยอมรับเฉพาะด้านที่ดีขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ปฏิเสธที่จะทำความเข้าใจความไม่สมบูรณ์แบบของวิทยาศาสตร์

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ลอร์เรนซ์ เอ็ม. พรินซีเพ (Lawrence M. Principe (2014) เห็นว่าลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมนี้เป็นปฏิกิริยาตอบสนองของฝ่ายวิทยาศาสตร์ต่อการวิจารณ์วิทยาศาสตร์ของกลุ่มหลังสมัยใหม่ ความล้มเหลวของวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหาของมวลมนุษยชาติ และการวิจารณ์ผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นผลร้ายมากกว่าผลดี เช่น ระเบิดปรมาณู หรือสารเคมีที่เสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงเป็นปฏิกิริยาต่อต้านการกลับมาเข้มแข็งขึ้นของฝ่ายศาสนานิยมเช่นนั้นแล้ว วาระของการขับเคลื่อนระหว่างฝ่ายวิทยาศาสตร์นิยมกับฝ่ายศาสนานิยมที่ปรากฏให้เห็นในสังคมปัจจุบัน จึงเป็นเรื่องของความกังวลเรื่องสถานะทางสังคมและอำนาจนำในพื้นที่สาธารณะมากกว่าความไม่ลงรอยในทางญาณวิทยาหรือปรัชญา และพรินซีเพยังมองว่าสถานการณ์ระหว่างสองขั้วความคิดที่เป็นเช่นนี้ทำให้สาธารณะเสียผลประโยชน์มากที่สุด เพราะมันกำลังทำให้สองกำลังสำคัญในสังคมอ่อนแอลงไปจากการขับเคลื่อนเองแทนที่จะสามารถทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์ของสาธารณะได้

2.4 หลังฆราวาสนิยม

ใน “Notes on Post-Secular Society” (2008) เยอเกน ฮาเบอermaส (Jürgen Habermas) นักปรัชญาและนักสังคมศาสตร์ชาวเยอรมันระบุว่ากระบวนการกลายเป็นสมัยใหม่ (Modernization) ที่เคยเชื่อกันว่าจะมาพร้อมกับกระบวนการฆราวาสภิวัตน์ (Secularization) นั้นได้รับการพิสูจน์ในโลกปัจจุบันแล้วว่าทำให้เป็นจริงไม่ได้และล้มเหลว เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของโลกและความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางศาสนานั้นได้ปะทุขึ้นและไม่ได้ลดน้อยถอยลงไปตามพัฒนาการและความเจริญของสังคม ทำให้เห็นได้ชัดว่าศาสนายังคงมีความเกี่ยวข้องกับสังคมในโลกปัจจุบันอยู่เป็นอันมาก โดยฮาเบอermaสได้แบ่งลักษณะของกระบวนการฆราวาสภิวัตน์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการกลายเป็นสมัยใหม่เอาไว้สามประเด็นดังนี้

1. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจแบบมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (anthropocentric) ต่อโลกที่มีความลึกลับใด ๆ เพราะปรากฏการณ์และสถานการณ์ที่เป็นที่ประจักษ์สามารถอธิบายได้ ผู้ที่มีจิตวิทยาาสตร์จะไม่มีทางประนีประนอมให้การมองโลกแบบเอาเทววิทยาเป็นศูนย์กลาง (Theocentric) และที่สมมติขึ้นเอง (Metaphysical) ได้อย่างเด็ดขาด

2. ด้วยระบบการจัดการทางสังคมในหน่วยย่อยที่ทำหน้าที่ของมันได้ดีแล้ว คริสตจักรและสถาบันทางศาสนาอื่น ๆ จะไม่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกกฎหมาย นโยบายสาธารณะ การเมือง การศึกษา และวิทยาศาสตร์ ศาสนาจะต้องจำกัดอยู่แค่หน้าที่ในทางจิตวิญญาณของตนเท่านั้น เปลี่ยนการประกอบกิจการทางศาสนาไปเป็นเรื่องส่วนตัว และไม่มีเกี่ยวข้องหรืออิทธิพลต่อสาธารณะ

3. การพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรม ผ่านการเป็นสังคมอุตสาหกรรม มาสู่การเป็นสังคมหลังอุตสาหกรรม (Post-industrial) นำไปสู่ความปลอดภัยมั่นคงในสังคมที่มากขึ้นตามลำดับ ความเสี่ยงภัยในอัตราที่ต่ำลงและความปลอดภัยในการดำรงอยู่ที่มั่นใจได้ขึ้นเอง ทำให้ความต้องการส่วนตัวในการพึ่งพิงหลังจาก “เบ็องบน” ลดน้อยถอยลงไปด้วย (Habermas, 2018, pp. 18-19)

จะเห็นได้ว่าปรากฏการณ์ทางสังคมปัจจุบันที่กลายเป็นสมัยใหม่มาแล้วยังไม่อาจมีลักษณะของสังคมฆราวาสที่มีคุณสมบัติดังที่กล่าวไว้ข้างต้นได้ จึงอาจกล่าวได้ว่านี่คือความ

ล้มเหลวของกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ พิจารณาได้จากปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งเกิดขึ้นในทุกภูมิภาคทั่วโลกในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการแพร่กระจายของคณะมิชชันนารีในภูมิภาคต่าง ๆ การเกิดขึ้นของลัทธิมูลฐานนิยมที่มีความก้าวร้าวรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ และการใช้แนวโน้มที่จะก่อความรุนแรงที่แฝงฝังมากับศาสนาทุกศาสนาของโลกมาเป็นเครื่องมือทางการเมือง เหล่านี้ยิ่งแสดงให้เห็นว่าวิธีการทำให้เป็นฆราวาสโดยการพยายามกดหรือกำจัดศาสนาทำไม่ได้จริง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ (และกำลังเป็นอยู่) ที่ฝ่ายศาสนานิยมจะตอบโต้ด้วยความรุนแรง

ถึงอย่างนั้น ก็ไม่ใช่ว่าสังคมใดสังคมหนึ่งไม่ได้ก้าวเข้าสู่ความเป็นฆราวาสนิยมเสียเลย เพียงแต่ว่าการกลายเป็นสังคมฆราวาสนั้นไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่นโดยไม่เกิดข้อขัดแย้ง กล่าวคือยังมีผู้คนอีกจำนวนมากที่ไม่ได้ละทิ้งศรัทธาแม้ว่าจะได้เรียนรู้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือศาสตร์ฆราวาสอื่น ๆ แล้วก็ตาม ลักษณะของสังคมที่ก้าวเข้ามาในบริบทของฆราวาสนิยมแล้ว (ทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ) แต่สุดท้ายพบว่ายังคงต้องปล่อยให้ศาสนาเข้ามามีบทบาทอยู่ดี ฮาเบร์มาสนิยามว่ามันคือสังคมแบบ “หลังฆราวาส” ซึ่งเป็นสังคมแบบที่ผู้คนที่มีความคิดแบบฆราวาส จำเป็นต้องปรับตัวให้อยู่กับการมีอยู่ของศาสนาและชุมชนทางศาสนาแม้ในสิ่งแวดล้อมที่กลายเป็นฆราวาสแล้วให้ได้ หลังฆราวาสไม่ได้เป็นสมมติฐานที่ตั้งขึ้นมาเหมือนแนวคิดฆราวาสนิยม แต่หมายถึงการเปลี่ยนความตระหนักรู้ (a change of consciousness) ซึ่งฮาเบร์มาสจำแนกสิ่งที่จะมากระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้แบบหลังฆราวาสนิยมออกเป็นสามประการ ประการแรกคือเรื่องการเรียนรู้ถึงความขัดแย้งระดับโลกที่มักได้รับการนำเสนอในฐานะที่เกี่ยวข้องหรือขึ้นอยู่กับความขัดแย้งทางศาสนา ส่วนประการที่สองคือ การที่ศาสนาไม่ได้เริ่มมีอิทธิพลมากขึ้นในระดับโลกเท่านั้นแต่ยังเริ่มมีอิทธิพลในปริภูมิพลศาสตร์ในระดับชาติด้วย และประการสุดท้ายคือ การอพยพของแรงงานต่างชาติและผู้ลี้ภัย (โดยเฉพาะกลุ่มที่มาจากประเทศที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมเข้มข้นชัดเจน) ทำให้ผู้คนตระหนักรู้ถึงการมีอยู่ของศาสนาได้อย่างมาก (Habermas, 2018, p. 20) แต่ถึงอย่างนั้นก็ยังเป็นเรื่องยากอยู่ดีที่ผู้คนในสังคมแบบหลังฆราวาสจะอดกลั้นกับการอยู่ในสังคมที่มีชุมชนทางศาสนาหลากหลายและมีภาวะพหุวัฒนธรรมจากการไหลบ่าของกระแสวัฒนธรรมอันหลากหลายที่มาพร้อมกับผู้อพยพ

สิ่งที่ฮาเบร์มาสต้องการนำเสนอผ่านการพูดเรื่องสังคมหลังฆราวาสก็คือเรื่อง “ความอดกลั้น” (Tolerance) ในการอยู่ร่วมกันระหว่างศาสนาและฆราวาส โดยเขากลับไปพิจารณาเรื่องการทำให้รัฐเป็นฆราวาสว่าเป็นแนวทางที่สมเหตุสมผลแต่ไม่ใช่การแยกรัฐออกจากศาสนาด้วยแนวคิด

ที่เป็นฝ่ายตรงข้ามกับศาสนาอย่างเบ็ดเสร็จ เป้าหมายของการแยกทั้งสองสถาบันนี้ออกจากกันนั้น เป็นไปเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ กล่าวคือรัฐต้องดูแลรับรองเสรีภาพ “ในการนับถือหรือไม่นับถือศาสนา” ของพลเรือนไป ในขณะที่ศาสนาก็มีอิสระอย่างเต็มที่ในการ แสดงออกถึงสิ่งที่เป็นความคิดความเชื่อของตนเอง โดยที่ต้อแนใจว่าจะได้รับความปลอดภัยและ เท่าเทียมโดยไม่ถูกแบ่งแยกแน่นอนว่าในทางกฎหมาย รัฐมหาศาลหลายรัฐได้ตราและรับรองสิทธิ ข้อนี้อย่างประชาชนเอาไว้แล้ว แต่ว่าในทางปฏิบัติแล้วผู้คนในสังคมที่ก้าวข้ามความคิดความเชื่อ ทางศาสนาไปแล้วกลับไม่อาจจะทำความเข้าใจได้ เช่นเดียวกับฝ่ายศาสนานิยมที่อาจไม่ยอมรับ แนวทางของอีกฝ่าย ความอดกลั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะหมายความว่าคนที่ศรัทธาในความเชื่อ หนึ่ง หรือความเชื่อใด ๆ รวมถึงคนที่ไม่เชื่อ จะได้ยอมรับสิทธิในการเชื่อ-ไม่เชื่อ การปฏิบัติการ และ วิถีชีวิตของกันและกันที่พวกเขาต่างฝ่ายต่างปฏิเสธไปพร้อม ๆ กันได้

จากประเด็นเรื่อง ‘ฆราวาสนิยม’ และ ‘หลังฆราวาสนิยม’ ที่ให้ความมาในข้างต้น พอจะ ทำให้เราเห็นได้ว่าพลวัตระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยมในโลกสมัยใหม่นั้นค่อนข้างมีช่องให้ เกิดความขัดแย้งได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการพยายามกดขี่อีกฝ่ายไว้ ในขณะที่ตนเองก้าวขึ้นเป็นฝ่ายที่มีอำนาจ หรือความขัดแย้งจากความวิตกกังวลเนื่องจากการฟื้น คืนของศาสนา เช่นการเกิดขึ้นของ ‘การกลัวอิสลาม’ (Islamophobia) ที่เกิดจากความหวาดระแวง และความไม่เข้าใจชุมชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม หรือกระแส ‘Pro-Choice’ ที่ออกมาต่อต้านกระแส การสนับสนุนให้รัฐออกกฎหมายเอาผิดการทำแท้งโดยกลุ่มคนที่เชื่อถือในพระคัมภีร์และเห็นว่าการ ทำแท้งเท่ากับการทำลายชีวิต เป็นบาปในทางศาสนา ซึ่งคนเหล่านี้เรียกตัวเองว่ากลุ่ม ‘Pro-Life’ นอกจากนี้ยังมีกระแส ‘Gay Pride’ ที่เคลื่อนไหวทั้งในทางการเมืองเรื่องอัตลักษณ์และเพื่อ ปลดแอกการถูกประณามโดยศาสนาที่มองว่าการรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งผิด จะเห็นได้ว่าแรงปะทะ ในสังคมระหว่างสองขั้วความคิดนั้นมีความรุนแรงและยังดำเนินด้วยแนวคิดแบบผู้แพ้ผู้ชนะ

2.5. วัฒนธรรมอเมริกันกับการสะท้อนสถานะความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและ ฆราวาสนิยม

ในบรรดาความขัดแย้งระหว่างศาสนาและฆราวาสนิยมที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีความตึงเครียดค่อนข้างสูง ซึ่งบรรยากาศความตึงเครียดเหล่านี้ได้ถูก นำมาถ่ายทอดผ่านเรื่องแต่ง วรรณกรรม และภาพยนตร์อย่างแพร่หลายแม้กระทั่งในวัฒนธรรม ประชานิยม (Pop Culture) ยกตัวอย่างเช่น ละครโทรทัศน์ขนาดยาวแนวตลกเรื่อง *The Big Bang*

Theory (2007-2019) ที่เล่าเรื่องราวของนักวิทยาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา กลุ่มหนึ่งที่ปฏิเสธศาสนา โดยสิ้นเชิง เป็นผลให้พวกเขาเข้ากับวิถีปฏิบัติของทางบ้านตัวเองไม่ได้ และเราจะได้เห็นทั้งตัวแทนของชุมชนทางศาสนาที่เคร่งครัดอย่างมากอย่างตัวละครแม่ที่ชื่อ “แมรี คูเปอร์” (Mary Cooper) ที่มาจากรัฐเท็กซัส กับตัวแทนของกลุ่มอเทวนิยมและผู้ไม่นับถือศาสนาอย่างสุดขั้วอย่างลูกชายที่ชื่อ “เชลดอน คูเปอร์ (Sheldon Cooper) นักวิทยาศาสตร์ในสถาบันเทคโนโลยีแห่งแคลิฟอร์เนีย รวมถึงตัวละครที่อยู่ตรงกลางระหว่างความสุดขั้วอีกหลายคนที่มีความเห็นในเรื่องของศาสนาหลากหลาย (*The Big Bang Theory*, 2022) แม้ละครโทรทัศน์เรื่องนี้จะเอาเรื่องของคนที่ศรัทธา และคนที่ไม่ศรัทธามาเล่าเสียดสีในเชิงตลกขบขัน แต่ก็ทำให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกานั้นเป็นสังคมที่มีความสุดขั้วทั้งในด้านฆราวาสนิยมและศาสนานิยมเป็นอย่างมาก

เป็นที่รู้กันว่าสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกายังมีผู้คนที่นับถือศาสนา และยังเชื่อในแนวคิดของศาสนาอยู่อีกเป็นจำนวนมากกว่าครึ่ง (*Measuring Religion in Pew Research Center's American Trends Panel*, 2021) แต่อุตสาหกรรมความบันเทิงขนาดใหญ่ในสหรัฐอเมริกาและเหล่าผู้บริหาร โปรดิวเซอร์ ผู้กำกับ และนักเขียนกลับมีมุมมองทางการเมืองแบบเสรีนิยมเป็นส่วนมาก นั่นทำให้วงการภาพยนตร์และโทรทัศน์ของสหรัฐอเมริกากลายเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่แนวคิดเสรีนิยมแบบซ้ายที่สนับสนุนกระบวนการฆราวาสกัวิตน์ได้เป็นอย่างดี อาเลฮานโดร ครอธสเวต (Alejandro Crosthwaite (2012) ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่อง *Beowulf* (2007) โดยผู้กำกับ โรเบิร์ต เซเม็กคิส (Robert Zemeckis) เอาไว้ว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ลบการอ้างอิงถึงพระเจ้าในแบบจูโด-คริสเตียนที่อยู่ในบทกวีดั้งเดิมออกทั้งหมดและแทนที่ด้วยการอ้างอิงจากตำนานปรณัมนอร์ส พร้อมทั้งระบุว่าแบร์วูล์ฟในภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นฮีโร่ในฐานะมนุษย์เท่านั้น ไม่ใช่คนนอกศาสนาในยุคก่อนพระคริสต์ หรือตัวอย่างบุคคลนอกศาสนาที่กลายมาเป็นคริสต์เตียนในยุคแรก ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าสื่ออเมริกันส่วนใหญ่มักจะขยายและให้คุณค่ากับความเป็นเสรีนิยมและฆราวาสนิยมแม้ประชากรส่วนใหญ่จะยังคงเป็นอนุรักษนิยมและเป็นผู้เคร่งศาสนาก็ตาม

นอกจากละครโทรทัศน์และภาพยนตร์แล้ว วรรณกรรมก็เป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งในการสะท้อนความหลากหลายทางความคิดความเชื่อทางศาสนาของอเมริกา แม้กระทั่งวรรณกรรมในหมวดเยาวชน (Young Adult) ก็ยังมีการเขียนในแนววิพากษ์ศาสนา ยกตัวอย่างเช่น เรื่อง *Godless* (2004) ของ ปีท ไฮทแมน (Pete Hautman) ที่สร้างให้ตัวละครหลักของเรื่องเป็นเด็กชาย

วัยสิบหกที่มีแนวคิดแบบอัญญานิยมและตั้งคำถามกับศรัทธาในศาสนาที่เขาถูกปลูกฝังให้นับถือ (Hautman, 2004) เด็กชายที่ชื่อเจสัน บ็อก (Jason Bock) ผู้นี้รู้สึกเบื่อที่ถูกบังคับให้ต้องนับถือ ศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก เขาและเพื่อนของเขาจึงสร้างศาสนาขึ้นมาเล่น ๆ เพื่อเคารพบูชากันที่ หอตั้งถังน้ำของเมือง แต่เรื่องตลกของของเขาก็คงจะไม่ตลกเสียแล้วเมื่อสุดท้ายละครที่เขาสร้างขึ้น เล่น ๆ กับเพื่อนดูสมจริงขึ้นมา วรรณกรรมเรื่องนี้นำเสนอตัวละครหลักที่เริ่มจะเข้าใจความหมาย ของการมีศรัทธา แต่ถึงอย่างนั้นเขาก็ยังคงเลือกที่จะไม่ศรัทธาเช่นเดิม เรื่องเล่าในวรรณกรรมเรื่อง นี้สะท้อนให้เห็นสถานการณ์ของสังคมฆราวาสอันลึกลับของสังคมอเมริกันได้อย่างน่าสนใจ มัน แสดงให้เห็นว่าในขณะที่วิถีปฏิบัติในสังคมยังอิงอยู่กับศาสนาเป็นหลัก สิทธิในการเลือกนับถือ ศาสนาของผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะไม่ได้เป็นของเขา การที่ตัวละครตั้งคำถามถึงความไม่ สมเหตุสมผลของศาสนาแต่ก็ไม่สามารถก้าวออกมาจากชุมชนความเชื่อนั้นได้ ทำได้แค่เพียง เลียนแบบวิถีปฏิบัติเดิมขึ้นมา แล้วนำไปใช้กับสิ่งที่จับต้องได้มากกว่าอย่างหอตั้งถังน้ำของเมือง เพื่อให้ตนได้สัมผัสความศรัทธาอย่างเป็นรูปธรรม แสดงให้เห็นว่าอิสรภาพในการเลือกนับถือ ศาสนาในประเทศที่ประกาศตนว่าเป็นรัฐฆราวาสแห่งนี้นั้นไม่ได้เข้าถึงได้ง่ายเลยในทางปฏิบัติ

ภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออกและปัญหาเรื่องความไม่ลงรอยกันระหว่างศาสนานิยมและ ฆราวาสนิยมในสังคมอเมริกันนั้นทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสังคมนี้กำลังจะก้าวเข้าไปสู่ภาวะสังคม แบบหลังฆราวาสที่ แต่ว่าแนวทางปฏิบัติภายในสังคมยังคงสับสนและจับทิศทางไม่ได้ ในขณะที่ ฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมยังเล่นเกมแบบผู้แพ้ผู้ชนะอยู่ แทนที่จะเน้นปฏิบัติเรื่อง ความอดกลั้นเพื่อการอยู่ร่วมกัน ความซุกมุ่นในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ ทำให้ความขัดแย้งระหว่างสอง แนวคิดนี้กลายเป็นหนึ่งในเรื่องเล่าหลัก ๆ ของเรื่องเล่าความขัดแย้งในสังคม จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ ความขัดแย้งดังกล่าวจะถูกจับมาเป็นวัตถุดิบในการสร้างเรื่องแต่งหลายรูปแบบ อาชุนิยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน บราวน์เอง แม้จะเลือกฉากท้องเรื่องเป็นประเทศในแถบยุโรป แต่ก็ ปฏิเสธไม่ได้ว่าภูมิหลังความขัดแย้งหลายประการที่ปรากฏในนวนิยายทั้งห้าเล่ม มีลักษณะของ ความขัดแย้งที่ชาวอเมริกันกำลังเผชิญกันอยู่ในสังคม

โดยสรุปแล้วการศึกษาประวัติศาสตร์และความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมกับศาสนา นิยม พร้อมทั้งปมหลังของแนวคิดฆราวาสนิยมและสภาวะหลังฆราวาสนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำไปวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมกับศาสนานิยมที่ปรากฏในอาชุนิ ยายชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ของ แดน บราวน์ ได้ เนื่องจากตัวละครหลักของอาชุนิยายทั้งห้าเล่ม

นั่นเป็นชาวอเมริกันที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการปะทะกันระหว่างศาสนาและความเชื่อในต่างแดน พื้นเพความขัดแย้งในสหรัฐอเมริกาที่เป็นทั้งต้นกำเนิดของตัวละครและตัวนักเขียน จึงอาจเป็นเครื่องมือที่ทำให้เห็นพลวัตความขัดแย้งในตัวบท รวมถึงความวิตกกังวลที่สื่อผ่านการเล่าเรื่องออกมาได้เป็นอย่างดี

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความขัดแย้งในอาชญากรรมสองเรื่องในชุดดังกล่าวโดยยึดเอาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากฝ่ายศาสนานิยมเป็นหลัก เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นการฟื้นคืนของศาสนาในสังคมฆราวาสสมัยใหม่และผลกระทบต่อสภาวะความคิด (mentality) ของสังคมโดยรวมผ่านการก่ออาชญากรรม ส่วนในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความขัดแย้งในอาชญากรรมสามเรื่องในชุดนี้ในแง่มุมมองของปัญหาจากฝ่ายฆราวาสนิยม เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความพยายามในการสานต่อฆราวาสภีวทัศน์ที่นำไปสู่ความรุนแรงในรูปแบบของการก่ออาชญากรรม และสร้างความหวาดกลัวให้กับสังคมได้ไม่แพ้กัน

บทที่ 3

ความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายศาสนานิยมในอาชญาวิทยายุทธ ‘โรเบิร์ต แลงดอน’

ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยม รวมถึงความขัดแย้งภายในของศาสนาเองที่เกิดขึ้นตลอดมาจากการอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 เป็นวัตถุดิบอย่างดีในการเขียนเรื่องแต่ง ดังจะเห็นได้จากการที่แดน บราวน์นำความขัดแย้งดังกล่าวมาเป็นปมความขัดแย้งหลักในอาชญาวิทยายุทธ “โรเบิร์ต แลงดอน” ของเขาไม่ว่าจะเป็นเรื่อง *Angels & Demons* (2000), *The Da Vinci Code* (2003), *The Lost Symbol* (2009) หรือ *Origin* (2017) แน่นนอนว่าเป้าหมายของการหยิบยกประเด็นความขัดแย้งนี้ขึ้นมาเป็นไปเพื่อสร้างความสมจริงให้กับเนื้อเรื่องส่วนหนึ่ง แต่ด้วยลักษณะการทำงานของอาชญาวิทยายุทธที่เกี่ยวเนื่องกับการสะท้อนและวิพากษ์สิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมแล้ว การเลือกใช้ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมนั้นถือได้ว่ามีส่วนแสดงให้เห็นปัญหาที่รบกวนจิตใจของผู้คนในสังคมไปด้วยในตัวเช่นกัน

เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าอาชญาวิทยายุทธ ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ได้หยิบยกศาสนาขึ้นมาเป็นวัตถุดิบในการสร้างปมปัญหาและความขัดแย้งหลักของเรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความชำนาญเฉพาะทางของ โรเบิร์ต แลงดอน ตัวละครนักสืบที่เป็นอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ ศาสนา และสัญลักษณ์วิทยา⁸ เนื่องจากศาสนามีความเป็นมายาวนานตลอดประวัติศาสตร์ มีความซับซ้อน ทั้งยังมีข้อเท็จจริงและเรื่องเสริมเติมแต่งผสมปนเปกันอยู่ในตำนานที่เกี่ยวกับศาสนาเหล่านั้น (โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ที่มีความเป็นมายาวนานควบคู่มากับประวัติศาสตร์ของรัฐและยังคงทิ้งร่องรอยปัญหา แม้บางรัฐจะผ่านกระบวนการฆราวาสกัณฑ์มาแล้วก็ตาม) เรื่องเล่าของศาสนาจึงสามารถถูกหยิบมาใช้ในการเชื่อมโยงเงื่อนไขและปมปัญหาได้อย่างไม่สิ้นสุด ในบทที่ 3 นี้ ผู้เขียนจะพิจารณาความขัดแย้งของอาชญาวิทยายุทธในส่วนที่ฝ่ายศาสนานิยมเป็นผู้กระทำ รวมถึงพิจารณาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากจุดยืนของฝ่ายศาสนานิยมที่นำไปสู่การสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลในสังคมที่สื่อผ่านนวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* ด้วย

⁸ สัญลักษณ์วิทยา หรือ **Symbology** เป็นวิชาแขนงหนึ่งที่ไม่ค่อยมีอยู่จริง แต่ถูกประดิษฐ์ขึ้นในนวนิยายชุดนี้โดยเฉพาะ โดยศาสตร์แขนงนี้จะศึกษาเรื่องสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นมาตลอดประวัติศาสตร์ รวมทั้งตำนานและที่มา ตลอดจนไปถึงการตีความ

ความขัดแย้งหลักในอาชญาานิยายเรื่อง *Angels & Demons* และเรื่อง *The Lost Symbol* ที่ปรากฏเห็นได้ชัดเจนก็คือความขัดแย้งที่ฝ่ายศาสนานิยมเป็นฝ่ายก่ออาชญากรรม โดยมีแรงจูงใจจากการยึดถือความคิดความเชื่อและหลักการของศาสนาอย่างสุดโต่ง แดน บราวน์ได้แบ่งตัวละครออกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายศาสนานิยมที่ยึดมั่นในศาสนาและความเชื่ออย่างที่สุด และฝ่ายฆราวาสนิยมที่เข้ามามีความเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในทั้งทางตรงและทางอ้อม ในอาชญาานิยายสองเล่มนี้ ผู้เขียนได้สร้างให้ฝ่ายศาสนานิยมเป็นฝ่ายกระทำ โดยแสดงให้เห็นความรุนแรงที่ปะทุขึ้นมาภายใต้ความพยายามที่จะสืบทอดศรัทธาในศาสนา และความเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์ (Miracle) ซึ่งยังหลงเหลืออยู่ในเรื่องเล่าและศรัทธาในศาสนาซึ่งขัดแย้งกับตรรกะวิทยาศาสตร์และมโนทัศน์ของโลกฆราวาสนิยม

ปมปัญหาหลักที่ฝ่ายศาสนาเป็นผู้ก่อ แบ่งออกเป็นสองประเด็น ประเด็นแรกก็คือความพยายามที่จะทำให้ศาสนามีที่ทางที่มั่นคงและเป็นที่น่าเชื่อถือในสังคมอีกครั้ง ซึ่งความพยายามในการแย่งชิงพื้นที่กับโลกสมัยใหม่ที่มีแนวโน้มจะละทิ้งความเชื่อทางศาสนาทำให้เกิดแรงเสียดทานอย่างมาก และในบางกรณีก็มีแนวโน้มที่จะปะทุเป็นความรุนแรง นวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* ได้นำเสนอความขัดแย้งและความเป็นไปได้ในลักษณะนี้เอาไว้ ประเด็นที่สองคือเรื่องของความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์ของเรื่องเล่าทางศาสนาในหมู่ชาวศาสนานิยม ผู้ศรัทธาบางส่วนมักจะอ่านและตีความพระคัมภีร์ไบเบิลอย่างตรงตัว และเชื่อว่าเรื่องเล่าในข้อเขียนเหล่านี้มีคุณสมบัติเหนือธรรมชาติและมีปาฏิหาริย์ ความเชื่อเหล่านี้นำไปสู่วิถีปฏิบัติทางศาสนาที่ สุดโต่ง ที่ขัดแย้งกับแนวทางการรับรู้ศาสนาแบบในโลกฆราวาสนิยม ซึ่งนวนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* ก็ได้นำเสนอความเป็นไปได้ที่แนวปฏิบัติเหล่านี้จะก่อให้เกิดความขัดแย้งเอาไว้ โดยอาชญาานิยายแต่ละเรื่องได้นำเสนอความขัดแย้งที่กล่าวเอาไว้ข้างต้นผ่านองค์ประกอบของอาชญาานิยายผ่านการสร้างตัวละคร การสร้างฉากและสถานที่ การสร้างความขัดแย้งหลักของเรื่อง และวิธีการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในเรื่อง

3.1 การสร้างตัวละครที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างโลกสมัยใหม่ที่ใช้ตรรกะของฆราวาสนิยมเป็นหลักกับฝ่ายศาสนานิยมที่วางตัวเป็นปฏิบัติ

อาชญาานิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* นำเสนอความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมที่มีต่อโลกสมัยใหม่ที่เป็นพื้นที่ของฝ่ายฆราวาสนิยมด้วยการสร้างตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงบุคคลที่เป็นตัวแทนของทั้งสองฝ่ายเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมกับความรุนแรงและ

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในเรื่อง โดยตัวละครปฏิบัติจะเป็นตัวละครที่อยู่ในฝ่ายศาสนานิยม และมีอุดมคติและการมองโลกที่ทำให้พวกเขาไม่สามารถอยู่ร่วมกับตรรกะของโลกสมัยใหม่ที่มีความเป็นฆราวาสนิยมและวางความเชื่อทางศาสนาเอาไว้เป็นเรื่องส่วนตัวโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดและแนวทางปฏิบัติของศาสนาสำหรับพื้นที่ส่วนรวมหรือพื้นที่ที่เป็นสาธารณะของสังคม

ในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* ตัวละครปฏิบัติที่สำคัญจากฝ่ายศาสนานิยมคือคาเมอร์โลญคาร์โล เวนเตรสกา (Camerlengo Carlo Ventresca) เลขานุการส่วนตัวของพระสันตะปาปาองค์ก่อนที่เสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน ความจริงถูกเปิดเผยออกมาว่าเขาเป็นผู้บงการทั้งการฆ่าพระสันตะปาปาองค์ก่อน พระคาร์ดินัลที่ถูกจับตัวไป รวมถึงลีโอนาร์โด เวตราด้วย แรงจูงใจของคาเมอร์โลญ คาร์โล คือการพยายามหยุดยั้งความตั้งใจในการหลอมรวมศาสนาและวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกันตามประสงค์ของพระสันตะปาปาองค์ก่อนและของลีโอนาร์โด เวตรา (Leonardo Vetra) ที่ทำการทดลองเพื่อพิสูจน์ให้เห็นจุดเริ่มต้นของจักรวาล อันจะช่วยยืนยันการมีอยู่ของพระเจ้า คาเมอร์โลญ คาร์โลวางแผนปลอมเป็นผู้นำกลุ่มอิลลูมินาติ (Illuminati) หลอกล่อให้สาวกออกมาก่ออาชญากรรม เพื่อโน้มน้าวให้ฝ่ายฆราวาส ที่เขาตราหน้าว่าสนใจแค่วัตถุไม่สนใจศีลธรรม

การสร้างตัวตนของสมาคมลับ ‘อิลลูมินาติ’ (Illuminati) ในนวนิยายเรื่องนี้มีส่วนชี้ให้เห็นมุมมองที่อาชญากรและมันสมองของการก่ออาชญากรรมมีต่อโลกสมัยใหม่และความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมได้อย่างน่าสนใจ หากเราพิจารณาถึงสมาคมลับแห่งนี้ในบริบทของโลกปัจจุบันตามบทความ “กำเนิด ‘อิลลูมินาติ’ จากเรื่องแต่งเสียดสีสังคม สู่วทฤษฎีสมคบคิดที่มีคนหลงเชื่อมากที่สุดในโลก” (2019) โดยสำนักข่าวบีบีซี ประเทศไทย ที่กล่าวถึงการมีอยู่ของสมาคมลับอิลลูมินาติว่า

อิลลูมินาติมีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์เพียงแค่นายุคเรืองปัญญา (Age of Enlightenment) เมื่อช่วงปลายศตวรรษที่ 18 โดยมีการก่อตั้งสมาคมลับของเหล่าปัญญาชนขึ้นในแคว้นบาวาเรียของเยอรมนีเมื่อปี 1776 เพื่อต่อต้านอิทธิพลของศาสนาและชนชั้นนำที่เข้าแทรกแซงชีวิตประจำวันของสามัญชนในขณะนั้น [...] แม้จะมีนักคิดหัวก้าวหน้าจำนวนมากเข้าร่วมในขบวนการนี้ แต่ในที่สุดสมาคมลับอย่างอิลลูมินาติและฟรีเมสันก็ค่อย ๆ ถูกกลุ่มอนุรักษนิยมและองค์กรทางคริสต์ศาสนาเบียดขับให้กลายเป็นพวกนอกกฎหมาย และสูญหายไปจากหน้า

ประวัติศาสตร์ (กำเนิด “อิลลูมินาติ” จากเรื่องแต่งเสียดสีสังคม สู่ทฤษฎีสมคบคิด
ที่มีคนหลงเชื่อมากที่สุดในโลก, 2019)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีตัวตนอยู่ของสมาคมลับอิลลูมินาติในอดีตแม้จะมีเป้าหมายเพื่อการต่อต้านอำนาจของศาสนาจริงแต่ก็เป็นเพียงในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ตัวตนของที่ลึกลับของสมาคมลับอิลลูมินาติถูกประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ในสังคมอเมริกันในช่วงหลัง และถูกนำไปเชื่อมโยงให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับขบวนการที่ชื่อว่า “ระเบียบโลกใหม่” (New World Order)⁹ จนทำให้ชื่อสมาคมอิลลูมินาติมีความลึกลับซับซ้อนมากขึ้น สำหรับคุณลักษณะที่ลึกลับของสมาคมลับอิลลูมินาติในสังคมปัจจุบัน นั้นหนึ่งเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่มีฐานมาจากการหวาดระแวง (paranoid) ในการเมืองที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดหลังการลอบสังหารประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) ในปี ค.ศ. 1963 และความพยายามเชื่อมโยงหลักฐานต่าง ๆ ให้มีความเกี่ยวข้องกันในหมู่นักทฤษฎีสมคบคิด (conspiracy theorist) โดยแนวคิดเรื่องการล้มล้างระบอบการปกครองแบบรัฐชาติและรวบอำนาจของโลกเอาไว้ที่ศูนย์กลางเดียวอย่าง “ระเบียบโลกใหม่” นี้ มีความเกี่ยวเนื่องกับแนวคิดที่มาจากทางศาสนานิยมอยู่ส่วนหนึ่ง โดยมาจากคริสต์ศาสนาลัทธิมิลเลนาเรียน (Millenarian Christianity) ที่มีรากฐานมาจากกลุ่มที่ยึดถือความเชื่อดั้งเดิมของนิกายโปรเตสแตนต์ (Fundamentalist Protestantism) โดยลัทธิมิลเลนาเรียนนี้เชื่อเรื่องการมาถึงของยุคสุดท้าย (End Time) ที่กล่าวว่าประวัติศาสตร์จะมาถึงจุดสูงสุดแล้วสุดท้ายจะล่มสลายไปโดยฝีมือของกลุ่มผู้ต่อต้านศาสนาคริสต์ (The Antichrist) ซึ่งกลุ่มผู้ต่อต้านที่ว่านี้ ก็คือกลุ่มชนชั้นนำที่เชื่อกันว่าเป็นผู้คอยผลักดัน “ระเบียบโลกใหม่” นั้นเอง (Barkun, 2003, p. 40) ภาพลักษณ์ของอิลลูมินาติพัฒนามาตลอดระยะเวลาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1830 มาจนถึงปัจจุบัน ผสมผสานกันระหว่างความเชื่อว่าการกลุ่มอิลลูมินาติเป็นผู้ต่อต้านศาสนาคริสต์ (ซึ่งทำให้สมาคมลับนี้กลายเป็นตัวแทนของ The Antichrist ตามพระคัมภีร์ไปโดยปริยายในสายตาของกลุ่มศาสนานิยมในสหรัฐอเมริกา) และความหวาดระแวงว่าสมาคมลับอิลลูมินาติคือผู้อยู่เบื้องหลังการปฏิวัติทางการเมืองหลายแห่งในยุโรป (โดยเฉพาะปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789) ที่

⁹ New World Order หรือ “ระเบียบโลกใหม่” เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อ้างถึงการจจัดระเบียบทางการเมืองของโลกเสียใหม่ในทางอุดมคติ โดยแนวคิดนี้เสนอว่าโลกควรจะอยู่ภายใต้การปกครองระดับโลก (global governance) เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระดับรัฐชาติอย่างที่เคยเกิดขึ้นในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสอง ในแง่ของทฤษฎีสมคบคิด มีความเชื่อกันว่าโครงการ “ระเบียบโลกใหม่” นี้ยังคงดำเนินการอยู่โดยมีชนชั้นนำที่มีอำนาจกลุ่มหนึ่งคอยผลักดันแนวคิดรวมโลกเป็นหนึ่งเดียวอยู่อย่างลับ ๆ – ในช่วงทศวรรษที่ 1990 ความเชื่อนี้แพร่หลายอยู่ในสังคมอเมริกัน โดยเฉพาะในหมู่กระแสรักชาติ (Patriot Movement) และกลุ่มคริสเตียนที่เป็นมูลฐานนิยม (Fundamentalist Christianity) ที่มีความกังวลต่อการเกิดขึ้นของกลุ่มต่อต้านคริสต์ศาสนา ณ ขณะนั้น

กำลังรุกคืบโลกใหม่อย่างสหรัฐอเมริกาเพื่อเข้ามายึดครองตามแผนการจัดระเบียบโลกใหม่ที่ดำเนินการกันมายาวนาน ทำให้สมาคมลับอิลลูมินาติกลายเป็นตัวละครที่เหมาะสมที่จะใช้สร้างภาพของกลุ่มคนสุดโต่งจากฝ่ายฆราวาสนิยมที่มีจุดประสงค์จะมุ่งทำลายศาสนาและสังคมโลกแบบดั้งเดิมได้อย่างชัดเจน

ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 20 ภาพลักษณ์ของอิลลูมินาติถูกสังเคราะห์ขึ้นใหม่อีกครั้งโดยสองนักเขียน เนสตา เว็บสเตอร์ (Nesta Webster) (1876-1960) และ เลดี้ ควีนโบโรห์ (Lady Queenborough) (unknown - 1933) ที่พยายามเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์เข้ากับสมาคมลับอิลลูมินาติ แม้ว่าสมาคมอิลลูมินาติแท้จริงแล้วจะเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1776 แต่ก็มีพยายามอธิบายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ก่อนหน้านี้โดยเชื่อมโยงสมาคมและองค์กรต่าง ๆ ในอดีต เช่น อัศวินเทมพลาร์ (The Knights Templar) กลุ่มลัทธิคัมบาลาร์ (The Kabbalists) หรือกลุ่มลัทธิโรสิครูเซียน (The Rosicrucians) ว่าเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มอิลลูมินาติ ในช่วงนี้เองที่เกิดแนวคิดว่าผู้นำของสมาคมลับต่าง ๆ ดำเนินการร่วมกันเป็นเครือข่ายมาตลอดประวัติศาสตร์ (Barkun, 2003, pp. 45-48) และนั่นทำให้นวนิยายเรื่อง *Angels & Demons* สามารถเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของกลุ่มอิลลูมินาติเข้ากับประวัติศาสตร์ของคริสต์ศาสนาได้อย่างแนบเนียนมากขึ้น

นอกจากการเชื่อมโยงตัวตนของสมาคมลับอิลลูมินาติกับกลุ่มต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ดังกล่าว เรายังยังเห็นว่านวนิยายเรื่องนี้พยายามเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของอิลลูมินาติกับประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้จากตัวบทดังนี้

In the 1500s, a group of men in Rome fought back against the church. Some of Italy's most enlightened men – physicists, mathematicians, astronomers – began meeting secretly to share their concerns about the church's inaccurate teachings. They feared that the church's monopoly on “truth” threatened academic enlightenment around the world. They founded the world's first scientific think tank, call themselves “the enlightened ones.” [...] ‘The Illuminati’ (Brown, 2009a, p. 50)

คำอธิบายในข้อความที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมเรื่องนี้พยายามเชื่อมโยงสมาคมลับอิลลูมินาติกับความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ให้ได้มากที่สุดเพื่อสร้างความสมเหตุสมผลในการวางบทผู้ก่อการร้ายให้กับกลุ่มอิลลูมินาติ โดยบทบาทนี้จะนำไปสู่ความ

หว่าดระแวงต่ออุดมการณ์ของชุมชนวิทยาศาสตร์ในการผลักดันกระบวนการฆราวาสภีวทัศน์ในสังคม ความพยายามเชื่อมโยงสมาคมลับอิลลูมินาติเข้ากับประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ยังทำให้ประวัติของสมาคมอิลลูมินาติในนวนิยายผูกติดอยู่กับเรื่องการล่านักวิทยาศาสตร์ในยุคกลางเป็นหลัก และภาพลักษณ์ของสมาคมลับอิลลูมินาติหลังจากนั้นก็ถูกทำให้ดูเหมือนเป็นกลุ่มลับใต้ดินที่ยึดเอาเรื่องของการ 'ต่อต้าน' และการ 'แก้แค้น' มาเป็นอุดมการณ์หลักในการดำรงอยู่ของสมาคมลับแห่งนี้ เห็นได้จากในตัวอย่างที่ว่า

The Illuminati went deep underground, where they began mixing with other refugee groups fleeing the Catholic purges – Mystics, alchemists, occultists, Muslims, Jews. Over the year, the Illuminati began absorbing new members. A new Illuminati emerged. A darker Illuminati. A deeply anti-Christian Illuminati. They grew very powerful, employing mysterious rites, deadly secrecy, vowing someday to rise again and take revenge on the Catholic Church. (Brown, 2009a, p. 52)

ข้อความที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า *Angels & Demons* ไม่ได้ให้ภาพแทนของสมาคมลับอิลลูมินาติที่เป็นเพียงสมาคมของเหล่าปัญญาชนที่มุ่งต่อต้านอำนาจและอิทธิพลของศาสนาเพียงเท่านั้น แต่ยังทำให้สมาคมลับนี้กลายเป็นสมาคมที่ต้องการต่อต้านและล้มล้างสถาบันคริสต์ศาสนาศาสนาแทน ยิ่งไปกว่านั้น ในนวนิยายยังนำเสนอภาพของสมาคมลับอิลลูมินาติโดยใช้แนวคิดแบบทฤษฎีสมคบคิดที่ปรากฏอยู่ในสังคมอเมริกันช่วงศตวรรษที่ 20 เข้าไปเชื่อมโยงกับต้นกำเนิดของสมาคมลับในยุคเรืองปัญญา เห็นได้จากตอนที่ตัวละครลับที่อ้างตนว่าเป็นกลุ่มอิลลูมินาติกล่าวว่า “Our roots infiltrate everything you see...even the sacred fortress of our sworn enemy.” (Brown, 2009a, p. 30) นี่คือภาพลักษณ์ของอิลลูมินาติตามแบบทฤษฎีสมคบคิดที่ยังรากในสังคมอเมริกันมาเป็นเวลานานผนวกกับการย้อนกลับไปหาภารกิจที่เชื่อมโยงกับความขัดแย้งในอดีตระหว่างศาสนากับฆราวาสโดยตรง และเมื่อพิจารณาการตอบรับของนักข่าวที่ทำงานให้กลุ่มอิลลูมินาติที่ว่า “Serving the brotherhood is an honor.” (Brown, 2009a, p. 26) เราจะเห็นลักษณะของสาวกที่ทำตามแนวทางของสมาคมลับแห่งนี้ด้วยท่าทีเชิดชูและชื่นชม ทำให้ภาพของชุมชนนักวิทยาศาสตร์ที่ถูกนำเสนอออกมาในอาชญาวิทยานี้มีความคล้ายคลึงกับภาพของชุมชนศาสนาที่ถูกตีตราว่าขับเคลื่อนด้วยศรัทธาแบบหลับหูหลับตา (blind faith) ซึ่งมีโอกาสกลายเป็นแรงจูงใจในการก่อความรุนแรงได้เช่นกัน

การวางลักษณะและเป้าหมายที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มผู้การก่อการร้ายให้กับฝ่ายฆราวาสนิยมเช่นนี้ แสดงให้เห็นอคติอันหยาบกระด้างที่สังคมฆราวาสมองฝ่ายศาสนานิยม จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติทั้งการตั้งตนเป็นฝ่ายตรงข้าม การมุ่งแก้แค้น การเป็นผู้ที่ไม่ประนีประนอม เป็นสิ่งที่สังคมฆราวาสเห็นว่าเป็นภัยเพราะมันเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของกลุ่มมูลฐานนิยมทางศาสนา และนี่ก็เป็นภาพที่ฝ่ายศาสนานิยมรับรู้ที่สังคมสมัยใหม่มองพวกเขาเป็นภัยในลักษณะนั้น ฉะนั้นการที่นวนิยายวางให้คาเมอร์เลโอ โครัล สร้างภาพลักษณ์แบบนี้ให้แก่กลุ่มอิลลูมินาติที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำลายความน่าเชื่อถือของฝ่ายฆราวาสนิยม จึงเป็นการแสดงให้เห็นทัศนคติที่ระแวงระวังของสังคมฆราวาสต่อชุมชนศาสนาในพื้นที่ของสังคมยุคสมัยใหม่ และยังแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติเหล่านี้เองที่สังคมสมัยใหม่มองว่าเป็นภัย คาเมอร์เลโอ โครัล ผู้เป็นมันสมองของฝ่ายศาสนานิยมจึงได้คุณสมบัติเหล่านี้ลงไปในกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ถูกวางให้เป็นคนจากฝ่ายฆราวาสนิยมเอง ซึ่งทำให้ตัวแทนจากทั้งสองขั้วความคิดกลับมาอยู่ในจุดที่ถูกหวาดระแวงจากสังคมได้ในระดับเดียวกัน หลังจากที่ยุคฆราวาสนิยมเป็นผู้ที่เหนือกว่าในมุมมองของสังคมสมัยใหม่มาโดยตลอด เนื่องจากเป็นฝ่ายที่ใช้ตรรกะของวิทยาศาสตร์เป็นหลักไม่ใช่ความเชื่อหรือความศรัทธาที่ถูกมองว่าไม่สมเหตุสมผลและงมงายแบบฝ่ายศาสนานิยม และด้วยการวางจุดเริ่มต้นใหม่เช่นนี้ จะทำให้สังคมสามารถตัดสินความสำคัญและความเหมาะสมของศาสนาและวิทยาศาสตร์ได้บนพื้นฐานเดียวกัน

นอกจากนั้นแล้วการสร้างตัวละครตรงข้ามที่ถูกทำให้เป็นเหยื่ออย่าง ลีโอนาร์โด เวตรา และสมเด็จพระสันตะปาปาองค์ก่อน ก็ยังสื่อให้เห็นถึงความไม่ต้องการประนีประนอมและจุดยืนของฝ่ายศาสนานิยมที่เลือกจะสืบทอดเรื่องเล่าของความเป็นศัตรูกับฝ่ายฆราวาสนิยมและต้องการตัดสินความขัดแย้งแบบแพ้งานชนะขาดเท่านั้น เพราะเมื่อพิจารณาตัวละครลีโอนาร์โด เวตราที่เป็นเหยื่อจากการฆาตกรรมแล้ว จะเห็นว่าเขามีภูมิหลังเป็นนักบวชในศาสนาคริสต์มาก่อนและเป็นผู้ที่อ่านหนังสืออย่าง *"The God Particle, The Tao of Physics, God: The Evidence"* (Brown, 2009a, p. 63) บนฐานความเชื่อว่าเขาสามารถอธิบายการมีอยู่ของพระเจ้าโดยวิทยาศาสตร์ได้ ทำให้สถานะของนักวิทยาศาสตร์ของคนคนนี้มี ความก้ำกึ่งระหว่างสองขั้วความคิด การตายของเวตราจึงแสดงให้เห็นว่าการประนีประนอมระหว่างสองขั้วของความขัดแย้งไม่สามารถเป็นไปได้แม้ฝ่ายฆราวาสนิยมจะเป็นผู้มีท่าทีในการประนีประนอมก่อนก็ตาม เช่นเดียวกัน สำหรับตัวละครสมเด็จพระสันตะปาปาองค์ก่อนที่ถูกฆาตกรรม ก็เป็นเพราะเขามีความคิดไปในทิศทางเดียวกับเวตรา และต้องการใช้วิทยาศาสตร์พิสูจน์ข้อเขียนในพระคัมภีร์ปฐมกาลเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จากตัวบทที่กล่าวถึงตอนที่สมเด็จพระสันตะปาปาดัดสินใจแนะนำ

ให้เวตราประกาศการค้นพบกับสาธารณะว่า “His Holiness thought this discovery might begin to bridge the gap between science and religion-one of the Pope's life dreams.” (Brown, 2009a, p. 573) การสร้างตัวละครเหยื่อที่เป็นฝ่ายศาสนานิยมให้แต่มีทัศนคติที่ประนีประนอมให้กับโลกฆราวาสนี้จึงแสดงให้เห็นว่าฝ่ายศาสนานิยมที่เป็นตัวละครปฏิบัติต้องการกำจัดความเป็นฆราวาสนิยมออกจากพื้นที่สาธารณะและต้องการกลับมาเป็นฝ่ายที่มีอำนาจในการกำหนดองค์ความรู้ในพื้นที่สาธารณะอีกครั้ง

การสร้างตัวละครที่เป็นปฏิปักษ์กับโลกฆราวาสนิยมอย่างสุดโต่งเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าถึงความไม่พึงพอใจของภาพจำที่ฝ่ายศาสนานิยมได้รับจากสังคมสมัยใหม่ที่มีความเป็นฆราวาสอย่างสูงสุดและมองว่าความเชื่อทางศาสนาเป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุสมผล ยิ่งไปกว่านั้นสังคมสมัยใหม่ยังมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าการมีความศรัทธาในศาสนาอย่างล้นเกินจะทำให้กลุ่มคนจากฝ่ายศาสนานิยมกลายเป็นคนที่มีความคิดสุดโต่งและเป็นอันตรายต่อสังคมโดยรวม สมาคมดับอิลลูมินาติคือการสร้างภัยคุกคามที่กลับด้านกับความคาดหวังของสังคมฆราวาสที่มักจะมองว่าฝ่ายศาสนานิยมคือคนกลุ่มที่อยู่ตรงข้ามกับความเป็นเหตุเป็นผล และสามารถกระตุ้นให้มวลชนกลับมาตั้งคำถามว่าวิทยาศาสตร์ที่เป็นหัวหอกของกระแสฆราวาสนิยมในยุคสมัยใหม่นี้จะเป็น ‘สิ่งยึดเหนี่ยว’ แทนศาสนาได้จริงหรือไม่ เพราะเมื่อวิทยาศาสตร์เองก็แสดงภาวะที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลออกมาในลักษณะเดียวกับที่โลกฆราวาสเคยมองว่าเป็นสิ่งที่กลุ่มศาสนานิยมสุดโต่งจะทำ มนุษย์ในสังคมจะสามารถยึดถือเอาแนวปฏิบัติอย่างฆราวาสที่ไม่อาศัยหลักศีลธรรมทางศาสนาเป็นแหล่งพึ่งพิงทางจิตวิญญาณและยึดถือเอาวิถีปฏิบัติของฆราวาสเป็นสิ่งที่ยืนยันความสงบสุขและความเป็นระเบียบของสังคมได้จริงหรือไม่

สำหรับการสร้างตัวละครปฏิปักษ์ในอาชญากรรมเรื่อง *The Lost Symbol* แม้ไม่ได้มีความซับซ้อนมากเท่าในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* แต่ก็สะท้อนให้เห็นความเป็นปฏิปักษ์ที่ฝ่ายศาสนานิยมมีต่อโลกฆราวาสนิยม และแสดงให้เห็นว่าฝ่ายศาสนานิยมเข้ากับตรรกะแบบฆราวาสนิยมที่ควบคุมสังคมสมัยใหม่อยู่แม้แต่ในแง่มุมที่ควรจะเป็นของฝ่ายศาสนานิยมก็ตาม ตัวละครมาลัคห์ (Mal'akh) ผู้ช่วยของปีเตอร์ โซโลมอน (Peter Solomon) ที่ชู้บังคับให้โรเบิร์ต แลงดอนเข้ามามีส่วนร่วมตามหาพีรามิดเมสัน (The Mason's Pyramid) และสาส์นที่สาบสูญ (The Lost Word) โดยตัดมือของปีเตอร์ โซโลมอนและใช้ชีวิตของเขาเป็นตัวประกันเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ก็เป็นอีกภาพสะท้อนด้านกลับของการให้อิสระกับความคิดความเชื่อทางศาสนาในสังคมฆราวาสนิยม และแสดงให้เห็นถึงฝ่ายศาสนานิยมที่เมื่อเป็นอิสระมากพอที่จะทำความเข้าใจ

ศาสนาในแบบของตัวเองโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นตรงกับการตีความจากส่วนกลางแล้วก็เริ่มจะแสดงความต้องการจะบีบบังคับให้สังคมทำความเข้าใจแนวคิดทางศาสนาด้วยแนวทางของฝ่ายศาสนานิยม รวมถึงช่วงชิงความพยายามในการให้ความหมายความเชื่อทางศาสนาเอง โดยอาชญาวิทยาเรื่องนี้เลือกที่จะทำความเข้าใจในการตีความพระคัมภีร์ไบเบิลของตัวละครปฏิกฤษมาเป็นองค์ประกอบในการสื่อให้เห็นประเด็นดังกล่าว

ตลอดทั้งเรื่องเราจะเห็นว่าตัวละครมาลัคห์ต้องการตามหาสาส์นลับเพื่อนำลงมาสกลบนร่างกาย ซึ่งจะทำให้เขาบรรลุจุดประสงค์สูงสุดในการเปลี่ยนแปลงจากมนุษย์ไปสู่สิ่งที่มีคุณสมบัติเหนือธรรมชาติอย่างพระเจ้า (godlike quality) ซึ่งเป็นผลลัพธ์อันเป็นความมหัศจรรย์/ปาฏิหาริย์จากพลังอำนาจของพระคัมภีร์ไบเบิล ความน่าสนใจของตัวละครนี้อยู่ที่ทั้งภาพลักษณ์ของเขาและความคิดที่ถูกนำเสนอออกมาในระหว่างที่ตัวละครกำลังดำเนินแผนการของตน มาลัคห์นำเสนอคุณสมบัติของผู้ศรัทธาในศาสนาแบบโลกเก่าออกมาได้อย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการอ่านพระคัมภีร์หรือวัตรปฏิบัติในทางศาสนาของเขา เราจะเห็นว่าเขาปฏิบัติตนและประกอบพิธีกรรมตามความเชื่ออย่างไม่มีข้อกังขาในความเป็นไปได้หรือความสมเหตุสมผลของมัน กล่าวคือเขาแยกตัวออกจากระเบียบวิธีการให้เหตุผลแบบวิทยาศาสตร์และโลกฆราวาสโดยสิ้นเชิง และโอบรับความจริงแท้จากระบบความคิดทางศาสนาเท่านั้น

มาลัคห์เชื่อในพิธีกรรมที่นำไปสู่การเกิดใหม่จากการเปลี่ยนแปลงเนื้อหนังของตนโดยไม่มีข้อกังขา เขาเชื่อในความหมายของตำนานและพิธีกรรมเก่าแก่ที่ทำต่อ ๆ กันมาว่าเป็นจริง ดังนั้นการสกลบนร่างกายของเขาไม่ใช่แค่การตกแต่งเรือนร่างอย่างในโลกสมัยใหม่ แต่นำไปสู่ความเชื่อเรื่อง ‘การเปลี่ยนผ่าน’ ในแบบที่มีนัยด้านความมหัศจรรย์หรือพลังอำนาจที่เหนือธรรมชาติด้วย (Brown, 2009c, pp. 28-29) มาลัคห์เชื่อว่ารอยสักจะเป็นตัวระบุร่างกายของเขาพร้อมจะเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่าน นอกจากนั้นเขายังเว้นส่วนกลางศีรษะของเขาเอาไว้เพื่อรอสาส์นลับที่สมาคมฟรีเมสันปิดบังเอาไว้ (Brown, 2009c, p. 31) ซึ่งจะมาเป็นเครื่องประกอบพิธีกรรมขั้นสุดท้าย โดยที่มาลัคห์นั้นเชื่ออย่างไม่มีข้อกังขาเลยว่าหากเขาสามารถล่าสัญลักษณ์ของกลุ่มฟรีเมสันได้สำเร็จ เขาจะสามารถเปลี่ยนผ่านจากเนื้อกายอันเป็นมนุษย์ของเขาเข้าสู่ความเป็นพระเจ้าได้ในที่สุด ความเชื่อในลักษณะนี้ของมาลัคห์เป็นตัวแทนอย่างดีของการชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ยังหลงเหลืออยู่ในความศรัทธาของศาสนาที่แม้ในโลกปัจจุบันจะถูกอธิบายหรือนิยามใหม่ให้เข้ากับแนวทางของโลกฆราวาสก็ตาม แต่การอนุญาตให้ศาสนากลายเป็นเรื่องส่วนบุคคลและไม่ยึดโยง

การตีความพระคัมภีร์กับองค์กรใด ๆ ก็ทำให้ชุดเรื่องเล่าของศาสนาเป็นอิสระต่อการตีความและการทำความเข้าใจมากขึ้น ทำให้ความคิดความเชื่อเรื่องปาฏิหาริย์และสิ่งมหัศจรรย์ที่ไปไม่ได้กับตรรกะวิทยาศาสตร์กลับเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติการทางศาสนาอีก ความบ้ำคั่งในการค้นหาศาสน์ลับของมาลัคห์เป็นภาพแทนที่สดใต่งอย่างที่สุด

มาลัคห์อ่านและตีความพระคัมภีร์ไบเบิลโดยตั้ระบบการให้เหตุผลแบบวิทยาศาสตร์และโลกฆราวาสออกไปอย่างสิ้นเชิง จดจ่อไปที่ผลลัพธ์อันเป็นสิ่งมหัศจรรย์เหนือธรรมชาติเท่านั้น ดังนั้นเราจึงมองได้ว่ามาลัคห์คือผู้ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ศรัทธาศาสนาในแบบโลกเก่าที่อ่านพระคัมภีร์และตีความออกมาตามตัวอักษร จะเห็นได้จากตอนที่เขาโต้เถียงกับปีเตอร์ โซโลมอน ถึงความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนผ่าน และการรวบรวมสัญลักษณ์ต่าง ๆ ไว้บนร่างกายของเขา เมื่อปีเตอร์ โซโลมอนแย้งว่าสิ่งที่เขาเข้าใจเป็นสิ่งที่ผิด (คือตีความสิ่งที่อ่านจากพระคัมภีร์ผิดไปจากการอ่านของกลุ่มฟรีเมสัน) และสิ่งที่มาลัคห์เชื่อเป็นเพียงตำนาน เขากลับกล่าวว่า “The account appears in the Holy Scripture.” (Brown, 2009c, p. 585) ซึ่งเป็นการให้เหตุผลที่มีความสำคัญมากเพราะแสดงให้เห็นว่าสำหรับเขาแล้วไม่มีความจริงใดเป็นจริงไปกว่าความจริงในพระคัมภีร์ หากอ่านพระคัมภีร์แล้วเห็นถึงการยืนยันถึงการเปลี่ยนผ่านสำหรับเขาแล้วมันจึงถือว่าเป็นเรื่องจริง ทั้งนี้มาลัคห์ไม่ได้เชื่อแค่แนวคิดในพระคัมภีร์แบบตรงตัวอักษรเท่านั้น เขายังเชื่อในวิถีปฏิบัติและพิธีกรรมที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์อีกด้วย กล่าวคือเขาต้องการที่จะ เช่นสังเวย (sacrifice) กายเนื้อของตัวเองเพื่อที่เขาจะได้เข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่าน สุดท้ายเมื่อมาลัคห์ที่เชื่อว่าตนเองได้รับศาสน์ลับมาแล้วได้สักลงไปในที่ที่เขาเว้นไว้บนร่างกายของเขา และลงมือเช่นสังเวยร่างกายของตัวเอง แต่รู้สึกได้ในวินาทีก่อนที่เขาจะตายว่า “It is nothing like I expected.” (Brown, 2009c, p. 605) ซึ่งเป็นสำนึกถึงความไม่เป็นจริงของปาฏิหาริย์และความเชื่อของมาลัคห์ในวินาทีสุดท้ายของชีวิต ตอกย้ำให้เห็นว่ากระบวนการคิดแบบศาสนานิยมไม่สามารถทำงานได้จริงในโลกสมัยใหม่

ในทางกลับกัน การพิสูจน์ปาฏิหาริย์ในพระคัมภีร์ไบเบิลกลับมีแนวโน้มที่จะให้ทำสำเร็จได้ด้วยวิทยาศาสตร์ทางจิต โดยการดำเนินงานของ แคเทอริน โซโลมอน (Katherine Solomon) น้องสาวของปีเตอร์ โซโลมอน ที่เดินทางพิสูจน์สมมติฐานในการปลดปล่อยความสามารถสูงสุดของมนุษย์ที่พี่ชายของเธอตีความได้จากการอ่านพระคัมภีร์ไบเบิลในแบบของสมาคมฟรีเมสันแทน และกลุ่มฟรีเมสันและการอ่านพระคัมภีร์ของพวกเขาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนให้เห็น

บริบทของสังคมอเมริกันและความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นศาสนานิยมและความเป็นฆราวาสนิยมผ่านการทำความเข้าใจพระคัมภีร์ไบเบิล

สถานการณ์การอ่านและตีความพระคัมภีร์ไบเบิลหลังยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาที่ให้อิสระกับการทำความเข้าใจพระคัมภีร์มากขึ้นโดยไม่ต้องขึ้นตรงกับคริสตจักรอีกต่อไป มีส่วนก่อให้เกิดการตีความที่แตกต่างหลากหลายโดยกลุ่มคนที่กว้างขวางออกไปอีก กลุ่มฟรีเมสันที่ได้รับการกล่าวถึงใน *The Lost Symbol* ก็เป็นอีกสมาคมหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับการอ่านตีความพระคัมภีร์อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการสาบานเข้าสู่ความเป็นพี่น้อง (Brotherhood) หรือกลุ่มภราดร (Fraternity) ในกลุ่มฟรีเมสันจำเป็นต้องใช้สิ่งที่เรียกว่า 'Volume(s) of Sacred Law' ซึ่งอาจเป็นพระคัมภีร์ทางศาสนาหรือหนังสือทางปรัชญาใด ๆ ก็ตามที่จะนำมาแสดงในการนัดพบอย่างเป็นทางการ สำหรับสมาคมฟรีเมสันแล้ว พระคัมภีร์ในศาสนาใด ๆ ก็ตามถือว่ามีค่าเท่าเทียมกันในฐานะ Volume(s) of Sacred Law ดังนั้นแล้วการชุมนุมในพื้นที่ที่คนส่วนใหญ่คุ้นชินและนับถือคริสต์ศาสนาเป็นหลัก ก็จะใช้พระคัมภีร์ไบเบิลเป็นหนังสือพื้นฐานในการชุมนุมกัน

นอกจากการหยิบใช้พระคัมภีร์ในพิธีกรรมการพบปะของพวกเขาแล้ว กลุ่มฟรีเมสันยังถือได้ว่าเป็นสมาคมลับที่อ้างอิงตัวตนและประวัติศาสตร์ของพวกเขาจากพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมผ่านการตีความอย่างฆราวาส เนื่องจากกลุ่มฟรีเมสันสืบสาวประวัติศาสตร์ของพวกเขากลับไปได้ถึงยุคโบราณและใช้พระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมเป็นหลักฐานอ้างอิงราวกับพระคัมภีร์เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ โดยกลุ่มฟรีเมสันอ้างว่าตนคือผู้ที่สืบทอดมาจากกลุ่มช่างมืออาชีพ (Master Mason) ที่เป็นเหล่าช่างปฏิบัติการในช่วงที่มีการสร้างวิหารตามคำสั่งของพระราชอาชิลอมอน ภายใต้การดูแลของสถาปนิกนามฮิราม อาบิฟ (Hiram Abiff) และฮิราม แห่ง ไทร์ (Hiram of Tyre) กลุ่มเมสันยังไม่ได้รวมกลุ่มเป็นสมาคมกันอย่างชัดเจนจนกระทั่งถึงยุคกลาง ที่การสร้างโบสถ์วิหาร หรือศาสนสถาน ถือเป็นภารกิจสำคัญอย่างมากของคริสตจักร กลุ่มนายช่างนั้นได้รับการโอบอุ้มโดยคริสต์ศาสนาอย่างเต็มที่ในช่วงเวลาดังกล่าว กลุ่มเมสันก่อตั้งขึ้นมาในฐานะสมาคมของนายช่าง เพื่อปกป้องและส่งต่อองค์ความรู้ในการก่อสร้างของพวกเขา เมื่อสมาคมเริ่มมีบทบาทและความสำคัญมากขึ้น พวกเขาเปลี่ยนมาเรียกตัวเองว่า 'ฟรีเมสัน' พร้อมทั้งสร้างบทกวีเรเกียส (The Regius Manuscript) (1390) ขึ้นมา เนื้อความบรรยายถึงปรัชญาและศีลธรรมที่กลุ่มเมสันควรมี พร้อมทั้งยังรวบรวมเรื่องเล่าและที่มาของกลุ่มนายช่าง อ้างอิงว่าโมเสสคือเมสันคนแรกและเรโอโนอาห์ถือเป็นผลงานออกแบบของกลุ่มเมสันยุคโบราณ บทกวีนี้ทำให้ภาพลักษณ์ของ

ฟรีเมสันกลายเป็นสมาคมของผู้ใช้ฝีมือชั้นสูงที่มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์เก่าแก่และคริสต์ศาสนาย่างแนบแน่น

แต่ในท้ายที่สุดเมื่อยุคแห่งการรู้แจ้งมาถึง รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบคลาสสิกกลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้ง ความรู้เรื่องสถาปัตยกรรมแบบบาโรกที่กลุ่มฟรีเมสันพยายามเก็บเป็นความลับและพยายามส่งต่อกันในหมู่คนสายอาชีพเดียวกันก็ถูกเรียนรู้ได้เองจากคนนอกผ่านการสังเกตและศึกษา กลุ่มนายช่างไม่ได้มีงานให้ทำล้นมืออีกต่อไป คงเหลือไว้แต่สถานะทางสังคมที่ยังคงความสำคัญอยู่ นี่คือนิวที่เปลี่ยนให้สมาคมเมสันที่เคยเป็นสมาคมที่มีเป็นกลุ่มคนที่เน้นปฏิบัติมาเป็นสมาคมที่เน้นการครุ่นคิดมากขึ้น และจากการเป็นสมาคมสหภาพแรงงานมาเป็นภราดรทางปรัชญาและศีลธรรมที่เปิดให้ทุกคนเข้าร่วมได้ ฟรีเมสันจึงหันไปเลือกเคารพสิ่งสูงสุดหนึ่งเดียว (Supreme Being) และให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์กับโลกฆราวาสมากขึ้น

จะเห็นได้ว่ากลุ่มฟรีเมสันมีอัตลักษณ์ที่เลื่อนไหลและเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของพวกเขาไปตามสถานการณ์และยุคสมัยบนพื้นฐานความคิดหลักในเรื่องของการพัฒนาตนเอง และพวกเขายังยึดโยงอัตลักษณ์ของพวกเขากับตำนาน/ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระคัมภีร์และศาสนาตามบริบทที่เปลี่ยนไปผ่านการตีความตัวพระคัมภีร์ใหม่อยู่ตลอดเวลา อาชญาธิการเรื่อง *The Lost Symbol* ของแดน บราวน์เอง ก็ได้จินตนาการถึงการปรับตัวผ่านยุคสมัยของกลุ่มฟรีเมสันด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะบทบาท ปรัชญา และศีลธรรมที่กลุ่มฟรีเมสันในยุคสมัยใหม่ใช้เป็นหลักยึด ซึ่งหากพิจารณาการอ้างอิงตัวตนกับเหตุการณ์และบุคคลที่ปรากฏในพระคัมภีร์พันธสัญญาเดิมแล้ว เราจะได้เห็นว่ากลุ่มฟรีเมสันมีแนวโน้มที่จะอ่านพระคัมภีร์ในฐานะเอกสารทางประวัติศาสตร์มากกว่าเป็นคู่มือทางจิตวิญญาณ ซึ่งแนวทางการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายและอัตลักษณ์ของสมาคมฟรีเมสันเป็นตัวแทนให้เห็นการมีอยู่ระหว่างความเป็นศาสนานิยมและความเป็นฆราวาสนิยมในสังคมอเมริกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากแม้สหรัฐอเมริกาจะได้รับการนิยามว่าเป็นดินแดนแห่งอิสรภาพที่เชิดชูอุดมคติแบบฆราวาสนิยมในปัจจุบันแต่ก็มีรากฐานมาจากการอพยพของผู้เคร่งศาสนา เมื่อย้อนกลับไปหลังอังกฤษเข้าจัดตั้งอาณานิคมในโลกใหม่ (ทวีปอเมริกา) ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 15 – 17 ที่อังกฤษมีปัญหาเรื่องการปรับเปลี่ยนนิกายของศาสนาคริสต์ประจำชาติระหว่างนิกายคาทอลิกกับนิกายแองกลิกัน (Anglican Church of England) ส่งผลให้เกิดการกวาดล้างชาวคริสต์ที่นับถือนิกายคาทอลิกและชาวคริสต์ที่นับถือนิกายโปรเตสแตนต์กลุ่มดิสเซนเทอร์ (Dissenters) ที่ไม่ยึดมั่นในนิกายแองกลิกัน ทั้งกลุ่มพิวริตัน

(Pilgrims) และกลุ่มพิวริตัน (Puritan) นี่เป็นเหตุให้คนเหล่านี้แสวงหาอิสรภาพในการนับถือศาสนาในการย้ายถิ่นฐาน กลุ่มดิสเซนเทอร์อพยพมาที่อาณานิคมในทวีปอเมริกาในศตวรรษที่ 17 โดยกลุ่มพิวริตันเข้าก่อตั้งอาณานิคมพลีมัธ (Plymouth colony) และกลุ่มพิวริตันเข้ามาอยู่ในอาณานิคมแมสซาชูเซตส์เบย์ (The Massachusetts Bay Colony) และซึ่งภายหลังขยายตัวออกไปยังอาณานิคมอื่น ๆ ในแถบเดียวกันจนกลายเป็นเขตที่รู้จักกันในชื่อนิวอิงแลนด์ (New England) ในปัจจุบัน (Grant, 2013, pp. 39-70)

พิจารณาจากการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มผู้เคร่งศาสนาในทวีปอเมริกายุคอาณานิคมในช่วงศตวรรษที่ 17 แล้วจะเห็นได้ว่าศาสนาเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อตั้งอาณานิคมในอเมริกา และต่อมาในศตวรรษที่ 18 นิกายที่เรียกว่าอีแวนเจลิคัล (Evangelicalism) ในอังกฤษซึ่งครอบคลุมการนับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์กลุ่มต่าง ๆ ก็เข้ามามีอิทธิพลในอาณานิคมในทวีปอเมริกาอย่างมาก กลุ่มอีแวนเจลิคัลมีหลักการร่วมกันอยู่สี่ประการ ได้แก่ ให้ความสำคัญกับพระคัมภีร์ไบเบิล ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ตรึงกางเขนพระเยซู เชื่อในเรื่องการบังเกิดใหม่ (Born Again) และมีการรณรงค์ให้คำสอนทางศาสนามีผลต่อสังคมและการเมือง นอกจากนั้นกลุ่มอีแวนเจลิคัลยังมีลักษณะที่แตกต่างจากนิกายคาทอลิก เพราะไม่ได้มีการรวมศูนย์แต่เชื่อมโยง โดยหลายสถาบันหรือตัวแทนเท่านั้น (Shoemaker, 2021) ศาสนาคริสต์นิกายอีแวนเจลิคัลมีบทบาทสำคัญมากในทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมอเมริกัน และต่อมาในศตวรรษที่ 19 พวกเขายังมีส่วนร่วมกับการห้ามสุราในสหรัฐอเมริกาและการเลิกทาสอีกด้วย แต่การหลอมรวมเป็นหนึ่งในเดียวกันของชาวคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ในอเมริกาภายใต้ร่มอีแวนเจลิคัลก็ต้องจบลงเมื่อเกิดความเห็นที่ไม่ไปในทิศทางเดียวกันในเรื่องทฤษฎีวิวัฒนาการและการอ่านวิจารณ์ประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ไบเบิลในยุคสมัยใหม่ ซึ่งทำให้ผู้นับถือศาสนาคริสต์แยกตัวออกเป็นกลุ่มหัวสมัยใหม่ (Modernists) และกลุ่มมูลฐานนิยม (Fundamentalists) (*Evangelicalism in the United States*, 2022) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการสร้างตัวละครขัดแย้งกันระหว่างมาลัคห์และกลุ่มฟรีเมสันได้ทำหน้าที่ตัวแทนเพื่อจำลองบริบทที่เกิดขึ้นเป็นขัดแย้งกันระหว่างผู้นับถือศาสนาที่ปรับตัวเข้ากับยุคสมัยใหม่และความเป็นฆราวาสนิยมกับผู้ที่ยังยึดถือศาสนาแบบดั้งเดิมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในอาชภูนิยายเรื่อง *The Lost Symbol* กลุ่มฟรีเมสันถูกมองว่าลึกลับและทรงอิทธิพล โดยแสดงผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของฟรีเมสันในอเมริกาว่าเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับ

แง่มุมทางปรัชญาของชีวิต เป็นผู้มีอิทธิพล ทรงภูมิปัญญา และปฏิเสธความเป็นศาสนา เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นฆราวาสของคนกลุ่มนี้ที่แม้จะยึดโยงกับประวัติศาสตร์ของคริสต์ศาสนาแต่ก็ไม่ได้เป็นลัทธิหรือเป็นศาสนาแต่อย่างใด ดังที่ตัวบทได้อธิบายถึงฟรีเมสันกับศาสนาผ่านการสนทนาของโรเบิร์ต แลงดอนและนักเรียนของเขาในชั้นเรียนว่า

“She [the student’s aunt] says Masonry is some kind of strange religion.”

“A common misperception.”

“It’s not a religion?”

[...]

“Religion *assure* salvation; religions *believe* in a precise theology; religions *convert* the non-believers.” He paused. ‘Masonry, however, is batting zero for three. Masons make no promises of salvation; they have no specific theology; and they do not seek to convert you. In fact, within Masonic lodges, discussions of religion are prohibited.’

“So...Masonry is antireligious?”

“On the contrary. One of the prerequisites for becoming a Mason in that you *must* believe in a higher power. The difference between Masonic spirituality and organized religion is that the Masons do not impose a specific definition or name a higher power. Rather than definitive theological identities like God, Allah, Buddha, or Jesus, Th Masons use more general terms like Supreme Being or The Great Architect of the Universe. This enables Masons of different faiths to gather together.”

(Brown, 2009c, pp. 55-56)

จากข้อความที่ยกมานี้ เราจะเห็นความพยายามในการแบกรับการนิยามทั้งสองความหมายจากกลุ่มฟรีเมสันที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสังคมอเมริกันในอุดมคติของโลกสมัยใหม่ กล่าวคือ แม้จะมีรากเหง้ามาจากศาสนาแต่ก็มุ่งเน้นการพัฒนาตนในทางโลก เลือกที่จะแบ่งรับแบ่งสู้ในประเด็นเรื่องความคิดความเชื่อ แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละทิ้งลักษณะของความเป็นศาสนาไปทั้งหมด ด้วยรากเหง้าของกลุ่มฟรีเมสัน ทำให้กลุ่มฟรีเมสันไม่สามารถแยกตัวออกจากความเป็นศาสนาได้

ง่ายขึ้น จะเห็นได้ชัดจากการที่กลุ่มฟรีเมสันยังคงใช้พระคัมภีร์ไบเบิลในการประกอบกิจกรรม 'ที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์' ของสมาคมอยู่ และมีแนวทางการให้ความเคารพแก่สิ่งที่ยิ่งใหญ่ไปกว่าตนแต่ไม่ใช่พระเจ้าของชาวคริสต์แบบที่เชื่อกันมาแต่ดั้งเดิม นอกจากนั้นการเชื่อในสถาบันกษัตริย์หรือตัวตนที่ยิ่งใหญ่ไปกว่ามนุษย์นั้นอาจอนุมานได้ถึง การเลือกวางความศรัทธาเอาไว้กับธรรมชาติ ไม่ใช่สิ่งที่ยืนอยู่นอกเหนือไปจากธรรมชาติหรือมีอำนาจนอกเหนือกลไกของธรรมชาติก็สะท้อนให้เห็นถึงการปรับรูปแบบความศรัทธาเข้าสู่วิถีของโลกที่เป็นฆราวาสนิยม และการอ่านพระคัมภีร์ด้วยแนวทางที่ต้องการปรับเข้าหาความเป็นฆราวาสโดยกลุ่มเมสันนี่เอง ที่สร้างความหมายใหม่ให้กับตัวบทพระคัมภีร์ไบเบิลที่ขัดแย้งกับรูปแบบการอ่านแบบดั้งเดิม

ฟรีเมสันเป็นตัวแทนของการอ่านพระคัมภีร์โดยตีความแบบฆราวาสนิยมแต่สิ่งที่พวกเขาต้องการส่งทอดและอ่านออกมาแบ่งปันรากฐานความเชื่อและความเข้าใจมาจากศาสนา กลุ่มฟรีเมสันจึงยังคงไม่เป็นฆราวาสในสายตาของผู้คนภายนอก หรือแม้แต่บุคคลภายในที่ยังไม่ได้เข้าถึงการอ่านพระคัมภีร์แบบฟรีเมสัน คุณสมบัติที่กำกวมและเลื่อนไหลนี้สื่อให้เห็นว่าเส้นแบ่งระหว่างความเป็นฆราวาสนิยมกับศาสนานิยมในสังคมอเมริกันนั้นไม่ได้ชัดเจนหรือแบ่งแยกออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง หากแต่ทับซ้อนและต้องอาศัยการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เป็นการแสดงให้เห็นว่าศาสนาและตรรกะวิทยาศาสตร์แบบฆราวาสนิยมในฐานะเครื่องมือที่ต้องการพิสูจน์และค้นหาความจริงสูงสุดนั้นไม่สามารถเป็นสิ่งที่แพ้ชนะขาดหรือบังคับให้ถูกอ่านไปในทางใดทางหนึ่งได้ ในเมื่อการนับถือและการทำความเข้าใจศาสนาในสังคมที่ถูกทำให้เป็นฆราวาสแล้วได้เปิดพื้นที่ให้ผู้ศรัทธาสามารถสำรวจเรื่องราวของศาสนาได้ด้วยตัวเอง ในขณะเดียวกัน ในโลกของศาสนาก็ยังมีการอ่านและการตีความพระคัมภีร์แบบตามตัวอักษร (literal) ที่ขัดแย้งกับแนวทางของโลกยุคใหม่ที่อ่านตีความพระคัมภีร์ทางศาสนาอย่างหลากหลายมากขึ้น ด้วยการนี้เอง การอ่านพระคัมภีร์ในลักษณะนี้จึงมักจะปะทะกับรูปแบบการอ่านตีความพระคัมภีร์ที่อ้างอิงกับอุดมคติเหตุผลนิยมของโลกสมัยใหม่อยู่เสมอ ลักษณะการอ่านพระคัมภีร์ในแบบที่อ่านตามตัวอักษร มีความคล้ายคลึงกับอุดมคติของกลุ่มมูลฐานนิยมทางศาสนาพอสมควร อย่างในกรณีของมัลลัคซ์และกลุ่มฟรีเมสันก็เปรียบเทียบให้เห็นว่าทั้งสองฝ่ายใช้พระคัมภีร์นำความศรัทธาเล่มเดียวกัน แต่อ่านตีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง อีกฝ่ายตีความไปสู่ความเป็นฆราวาสนิยม ในขณะที่อีกฝ่ายตีความไปสู่ความเป็นศาสนานิยม จุดปะทะนั้นอยู่ที่ฝ่ายศาสนานิยมอย่างมัลลัคซ์พยายามดำเนินตามความเชื่อของ

ตัวเองโดยไม่เผื่อพื้นที่ให้กับข้อวินิจฉัยของความจริงแท้ในทางจิตวิญญาณอื่น ๆ อีกเลย ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งของศาสนาในสังคมอเมริกันสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจน

การสร้างตัวละครในอาชญานิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* แสดงให้เห็นสภาวะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในโลกสมัยใหม่ได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ตัวละครอาชญากรที่ก่อความวุ่นวายและความรุนแรง ต่างก็เป็นผู้ที่ยึดมั่นอยู่ในวิถีคิดแบบศาสนานิยมในโลกเก่าที่ไม่อาจประนีประนอมหรือทำความเข้าใจกับบทบาทของศาสนาและการทำความเข้าใจศาสนาในโลกสมัยใหม่ได้ และต้องการบีบบังคับให้โลกกลับไปใช้มนต์พิธีต่อศาสนาในแบบเดิมอย่างที่เราเคยเข้าใจ เจตจำนงเช่นนี้ยังแสดงให้เห็นผ่านเหยื่อที่ถูกอาชญากรเหล่านี้ทำร้ายอีกด้วย จะเห็นได้ว่าตัวละครเหยื่อจากอาชญานิยายทั้งสองเรื่องเป็นตัวแทนของผู้ที่ยอมรับการหลอมรวมศาสนากับโลกฆราวาสนิยมเข้าด้วยกัน การฆ่าหรือทำร้ายเหยื่อเหล่านี้จึงแสดงให้เห็นว่าฝ่ายศาสนานิยมไม่ต้องการหลอมรวมหรือประนีประนอมกับโลกฆราวาสอย่างเด็ดขาด

3.2 การเลือกใช้ฉากและสถานที่ที่สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งกันระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในโลกสมัยใหม่

นอกจากการใช้ตัวละครที่มีลักษณะเป็นขั้วตรงข้ามกันเพื่อแสดงให้เห็นความขัดแย้งอันตึงเครียดระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมแล้ว อาชญานิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* ยังใช้ฉากเป็นองค์ประกอบสำคัญในการนำเสนอให้เห็นความขัดแย้งและความสัมพันธ์ระหว่างสองขั้วความคิดอีกด้วย โดยฉากสำคัญที่เป็นสถานที่เกิดอาชญากรรมในอาชญานิยายทั้งสองเรื่องนั้นนอกจากจะเป็นสถานที่สำคัญที่มีบทบาทในความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมแล้ว ยังเป็นองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์กันระหว่างทั้งสองขั้วความคิดอีกด้วย

ในอาชญานิยายเรื่อง *Angels & Demons* เราจะเห็นว่าความขัดแย้งหลักที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องของการต้องการแย่งชิงอำนาจและตำแหน่งแห่งที่ของฝ่ายศาสนานิยมกลับคืนมาให้เป็นเหมือนเดิม และต้องการทำให้ฝ่ายฆราวาสนิยมหมดความน่าเชื่อถือลงไป อาชญานิยายเรื่องนี้จึงใช้สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นฆราวาสนิยมและความเป็นศาสนานิยมอย่างชัดเจน โดยสถานที่แรกที่ปรากฏเป็นฉากในอาชญานิยายเรื่องนี้ก็คือ องค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรป (CERN) ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ที่เป็นชุมชนของนักวิทยาศาสตร์ องค์การวิจัยแห่งนี้รวบรวมนักวิทยาศาสตร์ที่มี

ความสามารถมากที่สุดและอุทิศให้แก่วิชการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์อย่างเดียว ซึ่งที่นี่มีลักษณะคล้ายกับมหานครวาติกันแต่เป็นของฝ่ายฆราวาสนิยมเนื่องจากมันมีลักษณะเหมือนเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งที่ไม่ได้มีแค่ห้องทดลอง แต่ยังมีสถานที่ต่าง ๆ สำหรับอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ เมืองเมืองหนึ่งควรมี ทั้งร้านสะดวกซื้อขนาดใหญ่ โรงพยาบาล หรือโรงภาพยนตร์ (Brown, 2009a, p. 34) ทำให้องค์การวิจัยแห่งนี้มีลักษณะเป็นชุมชนฆราวาสที่เป็นเอกเทศของตัวเอง และเป็นตัวแทนของสถานะสังคมที่มีความเป็นฆราวาสอย่างสุดโต่ง โดยที่ไม่มีความคิดความเชื่อทางศาสนาอยู่ในวิถีชีวิตเลย เห็นได้จากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนขององค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรป มองศาสนาไม่ได้ศักดิ์สิทธิ์หรือบทบาทสำคัญในทางจิตวิญญาณอะไรนอกจากจะใช้เป็นข้อเปรียบเทียบต่อความทู่เข็ญและการให้คำวิทยาศาสตร์อย่างทู่เข็ญกับการที่ศาสนิกชนทู่เข็ญให้กับความศรัทธาเท่านั้น พิจารณาได้จากตัวบทในตอนแรกที่แลงดอนได้ยื่นข้อตักอำนวยการ 'The Glass Cathedral' และเข้าใจว่าในชุมชนวิทยาศาสตร์นั้นมีโบสถ์อยู่ด้วย ซึ่งเขาก็ได้รับคำตอบว่า 'A church is the one thing we don't have. Physics is the religion around here. Use the Lord's name in vain all you like,' ... 'just don't slander any quarks or mesons.' (Brown, 2009a, p. 35) ซึ่งจะเห็นว่าชุมชนวิทยาศาสตร์แห่งนี้ยกย่ององค์ความรู้ในศาสตร์ของพวกเขาสูงสุดราวกับเป็นศาสนาของพวกเขาเองและยังแสดงความเป็นปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาอย่างชัดเจน เช่นนั้นแล้ว การสร้างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชนวิทยาศาสตร์โดยทั้งหลักฐานว่าเป็นฝีมือของอิลลูมินาติที่เป็นฝ่ายวิทยาศาสตร์สุดโต่ง จึงสร้างแรงสั่นสะเทือนให้กับผู้คนในชุมชนวิทยาศาสตร์และบุคคลภายนอกที่มองเข้าไปในภาวะไร้ศาสนาของชุมชนแห่งนี้ โดยเฉพาะเมื่อเหยื่อของการฆาตกรรมเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับฝ่ายศาสนานิยมอย่างแนบแน่น การใช้อำนาจการวิจัยนิวเคลียร์ยุโรปเป็นที่เกิดเหตุสร้างภาพว่าฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นปฏิบัติต่อชุมชนศาสนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเป็นตัวกระตุ้นที่จะทำให้สังคมหันกลับมาตั้งคำถามว่าฝ่ายวิทยาศาสตร์และผู้ที่เกิดชุมชนวิทยาศาสตร์ราวกับเป็นศาสนาใหม่จะสมเหตุสมผลและมีศีลธรรมได้หรือไม่หากโลกเป็นไปตามสมมติฐานฆราวาสนิยมจนสุดทาง

ตรงกันข้ามกับองค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรป อีกอาชญากรรมสำคัญของอาชญากรรมเรื่องนี้เกิดขึ้นที่นครรัฐวาติกันที่เป็นศูนย์กลางของศาสนาคริสต์ เป็นการเลือกใช้สถานที่ที่เป็นของฝ่ายศาสนานิยมอย่างเต็มที่พิจารณาได้จากสถานะของรัฐวาติกันที่มีองค์ประกอบไม่ต่างจากรัฐสมัยใหม่ ทำให้เห็นภาพสะท้อนความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่สุดโต่งในเรื่อง เมื่อ

องค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรปถือเป็นตัวอย่างของสังคมรวาสนิยมสุดโต่ง นครรัฐวาติกันก็เป็นตัวอย่างของสังคมศาสนานิยมเช่นเดียวกัน การเกิดเหตุฆาตกรรมพระสันตะปาปาในนครวาติกันเพื่อขัดขวางไม่ให้ศาสนาและวิทยาศาสตร์สามารถหลอมรวมกันได้ จึงเป็นเหมือนการส่งสัญญาณให้เห็นว่าทั้งฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมต่างกำลังต่อต้านการอยู่ร่วมกันและต้องการให้ประวัติศาสตร์ดำเนินรอยตามเรื่องเล่าหลักของความขัดแย้งระหว่างสองขั้วความคิดที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องชนะขาดหรือแพ้ขาดเท่านั้น อย่างการฆาตกรรมโดยอ้างกลุ่มอิลลูมินาตินี้ ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นภัยต่อฝ่ายศาสนาเพราะมีโอกาสปล่อยให้เกิดภาวะที่ศาสนายังคงมีอำนาจนำอยู่ในพื้นที่ของสังคมได้ ซึ่งเป็นไปตามความเข้าใจของสมมติฐานฆราวาสภิวัดน์ในโลกสมัยใหม่

การใช้องค์การวิจัยนิวเคลียร์ยุโรปและนครรัฐวาติกันเป็นฉากหลักจึงเป็นการปูให้เห็นเรื่องเล่าความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมแบบที่เข้าใจโดยทั่วไปผ่านเรื่องเล่าความขัดแย้งของศาสนาและวิทยาศาสตร์อย่างกรณีพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างศาสนจักรและกาลิเลโอ เพื่อเน้นให้เห็นความเป็นศัตรูกันของฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมได้อย่างชัดเจนและนำไปสู่ความเข้าใจว่าศาสนาและอุดมคติแบบฆราวาสนิยมไม่อาจอยู่ร่วมกันได้

แต่ถึงอย่างนั้น อาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* ก็ไม่ได้เลือกสถานที่มาเพื่อเน้นย้ำให้เห็นถึงเรื่องเล่าที่ศาสนานิยมและฆราวาสนิยมเป็นปรปักษ์ที่ไม่อาจหลอมรวมกันได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น อาชญากรรมเรื่องนี้ยังได้เลือกใช้สถานที่อีกสี่แห่งในกรุงโรม ที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงและทับซ้อนกันระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในพื้นที่ที่ความขัดแย้งกำลังดำเนินไปแท่นบูชาวิทยาศาสตร์ (Altar of science) ที่ตั้งอยู่ตามแผนที่ที่เรียกว่าเส้นทางแห่งการรู้แจ้ง (The path of illumination) ประกอบไปด้วย ชันตามาเรียเดลโปโปโล (Basilica of Santa Maria del Popolo) ที่เป็นตัวแทนของดิน จัตุรัสเซนต์ปีเตอร์ (Saint Peter's Square) ที่เป็นตัวแทนของลม โบสถ์ชันตามาเรียเดลลาวิตโตเรีย (Santa Maria della Vittoria) ที่เป็นตัวแทนของไฟ และ น้ำพุแห่งแม่น้ำทั้งสี่ (Fontana dei Quattro Fiumi) ที่เป็นตัวแทนของน้ำ ซึ่งยอดเสาของน้ำพุแห่งนี้จะชี้ไปที่ปราสาทซันตันเจโล (Castel Sant'Angelo) ที่ถือว่าเป็นวิหารแห่งการรู้แจ้ง (the Church of Illumination) โดยกลุ่มอิลลูมินาติในอดีตได้สร้างงานศิลปะที่ซ่อนความหมายและสัญลักษณ์ของเหล่านักคิดที่ฝึกฝนวิทยาศาสตร์เอาไว้ โดยมีการบรรยายถึงสถานที่ทางศาสนาที่ได้รับการแทรกแซงโดยฝ่ายฆราวาสนิยมเหล่านี้ว่า

“The pieces blended into the sea of religious artwork all over Rome. By donating the artwork anonymously to specific churches and then using their political influence, the brotherhood facilitated placement of these four pieces in carefully chosen churches in Rome. Each piece of course was a marker... subtly pointing to the next church... where the next marker awaited. It functioned as a trail of clues disguised as religious art. If an Illuminati candidate could find the first church and the marker for Earth, he could follow it to Air... and then to Fire... and then to Water... and finally to the Church of Illumination.” (Brown, 2009a, p. 209)

การซ่อนความหมายของนักคิดที่ฝึกใฝ่วิทยาศาสตร์เอาไว้ในงานศิลปะเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการมีตัวตนของฝ่ายฆราวาสนิยมแม้ในพื้นที่ของฝ่ายศาสนานิยมและการพยายามดำรงอยู่แม้ในช่วงเวลาที่ศาสนจักรมีอำนาจสูงสุด นี่คือการสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยม ที่ถึงแม้ว่าเรื่องเล่าจะพยายามทำให้มันกลายเป็นที่ที่ฝ่ายฆราวาสนิยมต้องการแอบซ่อนสัญลักษณ์ของวิทยาศาสตร์เอาไว้ในศาสนสถานเพื่อเป็นการต่อต้านการกดขี่ก็ตาม แต่ในความเป็นจริงแล้วมันยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างผู้ที่ฝึกใฝ่ในวิทยาศาสตร์ในช่วงยุคกลางและยุคเรืองปัญญาที่อำนาจและพื้นที่ที่คริสตจักรได้กุมอำนาจทางการเมืองและสังคมเอาไว้อีกด้วย ซึ่งความเชื่อมโยงนี้ย้อนกลับไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์กับศาสนาในยุคสมัยที่ศาสนายังมีบทบาทเต็มที่ในการควบคุมสังคม

สำหรับอาชญากรรมเรื่อง *The Lost Symbol* ที่นำเสนอความขัดแย้งภายในฝ่ายศาสนานิยมที่เกิดจากวิธีการทำความเข้าใจและตีความศาสนาแตกต่างกันของสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะในสังคมอเมริกัน เราจะเห็นว่าสถานที่ที่ถูกใช้เป็นที่เกิดเหตุอาชญากรรมเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของสังคมและการเมืองของสหรัฐอเมริกาอย่างแนบแน่นและยังเปิดเผยให้เห็นสถานะที่ยังคงเป็นศาสนานิยมอย่างยิ่งยวดของสังคมอเมริกันอีกด้วย อาคารรัฐสภาสหรัฐ (United States Capitol) ที่ตัวเรื่องกล่าวว่าเป็นรูปธรรมของ “The inspiration for America’s founders in establishing the laws and culture of the new republic” ที่ได้มาจากกรุงโรม (Brown, 2009c) ถูกเลือกใช้เป็นสถานที่เกิดอาชญากรรมแห่งแรกของอาชญากรรมเรื่องนี้ ซึ่งสถานที่แห่งนี้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับกลุ่มฟรีเมสันอย่างแนบแน่นในดับทว่า

It was no secret that D.C. had a rich Masonic history. The cornerstone of this very building had been laid in a full Masonic ritual by George Washington himself. This city had been conceived and designed by Master Masons—George Washington, Ben Franklin, and Pierre L'Enfant—powerful minds who adorned their new capital with Masonic symbolism, architecture, and art. (Brown, 2009c, p. 49)

การนำเสนอประวัติศาสตร์ที่สำคัญเช่นนี้ ทำให้มันสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มฟรีเมสันในฐานะภาพแทนของสังคมอเมริกันที่กล่าวเอาไว้ในหัวข้อที่ (3.1) ว่าเป็นกลุ่มคนที่มีพื้นฐานมาจากฝ่ายศาสนานิยมและกำลังพยายามปรับตัวเข้าสู่สังคมฆราวาสนิยมโดยการปรับเปลี่ยนพื้นฐานความเชื่อและแนวปฏิบัติของพวกเขา จะเห็นได้ว่าในตัวแทนนำเสนอประเด็นเรื่องการเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์ไปเป็นพระเจ้าของผู้ก่อตั้งสหรัฐอเมริกาผ่านการวิเคราะห์โองโรทันดาว่า “This transformation of man into God is called apotheosis. Whether or not you're aware of it, this theme—transforming man into god—is the core element in this Rotunda's symbolism.” (Brown, 2009c, p. 124) ซึ่งสะท้อนกับหลักการของฟรีเมสันที่ดีความเรื่องความเป็นพระเจ้าแตกต่างออกไปจากความเป็นศาสนานิยม เนื่องจากพวกเขาเห็นว่า ‘พระเจ้า’ เป็นเพียงคำเปรียบเปรยสำหรับมนุษย์ที่สามารถปลดล็อกพลังทางจิตและเข้าสู่สภาวะที่สมองและจิตทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจนมีผลกับโลกกายภาพภายนอกได้เท่านั้น การที่อาชญากรตัดมือของปีเตอร์ โซโลมอน สมาชิกชั้นสูงของกลุ่มฟรีเมสัน ไปวางไว้ในโองโรทันดา (Capitol Rotunda) จึงแสดงให้เห็นถึงเป้าหมายของอาชญากรที่ต้องการสั่นคลอนอุดมคติของกลุ่มฟรีเมสันและสังคมอเมริกันในยุคใหม่ที่มีวิธีทำความเข้าใจต่อศาสนาแตกต่างออกไปจากแบบดั้งเดิม

นอกจากความเชื่อมโยงกับกลุ่มฟรีเมสันแล้ว อาคารรัฐสภาสหรัฐยังเป็นศูนย์กลางทางการเมืองการปกครองของสหรัฐอเมริกาที่สำคัญมากเนื่องจากเป็นสถานที่ประชุมของสถาบันฝ่ายนิติบัญญัติสูงสุดในระบบการปกครองของสหรัฐ การก่ออาชญากรรมอันสะเทือนขวัญจึงเป็นเหมือนการประกาศความต้องการเปลี่ยนแปลงระดับที่มากกว่าปัจเจกแต่เป็นเรื่องของโครงสร้างทั้งระบบ กล่าวคือมาลัคห์ต้องการที่จะปรับเปลี่ยนแนวทางการทำความเข้าใจศาสนาในสังคมอเมริกันจากแบบที่ผู้ก่อตั้งได้วางเอาไว้ (เป็นสมัยใหม่และโน้มเอียงเข้าหาทางฆราวาสนิยมมากกว่า) ไปสู่การทำความเข้าใจแบบเคร่งครัดอย่างดั้งเดิม อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอาคารรัฐสภา

สหรัฐจึงสะท้อนให้เห็นความแตกแยกเป็นสองฝ่ายของชุมชนศาสนานิยมดั้งเดิมของสหรัฐอเมริกาที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ยุคอาณานิคมจนกระทั่งถึงยุคสมัยใหม่ที่เป็นขบวนการวาทะมีบทบาทต่อการรับรู้และปรับใช้ศาสนามากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้อาถุณิยายเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* ส่งเสริมให้เห็นความขัดแย้งและปมปัญหาที่ตบตอต่อการนำเสนอผ่านการก่ออาชญากรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งองค์กรวิจัยนิวเคลียร์แห่งยุโรปและนครรัฐวาติกันต่างก็แสดงให้เห็นความเป็นตัวตรงข้ามกันระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมได้เป็นอย่างดี ในขณะที่อาคารรัฐสภาสหรัฐก็นำเสนอให้เห็นความไม่ลงรอยกันในเรื่องของการทำความเข้าใจและการปฏิบัติทางศาสนาที่ปรากฏอยู่ในสังคมอเมริกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และเมื่อตัวละครและฉากถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ขบขันให้เห็นถึงพื้นฐานของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น การก่ออาชญากรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในตัวบทจึงแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งและความไม่พึงพอใจระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในสังคมปะทุขึ้นมาได้อย่างไร

3.3 การสร้างอาชญากรรมและความรุนแรงที่สะท้อนให้เห็นแรงจูงใจและเป้าหมายที่สุดโต่งของฝ่ายศาสนานิยมในโลกสมัยใหม่

สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับอาชญากรรมก็คืออาชญากรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้น อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้นว่าอาชญากรรมและความรุนแรงนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นการปะทุขึ้นมาของความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยม โดยที่สุดท้ายจะนำไปสู่การสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลของสังคมภายนอกตัวบทที่มีต่อความขัดแย้งที่ถูกนำมาใช้ในตัวบท รูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยขยาย (exaggerate) ให้ประเด็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมที่ดำเนินอยู่ในสังคมปัจจุบันเด่นชัดขึ้น และกระตุ้นให้เห็นความวิตกกังวลที่สังคมมีต่อความขัดแย้งดังกล่าวก่อนที่จะนำไปสู่การผ่อนคลายความวิตกกังวลนั้นผ่านการจัดการสืบสวนสอบสวนและการจัดการกับอาชญากรรมในภายหลัง

การสร้างความขัดแย้งในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* มีทั้งการตบตาและใส่ความฝ่ายตรงข้ามเพื่อหวังผลประโยชน์จากการสร้างภาพจำใหม่ให้แก่ฝ่ายฆราวาสนิยม โดยเราจะแบ่งคู่ขัดแย้งออกเป็นสองฝ่ายได้ชัดเจน ได้แก่ ฝ่ายศาสนานิยม (คริสตจักร, ศาสนิกชน) และฝ่ายฆราวาสนิยม (นักวิทยาศาสตร์, นักวิชาการ) ในอาชญากรรมเรื่องนี้ ฝ่ายศาสนานิยมเป็น

อาชญากรที่แท้จริงเนื่องจากคาเมอร์โลญ์ คาร์โล เวนเตรสกา เป็นผู้วางแผนการก่อการร้าย โดยดำเนินผ่านตัวอาชญากรที่เรียกตัวเองว่า มือสังหาร (Hassassin) ซึ่งได้ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรมตลอดทั้งเรื่อง

การส่งมือสังหารไปฆ่าลีโอนาร์โด เวตราในตอนเริ่มเรื่องเกิดขึ้นเพื่อทำให้เกิดเปิดประเด็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในสังคมสมัยใหม่ที่ดูเหมือนจะได้ฉันทมติให้กับความขัดแย้งนี้แล้ว เมื่อพิจารณาจากเวลาภายในและภายนอกของเรื่องเล่า จะเห็นได้ว่าสภาพสังคมในนวนิยายเรื่องนี้เป็นยุคสมัยใหม่มาก สังเกตได้จากเทคโนโลยีต่าง ๆ ในเรื่อง โดยเฉพาะเครื่องบินโดยสารพลเรือนที่ถูกส่งมารับตัวศาสตราจารย์โรเบิร์ต แลงดอนไปยังกรุงเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์โดยใช้เวลาเพียงแค่หนึ่งชั่วโมงจากเมืองแคมบริดจ์ รัฐแมสซาชูเซตส์ การเดินทางข้ามทวีปด้วยเวลาอันรวดเร็วเช่นนั้นแทบจะเทียบได้กับเรื่องมหัศจรรย์ที่เหนือจริง ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าฉากหลังที่กล่าวได้ว่าเป็นสถานะที่เป็นอยู่ (status quo) ของสังคม ก่อนที่จะเกิดแรงกระเพื่อมจากอาชญากรรมนั้น เป็นโลกที่พึ่งพาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างที่สุด เช่นเดียวกันกับสถานที่ในการก่อเหตุฆาตกรรมที่เป็นฐานวิจัยพลังงานนิวเคลียร์ที่ทันสมัยและรวบรวมบุคลากรทางวิทยาศาสตร์เอาไว้มากมาย ซึ่งเหล่านักวิทยาศาสตร์ก็มีความคิดไปในทางเดียวกัน คือเห็นว่าสิ่งที่พวกเขากำลังทำมีความมหัศจรรย์พอกับเรื่องวิเศษที่ปรากฏในตำนานของศาสนา เห็นได้จากที่แมกซิมิเลียน โคห์เลอร์ (Maximilian Kohler) ผู้อำนวยการของเชิร์นกอลัวกับแลงดอนว่า “Our Scientists produce miracles almost daily.” (Brown, 2009a, p. 39) เราจะเห็นได้ว่าการอ้างอิงถึงศาสนาในสถานที่แห่งนี้มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับโลกปัจจุบันที่ไม่ได้ให้ความสำคัญดีลึกลับกับความเชื่ออีกแล้วแต่ใช้คำเหล่านี้ในแง่ของการเปรียบเทียบแทน เหตุฆาตกรรมที่เกิดขึ้นกับนักวิทยาศาสตร์และการประทับตราลงบนนอกของเขากายในพื้นที่แห่งนี้จึงเปิดเผยให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมที่เคยคิดว่าได้รับการจัดสรรที่ทางอย่างลงตัวแล้วไม่ได้เป็นอย่างนั้น และการฆาตกรรมก็คือความไม่พึงพอใจที่ปะทุขึ้นมาเป็นความรุนแรงนั่นเอง

นอกจากนั้นคาเมอร์โลญ์คาร์โล ยังฆาตกรรมพระสันตะปาปาเนื่องจากความเห็นที่ไม่ลงรอยกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความขัดแย้งระหว่างหลักการของศาสนานิยมและฆราวาสนิยม ที่เคลื่อนไหวเป็นคลื่นได้นำมาโดยตลอด นั่นคือความต้องการจะต่อต้านการรวมตัวกัน หรือการใช้องค์ความรู้ของทั้งสองฝ่ายมาอธิบายปรากฏการณ์ของโลกกายภาพร่วมกัน สืบเนื่องจากการ

ร่วมมือกันระหว่างพระสันตะปาปาองค์เก่ากับลีโอนาโด เวตราในการใช้ฟิสิกส์และวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการค้นหาและอธิบายการมีอยู่ของพระเจ้า ทำให้วาทิกันเข้าไปมีส่วนให้ทุนวิจัยกับนักวิทยาศาสตร์ในองค์กรวิจัยนิวเคลียร์ยุโรป คาเมอร์เลโอ คาร์โลผู้เป็นตัวแทนจากฝ่ายศาสนานิยมไม่ยินยอมให้ศาสนาและวิทยาศาสตร์เข้ามาอยู่ร่วมกันตามอุดมคติของทั้งสองคนได้ สิ่งนี้สะท้อนผ่านการประกาศของเขาด้วยว่า

'Science and religion are not in this together! We do not seek the same god, you and I! Who is your God? One of protons, masses, and particle charges? How does your God *inspire*? How does your God reach to the hearts of man and remind him he is accountable to a greater power! Remind him that he is accountable to his fellow man! Vetra was not misguided. His work was not religious, it was *sacrilegious*! Man cannot put God's Creation in the test tube and wave it around for the world to see! This does not glorify God, it *demeans* God!' (Brown, 2009a, p. 576)

การกล่าวว่าการพยายามพิสูจน์พระเจ้าด้วยวิธีวิทยาศาสตร์เป็นการลดคุณค่า/ลดความนับถือ (demean) พระเจ้ามากกว่าการสรรเสริญพระเจ้านั้นแสดงให้เห็นภาพของกลุ่มศาสนานิยมที่ปรากฏผ่านอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* ว่ามีลักษณะเป็นอนุรักษนิยมที่จะไม่อนุญาตให้มีการประนีประนอมกันในเรื่องของสิทธิ์ในการเป็นผู้เผยแพร่ความรู้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดตัวตนของพระเจ้าหรือแม้แต่เรื่องราวของพระเจ้าสร้างโลกไม่อาจพิสูจน์ได้โดยวิทยาศาสตร์สำหรับบุคคลกลุ่มนี้ จุดยืนดังกล่าวของฝ่ายศาสนานิยมสื่อให้เห็นว่าความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ไม่อาจถูกแก้ไขได้ ทางเดียวในการรับมือความขัดแย้งนี้สำหรับกลุ่มศาสนานิยม คือศาสนาจะต้องแย่งชิงพื้นที่ในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับโลกและธรรมชาติ พร้อมทั้งพื้นที่ของความศรัทธากลับมาอยู่ในมือแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น

นอกจากนั้นอาชญากรรมสำคัญที่เกิดขึ้นในอาชญากรรมเรื่องนี้ก็คือการก่อการร้ายและการจับตัวประกัน เนื่องจากฝ่ายศาสนานิยมต้องการวาดภาพสมาคมลับอิลลูมินาตีให้เป็นผู้ก่อการร้าย เพื่อให้ฝ่ายฆราวาสนิยมกลายเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นภัยต่อสังคมโดยรวมและสร้างความตื่นตระหนกให้แก่มวลชนให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ฝ่ายศาสนานิยมสามารถโน้มน้าวให้สังคมเห็นได้ว่าฝ่ายฆราวาสนิยมไม่ใช่ฝ่ายธรรมะหรือผู้ถูกกระทำเหมือนอย่างที่เป็นประวัติศาสตร์ความขัดแย้งระหว่างศาสนาและวิทยาศาสตร์ได้เล่าเอาไว้ แต่เป็นฝ่ายที่สามารถก่อความรุนแรงและ

ทำลายสังคมได้เช่นกัน นอกจากนั้นการก่อการร้ายยังมีจุดประสงค์เพื่อสร้างความตื่นกลัวและตื่นตระหนกในหมู่ผู้คน เพื่อให้ฝ่ายศาสนานิยมได้เปรียบจากสถานการณ์การแย่งชิงสถานะของผู้ที่ถืออำนาจนำในพื้นที่สาธารณะของสังคมด้วย

การก่อการร้ายได้รับการอธิบายลักษณะโดยรวมเอาไว้ว่าเป็นความพยายามสร้างความวิตกกังวลจากการก่อความรุนแรงซ้ำ ๆ โดยบุคคลที่ไม่ได้เปิดเผยหรือกึ่งเปิดเผยตัวตน โดยวิธีการจะขึ้นอยู่กับความต้องการมูลฐานของกลุ่มผู้ก่อการร้ายว่าต้องการชูให้กลัว ช่มชู้ หรือกระทำเพื่อเป็นโฆษณาการ จากความต้องการมูลฐานนี้ ทำให้เหื่อจากการก่อการร้ายแตกต่างกันออกไปด้วย โดยผู้ก่อการร้ายอาจเลือกเหื่อแบบสุ่ม หรือเลือกกลุ่มที่มีลักษณะเป็นตัวแทน/สัญลักษณ์แทน โดยกลุ่มเหื่อนี้ถือเป็นผู้สร้างสารและเป็นเป้าที่จะถูกใช้เพื่อชักจูงเป้าหมาย (ผู้รับสาร) ให้เกิดความหวาดกลัวอีกทอดหนึ่ง (วงศ์สว่างพานิช, 2559, pp. 41-44) ซึ่งนิยามดังกล่าวนี้เองทำให้เราเห็นบทบาทของสมาคมลับในอิสลามินาติ (ที่เป็นผู้ก่อการร้าย) ในความขัดแย้งของอาชุนิยายเล่มนี้ได้ดีขึ้นว่ากลุ่มอิสลามินาติต้องการจะส่งสารอะไร และสารที่สมาคมลับอิสลามินาติพยายามจะส่งถึงกลุ่มเป้าหมาย (ศาสนจักร, ศาสนิกชน, กลุ่มศาสนานิยม) เป็นข้อเรียกร้องหรือการแสดงอุดมการณ์อะไร

เป้าหมายของการก่อการร้ายแบ่งออกได้เป็นแบบ การก่อการร้ายก่อนสงครามเย็นและการก่อการร้ายหลังสงครามเย็น สำหรับการก่อการร้ายก่อนสงครามเย็น จะเป็นความเคลื่อนไหวเพื่อการ “ส่งเสียง” เป็นหลัก หมายความว่ากลุ่มผู้ก่อการร้ายคือผู้ที่ถูกกดทับจากอำนาจต่าง ๆ และใช้ความรุนแรงเพื่อส่งเสียงให้ตน/ข้อเรียกร้องของตนได้รับความสนใจมากขึ้น รูปแบบการก่อการร้ายก่อนสงครามเย็น ไม่ได้มุ่งเน้นเอาชีวิตของเหื่อเป็นหลัก แต่ต้องการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ จึงมักเลือกใช้สถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายตรงข้ามหรือฝ่ายที่ตนมีข้อพิพาทด้วย ส่วนการก่อการร้ายหลังสงครามเย็น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสังหารคนเป็นจำนวนมากและใช้วิธีการ/อาวุธที่ลดทอนความเป็นมนุษย์ ในขณะเดียวกันแม้การก่อการร้ายในลักษณะนี้จะมุ่งเน้นความรุนแรงและความเสียหายปริมาณมาก แต่การก่อการร้ายในยุคหลังสงครามเย็นก็ยังมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อส่งเสียงและต่อต้านอำนาจกดทับไม่ต่างจากการก่อการร้ายในช่วงก่อนสงครามเย็น แต่อย่างไรก็ตาม การก่อการร้ายไม่ได้หยุดอยู่ในรูปแบบที่ตายตัวอย่างที่แบ่งเอาไว้คร่าว ๆ ในข้างต้นเพียงเท่านั้น การก่อการร้ายในยุคสมัยใหม่นั้นมีความซับซ้อนพัฒนาไปไกลกว่าในยุคแรก ๆ มาก การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในยุคหลังสงครามเย็นหรือหลังเหตุการณ์ 9/11 ที่เรียกกันว่าการก่อการร้ายแบบใหม่กว่า (Newer Terrorism) จะมีแนวโน้มมุ่งเน้นให้เกิดความกลัวผ่านภาพความโหดเหี้ยม

ของการก่ออาชญากรรมอย่างที่สุด รวมถึงข้ออ้างของการออกมาก่อการร้ายก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การส่งเสียงและแสดงจุดยืนอีกต่อไป แต่ต้องการสร้างความตระหนักให้ผู้คนได้เห็นว่าความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในการก่อการร้ายสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และกับทุกคน ซึ่งกลายเป็นสารหลักของการก่อ การร้ายแบบใหม่กว่าในยุคหลังสงครามเย็นเป็นต้นมา (วงศ์สว่างพานิช, 2559, pp. 19-30)

ใน *Angels & Demons* การก่อการร้ายที่ทำในนามอิลลูมินาติมีลักษณะเหมือนกับการก่อ การร้ายแบบใหม่กว่า (Newer Terrorism) แต่ในขณะเดียวกันก็ใช้ความตระหนักเพื่อเรียกความ สนใจและการตั้งคำถามว่าใครคือผู้ที่ก่อการร้ายและเป็นคนจากฟากฝ่ายอุดมการณ์ใด การขู่วาง ระเบิดและการจับตัวประกันถือเป็นการก่ออาชญากรรมที่เป็นความขัดแย้งหลักของเรื่องที่ตัวละคร นักสืบและคู่หูต้องเป็นฝ่ายหยุดยั้ง แต่ถึงอย่างนั้นรูปแบบการก่ออาชญากรรมก็ไม่ได้เป็นการทำ ร้ายหรือสร้างความเสียหายในระดับที่จะแก้ไข/หยุดยั้งได้จากการเปิดโปงผู้กระทำหรือการทำข้อ แลกเปลี่ยน ความซับซ้อนของการวางแผนก่ออาชญากรรมมีลักษณะที่น่าสนใจอยู่ประการหนึ่ง คืออาชญากรไม่ได้ก่ออาชญากรรมเพราะต้องการแลกเปลี่ยนสิ่งใดกับคู่ขัดแย้งของตนเอง แต่ ประกาศชัดเจนว่า “We have no demands. The abolition of Vatican is non-negotiable.” (Brown, 2009a, p. 178) ซึ่งสื่อให้เห็นว่าไม่ว่าฝ่ายที่ถูกคุกคาม เจ้าหน้าที่ หรือว่านักสืบต้องการจะ ประนีประนอมในทางใดก็ตาม อาชญากรจะไม่มีทางยกเลิกความรุนแรงที่ตนเองกำลังก่ออย่าง แน่นนอน การก่อการร้ายของกลุ่มอิลลูมินาติไม่ใช่เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับกลุ่ม นักวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 16 แต่เป็นการส่งเสียงและประกาศชัยชนะอันเป็นรูปธรรมของโลก สมรवास ซึ่งวิธีการก็แบ่งออกเป็นสองแบบอย่างชัดเจน หนึ่งคือการวางระเบิดเพื่อทำลายนครรัฐ วาติกัน และสองคือการจับตัวและสังหารพระคาร์ดินัลทั้งสี่คนที่เป็นผู้ได้รับเข้าคัดเลือกให้เป็นพระ สันตะปาปา

การวางระเบิดเพื่อทำลายนครรัฐวาติกันสื่อให้เห็นวัตถุประสงค์ของการก่อการร้ายที่ ชัดเจนที่สุดคือการล้มล้างสถาบันคริสต์ศาสนานิกายคาทอลิกโรมัน ไม่ใช่แค่เพียงการล้มล้าง ศาสนาในลักษณะที่เป็นนามธรรมเท่านั้น แต่เป็นการทำลายสัญลักษณ์และศาสนาในฐานะสิ่งที่ จับต้องได้อย่างนครรัฐวาติกัน ประเด็นนี้เห็นได้ชัดเจนจากการเลือกวันก่อการร้าย ซึ่งตรงกับวันที่มี ‘Il Conclave’ (การเลือกตั้งพระสันตะปาปา) ซึ่งพระคาร์ดินัลในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ทั้งหมดจะมารวมตัวกันอยู่ที่นครรัฐวาติกัน การวางระเบิดนครวาติกันในวันดังกล่าวจึงเท่ากับเป็น การ “วางระเบิด” คริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกทั้งหมด ดังจะเห็นได้จากข้อความที่ว่า “The entire power of the Roman Catholic Church is sitting on the time bomb.” (Brown, 2009a,

p. 146) นี่คือการเป้าหมายของการก่อการร้ายในระดับแรก กล่าวคืออิทธิมินาตีอ้างว่าตนเองต้องการล้างแค้นให้แก่กลุ่มนักวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 16 ที่ถูกกดขี่และกระทำด้วยความรุนแรง และสานต่อเป้าหมายของสมาคมลับในการทำลายศาสนจักร ด้วยการตอบโต้สถาบันหลักของศาสนาคริสต์ด้วยความรุนแรงที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือการระเบิดนครวาติกันและทำลายโครงสร้างอำนาจทั้งหมดของคริสต์ศาสนา

นอกเหนือจากการฆ่าระเบิดนครวาติกันแล้ว สมาคมลับอิทธิมินาตียังลักพาตัวพระคาร์ดินัลสี่องค์ที่เป็นตัวเอกในการขึ้นเป็นพระสันตะปาปาองค์ต่อไป แน่หนอนว่านี่เป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายในการล้มล้างคริสตจักรด้วย แต่เหนือไปกว่านั้นคือความต้องการ “แสดง” แสยนาภาพของตนเองให้เป็นที่ยอมรับด้วย โดยอาชญากรได้ออกกับทางวาติกันว่า

‘Forget your four cardinals. They are lost to you. Be assured their deaths will be remembered though...by millions. Every martyr's dream. I will make them media luminaries. One by one. By midnight the Illuminati will have everyone's attention. Why change the world if the world is not watching? Public killings have an intoxicating horror about them, don't they? You proved that long ago...the inquisition, the torture of the Knight Templar, the Crusades.’ He paused. ‘And of course, *la purge*¹⁰.’ (Brown, 2009a, pp. 181-182)

แม้การฆ่าสังหารพระคาร์ดินัลจะถูกอ้างว่าเป็นไปเพื่อ “แก้แค้น” ให้แก่เหล่านักวิทยาศาสตร์ยุคบุกเบิกก็จริง แต่หากพิจารณาการฆ่าสังหารพระคาร์ดินัลที่ละองค์ในลักษณะที่เป็นบรรณาการให้กับนักวิทยาศาสตร์แล้วจะเห็นว่ามันเป็นมากกว่าการแก้แค้นอย่างที่อาชญากรได้กล่าวเอาไว้ จุดประสงค์ในการก่อความรุนแรงแสดงชัดเจนว่าเป็นไปเพื่อเรียกร้องความสนใจจากสื่อและมวลชน ซึ่งเป็นการสร้างความกลัวให้กับมวลชนและประกาศศักดาอย่างมากว่า

การสังหารพระคาร์ดินัลแสดงให้เห็นความพยายามสองอย่าง มีทั้งการต่อสู้กันในช่วงที่มีการไล่ล่าและตามหาตัวประกัน ในขณะที่ทางคริสตจักรพยายามจะดำเนินการอย่างเงียบเชียบและลดความแตกตื่นในหมู่มวลชนให้ได้มากที่สุด ฆาตกรกลับเลือกที่จะก่อการฆาตกรรมให้

¹⁰ *La purge* ได้รับการบรรยายในดับทว่าเป็นเหตุการณ์ที่คริสตจักรประทับตราทางเขนลงบนอกของนักวิทยาศาสตร์ในช่วงปี ค.ศ. 1618 โดยให้เหตุผลว่าเป็นการล้างบาปให้แก่เหล่านักวิทยาศาสตร์เหล่านั้น (Brown, 2009a, p. 182)

ใจแข็งและเสียงดังมากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ เห็นได้จากเหตุการณ์ก่อนการสังหารพระคาร์ดินัลเอบเนอร์ (Cardinal Ebner) เป็นองค์แรกในโบสถ์น้อยกีกี (Chigi Chapel) ซาตรกรได้ติดต่อผู้สื่อข่าวของสำนักข่าวบีบีซีที่ทำข่าวการเลือกตั้งพระสันตะปาปาอยู่ในนครรัฐวาติกันเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการฆาตกรรมพระคาร์ดินัลทั้งสี่โดยมีข้อแม้สองข้อคือสำนักข่าวมีช่างกล้องวิดีโออยู่ด้วยหรือไม่และสำนักข่าวสามารถถ่ายทอดสดเหตุการณ์โดยทันทีได้หรือไม่ (Brown, 2009a, p. 237) ซึ่งข้อแม้ดังกล่าวทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าการฆ่าจริง ๆ แล้วไม่ได้เป็นไปเพื่อการแก้แค้น แต่เป็นความรุนแรงในการฆ่าต่างหากที่เป็นสารที่ผู้ก่อการร้ายต้องการจะส่ง อาชญากรจึงจำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการส่งสารที่ตนเองต้องการสื่อ

ตัวอย่างของการใช้สื่อเป็นตัวกลางในการส่งสารของกลุ่มอิลลูมินาติคือฆาตกรรมพระคาร์ดินัลลามาสเซ (Cardinal Lamassé) ที่จัตุรัสเซนส์ปีเตอร์ โดยซาตรกรได้เจาะปอดของเหยื่อแล้วปล่อยให้เหยื่อสิ้นชีวิตกลางจัตุรัสที่มีผู้คนจำนวนมากมารวมตัวกันเพื่อรอฟังผลการเลือกตั้งพระสันตะปาปา และมีนักข่าวเตรียมการบันทึกภาพเหตุการณ์เอาไว้แล้ว ซึ่งหลังจากภาพบันทึกเหตุการณ์เผยแพร่ไปตามสื่อสมาคมลับอิลลูมินาติก็ออกมาเผยยอมรับว่าเหตุฆาตกรรมเป็นฝีมือของพวกเขาตนและอ้างว่าตนเป็นผู้ที่ฆาตกรรมพระสันตะปาปาองค์ก่อนด้วย (Brown, 2009a, p. 361) คำประกาศของสมาคมอิลลูมินาติทำให้ฝ่ายที่ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยของนครวาติกันเกิดแตกตื่นเป็นอย่างมาก และสุดท้ายทางวาติกันก็ออกมาตอบรับว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นภายในรั้วของวาติกันและเกิดขึ้นโดยฝีมือของกลุ่มอิลลูมินาติจริง การยอมรับการประกาศตนของผู้ก่อการร้ายที่เกิดขึ้นภายหลังการฆาตกรรมพระคาร์ดินัลนี้ถือเป็นการกระทำที่รับรองการก่อการร้ายและความสำเร็จของการก่อการร้ายในที่สุด ซึ่งการใช้สื่อได้รายงานเหตุฆาตกรรมและอาชญากรรมที่ผู้ก่อการร้ายได้กระทำพร้อมกับที่ฝ่ายตรงข้ามได้รับรู้ถึงสารที่ผู้ก่อการร้ายต้องการส่งให้ ก็แปลว่าการก่อการร้ายของสมาคมลับอิลลูมินาติบรรลุจุดประสงค์สูงสุดของมัน นั่นคือการสร้างความหวาดกลัว

ในการก่อการร้าย ความกลัว (fear) เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการขู่ขวัญ (intimidation) ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำอันตรายอย่างการก่อการร้ายโดยตรง ความกลัวนี้ไม่ใช่ความกลัวโดยทั่ว ๆ ไปแต่ต้องเป็นความกลัวที่จะสูญเสียสิ่งที่เราให้คุณค่า ซึ่งมีอำนาจทำให้ฝ่ายที่ถูกทำให้กลัวเข้าสู่สภาวะของการถูกบีบบังคับ (coercion) ได้ในที่สุด (Waldron, 2004, p. 13) การฆาตกรรมพระคาร์ดินัลทั้งสี่จึงเป็นการทำให้คริสต์ศาสนิกชนเสียขวัญ การใช้สื่อประกาศความสำเร็จในการก่ออาชญากรรมภายในกำแพงของวาติกันเป็นการ

เผยแพร่งานที่ก่อให้เกิดความกลัวและและสร้างความกังวลเกี่ยวกับการสูญเสียสิ่งสำคัญที่สุด เพราะอิลลูมินาติต้องการสื่อสารให้ผู้คนเห็นว่าพวกเขาได้สูญเสียประมุขคนเก่าของคริสตจักร (พระสันตะปาปาองค์เก่าถูกอิลลูมินาติฆาตกรรม) กำลังสูญเสียประมุของค์ต่อไปในอนาคต (พระคาร์ดินัลที่เป็นที่นิยมสื่อกำลังถูกฆาตกรรม) และกำลังจะสูญเสียเสาหลักของคริสตจักร (มีการวางระเบิดในนครรัฐวาติกัน) ด้วยฝีมือของกลุ่มที่ประกาศตัวว่าเป็นศัตรูคู่อาฆาตของคริสตจักรเอง ท่ามกลางหมู่คริสตศาสนิกชนที่กำลังตื่นกลัว อิลลูมินาติกำลังใช้สื่อขู่ขั้ววาติกันให้ยอมรับการมีตัวตนของพวกเขาต่อหน้ามวลชน ซึ่งในกรณีนี้จะสังเกตเห็นได้จากเสียงที่แตกออกเป็นสองฝ่ายในหมู่ฝ่ายรักษาความปลอดภัย ผ่านการถกเถียงของผู้รักษาการพระสันตะปาปาและผู้บัญชาการหน่วยสวิสการ์ด (Swiss Guard) ของวาติกันว่า

'It appears,' the carmerlengo said finally, sounding too devastated to be angry, 'that we have not contained this crisis as well as I was led to believe.' He looked out the window to the gathering masses. 'I need to make an address.'

Olivetti shook his head. 'No, Signore. That is exactly what the Illuminati want you to do – confirm them, empower them. We must remain silent.' (Brown, 2009a, p. 358)

การถกเถียงนี้สื่อให้เห็นสิ่งที่ได้กล่าวเอาไว้ในตอนต้น นั่นคือประเด็นเรื่องการตัดสินใจทำตามข้อเรียกร้องของกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่ส่งมาเป็นสารพร้อมกับความรุนแรงที่สร้างความกลัวได้อย่างมหาศาล การประกาศรับรองตัวตนของอิลลูมินาติโดยคาเมอร์เลโญ คาร์โลจึงถือเป็นความสำเร็จของการข่มขู่ผ่านการฆาตกรรมพระคาร์ดินัลทั้งสี่ กล่าวคือสมาคมลับอิลลูมินาติได้ถูกรับรู้ในฐานะผู้ก่อการร้ายและได้มีตัวตนขึ้นอย่างสมบูรณ์ ศาสนาก็ได้ถูกรับรู้ในฐานะเหยื่อไปในคราวเดียวกัน ผ่านการตัดสินใจออกมายอมรับว่าวาติกันและชีวิตของผู้คนที่อยู่ในอาณาเขตของวาติกันตกอยู่ในอันตรายต่อหน้าสื่อมวลชนของคาเมอร์เลโญ คาร์โล

เราได้พิจารณาไปแล้วก่อนหน้านี้ว่าการก่อการร้ายนั้นมีเป้าหมายหลักคือข่มขู่ ข่มขั้ว และสร้างความตื่นกลัว พร้อมกันนั้นเรายังได้อภิปรายไปแล้วว่าความตื่นกลัวที่ว่านี้ มีฐานมาจากความกลัวการสูญเสียสิ่งที่มีค่าสำหรับผู้ใดคนหนึ่งไป คาเมอร์เลโญ คาร์โล เวเนตรสกาสร้างสมาคมลับอิลลูมินาติขึ้นมา โดยคาดหวังผลข้างเคียงจากความกลัวที่จะเกิดขึ้นจากการผูกกลับขึ้นมาของ

ศัตรูหมายเลขหนึ่งของศาสนจักร เห็นได้จากคำสารภาพของเขาหลังจากที่ถูกแม็กซิมิเลียน โคห์เลอร์เปิดโปงว่า

'Since the beginning of time, [...] this church has fought the enemies of God. Sometimes with words. Sometimes with swords. And we've always survived. [...] 'But the demons of the past, [...] were the demons of fire and abomination...they were enemies we could fight – enemies who inspired fear. Yet Satan is shrewd. As time passed, he cast off a diabolical countenance for a new face...the face of pure reasons. Transparent and insidious. But soulless all the same. (Brown, 2009a, p. 575)

จะเห็นได้ว่าคาเมอร์เลโอ คาร์โลต้องการสร้าง “ความกลัว” และปลูก “ศัตรู” ขึ้นมาให้กับศาสนา เพื่ออ้างศาสนาในฐานะหนทางช่วยให้รอดพ้น ที่ไม่ได้เป็นเพียงแค่ที่พึ่งทางจิตใจเท่านั้น แต่ยังเป็น ที่พึ่งในทุกแง่มุมของชีวิตอย่างที่ศาสนาเคยเป็นมาก่อนยุคสมัยใหม่ที่วิทยาศาสตร์จะเข้ามา แก้ปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานของชีวิตได้ เขาต้องการเรียกคืนความศรัทธาต่อศาสนา โดยใช้ความ กลัวเป็นแรงกระตุ้นหลัก จึงได้สร้างฉากการก่อการร้ายและการตกเป็นเหยื่อของสถาบันศาสนา ขึ้นมาก่อนจะแปลงโฉมให้วิทยาศาสตร์และฝ่ายฆราวาสกลายเป็นปิศาจไร้ศีลธรรมที่ก่อ อาชญากรรมสะท้อนขวัญขึ้นมา

ความกลัวและความตื่นตระหนกที่อาชญากรได้สร้างขึ้นในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* จึงเปรียบได้กับปฏิกิริยาตอบสนองที่สังคมมีต่อการตอบโต้ที่รุนแรงขึ้นจากฝ่ายฆราวาส นิยมและสภาวะการกลับมาของศาสนาและชุมชนศาสนาที่เข้มแข็งขึ้นอีก ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เป็นเสมือนการจินตนาการถึงความรุนแรงที่มีที่ท่าจะเกิดขึ้นอยู่ ในทุกครั้งที่เกิดการถกเถียงในเรื่อง ศีลธรรมภายในสังคม¹¹ โดยเฉพาะฝ่ายศาสนานิยมที่เรียกร้องให้ศาสนามีบทบาทในการออก

¹¹ ตัวอย่างข้อถกเถียงด้านศีลธรรมที่ยังคงเป็นประเด็นอยู่ในปัจจุบันในสหรัฐอเมริกาคือเรื่องกฎหมายทำแท้ง ประเด็นนี้จุด ให้เกิดกลุ่ม **Pro-Life** ที่เป็นกลุ่มที่เรียกร้องให้มีกฎหมายห้ามทำแท้งเนื่องจากเป็นการขัดหลักศีลธรรมจนเกิดการเสนอร่าง กฎหมายชีพจรตัวอ่อน (**Fetal Heartbeat Bill**) และในบางรัฐ อย่างเช่นรัฐอะลาบามา (**Alabama**) ที่มีการผ่านและบังคับ ใช้กฎหมายห้ามทำแท้งอย่างเด็ดขาดไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งแน่นอนว่ากระแส **Pro-Life** ได้ก่อให้เกิดกลุ่มที่ต่อต้านกฎหมาย ห้ามทำแท้งขึ้นมาซึ่งก็คือกลุ่ม **Pro-Choice** ที่สนับสนุนเสรีภาพในการทำแท้งบนพื้นฐานของเสรีภาพในเรือนร่างตนเองของ เพศหญิง

นโยบายสาธารณะหรือการเข้าควบคุมศีลธรรมของสังคมมากขึ้น ซึ่งข้อเรียกร้องของฝ่ายศาสนาที่ปรากฏผ่านคำประกาศของคาเมอร์โลญ์ คาร์โล ที่ว่า

“Science, you say, will save us. Science, I say, has destroyed us. Since the days of Galileo, the church has tried to slow the relentless march of science, sometimes with misguided means, but always with benevolent intention. Even so, the temptations are too great for man to resist. I warn you, look around yourselves. The promises of science have not been kept. Promises of efficiency and simplicity have bred nothing but pollution and chaos. We are a fractured and frantic species...moving down a path of destruction.” (Brown, 2009a, pp. 421-422)

คำประกาศดังกล่าวคล้ายคลึงกับข้อเรียกร้องของฝ่ายศาสนานิยมที่ใช้ในการตั้งคำถามต่อโลกฆราวาสที่กำลังก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง โดยที่บ่อยครั้งละเลยและไม่ครุ่นคิดในเชิงศีลธรรม¹² ความกังขาที่ชุมชนทางศาสนาออกมาที่ความเจริญทางวัตถุแต่ (ถูกอนุมานเอาไว้ว่า) ขาดศีลธรรมของชุมชนฆราวาส เป็นหนึ่งในแรงผลักดันหลักที่ก่อให้เกิดความพยายามเรียกร้องให้มีการรื้อฟื้นวิถีปฏิบัติและหลักคิดทางศาสนาแบบเข้มงวดขึ้นมาอีกครั้ง ซึ่งก็เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดแรงต่อต้านจากสังคมที่เป็นฆราวาสนิยมมาก ๆ แล้วด้วยเช่นเดียวกัน

พลวัตความขัดแย้งดังกล่าวที่ทวีความรุนแรงและระดับความเสียหายในสังคมมากขึ้นเรื่อย ๆ ย่อมทำให้สังคมเกิดความวิตกกังวลไม่มากนักน้อย การลุกขึ้นมาเรียกร้องที่ทางให้ระบบจริยธรรมและศีลธรรมแบบศาสนานิยมในระดับรุนแรง (radical) โดยกลุ่มศาสนานิยมนั้นเป็นผลข้างเคียงอย่างร้ายแรงที่สุดที่อาจเกิดขึ้นได้ในสังคมที่ผ่านกระบวนการฆราวาสภิวัตน์ทั้งทางสังคมและการเมืองไปแล้ว และกำลังก้าวเข้าสู่สภาวะหลังฆราวาสนิยม ที่ศาสนาและการนับถือศาสนาที่เคยถูกผลักดันให้กลายเป็นเรื่องในปริวิตถลส่วนตัว ได้กลับเข้ามามีบทบาทพื้นที่สาธารณะอย่างพื้นที่ทางสังคมและการเมืองอีกครั้งหนึ่ง

¹² กรณีตัวอย่างเรื่องการทำทดลองทางวิทยาศาสตร์คือเรื่องพันธุวิศวกรรมในมนุษย์ของวงการวิทยาศาสตร์ ล่าสุดนักวิทยาศาสตร์ในประเทศจีนได้มีการประกาศว่าได้ทำการตัดต่อพันธุกรรมของเด็กหญิงแรกเกิดสองคนโดยใช้เทคนิค CRISPR-Cas9 ทำลายยีน CCR5 เพื่อให้ร่างกายต้านทานเอชไอวีได้ ซึ่งกรณีนี้ถูกคัดค้านจากทั้งวงการวิทยาศาสตร์และบุคคลทั่วไป เนื่องจากการตัดต่อพันธุกรรมแบบนี้กระทำโดยขาดการพิจารณาด้านจริยธรรมเกี่ยวกับการตัดต่อพันธุกรรมและการออกแบบทารก ที่ส่งผลกระทบต่อเผ่าพันธุ์ของมนุษย์อย่างรุนแรงได้ (เช่นการกลายพันธุ์)

ความขัดแย้งระหว่างสังคมฆราวาสกับศาสนานิยมเกิดขึ้นจากการผุดกลับขึ้นมาของฝ่ายศาสนานิยมนั้นเกิดขึ้นจากความล้มเหลวในกระบวนการฆราวาสภิวัตน์ เนื่องจากสมมติฐานของสังคมฆราวาสเต็มขั้นคือการกำจัดศาสนาออกจากปริณทลสาธารณะอย่างสิ้นเชิงและคาดหวังว่าศาสนาจะหมดบทบาทในปริณทลส่วนตัวของผู้คนไปด้วยในที่สุด แต่ฝ่ายฆราวาสดหวังให้กระบวนการดังกล่าวเกิดขึ้นผ่านความเข้าใจของมวลชนเอง แนวทางของฝ่ายฆราวาสนิยมมีความประนีประนอมสูง กล่าวคือแม้จะปฏิเสธศาสนาไม่ให้เข้ามามีบทบาทในปริณทลสาธารณะ แต่ก็ไม่ได้ห้ามปรามการนับถือศาสนาในปริณทลส่วนตัว (เพราะเชื่อว่าเมื่อวันหนึ่งผู้คนเข้าใจว่าศาสนาไม่มีความจำเป็นต่อชีวิตแล้วก็จะเลิกให้ความสำคัญกันไปเอง) ดังนั้นแล้วแนวคิดศาสนานิยมแบบสุดโต่งจึงมีพื้นที่ให้ถูกฟุ้งฟักก่อนจะเข้มแข็งมากพอที่จะกลับมาตั้งคำถาม ต่อต้าน และพยายามแย่งชิงพื้นที่คืนจากกลุ่มฆราวาสนิยมที่เป็นอำนาจนำอยู่

จะเห็นได้ว่าคาเมอร์เลโอ คาร์โลเลือกการก่อการร้ายมาเป็นเครื่องมือ เพราะประเมินได้ตั้งแต่ต้นว่าฝ่ายฆราวาสนิยมจะถูกมองว่าเป็นคนเลือกใช้ความรุนแรงในลักษณะนี้ นอกจากนี้คาเมอร์เลโอ คาร์โลยังช่วยให้ประโยชน์จากความกลัวด้วยการประกาศยอมแพ้ เพื่อสร้างข้อเปรียบเทียบและเรียกคืนความนิยมกลับมาสู่ฝ่ายศาสนาให้ได้มากที่สุด เนื่องจากความรุนแรงเด็ดขาดและการปลุกอารมณ์ร่วมในอุดมการณ์เดียวกันนั้นเป็นแนวทางในช่วงต้น ๆ ของฝ่ายฆราวาสนิยม เมื่อฝ่ายศาสนานิยมเลือกรูปแบบในการปะทะฝ่ายฆราวาสนิยมที่ยังคงอยู่ในภาวะประนีประนอมและเปิดกว้างจึงไม่อาจตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามด้วยความรุนแรงชนิดเดียวกันได้ ความรุนแรงในการพยายามแย่งชิงพื้นที่ที่ฝ่ายศาสนานิยมกำลังกระทำ กับความไร้ประสิทธิภาพ/ไร้ความสามารถในการตอบโต้ที่ฝ่ายฆราวาสนิยมกำลังเผชิญ ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลต่อผู้คนในสังคมทั้งนั้น และนี่คือความวิตกกังวลที่หมุนเวียนอยู่ในสังคมตะวันตกที่กำลังก้าวเข้าสู่สภาวะสังคมแบบหลังฆราวาส ความวิตกกังวลต่อ “การพยายามกลับมา” ของศาสนานิยม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างตัวตนของกลุ่มสมาคมลับอิลลูมินาติขึ้นมาใหม่ หรือการตั้งคำถามต่อฆราวาสนิยมที่สุดท้ายแล้วอาจล้มเหลวและไม่สามารถดำรงตนอยู่ในตำแหน่งของผู้ที่มีอำนาจในการกระจายองค์ความรู้แทนสถาบันศาสนาได้ในที่สุด

อีกปัญหาที่สังคมสมัยใหม่มีความวิตกกังวลก็คือวิถีการปฏิบัติการทางศาสนาซึ่งการผุดกลับมาของศาสนาในสังคมฆราวาสทำให้ตรรกะในความเชื่อและความศรัทธาของฝ่ายศาสนานิยมกลายเป็นสิ่งที่ไม่สมเหตุสมผลและกลายเป็นเรื่องที่รับไม่ได้หรือถูกมองว่าอันตรายในสังคม

สมัยใหม่ สำหรับฝ่ายศาสนานิยม โดยเฉพาะกลุ่มกลุ่มมูลฐานนิยม การอ่านพระคัมภีร์มีความสำคัญมากชนิดที่แม้สิ่งที่ไม่น่าเชื่อที่สุดที่ปรากฏอยู่ในตัวบทพระคัมภีร์ ผู้ศรัทธาเองก็ยังเชื่อมั่นว่ามันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือจะต้องเกิดขึ้นจริงตามข้อเขียนดังกล่าว ในอาชญากรรมเรื่อง *The Lost Symbol* แสดงให้เห็นถึงส่วนที่ยังหลงเหลืออยู่ (residuals) ของความเชื่อในอาณูภาพเหนือธรรมชาติในตัวบทพระคัมภีร์จากการอ่านตามตัวอักษร ที่สะท้อนให้เห็นจากความพยายามค้นหาความหมายผ่านการอ่านพระคัมภีร์แบบตรงตัวอักษรและการตามหาผลลัพธ์อันเป็นเรื่องราวปาฏิหาริย์ของมาลัคห์ อาชญากรรมของเรื่อง และจะได้เห็นการปะทะกันระหว่างการอ่านพระคัมภีร์แบบฆราวาสนิยมกับการอ่านพระคัมภีร์แบบตามตัวอักษรและคาดหวังถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์จากการอ่านนั้น ซึ่งเกิดขึ้นในบริบทของสังคมที่เดินหน้าไปบนตรรกะของเหตุผลนิยมและวิทยาศาสตร์ ซึ่งสะท้อนออกมาผ่านการตีความพระคัมภีร์ของกลุ่มฟรีเมสันโดยใช้การทดลองและค้นคว้าโดยแนวทางของวิทยาศาสตร์ทางจิต มาเป็นเครื่องพิสูจน์และค้นหาความจริงของเนื้อความดังกล่าว

สิ่งที่เป็นปมปัญหาหลักของเรื่องก็คือ “ความลับ” ที่เชื่อกันว่ากลุ่มฟรีเมสันส่งต่อกันมาผ่านพิธีกรรมการอ่านพระคัมภีร์ไบเบิลที่ใช้เป็น ‘A Volume of Sacred Law’ ที่ปรากฏในเรื่อง กลายเป็นกระบวนการในการส่งต่อความลับอันซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่พิสูจน์ได้ด้วยวิธีการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติของเหล่าฟรีเมสัน และความลับที่อ่านได้จากพระคัมภีร์เป็นการตีความสารในพระคัมภีร์ให้มีความหมายเป็นวิทยาศาสตร์มากกว่าจะเป็นความหมายเชิงมหัศจรรย์อย่างที่ชุมชนศาสนาอ่านได้จากพระคัมภีร์ แต่ถึงอย่างนั้นความเชื่อมโยงระหว่างฟรีเมสันกับศาสนากลับไม่สามารถถูกทำลายด้วยแนวคิดแบบตรรกะวิทยาศาสตร์ที่สมาคมฟรีเมสันนำมาครอบทับอัตลักษณ์เดิมของพวกเขาได้ เห็นได้จากกระบวนการเก็บซ่อนรหัสลับที่กลุ่มฟรีเมสันปฏิบัติและส่งต่อกันมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานซ่อนอยู่ภายใต้พิธีกรรมหรือสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาแทบทั้งสิ้น เริ่มจากการแกะรอยเข้าไปหาสาส์นที่สาบสูญ (The Lost Word) ที่มีคำใบ้ที่เกี่ยวข้องกับศาสนามากมาย การใช้พีรามิดเป็นตัวนำทางและการซ่อนคำใบ้ไว้ใต้ฐานพีรามิด ก็ใช้คำหรือแนวคิดที่ยังคงเกี่ยวข้องกับศาสนา เพราะรหัสลับที่ฐานพีรามิดเป็นแผนที่ที่นำไปสู่ออนุสาวรีย์วอชิงตันที่มีสัญลักษณ์บอกตำแหน่งอยู่บนยอดเป็นคำว่า ‘Laus Deo แปลว่า ‘praise God’ (Brown, 2009c, p. 636) โดยคำ ๆ นี้ถือเป็นमुखของสถานที่ซ่อนสาส์นที่สาบสูญ หรือแม้กระทั่งการวางศิลาฤกษ์ (cornerstone) และฝังพระคัมภีร์ไบเบิลลงไปพร้อมกัน ที่ถือเป็นวิธีการในการซ่อนสาส์นลับของกลุ่มเมสัน ก็เป็นพิธีกรรมที่มีรากฐานมาจากพระคัมภีร์พันธสัญญาเก่า ดังจะเห็นได้จากที่ปีเตอร์ โซโลมอน ฟรีเมสันระดับที่สามสิบสาม (ระดับสูงสุด) ได้กล่าวเอาไว้ว่า “The concept of laying cornerstone comes from the Old Testament. [...] And a true

cornerstone is always buried beneath the ground – symbolizing the building’s initial step upward the heavenly light.” (Brown, 2009c, p. 638) ทำให้เห็นว่าแม้ความลับที่นับได้ว่าเป็น ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรงของกลุ่มฟรีเมสัน ก็ยังถูกเคลือบไปด้วยตำนานและ พิธีกรรมที่มีความมหัศจรรย์และสูงส่งในแบบของศาสนา การเดินทางขึ้นไปสู่ “แสงสว่างแห่ง สวรรค์” นั้นแม้จะเป็นคำอุปมาถึง “การรู้แจ้งของมนุษย์” แต่ความหมายอุปมาเหล่านี้อาจถูกเข้าใจ ผิดจากการอ่านแบบตรงตัวอักษร การเลือกอ่านสารต่าง ๆ ในพระคัมภีร์และตีความไปสู่สารที่อ้าง ถึงความจริงทางโลกฆราวาสที่ซ่อนอยู่นี้ ยังรวมไปถึงการอ่านเนื้อความที่ปรากฏในพระคัมภีร์ ทั้งหมดของกลุ่มฟรีเมสันด้วย จะเห็นได้จากที่ปีเตอร์ โซโลมอนกล่าวถึงพระคัมภีร์ไบเบิลในขณะที่ กำลังจะเปิดเผยความลับของกลุ่มเมสันกับโรเบิร์ต แลงดอนว่า “The Lost Word is not a word. [...] We only call it the Word because that’s what the ancient called it...in the beginning.” (Brown, 2009c, p. 640) ซึ่งคำว่า “Word” ที่ถือเป็นศาสนลับ ณ ที่นี้ เชื่อมโยงกับประโยคที่ว่า “In the beginning *the word* existed.” ในหนังสือยอห์น (The book of John) บทที่ 1 ข้อที่ 1 แม้ว่า ในความเป็นจริงทั่วไปชาวคริสต์จะอ่านประโยคดังกล่าวในหนังสือยอห์นแล้วรับรู้ ‘word’ ในฐานะ พระวจนะของพระเจ้าก็ตาม

นอกจากนั้น การอ่านถอดรหัสจากพระคัมภีร์ไบเบิลก็เป็นสิ่งที่ที่น่าสนใจและมีแนวโน้ม จะทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนได้ง่ายด้วยเช่นเดียวกัน ปีเตอร์ โซโลมอน อธิบายวิธีการอ่านพระคัมภีร์ ไบเบิลแบบกลุ่มฟรีเมสันว่า

The Bible does not talk *openly* for the same reason the Ancient Mystery Schools were kept hidden...for the same reason the neophytes had to be initiated before learning the secret teachings of the ages...for the same reason the scientists in the Invisible Collage refused to share their knowledge with others. This information is *powerful*, Robert. (Brown, 2009c, p. 645)

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าฟรีเมสันพยายามอ่านพระคัมภีร์ไบเบิลในฐานะเอกสารที่มีความสำคัญในระนาบเดียวกันกับตัวบทสำคัญทางความเชื่อต่าง ๆ และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ ครั้งหนึ่งต้องซ่อนตัวจากโลกศาสนา และมองว่าพระคัมภีร์มีความหมายที่ทับซ้อนอยู่สองชั้น เหมือนกับในตัวบทเหล่านั้น เน้นอนว่าการเปรียบเทียบพระคัมภีร์ของศาสนาและความลึกลับแห่ง

บรรพกาล (The Ancient Mystery) นั้นเป็นเรื่องที่อยากจะเข้าถึง ซึ่งในกรณีนี้ ตัวละครโรเบิร์ต แลงดอนก็ได้เสนอให้เห็นว่าตัวบททั้งสองนั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงเนื่องจากฐานะของมนุษย์ในพระคัมภีร์นั้นเป็นเพียงสิ่งมีชีวิตที่ไร้พลังอำนาจ พระเจ้าอยู่เหนือมนุษย์ทุกคน ในขณะที่ความลึกลับแห่งบรรพกาลระบุชัดเจนว่าพระเจ้าอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน (LS, 646) จุดนี้เองที่เป็นทางแยกให้พระคัมภีร์ไปเปิดต้องกลายมาเป็นตัวบทในทางศาสนา ในขณะที่ความลึกลับของบรรพกาลที่พูดถึงเรื่องเดียวกันกลายเป็นตำนานความเชื่อเรื่องเหนือธรรมชาติ ซึ่งปีเตอร์ โซโลมอนกล่าวว่า การอ่านในแนวศาสนานั้นห่างไกลจากเป้าประสงค์ของตัวบทพระคัมภีร์ไปมาก และมองว่าการตีความหมายตรงตัวอักษรทำให้มนุษย์สูญเสียสาส์นลับ (The Word) ไป แต่ทว่า “Its true meaning is still within reach, right before our eyes. It exists in all the enduring texts...” (Brown, 2009c, p. 647) โดยที่ความหมายนั้นก็คือสิ่งที่ความลึกลับแห่งบรรพกาลได้พูดถึงมาตลอดนั่นก็คือ ‘พระเจ้าอยู่ในตัวของมนุษย์’ และ ‘มนุษย์มีความสามารถที่จะเปลี่ยนผ่านไปมีพลังอำนาจหรือความสามารถทัดเทียมอย่างพระเจ้าได้’ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาวะการเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์ไปสู่พระเจ้า ความคิดที่ปีเตอร์ โซโลมอนนำเสนอไม่ได้แตกต่างจากแนวคิดทางศาสนาอย่างแยกขาดจากกันเท่าไรนัก หากมองให้ดีการถอดรหัสพระคัมภีร์ที่ฟรีเมสันทำ เป็นการหลอมรวมความเชื่อแบบศาสนากับศาสตร์และวิถีคิดแบบฆราวาสนิยมเข้าด้วยกัน กล่าวคือฟรีเมสันตีความพระคัมภีร์ว่าเป็นเรื่องของมนุษย์ แต่แนวคิดเรื่องความศักดิ์สิทธิ์นั้นไม่ได้หายไป เพียงแต่ย้ายจากจุดที่ศาสนานิยมมองว่าเป็นพระเจ้า มาเป็นมนุษย์ที่ผ่านการรู้แจ้งถึงขีดความสามารถสูงสุดของตัวเองเท่านั้น

การใช้พระคัมภีร์ในการประกอบพิธีกรรมการบัพติศมาและการอ่านพระคัมภีร์แบบที่ต้องตีความหมายสองชั้นของสมาคมฟรีเมสัน เป็นการให้ความสำคัญกับ ‘ความหมาย’ ในพระคัมภีร์ไม่ต่างกัน เพียงแต่ความหมายของกลุ่มฟรีเมสันนั้นเป็นความหมายในเชิงอุปมาที่อ้างอิงกับความเป็นวิทยาศาสตร์ ฟรีเมสันเป็นสมาคมที่มีภาพลักษณ์เป็นกลุ่มที่อ่านพระคัมภีร์อย่างจริงจังและดูเคร่งศาสนาจากการอ้างอิงหลักการของสมาคมกับพระคัมภีร์ ซึ่งหากมองจากสายตาของศาสนิกชนที่มีแนวโน้มความศรัทธาไปในทางมูลฐานนิยมแล้วก็เป็นไปได้ง่ายมากที่ฝ่ายนี้จะเข้าใจว่าฟรีเมสันกำลังหา ‘ความหมาย’ ในแบบแบบตรงตัวเหมือนกับตน การที่มัลลัคห์แทรกซึมตัวเองเข้าไปในสมาคมฟรีเมสัน จึงเป็นไปเพื่อการตามหา ‘ความหมายตรงตัว’ ในพระคัมภีร์ที่ตนอ่านได้ ในขณะที่สิ่งที่สมาคมฟรีเมสันนำเสนอให้กับสมาชิกของสมาคมคือการ ‘อ่าน’ พระคัมภีร์ให้ได้ ‘ความหมาย

เชิงอุปมา' อาชญากรรมที่เกิดขึ้น จึงมีสาเหตุมาจากการตามหาความหมายและการอ่านคนละชุดกัน ระหว่างมัลอัคห์และสมาคมฟรีเมสัน การอ่านตีความพระคัมภีร์จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในศาสนาหรือระหว่างศาสนาที่มีรากมาจากแหล่งเดียวกัน สำหรับศาสนาคริสต์ เราจะเห็นการแตกนิกายต่าง ๆ ออกมาซึ่งมีผลมาจากการอ่าน การรับรู้ หรือการปฏิบัติตามพระคัมภีร์ การแตกนิกายนี้แฝงฝังไปด้วยความรุนแรงที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึงมากนัก เมื่อถึงจุดหนึ่งที่ภายในศาสนามีความเห็นไม่ตรงกันก็จะแยกตัวออกมาเป็นนิกาย และ “กระบวนการแยกตัว” นั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยการทำความตกลงอย่างสงบสันติ หากแต่เกิดความรุนแรงขึ้นด้วยเช่นกัน ความรุนแรงประเภทนี้ เรียกว่าความรุนแรงของการแยกนิกาย (Sectarian Violence) ซึ่งปรากฏให้เห็นมาตลอดประวัติศาสตร์ของศาสนา ในกรณีของ *The Lost Symbol* ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นการแยกวิถี (approach) ในการรับรู้และเข้าใจสิ่งที่อยู่ในพระคัมภีร์ ความขัดแย้งจากการปะทะกันระหว่างกระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงนี้ถูกขยายให้เห็นถึงความรุนแรงของมันผ่านอาชญากรรมที่มัลอัคห์ก่อ อันเป็นผลมาจากเป้าหมายทางศาสนาและความเชื่อ ซึ่งขัดแย้งและคลาดเคลื่อนกับความเข้าใจของเหยื่อที่เขาทำร้าย

มัลอัคห์ก่ออาชญากรรมอย่างแรกด้วยการลักพาตัวและทำร้ายคือปีเตอร์ โซโลมอน สมาชิกเมสันระดับที่สามสิบสาม เป้าหมายเพื่อบีบบังคับให้เขาบอกความลับและใช้เป็นเครื่องบีบบังคับให้โรเบิร์ต แลงดอนยอมเป็นผู้ถอดรหัสลับให้ แรงจูงใจในการก่ออาชญากรรมของตัวละครมัลอัคห์นั้นเกิดจากความปรารถนาในการที่จะบรรลุถึงจุดสูงสุดในความเชื่อของเขาเอง และเป็นไปได้ในลักษณะที่ไม่ประนีประนอม นี่เป็นลักษณะหนึ่งของกลุ่มที่ สุดโต่งทางศาสนา มัลอัคห์ไม่เปิดรับการ ‘อ่าน’ แบบอื่น พิจารณาได้จากในตอนที่โรเบิร์ต แลงดอนได้ทักท้วงเขาหลังจากถูกบีบบังคับให้ไขปริศนา โดยมีชีวิตของปีเตอร์ โซโลมอนเป็นตัวประกันว่าเขาไม่เชื่อว่ามี “ประตูแห่งบรรพกาล” (The Ancient Portal) อยู่จริง และไม่สามารถที่จะไขรหัสลับอะไรให้กับมัลอัคห์ได้ (Brown, 2009c, p. 62) แต่ถึงอย่างนั้นอาชญากรก็ยังเชื่อมั่นว่าโรเบิร์ต แลงดอนเป็นผู้ที่ ‘ถูกเลือก’ ให้มาไขความลับนี้ และเขาต้องรู้อย่างแน่นอนว่ารหัสลับคืออะไร ท่ามกลางความลึกลับในข้อเรียกร้องและการตอบสนองที่ไม่ถูกทิศถูกทางนี้ยิ่งทำให้มัลอัคห์ก่อความรุนแรงมากขึ้น เพื่อบีบบังคับโรเบิร์ต แลงดอนทำสิ่งที่เขาเองก็ไม่เข้าใจว่าจะต้องทำอย่างไร การบีบบังคับโรเบิร์ต แลงดอนในลักษณะนี้สื่อให้เห็นว่ามัลอัคห์เข้าใจว่าความคิดและความเชื่อของเขานั้นเป็นสากลและคนอื่นก็จะอ่านและเข้าใจเรื่องเหล่านี้ในลักษณะเดียวของเขา และเนื่องจากโรเบิร์ต แลงดอนอ่าน

สัญลักษณ์และพระคัมภีร์ด้วยสายตาของนักวิชาการที่ไม่ได้ให้คุณค่ากับพลังเหนือธรรมชาติของมัน ในขณะที่มาลัคห์อ่านแบบตรงตามตัวอักษร (literal) และศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อพลังเหนือธรรมชาติของสัญลักษณ์และเนื้อความในพระคัมภีร์ ทั้งสองจึงไม่สื่อสารบนตรรกะชุดเดียวกันได้ จึงมีแต่ความรุนแรงเท่านั้นที่มาลัคห์ใช้ในการเรียกร้องสิ่งที่เขาต้องการ

นอกจากนั้นแล้ว เขายังไม่รับฟังการอ่านของสมาคมฟรีเมสันที่ใกล้เคียงกับความเชื่อของเขาที่สุดอีกด้วย ประการนี้จะเห็นได้ในฉากที่ปีเตอร์ โซโลมอนพยายามจะบอกกับเขาว่าสิ่งที่เขาเชื่อไม่เป็นความจริง และเป็นการตีความที่ผิดไปจากจุดประสงค์ของสมาคมฟรีเมสันโดยสิ้นเชิง เช่น เมื่อมาลัคห์ต้องการตามหา “บันไดลับ” ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสถานที่ทางกายภาพมีอยู่จริง แต่อีกฝ่ายก็พยายามแย้งว่า ‘บันไดลับ’ ที่เขาอ่านได้จากรหัสลับได้ฐานพีรามิดเมสันนั้นไม่มีอยู่จริง (LS, 562) เราจะได้เห็นได้ชัดเจนจากกรณีนี้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาของการตีความสิ่งเดียวกันแตกต่างกันออกไปคนละทิศคนละทางตลอด และแม้ว่าปีเตอร์ โซโลมอนผู้ที่ถือการอ่านพระคัมภีร์หรือรหัสในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับเขามากที่สุดจะพยายามอธิบายเขาด้วยวิธีไหนก็ตาม มาลัคห์ก็จะปฏิเสธและเลือกที่จะเชื่อในสิ่งที่เขาอ่านมาแล้วอยู่เสมอ

ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเรื่อง เกิดขึ้นจากการเชื่อมั่นและยึดมั่นในการอ่านสัญลักษณ์และพระคัมภีร์โดยยึดเอาผลลัพธ์ที่เป็นปาฏิหาริย์ของความศรัทธาเป็นหลักของมาลัคห์อย่างถึงที่สุดจนไม่ฟังใครนี่เอง ความรุนแรงอย่างเช่นการจับตัวประกัน หรือการฆ่าปิดปาก และแยกว่านั้นคือการฆ่าคนที่มีความเชื่อจะเข้ามาขัดขวางสิ่งที่เขาทำได้โดยไม่ยั้งคิด สะท้อนให้เห็นภาวะของพวกเขาสุดโต่ง ที่เชื่อมั่นว่าสุดท้ายแล้วพวกเขาจะได้รับการ ‘ช่วยให้รอด’ หรือ ‘เปลี่ยนผ่าน’ ไปตามสิ่งที่เขาเชื่อ และความเชื่อเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นกับกลุ่มที่อ่านสัญลักษณ์หรือพระคัมภีร์อย่างตรงตัว เพราะเชื่อว่าตำนานหรือสิ่งวิเศษมหัศจรรย์ที่ปรากฏในเอกสารที่พวกเขาอ่านนั้นจะเป็นความจริง การฆ่าอย่างไร้เหตุผลหรือการก่อความเสียหายรุนแรงจึงไม่ใช่สิ่งที่จะรบกวนจิตใจของอาชญากรใน *The Lost Symbol* นัก เนื่องจากเขายึดโยงตัวเองอยู่กับผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในโลกหน้า หรือในภาวะที่ตัวเขาเองจะเปลี่ยนแปลงไปจนไม่จำเป็นต้องอยู่ในจุดที่จะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง หรือตัวเขาเองจะมีความผิดจากหลักศีลธรรมจรรยาอะไรกับทางโลกอีกต่อไป เนื่องจากความเชื่อในเรื่องปาฏิหาริย์และอำนาจมหัศจรรย์ที่เกินขีดจำกัดการเป็นมนุษย์จากที่เขา ‘อ่านได้’ และ ‘เชื่อถือ’ ได้อนุญาตเขาได้ลอยตัวจากการชั่งน้ำหนักสิ่งเหล่านี้ในฐานะมนุษย์

คนหนึ่งไปแล้ว อย่างที่เขาเชื่อว่า “I have done great deeds, and I will be received as a king.” (Brown, 2009c, p. 602)

การเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติที่เกิดจากการตีความพระคัมภีร์ ยังทำให้เขารู้สึกมีความชอบธรรมที่จะบีบบังคับผู้ที่เห็นต่างกับตนให้ปฏิบัติตามความต้องการของตนอีกด้วย ซึ่งทั้งฝ่ายที่บีบบังคับ และฝ่ายที่ถูกบังคับนั้นไม่สามารถพบจุดที่ประนีประนอมกันได้เลย เนื่องจากอาชญากรต้องการบีบให้ฝ่ายที่เป็นเหยื่อวิ่งตามหา “ความหมาย” ด้วยการถอดรหัสจากตัวบทที่อีกฝ่ายไม่ได้อ่านและไม่เคยอ่านไปในทางเดียวกันกับผู้เรียกร้อง การถอดรหัสจึงไม่สามารถถูกสรุปเป็นใจความเดียวกันได้แนบสนิท เนื่องจากไม่มีใคร “อ่าน” สัญลักษณ์และพระคัมภีร์ไปในทางเดียวกันทั้งหมด มีแต่ความใกล้เคียงทางความหมายซึ่งทับซ้อนกันในบางแง่มุมเท่านั้น ความรุนแรงและการพยายามบีบบังคับจึงทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ เพราะมัลคอล์มไม่สามารถบีบให้ทุกคนหาสิ่งที่ตัวเองต้องการได้

นอกจากมัลคอล์มจะฆ่าและบีบบังคับผู้อื่นแล้ว เขายังพยายามที่จะทำลายหนทางที่จะพิสูจน์ตนเองของผู้ที่เห็นต่างจากเขาด้วย เห็นได้จากการพยายามทำลายโครงการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางจิตของแคเธอรีน โทโลมอน โดยเขาอ้างว่า “The most capable of spreading the wisdom must be destroyed. (Brown, 2009c, p. 602) ดังนั้นองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่แคเธอรีน โทโลมอนศึกษาวิจัย โดยมีเป้าหมายจะใช้เป็นข้อพิสูจน์ให้กับการอ่านพระคัมภีร์ของสมาคมฟรีเมสัน จึงจำเป็นต้องถูกยับยั้งและทำลาย ในแง่หนึ่งมัลคอล์มพยายามทำลายสิ่งที่เขาเองก็ไม่ได้คาดหวังว่าจะเป็นจริงเสียด้วยซ้ำ เนื่องจากแคเธอรีน พยายามจะพิสูจน์ขีดความสามารถของจิตของมนุษย์ที่นำไปสู่ความรู้สึกของมนุษย์ ในขณะที่เขาเองไม่เชื่อในการรู้แจ้ง แต่เชื่อในการเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์ไปสู่ความเป็นเทพเจ้า การพยายามทำลายโครงการนี้จึงสื่อให้เห็นว่าเขาไม่อาจเปิดให้มีทางเลือกอื่นในการพิสูจน์ความจริงของการอ่านพระคัมภีร์ในแบบฆราวาสด้วยตรรกะแบบวิทยาศาสตร์ธรรมชาติได้

นอกจากการอ่านพระคัมภีร์หรือสัญลักษณ์ตามตัวอักษรจะนำไปสู่ความรุนแรงต่อผู้อื่นแล้ว อาชญากรยังกระทำความรุนแรงกับตัวของเขาเองผ่านพิธีกรรมที่ถูกกระทำต่อ ๆ มาจากในพระคัมภีร์อีกด้วย พิจารณาได้จากตอนที่มัลคอล์มต้องการจะเซ็นสัญญาพระเจ้าด้วยร่างกายของตนเองในต้วบว่า

'The secret is *how* to die,' Mal'akh now said. 'Masons understand that.' He pointed to the altar. 'You revere the ancient truth, and yet you are cowards. You understand the power of sacrifice and yet you keep a safe distance from death, performing your mock murders and bloodless death rituals. Tonight, your symbolic altar will bear witness to its true power...and its actual purpose.' (Brown, 2009c, p. 587)

จะเห็นได้ว่าอาชญากรอย่างมาลัคห์ไม่เห็นด้วยกับพิธีกรรมจำลอง เช่นการเซ่นสังเวยชีวิตในหมู่ฟรีเมสัน เพราะไม่เข้าใจว่าพิธีกรรมนั้นมีัยเชิงอุปมา สื่อถึงการตายของมนุษย์ปุถุชนธรรมดาซึ่งนำไปสู่การเกิดใหม่หรือการเปลี่ยนผ่านไปสู่มนุษย์ผู้เจริญปัญญา มาลัคห์มองว่าสิ่งที่ระบุเอาไว้ในพระคัมภีร์หรือตำนานคือสิ่งที่พึงกระทำ “จริง” ตามข้อเขียนทุกประการ ในเมื่อเรื่องมหัศจรรย์หรือปาฏิหาริย์ในเรื่องเล่าเหล่านั้นเป็นความจริงสำหรับเขา แนวทางปฏิบัติที่ระบุไว้ในพระคัมภีร์ก็ต้องเป็นสิ่งที่สำเร็จได้ผ่านการลงมือทำจริงสำหรับเราด้วยกัน ความเข้าใจในลักษณะนี้ปรากฏผ่านพิธีกรรมที่เขากำลังดำเนินการในตลอดเส้นทางแสวงหาภนิหารของเขา กล่าวคือ สำหรับมาลัคห์ มนุษย์ในพิธีกรรมจะต้องตายลงจริง ๆ เพื่อจะได้เปลี่ยนผ่านขึ้นไปเป็นสิ่งที่มีความอำนาจเหนือมนุษย์จริง ๆ อย่างที่บรรยายว่า

With this offering of *self*, Mal'akh would establish his rank in the hierarchy of demons. Darkness and blood were where the power lay. The ancients knew this, the Adepts choosing sides consistent with their individual natures. Mal'akh had chosen sides wisely. Chaos was the natural law of the universe. Indifference was the engine of entropy Man's apathy was the fertile ground in which the dark spirits tended their seeds. *I have saved them, and they will receive me as a god.* (Brown, 2009c, p. 587)

จะเห็นได้ว่า จุดหมายสูงสุดของอาชญากรคือการฆ่าตัวเองภายใต้ความเชื่อว่าจะเป็นการ “release a human soul from its body.” (Brown, 2009c, p. 586) นี่คือการรุนแรงอีกประการที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมั่นในตำนานและพระคัมภีร์อย่างตรงตัว เนื่องด้วยตำนานและพระคัมภีร์นั้นประกอบไปด้วยเรื่องเล่าที่แฝงฝังความรุนแรงเอาไว้ไม่น้อย การอ่านพระคัมภีร์อย่างตรงตัวจึงนำไปสู่การผลิตซ้ำความรุนแรงนั้น โดยเกิดขึ้นด้วยความยินยอมพร้อมใจของผู้กระทำเอง

ความขัดแย้งและความรุนแรงจากการอ่านพระคัมภีร์และการตีความสัญลักษณ์ที่ต่างกัันนี้ถูกจินตนาการขึ้นผ่านการก่ออาชญากรรมของมัลอัคห์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการปะทะและความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้จากปมความขัดแย้งเรื่องการรับรู้หรือการตีความศาสนาและตัวบทของศาสนา ความรุนแรงดังกล่าวแบ่งได้ออกเป็นสามระดับ ตามที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นได้ดังนี้ ประการแรกความเชื่ออันแรงกล้าของอาชญากรทำให้เขาก่อความรุนแรงกับผู้อื่นในระดับปัจเจก (การลักพาตัว ทำร้ายร่างกาย บีบบังคับ) ประการที่สองคือการก่อความรุนแรงที่มีเป้าหมายใหญ่กว่าระดับปัจเจก (การพยายามขัดขวางการเผยแพร่งานวิจัย นำไปสู่การฆาตกรรมและทำร้ายร่างกาย) และประการสุดท้ายคือการก่อความรุนแรงต่อตนเอง (การฆ่าตัวตายอันเนื่องมาจากความเชื่ออันแรงกล้าของเขา) ความรุนแรงในลักษณะนี้ มิได้เกิดขึ้นภายในตัวบทนวนิยายเท่านั้น แต่อาจเกิดขึ้นจริงในสังคมที่มีสภาวะเคร่งศาสนาแต่มีความหลากหลายหรือแนวโน้มที่จะเห็นต่างกันภายในศาสนาสูงนั่นเอง

การขยาย (amplify) ความขัดแย้งจากความเชื่อที่ไม่ลงรอยกันในเรื่องการอ่านพระคัมภีร์ให้สุดโต่งจนดูไม่สมเหตุสมผลใน *The Lost Symbol* นี้สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของผู้คนในสังคมในสภาวะที่เรื่องของความคิดความเชื่อกลายเป็นเรื่องระดับส่วนตัว อันทำให้ผู้ที่ศรัทธาสามารถอ่าน รับรู้ หรือตีความตัวบทพระคัมภีร์หรือแนวทางต่าง ๆ ในศาสนาได้อย่างเป็นอิสระและแทบจะไร้ขีดจำกัด โดยเฉพาะการดึงเรื่องปาฏิหาริย์กลับมาเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ความจริงแท้ของความคิดความเชื่อในศาสนา ในที่สุดเมื่อเกิดการรวมกลุ่มของผู้ที่คิดเห็นเหมือนกันมาก ๆ ในขณะที่อำนาจศูนย์กลางในการนิยามหรือให้ความหมายในการเข้าถึงศาสนา (อย่างบทบาทของคริสตจักรในยุคกลาง) ไม่มีอยู่อีกต่อไปแล้ว ปัจจัยข้อนี้จะนำไปสู่ความรุนแรงและความขัดแย้งที่อาจดำเนินไปไม่จบสิ้น เนื่องจากไม่มีผู้ที่สามารถตัดสินความจริงหรือไม่จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเข้าใจของผู้ที่ศรัทธาในศาสนา และการอธิบายด้วยตรรกะวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ไม่ได้รับความเชื่อถือจากคนทุกกลุ่มอย่างเป็นเอกฉันท์อีกต่อไป โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่าเหตุการณ์นี้ถูกสร้างขึ้นในฉากที่เป็นที่โลกมีสภาวะที่เป็นอยู่ (status quo) เป็นพื้นที่ของระบบตรรกะแบบฆราวาสนิยม การผุดผ่องขึ้นมาของชุดความคิดความเชื่อทางศาสนาที่มีความสุดขั้วอย่างที่มัลอัคห์แสดงให้เห็น โดยเฉพาะเรื่องเหนือธรรมชาติ ได้ก่อความมั่นคงในฐานะระเบียบวิธีการค้นหาและพิสูจน์ความจริงและความรู้พื้นฐานของเหตุผลนิยมและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติในโลกฆราวาสให้สั่นคลอนมากขึ้นไปอีก ความวิตกกังวลว่าระบบตรรกะแบบวิทยาศาสตร์จะไม่

สามารถนำมาใช้ได้กับทุกแง่มุมของสังคมวัฒนธรรมอีกต่อไป โดยเฉพาะกับสิ่งที่ไม่เป็นไปตามกฎธรรมชาติและถูกอธิบายได้ด้วยตรรกะของศาสนา จึงถูกนำเสนอผ่านอาชญากรรมและความรุนแรงในอาชญาณินายเรื่องนี้

3.4 การสืบสวนสอบสวนและการจัดการอาชญากรรมในฐานะการประนีประนอมความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายศาสนานิยม

เมื่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นใน *Angels & Demons* และ *The Lost Symbol* เป็นภาพแทนของการปะทุขึ้นของความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมที่เคลื่อนไหวเป็นคลื่นได้นำอยู่ในสังคมสมัยใหม่ และทำหน้าที่สะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลต่อปมปัญหานั้นของผู้อ่านและสังคมภายนอกแล้ว วิธีที่อาชญาณินายจะทำหน้าที่คลายความวิตกกังวลเหล่านั้นต้องอาศัยการสืบสวนสอบสวนและการจัดการอาชญากรรมเพื่อให้ปมปัญหาที่ปะทุขึ้นมาสงบลง และทำให้สังคมกลับเข้าสู่สภาวะสงบสุขอีกครั้ง ในการจะทำเช่นนั้น ตัวละคร ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ผู้เป็นนักสืบของเรื่อง ถูกตามตัวไปอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งด้วยความคาดหวังว่าเขาจะสามารถไขปริศนาที่ทั้งฝ่ายฆราวาสและฝ่ายศาสนาไม่สามารถแก้ไขได้ ด้วยความเชี่ยวชาญพิเศษของเขาในฐานะนักสัญลักษณ์วิทยาและนักประวัติศาสตร์ที่เข้าใจความซับซ้อนของประวัติศาสตร์ของโลก ฆราวาสและความเชื่อทางศาสนา ในเรื่อง *Angels & Demons* ฝ่ายฆราวาสเรียกตัวแลงดอนด้วยการแสดงสัญลักษณ์ที่เป็นปริศนา (ภาพศพที่มีสัญลักษณ์ Illuminati) กับเขา ซึ่งแน่นอนว่าการแสดงหลักฐานซึ่งเป็นสิ่งที่โรเบิร์ต แลงดอนมีความสนใจเฉพาะทำให้เขาตอบตกลงอย่างง่ายดาย เพราะทั้งฝ่ายที่เชิญและตัวแลงดอนพูดภาษาเดียวกัน ในแง่ที่ว่าแม้ชิมิเลียน โคห์เลอร์รู้ว่าจะดึงดูดความสนใจของเขาได้อย่างไรในฐานะนักวิชาการ เขาก็สะกิดความสงสัยใคร่รู้ของแลงดอนด้วยข้อมูลที่เขา ในขณะเดียวกันฝ่ายศาสนานิยมพยายามดึงตัวเขาเข้าไปในสถานการณ์ความขัดแย้งด้วยแผนลวงและการบีบบังคับให้เขาทำในสิ่งที่อาชญากรต้องการ ในแง่นี้เราอาจพูดได้ว่าเรื่องที่อาชญากรต้องการจะทำนั้นไม่อาจเป็นเรื่องที่สามารถสื่อสารกับแลงดอนบนพื้นฐานความเข้าใจเดียวกันได้เหมือนกับฝ่ายฆราวาสนิยมได้ เมื่อมาลัคห์ลวงให้แลงดอนไปยังสถานที่ที่เขาต้องการได้แล้ว เขาก็ใช้วิธีบีบบังคับด้วยการเอาปีเตอร์ โซโลมอน เพื่อนที่แลงดอนเคารพและคุ้นเคยมาเป็นตัวประกันเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เขาต้องการ โดยจุดร่วมเดียวกันในการดึงให้แลงดอนเข้าไปมีส่วนร่วมในความขัดแย้งก็คือสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์ที่ผุดโผล่ขึ้นมาใหม่อีกครั้งในโลกสมัยใหม่ และผู้ที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงโลกเก่ากับโลกใหม่ในนี้ก็คือแลงดอนคน

เดียว อาจกล่าวได้ว่าเขาคือผู้ที่อยู่ตรงกลางระหว่างความเข้าใจที่ไม่ลงรอยและหาพื้นที่ตรงกลางไม่ได้ของฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมก็ได้

บทบาทนักวิชาการของโรเบิร์ต แลงดอนมีความสำคัญมากต่อสถานะคนกลางของเขา พิจารณาจากสภาวะที่เป็นอยู่ที่เขาต้องเป็นฝ่ายเข้ามาเป็นผู้ช่วยเหลือให้สถานการณ์กลับมาสู่สภาวะปกติจากการรบกวนของอาชญากรรมจากฝ่ายศาสนานิยม เราจะเห็นว่าสิ่งที่นวนิยายสองเล่มนี้เห็นว่าเป็นตัวแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุดก็คือการคิดเชิงตรรกะ ความเป็นเหตุเป็นผล และความไร้อคติในการเข้าไปสำรวจประเด็นนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นคุณสมบัติของนวนิยายสืบสวนสอบสวนที่ต้องเกิดขึ้นบนพื้นฐานของเหตุผลนิยม นักวิชาการอย่างแลงดอนที่เป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามตรรกะของประเภทงานเขียนจึงมีคุณสมบัติเหล่านี้อยู่ในตัวของเขาเอาไว้สำหรับใช้ศึกษาและอธิบายสิ่งที่เขาศึกษาและสำรวจ ไม่ว่าจะเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนาหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาวิทยาศาสตร์ในยุคก่อนสมัยใหม่ก็ตาม ลักษณะที่เป็นกลางในสองชั่วความคิดนี้ถูกนำเสนอออกมาผ่านบทสนทนาของเขา เกี่ยวกับแขนงวิชาที่เขามีความเชี่ยวชาญ กับโคห์เลอร์ว่า “I’m undecided on miracles.” และ “I study religious symbology. I’m an academic, not a priest.” (Brown, 2009a, p. 39) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแลงดอนไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยและเชื่อในสิ่งที่เขาศึกษา แลงดอนศึกษาสัญลักษณ์วิทยาของศาสนาอย่างเป็นทางการและอยู่บนฐานของการแสวงหาความรู้แบบเหตุผลนิยม (เป็นเหตุผลให้เขาเน้นคำว่า ‘นักวิชาการ’ ซึ่งสื่อถึงผู้ที่ได้มาซึ่งความรู้ผ่านวิธีวิทยาอันเป็นที่ยอมรับในยุคสมัยใหม่และสังคมฆราวาส) นอกจากนั้น การตอบสนองต่อมัลลัคห์เมื่อมัลลัคห์บังคับให้เขาตามหาพีรามิดของเมสันว่า “You are chasing a myth! [...] The Legend of the Masonic Pyramid is fiction.” (Brown, 2009c, p. 241) ก็สะท้อนให้เห็นว่าแลงดอนศึกษาศาสนาและเรื่องมหัศจรรย์ในแนวทางแบบโลกฆราวาส คือไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวบทและเรื่องเล่าของศาสนาในฐานะความจริง แต่เป็นหลักฐานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และเป็นเพียงตำนานเก่าแก่ที่เทียบเท่ากับเรื่องแต่งเท่านั้น แต่ถึงอย่างนั้นแลงดอนก็ไม่ได้ปฏิเสธศาสนาหรือความศรัทธาไปเสียทีเดียว เห็นได้จากการพิจารณาเรื่องความเชื่อในศาสนาของเขาที่แดน บราวน์อธิบายว่า

A spiritual conundrum, Langdon thought. That’s what my friends call me.

Although he studied religion for years, Langdon was not a religious man.

He respected the power of faith, the benevolence of churches, the

strength religion gave so many people . . . and yet, for him, the intellectual suspension of disbelief that was imperative if one were truly going to “believe” had always proved too big an obstacle for his academic mind. “I want to believe,” he heard himself say. (Brown, 2009a, p. 132)

บทบรรยายข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแลงดอนไม่ได้ต่อต้านศาสนาหากแต่ตั้งคำถามกับศาสนาในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของการแสวงหาความรู้ในโลกสมัยใหม่ การไม่ตัดสินสิ่งที่ศึกษาโดยไม่มีหลักฐานแต่ก็ไม่ได้ละทิ้งหรือลดทอนคุณค่าของมันลงไป บังคับให้เขาต้องพยายามทำความเข้าใจฝ่ายศาสนานิยมไปด้วย ด้วยเหตุนี้ตัวละครนักสืบอย่างโรเบิร์ต แลงดอนที่มีหน้าที่ทำให้สังคมชาวคริสต์ปลอดภัยจากการคุกคามของการกลับมาของศาสนาอีกครั้ง จึงมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นผู้ให้คำวินิจฉัย (adjudication) ประเด็นความขัดแย้งในฐานะคนกลางระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมได้เป็นอย่างดี เพราะแนวทางความเข้าใจของเขาต่อโลกของฆราวาสและโลกของศาสนาเป็นแนวทางเดียวที่จะนำไปสู่สังคมแบบหลังฆราวาสนิยมที่ศาสนาจะไม่ถูกรับรู้ว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมที่ต้องกำจัดทิ้งในโลกสมัยใหม่และทำให้ศาสนาเข้าใจที่ทางของตัวเองในโลกสมัยใหม่เพื่อให้ทั้งสองขั้วความคิดอยู่ด้วยกันได้

แต่ในอีกทางหนึ่ง แม้ว่าคุณลักษณะนักวิชาการของโรเบิร์ต แลงดอนจะเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นผู้จัดการประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างสองขั้วความคิด แต่ด้วยคุณสมบัติของการเป็นคนกลางและคนนอก สิ่งหนึ่งที่แลงดอนขาดไปก็คือความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในประเด็นทางเทคนิคของความขัดแย้งที่เขาเข้าไปมีส่วนช่วยให้การแก้ไข นวนิยายทั้งสองเรื่องจึงสร้างตัวละครผู้ช่วยนักสืบขึ้นมา ซึ่งมีบทบาทในการให้ข้อมูลเชิงลึกในปมปัญหาต่าง ๆ กับแลงดอน คนแรกจาก *Angles & Demons* คือวิตตอเรีย เวตรา (Vittoria Vetra) นักวิทยาศาสตร์ด้านชีววิทยาและฟิสิกส์ จากสถาบันเซิร์นลูกสาวบุญธรรมของลีโอนาโด เวตราที่ถูกฆาตกรรม คนที่สองจาก *The Lost Symbol* คือ แคเทอริน โซโลมอน (Katherine Solomon) น้องสาวของปีเตอร์ โซโลมอน ที่ถูกลักพาตัวไป และเนื่องจากผู้ช่วยนักสืบทั้งสองเป็นสมาชิกชุมชนวิทยาศาสตร์ที่มีความเป็นฆราวาสสูง ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนนอกจากเธอจะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะข้อมูลของโลกฆราวาสแล้ว เรายังจะสังเกตว่าพวกเขาจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับฝ่ายศาสนานิยมผ่านการวิเคราะห์ของโรเบิร์ต แลงดอนด้วย

ความเข้าใจวัฒนธรรมความศรัทธาอันผิวเผินของผู้ช่วยนักสืบทั้งสองคนนี้สังเกตได้จากการไม่ให้คุณค่าเชิงจิตวิญญาณกับศาสนาและความเชื่อแบบเดียวกับผู้คนในชุมชนศาสนาทั่วไปในกรณีของ วิตตอเรีย เวตรา แม้จะเป็นลูกของนักวิทยาศาสตร์ที่เชื่อในการมีอยู่ของพระเจ้าและมุ่งมั่นที่จะพิสูจน์ความจริงแท้ของข้อเขียนในพระคัมภีร์ แต่เธอก็ไม่ได้มีทัศนะอย่างคนที่เคร่งศาสนา จะเห็นได้จากบทสนทนาของเธอในเรื่องการเปิดเผยการทดลองที่อาจสามารถนำไปใช้เป็นข้อพิสูจน์ให้แก่คัมภีร์ปฐมกาลว่า “My interest were a bit less lofty than uniting science and religion.” (Brown, 2009a, p. 106) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเธอไม่ได้มีความลึกซึ้งกับศาสนาเท่าพ่อของเธอและนั่นทำให้เธอมีอุดมคติที่เหมือนกับฝ่ายฆราวาสนิยมมากกว่า เมื่อพูดถึงความเชื่อในศาสนา เธอกล่าวว่า

“Science tells me God must exist. My mind tells me I will never understand God. And my heart tells me I am not meant to.”

How's that for *concise*, he thought. “So you believe God is fact, but we will never understand Him.”

“Her,” she said with a smile. “Your Native Americans had it right.”

Langdon chuckled. “Mother Earth.”

“Gaea. The planet is an organism. All of us are cells with different purposes. And yet we are intertwined. Serving each other. Serving the whole.” (Brown, 2009a, p. 134)

จะเห็นได้ว่าแม้เธอจะมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกับฝ่ายศาสนานิยมอยู่บ้าง แต่ก็เกินไปในรูปแบบที่แตกต่างจนอาจเรียกได้ว่าเธอเชื่อในธรรมชาติที่มีฐานะเป็นพระเจ้ามากกว่าพระเจ้าในพระคัมภีร์ของศาสนาคริสต์ ซึ่งตรงนี้ดูจะเป็นคุณสมบัติทางจิตวิญญาณของนักวิทยาศาสตร์ธรรมชาติมากกว่าผู้ที่เป็ฝ่ายศาสนานิยม

ในทางเดียวกัน ตัวละครแคเทอริน โซโลมอน ก็เป็นตัวละครผู้ช่วยที่นับว่าเป็นฝ่ายฆราวาสนิยมเช่นเดียวกัน เนื่องจากเธออุทิศเวลาและความสนใจทั้งหมดของเธอไปที่วิทยาศาสตร์อย่างที่ว่าบทได้บรรยายวิถีชีวิตของเธอว่า “Science had become her life partner.” (Brown, 2009c, p. 44) และแม้พี่ชายของเธอจะเป็นสมาชิกฟรีเมสันแต่เธอกลับไม่ได้มีความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตำนานและเรื่องเล่าโบราณที่เกี่ยวข้องกับปาฏิหาริย์หรือภูมิปัญญาในอดีตที่ผูกติดอยู่

กับศาสนามากนัก เห็นได้จากความคิดของเธอหลังจากเธอได้รับข้อมูลว่าตำนานโบราณที่พี่ชายของเธอเชื่อนั้นมีอยู่จริง ซึ่งเธอตอบสนองต่อข้อมูลนั้นว่า “No,” Katherine said aloud. “It can’t possibly be real. [...] Sometimes a legend was just that—a legend.” (Brown, 2009c, p. 93) เราจึงอนุมานได้ว่าแคเทอริน โซโลมอนในฐานะนักวิทยาศาสตร์นั้นมีความเข้าใจโลกไปในวิถีทางของโลกสมัยใหม่ที่พิจารณาศึกษาธรรมชาติด้วยวิธีการทดลองซ้ำ ๆ จนได้หลักฐานและข้อสรุปเพียงพอเท่านั้น แม้แต่ข้อสังเกตเรื่องวิทยาศาสตร์ทางจิตที่พี่ชายของเธอนำมาผูกโยงกับภูมิปัญญาและความลึกลับในข้อเขียนยุคโบราณ ที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์สมัยใหม่พอสมควร เธอยังมีความขัดแย้งกับแนวคิดนั้นก่อนที่จะพี่ชายของเธอจะส่งเสริมให้เธอลงมือทำการทดลองว่า “...those experiments are theoretical! To actually perform them would be almost impossible.” (Brown, 2009c, p. 71) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากเป็นเพียงการตัดสินใจและการใคร่ครวญของเธอโดยลำพัง วิทยาศาสตร์ทางจิตที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องปาฏิหาริย์และความมหัศจรรย์จะไม่ถูกนำมาทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์

ในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิทยาศาสตร์ที่ถือเป็นศาสตร์สำคัญสำหรับโลกฆราวาส ตัวละครผู้ช่วยนี้จึงทำหน้าที่เป็นผู้คอยให้ข้อมูลในเรื่องวิทยาศาสตร์กับตัวละครนักสืบได้เป็นอย่างดี วิตตอเรีย เวตราเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิทยาศาสตร์แขนงฟิสิกส์และชีววิทยาซึ่งเป็นสิ่งที่แลงดอนไม่มีความเชี่ยวชาญและความคุ้นเคยเลย เธอจึงมีหน้าที่คอยปะติดปะต่อปริศนาและคอยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ที่นักสืบจำเป็นต้องใช้ในการทำความเข้าใจกับปัญหาในเชิงเทคนิค ยกตัวอย่างจาก *Angels & Demons* ในเรื่องการสืบสาวการตายของพระสันตะปาปาองค์ที่ล่องลับไป ในขณะที่คาเมอร์เลโอ คาร์โลสามารถทำให้ผู้คนเห็นว่าเป็นการตายอย่างธรรมชาติ แต่วิตตอเรีย เวตราสามารถระบุความเป็นไปได้ในการถูกฆาตกรรมด้วยความรู้ทางชีววิทยาของเธอเมื่อเธอให้ข้อสังเกตว่าหากถูกวางยาเหือกของศพสมเด็จพระสันตะปาปาจะเป็นสีดำ (Brown, 2009a, p. 363) แน่นอนว่าในภายหลังเธอก็สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าพระสันตะปาปาถูกฆาตกรรมจริง

กรณีเดียวกันสำหรับแคเทอริน โซโลมอนที่มาช่วยตามหาปีเตอร์ โซโลมอนและในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่อธิบายความซับซ้อนของจิตมนุษย์ตามความรู้ในแขนงวิชาของเธอเพื่อให้โรเบิร์ต แลงดอนเข้าใจความแตกต่างระหว่างสิ่งที่โซโลมอนเข้าใจกับสิ่งที่มาลัคห์เข้าใจในประเด็นของปาฏิหาริย์และข้อเขียนในพระคัมภีร์ที่ถูกตีความแตกต่างกัน แน่นอนว่าแนวทางการศึกษาจิตในแบบของแคเทอรินต้องเป็นสิ่งที่ได้รับความน่าเชื่อถือมากกว่าความเข้าใจของ

มาลัคห์อยู่แล้ว องค์ความรู้ที่แคเทอรินมีจึงเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อในปาฏิหาริย์ของยุคโบราณในพระคัมภีร์กับแนวทางการศึกษาสิ่งนั้นในยุคสมัยใหม่ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีของโลกฆราวาส โดยเธออธิบายแนวทางการศึกษาของเธอที่เชื่อมโยงกับพระคัมภีร์ของศาสนาว่า

“It’s prophetic, really. Today, man’s most advanced inventions are being used to study man’s most ancient ideas. The science of Noetics may be new, but it’s actually the oldest science on earth—the study of human thought.” She turned to him now, her eyes filled with wonder. “And we’re learning that the ancients actually understood thought more profoundly than we do today.” [...] “And if you don’t believe Peter, read some of Newton’s esoteric texts on the Bible. When you start to understand the cryptic parables in the Bible, Robert, you realize it’s a study of the human mind.” (Brown, 2009c, p. 655)

ซึ่งวิธีการทำความเข้าใจเอกสารพระคัมภีร์โบราณเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่แลงดอนจะสามารถเข้าใจได้ในฐานะนักประวัติศาสตร์ เนื่องจากประการแรก เขาไม่มีองค์ความรู้ในทางวิทยาศาสตร์ที่จะเข้าใจพระคัมภีร์ในแง่มุมนี้ได้ และประการต่อมาคือวิธีศึกษาตัวบทในสาขาวิชาของเขาแตกต่างจากแคเทอรินที่เป็นนักวิทยาศาสตร์ เห็นได้จากข้อโต้แย้งของเขาในเรื่องรายละเอียดเนื้อหาของพระคัมภีร์ไบเบิลว่า

“I don’t know,” Langdon said, rubbing his chin. “I’m no Bible scholar, but I’m pretty sure the Scriptures describe in detail a physical temple that needs to be built. The structure is described as being in two parts—an outer temple called the Holy Place and an inner sanctuary called the Holy of Holies. The two parts are separated from each other by a thin veil.” (Brown, 2009c, p. 656)

ข้างต้นบ่งบอกถึงแนวทางการอ่านพระคัมภีร์ในฐานะนักวิชาการที่แตกต่างจากนักวิทยาศาสตร์อย่างชัดเจน การอ่านแบบที่แคเทอรินบอกกับแลงดอน จึงเป็นการอ่านที่เขาไม่สามารถทำความเข้าใจ

เข้าใจเองได้ และหากไม่เข้าใจแล้ว จะมีผลอย่างมากในการพิจารณาความเข้าใจผิดของมาลัคห์ ที่อ่านพระคัมภีร์แบบศาสนานิยม

แต่ในขณะเดียวกันการยับยั้งอาชญากรรมนี้ก็ไม่สามารถสำเร็จได้องค์ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ฝ่ายฆราวาสเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การตามรอยอาชญากรรมหรือการถอดรหัสเพื่อ นำไปสู่การช่วยชีวิตเหยื่ออาชญากรรมในอาชญาณียาสงเล่มนี่จำเป็นต้องใช้ความรู้ในทาง ประวัติศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่โรเบิร์ต แลงดอนเชี่ยวชาญเข้ามาช่วยด้วย ใน *Angels & Demons* ปริศนาสำคัญที่ใช้ในการตามหาพระคาร์ดินัลที่ถูกลักพาตัวไปคือการถอดรหัสหา เส้นทางแห่งการรู้แจ้งที่ประกอบไปด้วยแท่นบูชาแห่งวิทยาศาสตร์ (Altars of Science) ทั้งสี่แห่งที่ อาชญากรรมนำพระคาร์ดินัลไปกักขังไว้และเตรียมสังหารทีละคน ในการจะถอดรหัสต้องอาศัยความ เข้าใจในประวัติศาสตร์ศิลปะ แลงดอนต้องถอดรหัสจากข้อเขียนจากยุคกลาง แต่ปริศนาสำหรับ เส้นทางแห่งแสงกลับอยู่ในงานเขียนของจอห์น มิลตัน (John Milton) กวีร่วมสมัยกับกาลิเลโอ กาลิเลอีแทน

ในขั้นตอนการค้นหปริศนาที่เป็นเส้นทางในการตามหาตัวพระคาร์ดินัลที่เป็นเหยื่อ แลง ดอนตามหาคำใบ้ด้วยความคิดว่าภาษาที่กาลิเลโอ กาลิเลอีในฐานะนักวิทยาศาสตร์จะใช้ ต้องเป็นคณิตศาสตร์แน่นอนเพราะเขามองว่าเป็น *la lingua pura* (the pure language) การตี กรอบการค้นหาต้องอาศัยความเข้าใจในธรรมชาติของงานเขียนช่วงศตวรรษที่ 17 ที่แลงดอนมี แต่ กลับต้องใช้ความสามารถและวิธีการค้นหาที่เปิดกว้างของวิตตอเรีย เวตราเพื่อจะได้พบคำตอบ โดยวิธีการของเธอไม่ได้มุ่งค้นหาเฉพาะปริศนาที่เป็นคณิตศาสตร์แต่มองหาข้อเขียนอื่น ๆ ที่แปลก ไปจนได้เจอเข้ากับกลอนภาษาอังกฤษในเอกสารโบราณที่มักเขียนด้วยภาษาละตินเป็นหลัก การที่ วิตตอเรียเป็นผู้ที่เจอปริศนานั้นอาจถือได้ว่าเป็นการสื่อให้เห็นถึงการเปิดกว้างเพื่อความเป็นไปได้ อื่น ๆ ของผู้ที่มีจิตวิทยาศาสตร์ แต่ถึงอย่างนั้น ข้อเขียนดังกล่าวก็เป็นข้อมูลที่เธอไม่สามารถเข้าใจ และอ่านได้ด้วยตัวเธอเอง วิตตอเรียเจอประโยคที่เขียนว่า “The path of light is laid, the sacred test,” ซึ่งดูจะไม่มีความหมายสำหรับเธอ “But it’s not even a clue,” Vittoria argued. “The path of light is laid, the sacred test? What the hell does that mean?” (Brown, 2009a, p. 247) ประเด็นนี้ต้องใช้ความเข้าใจของโรเบิร์ต แลงดอนในการวิเคราะห์ข้อความ ซึ่งเขาก็วิเคราะห์ให้เห็น ว่ามันไม่ใช่ข้อความธรรมดาแต่ว่าเป็นกวีนิพนธ์ (Brown, 2009a, p. 248) ซึ่งความสามารถในการ เข้าใจวิธีการเขียนที่แตกต่างไปจากการเขียนความเรียงทั่วไปเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการ

จินตนาการรูปแบบการเขียนที่แตกต่างออกไปจนทำให้พวกเขาสามารถค้นหาคำกลอนฉบับเต็มได้ ซึ่งคำกลอนที่ทำหน้าที่เป็นแผนที่นั้นมีความว่า

From Santi's earthly tomb with demon's hole,

'Cross Rome the mystic elements unfold.

The path of light is laid, the sacred test,

Let angels guide you on your lofty quest. (Brown, 2009a, p. 525)

จะเห็นได้ว่าในกลอนสี่บรรทัดนี้เต็มไปด้วยการใช้สัญลักษณ์และการอุปมา จะการเชื่อมโยงข้อความเหล่านี้กับสิ่งที่อยู่ในโลกความจริงนั้นอยู่นอกเหนือความสามารถของวิตตอเรีย เวตรา แต่เป็นทักษะที่แลงดอนมีความเชี่ยวชาญอยู่แล้ว เขาจึงสามารถตีความได้ว่า “the mystic elements” ประกอบด้วยอากาศ ดิน ลม และไฟ โดยธาตุดินเชื่อมโยงกับหลุมฝังศพที่ราฟาเอล ซานตี (Raphael Santi) เป็นผู้ออกแบบ (“Santi's early tomb”) ซึ่งแม้ที่แรกเขาจะเชื่อมโยงผิดไปที่วิหารแพนธีออนเพราะเข้าใจว่าบทกลอนหมายถึงหลุมฝังศพของราฟาเอลแต่ในภายหลังเขาก็สามารถระบุสถานที่แห่งนั้นจากการแกะปริศนาคำว่า “demon's hole” ซึ่งเชื่อมโยงกับห้องเก็บกระดูกใต้ดิน (an ossuary annex) ทำให้นำไปสู่โบสถ์น้อยกิจี (Chigi Chapel) ซึ่งมีพระศพของคาร์ดินัลที่ถูกสังหารอยู่ที่ชั้นใต้ดินพร้อมกับประทับตรา EARTH เอาไว้บนอก การถอดรหัสโดยใช้ความรู้ในลักษณะนี้ของโรเบิร์ต แลงดอนสามารถทำให้เขาไปยังแท่นบูชาแห่งวิทยาศาสตร์ในจุดอื่น ๆ ของโรมได้สำเร็จ และนำไปสู่การช่วยชีวิตคาร์ดินัลองค์สุดท้าย ทำให้คาร์ดินัลองค์นั้นได้ขึ้นเป็นพระสันตะปาปา สุดท้ายนักสืบกับผู้ช่วยของเขาจึงสามารถรักษารวมเนียมของคริสตจักรโรมันคาทอลิกเอาไว้ คืบความยุติธรรมให้แก่ฝ่ายฆราวาสนิยม และเปิดโปงคนร้ายตัวจริงได้สำเร็จ

เช่นเดียวกัน ใน *The Lost Symbol* การไขปริศนาที่จะนำไปสู่การช่วยชีวิตปีเตอร์ โซโลมอน คือการถอดรหัสแผนที่จากพีรามิด ในภารกิจนี้ แลงดอนทำหน้าที่เป็นผู้อ้างอิงถึงพระคัมภีร์ในฐานะหนังสือของศาสนา และเป็นผู้ใช้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของศิลปะบนพื้นฐานความเชื่อของสหรัฐอเมริกาช่วยแกะรอยสถานที่ตามความหมายของรหัสที่ถอดได้จากพีรามิดเมสันและสถานที่อื่น ๆ เห็นได้จากการพยายามอ่านสิ่งที่อยู่บนพีรามิด ยกตัวอย่างจากการอ่านสัญลักษณ์ที่อยู่บนฝากล่องของยอดพีรามิดอันเล็ก (Brown, 2009c, p. 344) ซึ่งแคเทอรินเข้าใจว่าเป็นการเขียนปี 1514 บวกกับอักษร A.D. ทับกันเท่านั้น แต่สัญลักษณ์ที่ประกอบด้วยอักษร A.D. ไม่ใช่แค่การเขียนตัวอักษรทั่วไปแต่เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย ซึ่งต้องใช้ความรู้ความเข้าใจของ

แลงดอนในการอ่านออกมาว่า “The symbol, as any scholar of medieval art would recognize, was a well-known symbature—a symbol used in place of a signature.” (Brown, 2009c, p. 345) ซึ่งทำให้ทั้งเขาและแคเทอริน โซโลมอนรู้ว่าจริง ๆ แล้ว A.D. เป็นตัวย่อของชื่อ อัลเบิร์ต ดีอเรอร์ (Albrecht Dürer) และนำพวกเขาไปสู่งานศิลปะที่จะช่วยให้พวกเขาถอดรหัสพีรามิดได้ ซึ่ง แลงดอนได้ให้ข้อสังเกตว่า

“The number 1514,” [...] “is pointing us to a very specific piece of Dürer’s work.” [...] “Albrecht Dürer actually hid the number 1 5 1 4 in his most mysterious piece of art—*Melencolia I*—which he completed in the year 1 5 1 4 . It’s considered the seminal work of the Northern European Renaissance.” (Brown, 2009c, p. 347)

การตีความสัญลักษณ์โดยอาศัยความเชี่ยวชาญของแลงดอนนั้นถูกต้อง เนื่องจากในภาพได้ซ่อนวิธีการอ่านสัญลักษณ์ได้ยอดฐานพีรามิดเอาไว้ ซึ่งสุดท้ายนำไปสู่คำใบ้สำคัญที่จะชี้ให้พวกเขาเห็นถึงวิธีการอ่านพระคัมภีร์ในแบบฟรีเมสันเพื่อเปิดเผยนัยทางวิทยาศาสตร์ที่ซ่อนเอาไว้ได้ ในกระบวนการนี้ จะเห็นได้ว่าแคเทอรินในฐานะผู้ที่มีความสามารถแขนงวิชาวิทยาศาสตร์ ช่วยได้มากในส่วนของ การถอดรหัสที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข เช่นการคำนวณ Magic Square ในภาพวาดของดีอเรอร์ (Brown, 2009c, p. 355) ได้ แต่ถึงอย่างนั้นความสามารถในการจะเข้าใจสัญลักษณ์หรือองค์ประกอบทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของเธอก็ยังไม่สามารถช่วยเธอไขปริศนาได้คนเดียว ความเข้าใจลึกซึ้งในประวัติศาสตร์และศิลปะของโรเบิร์ต แลงดอนยังเป็นสิ่งที่จำเป็นในการตีความอยู่ดี และด้วยความร่วมมือของทั้งสองคน ทำให้พวกเขาสามารถตีความสัญลักษณ์และไครห์สเพื่อนำพวกเขาไปสู่สถานที่สุดท้ายซึ่งสาส์นลับซ่อนอยู่ นั่นก็คืออนุสาวรีย์วอชิงตัน (the Washington Monument) ซึ่งวิธีการอ่านพระคัมภีร์ของสมาคมฟรีเมสันที่ได้ซ่อนอยู่ที่นั่น

กระบวนการสืบสวนสอบสวนที่ใช้ความร่วมมือระหว่างผู้ช่วยนักสืบที่เป็นคนจากฝ่ายฆราวาสนิยมและนักสืบที่มีความเข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของศาสนาความเชื่อในยุคก่อนสมัยใหม่ชี้ให้เห็นถึงการร่วมมือกันระหว่างคนในสังคมในการรับมือความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมโดยฝ่ายศาสนา ชื่อน่าสังเกตในกระบวนการสืบสวนนี้ อย่างหนึ่งคือ ทั้งวิตตอเรีย เวตราและแคเทอริน โซโลมอน ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มฆราวาสนิยมที่มีความรู้ในศาสตร์ฆราวาสอย่างลึกซึ้งแต่ไม่สามารถทำให้พวกเขาเข้าใจบริบทของสังคมวัฒนธรรม ความขัดแย้งและปม

ปัญหาโดยรวมที่เกิดขึ้นได้ ผู้ช่วยนักสืบทั้งสองจึงเปรียบเสมือนตัวแทนของความเป็นฆราวาสในอุดมคติที่แม้จะมีความเข้าใจในกลไกของสิ่งต่าง ๆ ของโลกธรรมชาติแต่ก็ขาดความเข้าใจในความซับซ้อนของสังคมโลกมนุษย์ที่มีความเชื่อความศรัทธาและวิธีการทำความเข้าใจโลกกายภาพที่แตกต่างกันออกไป ความเชี่ยวชาญของของพวกเธอไม่เพียงพอที่จะรักษาภาวะที่สงบสุขของสังคมมนุษย์ที่ไม่ได้เดินหน้าด้วยข้อเท็จจริงและองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ด้วยเหตุนี้เราจึงเห็นว่าตัวละครผู้ช่วยทั้งสอง นอกจากจะทำหน้าที่ให้ข้อมูลเชิงเทคนิคแก่นักสืบแล้ว เธอยังต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้วิถีความเป็นมนุษย์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ความเชื่อ จากนักสืบของเรื่องด้วย

การจินตนาการอาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยฝีมือของฝ่ายศาสนาในลักษณะของความบ้าคลั่ง ความสุดโต่ง และเข้าใจไม่ได้ ในพื้นที่ของโลกฆราวาสสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตระหนกที่สังคมไม่อาจบรรลุสมมติฐานฆราวาสภีวทัศน์ซึ่งเป็นหมุดหมายสำคัญของโลกสมัยใหม่ การสืบสวนสอบสวนในฐานะเครื่องมือที่ทำให้ความวิตกกังวลผ่านคลายลงผ่านการคลี่คลายอาชญากรรม ได้สะท้อนให้เห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอาชญาญาและการรับรู้/แสดงภาพแทนของศาสนาในฐานะผู้ร้ายในเรื่องเล่าของโลกสมัยใหม่ในขณะนี้ เกิดจากการเห็นตรรกะที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและศาสนาเป็นสิ่งแปลกปลอมในพื้นที่ของสังคม การสืบสวนสอบสวนของโรเบิร์ต แลงดอนที่สามารถไขคำตอบและจัดการกับอาชญากรรมได้สำเร็จจึงมีนัยแสดงให้เห็นถึงทางออกของสังคมฆราวาสที่ติดอยู่ตรงกลางระหว่างการดำเนินสังคมไปให้ถึงจุดที่ไม่มีศาสนาอีกต่อไปแล้วกับการที่ศาสนาและความเชื่อผุดโผล่ขึ้นมาบิบบทบาทในสังคมสมัยใหม่อีกครั้ง กล่าวคือแลงดอนแสดงให้เห็นว่าการจะแก้ไขความตื่นตระหนกและความวิตกกังวลที่สะท้อนผ่านออกมาจะทำได้ผ่านการสืบสวนและการทำความเข้าใจ ความเป็นมาของศาสนาและความเชื่อที่เคยหมดความสำคัญไปแล้วในยุคสมัยใหม่ที่เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นตำนานหรือเป็นอดีตที่ตัดขาดและไม่เกี่ยวข้อง (irrelevant) กับยุคสมัยปัจจุบันอีกแล้ว กล่าวคือสังคมหลังฆราวาสจะต้องยอมรับว่าศาสนาและความเชื่อนั้นยังคงเกี่ยวข้อง (relevant) กับสังคมสมัยใหม่อยู่

ในขณะเดียวกันการกำจัดองค์ประกอบของศาสนาที่ สุดโต่งออกไปได้ในอาชญาญาของเรื่องนี้ก็สื่อให้เห็นว่าศาสนาไม่สามารถเป็นอิสระจากระบบบรรทัดฐานแบบฆราวาสนิยมได้ การสืบสวนของ แลงดอนแม้จะทำความเข้าใจกับธรรมชาติและรากเหง้าของศาสนาได้แต่ก็ไม่ได้ยอมรับแนวคิดของคาเมอรัลไญคาร์โล หรือวิถีของมาคอัลค์ ความสุดโต่งในศาสนาและความเชื่อจะต้องถูกกำจัดไป นี่เป็นวิธีที่จะทำให้สังคมฆราวาสคลายความวิตกกังวลจากการมีอยู่ของศาสนา

ได้ ในขณะเดียวกันก็เป็นการชี้ให้เห็นว่าในการที่จะทำให้สังคมร่วาสงบสุข เชื่อและแนวคิดทางศาสนาแม้จะเป็นสิ่งที่สังคมร่วาสต้องทำความเข้าใจ ตัวชุมชนของฝ่ายศาสนานิยมเองก็ต้องเรียนรู้ที่จะยอมรับธรรมชาติของโลกร่วาสด้วยเช่นกัน พูดอย่างง่ายคือความวิตกกังวลเรื่องการกลับมาของศาสนาในสังคมร่วาสคือการพยายามทำความเข้าใจกันและกันของทั้งสองฝ่ายซึ่งจะทำไปสู่ความอดกลั้น (Tolerance) อันจะลดโอกาสที่จะมีการปะทะกันของสองขั้วความคิดได้

ในบทที่ 3 นี้ เราได้สำรวจบทบาทของนักสืบและหน้าที่ในการจัดการกับความวิตกกังวลที่สะท้อนผ่านอาชญากรรมเรื่อง *Angels and Demons* และ *The Lost Symbol* รวมถึงสภาพความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายศาสนานิยม ซึ่งสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลโดยรวมของสังคมต่อประเด็นหลัก ๆ ที่สะท้อนออกมาอย่างชัดเจน ในตัวบทอาชญากรรม เช่น ความเชื่ออย่างสุดโต่งในหมู่ผู้ที่นับถือศาสนา ไม่ว่าจะทำให้เกิดจากความต้องการปกป้องและหาที่ยืนให้กับศาสนาในสังคมที่กำลังผ่านกระบวนการร่วาสวิวัฒน์อย่างใน *Angels & Demons* หรือจะเป็นเรื่องการอ่านพระคัมภีร์และการเข้าใจศาสนาที่ขัดแย้งกันระหว่างอุดมคติแบบร่วาสนิยมและอุดมคติแบบเก่าอย่างใน *The Lost Symbol* ก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่ศาสนาจะถูกนำเสนอเป็นผู้ร้ายอยู่อย่างเดียวนั่น สำหรับอาชญากรรมโรเบิร์ต แลงดอนนี้ ยังมีนวนิยายอีกสามเล่ม ที่สำรวจความขัดแย้งและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นจากทางร่วาส ในสภาวะที่สังคมสมัยใหม่ยังพยายามผันตัวไปสู่โลกที่มีความเป็นร่วาสหมดจด การปะทะกันระหว่างศาสนานิยมและร่วาสนิยมยังคงดำเนินต่อไป ซึ่งผู้วิจัยจะสำรวจบทบาทการสร้างความคิดขัดแย้งของฝ่ายร่วาสนิยมในบทที่ 4

บทที่ 4

ความขัดแย้งที่เกิดจากฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน'

ในอาชญาวิทยาเรื่อง *The Da Vinci Code* (2003) เรื่อง *Inferno* (2013) และเรื่อง *Origin* (2017) ต่างมีเนื้อหาที่นำเสนอความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่มีฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นฝ่ายสร้างความขัดแย้งและก่อความรุนแรง โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดแบบฆราวาสนิยม (Secularism) ที่มองว่าศาสนาจะไม่สามารถอยู่ต่อไปในสังคมสมัยใหม่ได้และจะต้องถูกแทนที่ด้วยคุณค่าแบบฆราวาสนิยมในที่สุด ซึ่งกระบวนการการ 'เข้าแทนที่' หรือ 'กำจัด' ศาสนาออกไปนี้จะถูกเรียกว่า กระบวนการฆราวาสกวิวัฒน์ (Secularization) โดยตั้งเป้าหมายไว้เป็นสมมติฐานของฆราวาสนิยมว่าสุดท้ายแล้วโลกสมัยใหม่ศาสนาจะหมดความสำคัญและจะเสื่อมลงไปหลังจากกลายเป็นความคิดความเชื่อส่วนตัวที่ไม่มีอำนาจหรือบทบาททางสังคมอีก

บนพื้นฐานของสมมติฐานดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้อย่างชัดเจน นั่นคือการแบ่งให้ฆราวาสและศาสนากลายเป็นขั้วตรงข้าม และมีเป้าหมายที่จะ "เข้ามาแทนที่" อีกฝ่าย นี่คือสมมติฐานแบบแพ้ขาดชนะขาด (zero-sum) ผ่านการขับเคลื่อนในด้านการเมืองของการผลิตและเผยแพร่ความรู้ที่ไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีพื้นที่ร่วมในทางสังคมวัฒนธรรมอีกต่อไป ในการสำรวจอาชญาวิทยานวนสามเล่มในชุด "โรเบิร์ต แลงดอน" จะพบว่าความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยมที่ผู้เขียนนำเสนอตั้งอยู่บนสมมติฐานลักษณะนี้แทบทั้งสิ้น ใน *The Da Vinci Code* (2003) เราจะพบการปะทะกันระหว่างแนวทางการศึกษาเรื่องเล่าของศาสนาตามขนบดั้งเดิมและการศึกษาในรูปแบบของสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ใช้ตรรกะแบบวิทยาศาสตร์เป็นแนวทาง โดยในกระบวนการพิสูจน์และเปิดเผยหลักฐานนั้นนำไปสู่ความรุนแรงและอาชญากรรม

ใน *Inferno* (2013) เราจะพบจินตนาการในการรับมือกับปัญหาโดยใช้ตรรกะแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกใช้เป็นหลักในโลกฆราวาส ที่นำไปสู่ความรุนแรงและสร้างความขัดแย้งในสังคมที่ไม่ได้ยึดถือคุณค่าของความเป็นวิทยาศาสตร์ล้วน (purely scientific) แต่ยังคงใช้คุณค่าและแนวทางอื่นในการแก้ไขหรือตัดสินใจปัญหาด้วยเช่นกัน และความขัดแย้งที่เกิดจากเรื่องการใช้ตรรกะวิทยาศาสตร์น่านี้เห็นได้ชัดเจนที่สุดในนวนิยายเรื่อง *Origin* (2017) ที่นำเสนอจินตนาการของสภาวะที่ฆราวาสนิยมเดินหน้าเต็มกำลังเพื่อทำให้สมมติฐาน

สมรวาสกิวิวัฒน์บรรลุเป้าหมายสูงสุดจนก่อเกิดเป็นความรุนแรงและอาชญากรรม โดยประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่กล่าวมาข้างต้น ถูกนำเสนอผ่านอาชญานิยายทั้งสามเรื่องโดยใช้องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่การสร้างตัวละครฝ่ายศาสนานิยมที่สุดโต่ง การสร้างฉากที่สะท้อนให้เห็นสภาวะของโลกสมรวาสนิยมและความเชื่อมโยงกับแนวคิดศาสนานิยม ความขัดแย้งที่สะท้อนให้เห็นปัญหาจากการปะทะกันระหว่างสองขั้วความคิดในสังคมปัจจุบัน และนอกจากนั้นตัวบทอาชญานิยายยังนำเสนอการแก้ปัญหาและอาชญากรรมที่ทำให้สังคมกลับสู่สภาวะปกติอีกด้วย

4.1 การสร้างตัวละครฝ่ายศาสนานิยมที่มีความคิดสุดโต่งและเลือกใช้ความรู้ในทางสมรวาสนิยมด้วยวิธีที่ผิดจริยธรรม

อาชญา นิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และเรื่อง *Origin* นำเสนออาชญากรรมที่ฝ่ายสมรวาสนิยมเป็นผู้กระทำ โดยอาชญา นิยายทั้งสามเล่มนี้ได้สร้างตัวละครปฏิกิริยาสำคัญของเรื่องให้เป็นบุคคลที่มาจากฝ่ายสมรวาสนิยม และนำเสนอความสุดโต่งของการใช้องค์ความรู้ของฝ่ายสมรวาสนิยมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสมรวาสกิวิวัฒน์ที่กำลังดำเนินไปในสังคม และให้มุมมองต่อกระบวนการนี้ที่แตกต่างออกไปจากที่สังคมสมัยใหม่มอง เพราะกระบวนการสมรวาสกิวิวัฒน์และการบังคับให้ทุกอย่างต้องเป็นไปตามมาตรฐานของอุดมการณ์สมรวาสนิยมไม่ได้มีด้านดีเพียงอย่างเดียวแต่ยังสามารถก่อให้เกิดความรุนแรงและความขัดแย้งในสังคมได้อีกด้วย

ใน *The Da Vinci Code* อาชญากรรมและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากตัวละครที่เรียกว่า ‘ท่านอาจารย์’ (The Teacher) ซึ่งเป็นมันสมอง (Mastermind) ของอาชญากรรมนามซิลาส (Silas) ซึ่งเป็นผู้ก่ออาชญากรรมทั้งการฆ่าและตามล่าเหยื่อเพื่อเป้าหมายทางอุดมการณ์และศรัทธาในศาสนาของเขา โดยการฆาตกรรมแรกของเขาคือการสังหารมาร์ค โซนิแยร์ ภณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑสถานลูฟและประมุขของไพรออริออฟไซออน (Priory of Sion) องค์การที่เชื่อว่าเป็นกลุ่มผู้พิทักษ์ความลับสำคัญที่จะเปลี่ยนโฉมของคริสต์ศาสนาไปตลอดกาล โดยก่อนตายซิลาสได้พยายามเน้นความจริงเรื่องตำแหน่งของหลักศิลา (Keystone) ซึ่งตัวของเขาเชื่อว่าเป็นวัตถุชิ้นสำคัญที่จะนำมาซึ่งการเติมเต็มเรื่องเล่าที่ขาดหายไปของศาสนา ซึ่งนอกจากโซนิแยร์แล้ว ซิลาสยังฆาตกรรมผู้คนอีกหลายคนเพื่อเป้าหมายนี้ โดยมีท่านอาจารย์คอยบงการ

ท่านอาจารย์คือตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นโดยลีห์ ทีบิง (Leigh Teabing) นักประวัติศาสตร์ที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์เป็นอย่างมากโดยเฉพาะเรื่องจอกศักดิ์สิทธิ์ เขามีความหลงใหลและสนใจในสิ่งที่เขาศึกษาอย่างลึกซึ้งและยังเชื่อมั่นในพันธกิจของผู้ที่ต้องค้นคว้าและเปิดเผยองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อสร้างคุณูปการต่อสาธารณะ การใช้องค์ความรู้ที่เขามีทั้งหมดเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายนี้จึงเป็นเรื่องที่ชอบธรรมสำหรับเขา ซึ่งในประเด็นนี้เราจะเห็นได้จากทฤษฎีของตัวละครลีห์ ทีบิงที่เห็นความสำคัญของสิ่งที่เขาศึกษามาก่อนสิ่งอื่นใด เห็นได้จากการตอบสนองของเขาเมื่อโรเบิร์ต แลงดอน และ โซฟี เนเวอร์ (Sophie Neveu) ขอเข้าพบเขาในยามวิกาล แม้เขาจะมีสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงนัก และเป็นผู้ที่มีวิถีปฏิบัติในชีวิตอย่างเป็นขั้นเป็นตอน แต่ข่าวของจอกศักดิ์สิทธิ์ก็ทำให้เขากระตือรือร้นเป็นอย่างมากแม้ในยามวิกาล (Brown, 2009b, pp. 296-297) ความกระตือรือร้นอย่างมากระหว่างนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสนใจที่เขามีต่อเรื่องจอกศักดิ์สิทธิ์ได้พอสมควรลีห์ ทีบิงไม่ได้แค่สนใจในสิ่งที่เขากำลังศึกษาอย่างมากเท่านั้นแต่เขามุ่งมั่นอยู่กับมันและมีความเข้าใจในรายละเอียดแทบทุกด้านของจอกศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้แล้ว เรายังจะเห็นถึงมุมมองของเขาต่อพระคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งปรากฏในตัวอย่างว่า

“The Bible is a product of *man*, my dear. Not of God. The Bible did not fall magically from the cloud. Man created it as a historical record of tumultuous times, and it has evolved through countless translations, additions, and revisions. History has never had a definitive version of the book.” (Brown, 2009b, pp. 309-310)

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสำหรับเขาเรื่องเล่าในพระคัมภีร์ หรือแม้แต่องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระคัมภีร์ไม่ได้มีคุณสมบัติเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ หรือคุณสมบัติที่เหนือธรรมชาติ แต่เป็นบันทึกที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความยืดหยุ่นผันเปลี่ยนได้ตามการปรับเปลี่ยนในแต่ละยุคสมัย ซึ่งข้อนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทในฐานะนักประวัติศาสตร์ของลีห์ ทีบิงที่ให้ความสนใจกับแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ในแบบสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี

นอกจากมุมมองของเขาต่อพระคัมภีร์ที่ยกขึ้นมาเพื่อให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญและการเข้าถึงตัวบทของศาสนาที่แตกต่างไปจากกลุ่มศาสนานิยมที่มีส่วนร่วมในการก่ออาชญากรรมแล้ว

เรา仍将เห็นถึงอุดมการณ์ในฐานะนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ของเขาในถ้อยคำที่ว่า “I serve a far greater master than my own pride. The truth. Mankind deserves to know the truth.” (Brown, 2009b, p. 535) ซึ่งข้อความที่ยกมานี้ชี้ให้เห็นถึงมุมมองของทิบบิงว่าการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างที่เขาทำเป็นการเข้าถึง ‘ความจริง’ และเป็นความจริงที่เขา mong ว่ามนุษยชาติควรที่จะเห็นตรงกันการประกาศความจริงเรื่องจอกศักดิ์สิทธิ์และอดีตที่แท้จริงของพระเยซู คือการแสดงให้เห็นถึงทัศนคติของการศึกษาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ซึ่งไม่เปิดพื้นที่ให้การเว้นช่องว่างสำหรับการตีความที่ไร้หลักฐานหรือความเป็นเหตุเป็นผลอันสมควรในการสนับสนุนสมมติฐานข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการยืนยันด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่แน่นหนา ไม่ใช่สิ่งที่จะตีความตามศรัทธาหรือตามความเห็นส่วนบุคคลได้

ลิห์ ทิบบิง ในฐานะมันสมองและอาชญากรคนสำคัญของนวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* จึงเปรียบได้กับภาพตัวแทนของแขนงวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ในโลกสมัยใหม่ที่ยึดถือแนวทางอัน ‘เป็นวิทยาศาสตร์’ (scientific) ในการสร้างความน่าเชื่อถือของการสร้างข้อสรุปหรือการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งจะเป็นที่ยอมรับได้ในโลกสมัยใหม่ การเปิดเผยความลับเรื่องจอกศักดิ์สิทธิ์และสถานะที่แท้จริงของมารีชาวมักดาลาต่อพระเยซูจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทิบบิงอย่างมากและเป็นเหตุผลหลักที่จะให้ความชอบธรรมในการใช้ความเชี่ยวชาญและองค์ความรู้ที่เขามีในการบรรลุถึงเป้าหมายของเขาด้วย เราจึงจะเห็นว่าลิห์ ทิบบิงที่มีความเข้าใจในเรื่องประวัติศาสตร์และการเมืองของศาสนจักร รวมถึงกลไกของความศรัทธา ได้หลอกล่อให้ตัวละครที่อยู่ในฝ่ายศาสนานิยมเข้ามามีส่วนร่วมในการก่ออาชญากรรมของเขาได้อย่างแนบเนียนและมีประสิทธิภาพ เห็นได้จากการพิจารณาของเจ้าหน้าที่หลังเหตุการณ์คลี่คลายแล้ว โดยในถ้อยคำของเขาไว้ว่า

Teabing had displayed ingenious precision in formulating a plan that protected his innocence at every turn. He had exploited both the Vatican and Opus Dei, two groups that turns out to be completely innocent. His dirty work had been carried out unknowingly by a fanatical monk and a desperate bishop. (Brown, 2009b, p. 557)

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทิบบิงได้ใช้ความรู้ความเข้าใจบริบทภายในของชุมชนศาสนาเพื่อทำให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้การควบคุมของเขาออกมาดูเหมือนว่าเป็นฝีมือของฝ่าย

ศาสนานิยมได้อย่างแนบเนียน และในสายตาของฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย การที่ฝ่ายวาติกันหรืออโปลเดอี่จะเป็นผู้กระทำผิดดูเหมือนกับว่าจะน่าเป็นไปได้มากกว่า ‘งานสกปรก’ ที่ทึบบิงต้องการกระทำจึงถูกป้ายสีว่าเกิดจากแรงจูงใจของฝ่ายศาสนานิยมทั้งที่วาติกันและอโปลเดอี่เป็นฝ่ายบริสุทธิ์

การที่ลีห์ ทึบบิงสร้างตัวละครท่านอาจารย์ขึ้นมาจึงเปรียบเสมือนกับการใช้ตัวแทนที่เป็นฝ่ายศาสนานิยมมาก่ออาชญากรรมและแสดงด้านร้ายในความปรารถนาทางวิชาการและการศึกษาตามแนวทางโลกฆราวาสของเขาโดยใช้คนที่มีความเชื่อทางศาสนาอย่างแรงกล้ามาเป็นเครื่องมือ ซึ่งผู้คนที่ศรัทธาในศาสนาอย่างมาก ส่วนใหญ่มักจะถูกมองแบบเหมารวมโดยสังคม ฆราวาสนิยมว่ามีความคิดสุดโต่งและนิยมความดั้งเดิมของระเบียบแบบแผนเก่า โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา ลีห์ ทึบบิงที่เป็นตัวละครจากฝ่ายฆราวาสนิยมจึงไม่สามารถใช้ความรุนแรงอย่างบ้าคลั่งในการนำมาซึ่งองค์ความรู้ด้วยตัวของเขาหรือการอ้างอิงว่าตัวเองเป็นฝ่ายฆราวาสนิยมได้ เพราะความเป็นฆราวาสนิยมถูกนำเสนอให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าสำหรับสังคม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่านอกจากจะถูกมองว่าเป็นสิ่งถูกต้องและมีความชอบธรรมแล้วยังไม่อาจแสดงด้านที่ทำให้กลายเป็นสิ่งที่อันตรายได้ (แม้องค์ความรู้นั้นหรือวิธีวิทยานั้นอาจก่อให้เกิดอันตรายได้จริงก็ตาม) การจะทำให้เป้าหมายของเขาบรรลุ เขาจึงต้องใช้ประโยชน์จากสืลาสแทน ซึ่งสืลาสผู้เป็นตัวแทนของฝ่ายศาสนานิยมและลักษณะเหมารวมที่สังคมสมัยใหม่มอบให้ ก็มีสภาวะและลักษณะที่ทำให้ลีห์ ทึบบิง/ท่านอาจารย์หลอกใช้เขาได้อย่างง่ายดาย

เมื่อพิจารณาตัวละครสืลาสซึ่งเป็นนักบวชที่ได้รับการบรรยายในเรื่องว่า ‘fanatical’ (เลื่อมใสศรัทธาในศาสนาเป็นอย่างมาก) เราจะเห็นว่าเขาเป็นคนแบบที่ลีห์ ทึบบิงมีเครื่องมือในการที่จะโน้มน้าวเขาได้ครบทุกประการ สืลาสเป็นบุคคลที่ได้รับการประกอบสร้างตัวตนขึ้นมากอีกครั้งหนึ่งโดยสาวกของศาสนาที่เคร่งครัดในวิถีปฏิบัติของคาทอลิกอย่างสุดโต่งเช่นบิชอปอาร์ังกาโรซา (Bishop Arigarosa) โดยความสัมพันธ์ของเขาต่อศาสนาและตัวบิชอปเริ่มต้นจากวันที่บิชอปได้ช่วยชีวิตของเขาเอาไว้ ด้วยสืลาสเป็นคนที่พบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ความกดดันจากสภาวะของเขาและความเกลียดชังต่อพ่อทำให้เขาตัดสินใจฆ่าพ่อของเขาก่อนจะหนีออกจากบ้าน เขาได้พลั้งมือฆาตกรรมคนเรือหนึ่งคนที่พยายามจับเขาหลังจากเขาเข้าไปขโมยของ และนั่นก็เป็นจุดที่ทำให้เขาต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำ ตลอดการบรรยายเรื่องราวภูมิหลังของ

ซิลาส เราจะเห็นได้ว่าเขาเรียกตัวเองว่าเป็น ผี (a ghost), โปร่งแสง (transparent), ไม่มีใครมองเห็นได้ (invisible), ไร้น้ำหนัก (weightless) ฯลฯ อยู่เสมอซึ่งสื่อให้เห็นถึงสภาวะไร้ตัวตนและไม่มีแก่นสารในตนเอง เมื่อเขาพูดถึงชีวิตก่อนหน้านี้ที่จะมาเป็นซิลาส เขาไม่สามารถนึกได้แม้แต่ชื่อเดิมของเขา ซึ่งระบุเอาไว้ในฉันทว่า “The ghost could not remember the name his parents had given him.” (Brown, 2009b, p. 83) สภาวะไร้ตัวตนของเขาจึงนำไปสู่การประกอบสร้างใหม่เมื่ออาริงกาโรซามอบ The Book of Acts ให้เขาได้อ่านในระหว่างที่พักฟื้นจากเหตุการณ์คุกถล่มเพราะแผ่นดินไหวและรอดชีวิตมาได้ โดยอาริงกาโรซาให้เขาอ่าน Act16 โดยเฉพาะ ซึ่งมีเนื้อความว่า “... And suddenly, there was a great earthquake, so that the foundations of the prison were shaken, and all the doors fell open.” (Brown, 2009b, p. 84) ข้อความนี้คล้ายคลึงกับเรื่องราวของเขาเป็นอย่างมาก และนั่นคือครั้งแรกที่เขาโยงตัวตนของเขาเข้ากับเนื้อความในพระคัมภีร์เสมือนว่ามันเป็นบันทึกโชคชะตาของเขาเอง และทำให้เขาโอบรับชื่อซิลาสตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ศาสนาและเรื่องเล่าของศาสนาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับตัวตนของซิลาสอย่างยิ่งยวด ความเห็นชอบจากอาริงกาโรซาและการให้สัญญาว่าเขาจะสามารถกอบกู้สิ่งที่ประกอบสร้างตัวตนของเขาเอาไว้ด้วยกันจึงเป็นแรงจูงใจมากพอให้เขาปฏิบัติตามคำสั่งของท่านอาจารย์โดยไม่กังขา

เช่นเดียวกับทีปบิง นักประวัติศาสตร์ที่สนใจองค์ความรู้มากกว่าจริยธรรมในการนำมาซึ่งความรู้ ตัวละครปฏิปักษ์หลักของนวนิยายเรื่อง *Inferno* ที่ชื่อแบร์ตรองด์ โซบริสต์ (Bertrand Zobrist) ก็เป็นนักวิทยาศาสตร์และนักพันธุวิศวกรรมที่มีชื่อเสียงในแวดวงวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก เขาเป็นเหมือนกับนักวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการแปะป้ายว่าเป็นอัจฉริยะทั่วไป คือมีความกระตือรือร้นต่อสิ่งที่เขาให้ความสนใจอย่างที่สุด ทรรศนะและความมุ่งมั่นของเขาชัดเจนและสะท้อนความเป็นฆราวาสนิยมที่ยึดวิทยาศาสตร์เป็นหลักได้อย่างดี โดยเฉพาะประเด็นปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติในองค์รวม เห็นได้จากเนื้อความในบทความของเขาว่า “You CAN save the world, [...] If not you, then who? If not now, when?” (Brown, 2013, p. 354) นอกจากนี้เขายังได้รับการนิยามจากเขียนนา บุคคลคนรักและเพื่อนร่วมอุดมการณ์ของเขาว่าเป็น “a result-oriented person” (Brown, 2013, p. 432) หรือคนที่เห็นแต่ผลลัพธ์เป็นหลัก ซึ่งทำให้เขาตั้งเป้าหมายอย่างชัดเจนและเลือกที่จะทำให้องค์กรที่เขาวางไว้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างตรงเป้าหมายและตรงเวลาที่สุด

ดังที่ได้กล่าวเอาไว้ในช่วงต้นแล้วว่านอกจากไซบิรสต์จะเป็นนักวิทยาศาสตร์แล้วเขายังเป็นคนที่มีความเชื่อในเรื่องของมนุษยนิยมเปลี่ยนผ่าน (Transhumanism) ซึ่งเชื่อมั่นในศักยภาพของเทคโนโลยีที่จะนำพามนุษย์ก้าวข้ามข้อจำกัดไปสู่ขั้นได้ ซึ่งแนวคิดในลักษณะนี้เมื่ออยู่ในตัวของนักพันธุวิศวกรรมที่มีองค์ความรู้ที่จะสามารถดัดแปลงพันธุกรรมของมนุษย์ได้ ค่อนข้างจะเป็นสิ่งที่ยังเป็นประเด็น (controversial) และน่ากังวลอยู่พอสมควรสำหรับการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เขามีไปปรับใช้โดยมีกรอบความคิดทางปรัชญาดังกล่าว การสร้างตัวละครปฏิบัติให้เป็นนักพันธุวิศวกรรมทำให้เกิดความเป็นไปได้ที่ตัวละครตัวนี้จะสร้างอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อมนุษยชาติ ตัวละครไซบิรสต์จึงเป็นโจทย์สำคัญของการตั้งสมมติฐานถึงโลกฆราวาสนิยมสมบูรณ์แบบที่ตรรกะแบบวิทยาศาสตร์จะเป็นเครื่องชี้นำทิศทางการหาความรู้และปฏิบัติการทางสังคมต่าง ๆ โดยเราอาจอนุมานทฤษฎีในการรับรู้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของไซบิรสต์ได้จากบทสนทนาระหว่างเขากับเอลิซาเบธ ซินสกี (Elizabrth Sinsky) ผู้อำนวยการองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) เกี่ยวกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก โดยเขาเสนอทฤษฎีว่า

“Over the last fifty years [...] our sins against Mother Nature have grown exponentially.” [...] “I fear for the soul of humankind. When the WHO published this graph, the world’s politicians, power brokers, and environmentalists held emergency summits, all trying to assess which of these problems were most severe and which we could actually hope to solve. The outcome? Privately, they put their heads in their hands and wept. Publicly, they assured us all that they were working on solutions but that these are complex issues.”

“These issues are complex!”

“Bullshit!” [...] “You know damned well this graph depicts the simplest of relationships—a function based on a single variable! Every single line on this graph climbs in direct proportion to one value—the value that everyone is afraid to discuss. Global population!”

“Actually, I think it’s a bit more—”

“A bit more complicated? Actually, it’s not! There is nothing simpler.”

(Brown, 2013, p. 139)

ข้อความดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการอ่าน/รับรู้ข้อมูลของไซบรีสต์ เราจะเห็นได้ว่าไซบรีสต์นั้นพยายามเน้นย้ำว่าเขาตีความข้อมูลขององค์การอนามัยโลกเรื่องวิกฤตที่โลกกำลังเผชิญ ทั้งปัญหาเรื่องการขาดแคลนทรัพยากรและปัญหาเรื่องสภาพภูมิอากาศและเห็นว่าตัวแปรนั้นมีอยู่ตัวเดียว ซึ่งก็คือ ‘ประชากรโลก’ โดยเน้นย้ำว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่เรียบง่าย (simple) ซึ่งเป็นวิธีการเข้าใจองค์ความรู้แบบที่ปลดลดคุณค่า กล่าวคือ ไซบรีสต์ไม่จำเป็นต้องเอาปัจจัยอื่น ๆ มาเชื่อมโยงในการทำความเข้าใจกับปัญหาที่สาธารณชนโลกกำลังเผชิญ เพราะ ‘แผนภูมิ’ ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าตัวแปรสำคัญที่จะสามารถเพิ่มหรือลดวิกฤตได้คืออะไร และเขาใช้แค่ตัวเลขกับแผนภูมิเป็นข้อเท็จจริง ดังนั้นสำหรับเขาไม่มีอะไรซับซ้อนสำหรับการปฏิบัติต่อข้อเท็จจริง เมื่อการเพิ่มของประชากรก่อให้เกิดวิกฤต ทางออกที่เขาเสนอคือลดประชากร โดยทั้งหมดนี้เป็นเรื่องของสถิติและตัวเลข ไม่ได้นำเอาแง่มุมทางสังคมวัฒนธรรมเข้ามาร่วมตัดสินด้วย

ตัวละครแบบไซบรีสต์นั้นเรียกได้ว่าเป็นพิมพ์นิยมของตัวละครนักวิทยาศาสตร์ผู้บ้าคลั่ง (mad scientist) ก็ว่าได้ แต่ถึงอย่างนั้นก็ใช่ว่านักวิทยาศาสตร์แบบไซบรีสต์จะไม่มีคนเห็นด้วยหรือรู้สึกไม่พอใจกับทฤษฎีแบบเขา ตัวละคร เซียนนา บรูคส์ (Sienna Brooks) ถูกสร้างขึ้นมาจากลักษณะของสาวนักวิทยาศาสตร์แบบในโลกสมัยใหม่ จะเห็นได้จากสายตาที่เธอมองไซบรีสต์อย่างชื่นชม สะท้อนให้เห็นว่าแนวคิดของนักวิทยาศาสตร์อย่างไซบรีสต์ได้รับการยอมรับได้อย่างไร เธอบรรยายถึงไซบรีสต์เอาไว้ว่าเธอเป็นอัจฉริยะ และข้อถกเถียงของเขานั้นฟังขึ้นสำหรับเธอเพราะมัน “mathematically guaranteed...so obvious...inevitable.” (Brown, 2013, p. 354) และมีคนไม่น้อยที่เห็นด้วยกับการใช้คณิตศาสตร์และแผนภูมิในการทำนายหายนะของโลกที่เซียนนาเรียกว่าเป็น ‘progressive theories about world population’ (Brown, 2013, p. 354) ของเขา แม้ว่ามันจะค่อนข้างน่ากังวลใจก็ตาม สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้คนต่อข้อมูลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ความเชื่อว่าข้อมูลที่สื่อสารด้วยสมการทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ คือความจริง คือข้อเท็จจริง การพิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติด้วยคณิตศาสตร์เป็น

วิธีการ (method) ที่น่าเชื่อถือที่สุด และแน่นอนว่าผลลัพธ์ของคณิตศาสตร์ที่แสดงออกมาในเรื่องต่าง ๆ เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นเรื่องที่เขียนมาเชิดชูแนวคิดการแก้ปัญหา ‘อย่างเป็นวิทยาศาสตร์’ ของโซบรีสต์ และการที่มีคนจำนวนหนึ่งเห็นด้วยกับทฤษฎีของโซบรีสต์และมองว่านี่เป็นวิธีที่ ‘ก้าวหน้า’ (progressive) ตอกย้ำให้เห็นว่าความมั่นใจในวิทยาศาสตร์อย่างสุดขีดและการมองว่าข้อสรุปใด ๆ ที่ได้จากกระบวนการหาคำตอบแบบวิทยาศาสตร์ เป็นความจริงสูงสุดไร้ข้อโต้แย้งนี้เป็นอีกลักษณะของสังคมนิยมใหม่ที่จะนำไปสู่ปฏิบัติการที่สุดโต่งและเป็นอันตราย เช่นเดียวกับที่ซูซาน แฮก (Susan Haack) ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องการให้ความเชื่อถืออย่างมากเกินไปและไร้ข้อกังขาที่สังคมนิยมใหม่มีต่อสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นวิทยาศาสตร์ในปาฐกถาเรื่อง ‘Science, Yes; Scientism, No.’ (2016) ของเธอ โดยหนึ่งในเจ็ดลักษณะที่นิยามความเป็นวิทยาศาสตร์นิยม (Scientism) ที่เธอกล่าวว่าเป็นการข้ามเส้นระหว่างความเชื่อมั่นในความสำเร็จของวิทยาศาสตร์และการบูชาวิทยาศาสตร์ คือลักษณะที่เรียกว่า ‘forgetting fallibility’ อันอ้างถึงปรากฏการณ์ของการบูชาข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่ถูกทำความเข้าใจผ่านกระบวนการการศึกษาตามระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์อย่างมากจนลืมคุณสมบัติเรื่อง ‘ความสามารถผิดได้’ (fallibility) ของวิทยาศาสตร์ไป เราจึงได้เห็นการยืนยันในทฤษฎีและการคำนวณเหล่านั้นในลักษณะว่าเป็นความจริงและทั้งโซบรีสต์และเขียนนาต่างก็เชื่อว่าการคาดการณ์ของพวกเขาจะต้องเกิดขึ้นจริงในที่สุด เพราะมันเป็นการคาดการณ์บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

การปฏิบัติต่อข้อมูล/ความรู้ในลักษณะของข้อเท็จจริงของทั้งโซบรีสต์และเขียนนาสะท้อนให้เห็นถึงการให้คุณค่ากับชุดข้อมูลทางคณิตศาสตร์ที่โซบรีสต์เสนอกลายเป็นสิ่งที่มีความชอบธรรมเพราะมันคือข้อเท็จจริงสำหรับพวกเขาที่เป็นคนจากชุมชนวิทยาศาสตร์ และแน่นอนว่าพวกเขาไม่ได้มองในมุมของจริยธรรมในการนำเอาชุดข้อมูลหรือแนวคิดเหล่านั้นมาใช้ ตัวละครเขียนนาจึงเป็นเสมือนกับตัวแทนของผู้สนับสนุนความสุดโต่งทางวิทยาศาสตร์แบบที่โซบรีสต์เป็น เป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่าการนำเสนอทฤษฎีสุดโต่งและหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมได้รับการสนับสนุนจากสังคมได้ หากสังคมนั้นใช้มาตรฐานการแสวงหาความรู้โดยการยึดถือข้อเท็จจริงที่เชื่อว่าเป็นลวดคุณค่าเป็นหลัก และเป็นสังคมแบบที่มายาคติเรื่องความเป็นกลางและมีความแม่นยำถูกต้องในตัวเองของวิทยาศาสตร์ทำงานอย่างเต็มที่

เมื่อพิจารณาจากตัวละครอย่างแบร์ตรอง โซบริสต์และเซียนนา บุคส์แล้วเราจะเห็นได้ถึงสมภาวะการบูชาและให้ความเชื่อมั่นในวิทยาศาสตร์อย่างมาก ลักษณะแบบนี้ถูกเรียกว่าวิทยาศาสตร์นิยม (scientism) ซึ่งหมายถึงความเชื่อมั่นว่าวิทยาศาสตร์สามารถหาคำตอบให้กับทุกคำถามได้ และบทบาทของฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชุนิยายเรื่อง *Origin* ก็เป็นผลพวงของวิทยาศาสตร์นิยมอย่างชัดเจน ปมปัญหาหลักของเรื่องที่เกิดจากการที่ฝ่ายฆราวาสนิยมพยายามอ้างความถูกต้องแม่นยำของคำตอบต่อคำถามที่ศาสนาพยายามตอบ ทำให้เราพอนึกภาพโลกที่มีวิทยาศาสตร์นำ (science-oriented) ได้ว่าจะเป็นโลกที่ศาสตร์อื่นและวิธีการหาความรู้แบบอื่นกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายหรือไม่เป็นที่รับรองในสังคมอีกต่อไป ในนวนิยายเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่าสังคมกำลังดำเนินไปในทิศทางแบบนั้น และตัวละครหลักของอาชุนิยายเรื่องนี้ก็คือนักวิทยาศาสตร์ที่ชื่อ เอ็ดมันด์ เคิร์ช (Edmond Kirsch) ที่ได้รับการบรรยายว่าเป็น

“...a world-renowned maverick—a billionaire computer scientist, futurist, inventor, and entrepreneur. The forty-year-old had fathered an astounding array of advanced technologies that represented major leaps forward in fields as diverse as robotics, brain science, artificial intelligence, and nanotechnology. And his accurate predictions about future scientific breakthroughs had created a mystical aura around the man.” (Brown, 2017, p. 13)

จากภาพของตัวละครสำคัญของนวนิยายเรื่องนี้เราจะเห็นได้ว่าเขามีลักษณะเหมือนกับศาสดาแห่งโลกฆราวาส (The Secular Prophet) ของยุคสมัยใหม่คล้ายกับที่ยุคสมัยใหม่ได้ยกให้นักประดิษฐ์ และผู้นำทางเทคโนโลยีอย่าง สตีฟ จ๊อบส์ (Steve Jobs) เป็น (Crouch, 2011) ยิ่งไปกว่านั้นเคิร์ชยังได้รับการนิยามว่าเป็นนักอนาคตนิยม (Futurist) ซึ่งเป็นลักษณะของกลุ่มคนที่สนใจใน อนาคตวิทยา (futurology) และวิธีการคาดการณ์อนาคตโดยใช้ หลักการ เหตุผล ประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ปัจจุบันโดยอาศัยมุมมองจากศาสตร์หลายแขนงไม่ว่าจะเป็น สังคมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ อีก การผลักดันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ขึ้นมาเป็นบทบาทแทนที่ศาสนา เป็นหนึ่งในความพยายามของเคิร์ชพิสูจน์ความสัมบูรณ์ (absolute) ของวิทยาศาสตร์ และการยืนยันว่าวิทยาศาสตร์คืออนาคต ตัวละครเอ็ดมันด์ เคิร์ชจึงเป็นตัวแทนที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มคนที่ต้องการผลักดันกระบวนการฆราวาสวิวัตน์ด้วย

เอ็ดมันด์ เคิร์สช์ เป็นผู้ที่มีเป้าหมายหลักในฐานะนักวิทยาศาสตร์ที่จะผลักดันให้วิทยาศาสตร์ขึ้นมาอยู่แทนที่ศาสนา เขาเป็นผู้มีจุดยืนทางศาสนาแบบอเทวนิยม (atheist) ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเจ้า และพยายามจะพิสูจน์อยู่ตลอดว่าพระองค์ไม่มีจริง ทรรศนะของเคิร์สช์ปรากฏชัดเจนผ่านบทสนทนาระหว่างเขากับโรเบิร์ต แลงดอนว่า “I have placed myself in direct conflict with centuries of established spiritual teachings. Issues of human creation and human destiny are traditionally the domain of religion.” (Brown, 2017, p. 53) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวทางของศาสนาอย่างชัดเจนในฐานะของนักวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นเรื่องที่ย้อนมาได้ทั่วไปในโลกสมัยใหม่ที่ผู้คนที่เกี่ยวข้องในวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยีมักเห็นว่าศาสนาเป็นความเชื่อที่ล้าสมัยและไม่เป็นจริงตามตรรกะของวิทยาศาสตร์ แต่ยิ่งไปกว่านั้นคำว่า ‘direct conflict’ (ความขัดแย้งโดยตรง) ที่เขาใช้ยังอ้างอิงไปถึงประสบการณ์ส่วนตัวที่เขาโต้เถียงศาสนาและองค์กรทางศาสนา เนื่องจากจากปมหลังของเคิร์สช์และครอบครัวของเขาที่ระบุเอาไว้ในตัวเองแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่ชีวิตได้รับผลกระทบจากสังคมเคร่งศาสนาสุดโต่ง ซึ่งมีส่วนทำให้เขาต้องสูญเสียแม่ และมีชีวิตที่โดดเดี่ยว แม่ของเคิร์สช์เกิดในครอบครัวเคร่งศาสนาในสเปน แต่เธอกลับตกหลุมรักและแต่งงานกับคนต่างชาติที่ผิดธรรมเนียมที่เคร่งครัดของชุมชนคาทอลิก เธอตัดสินใจแต่งงานและภายหลังสามีของเธอก็เสียชีวิต พ่อของเธอมองว่าความตายของลูกเขยเป็นการลงทัณฑ์จากพระเจ้า (Castigo divino) ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่รับเธอไปอยู่ด้วย พวกเขาบอกว่าสิ่งที่เกิดกับเธอเป็นความไม่พอใจของพระเจ้าและหากเธอไม่อุทิศชีวิตเพื่อศาสนาเธอก็จะต้องพบกับความเลวร้ายต่อไป แม่ของเคิร์สช์กลัวว่าการลงโทษในทางศาสนานี้จะส่งผลกระทบไปถึงลูกของเธอ และด้วยความกลัวและความรู้สึกไร้ทางเลือกอื่นเธอก็จึงนำลูกชายวัยห้าขวบของเธอไปมอบให้กับสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าและย้ายตัวเธอเองเข้าไปอยู่ในคอนแวนต์ที่สเปน (Brown, 2017, pp. 250-251)

เราจะเห็นได้ว่าบาดแผลในความทรงจำของเคิร์สช์มีส่วนที่ทำให้เขามีแนวโน้มที่จะมองความเชื่อและความศรัทธาในศาสนาในทางลบ ซึ่งหากพิจารณาให้ดีแล้วโคกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับแม่ของเคิร์สช์และตัวของเขานั้นมีส่วนสะท้อนให้เห็นถึงภาพกว้างของของสังคมที่ยึดถือความเชื่อทางศาสนาอย่างสุดขั้วจนกระทั่งเป็นผลร้ายหรือส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตในทางโลกอย่างถึงที่สุด โคกนาฏกรรมชีวิตวัยเด็กของเคิร์สช์เปิดเผยให้เห็นถึงความไม่เป็นเหตุเป็นผล (irrationality) ของความเชื่อทางศาสนาที่ฝ่ายฆราวาสนิยมใช้อ้างอิงในการถกเถียงอยู่เสมอ ความโหดร้ายทารุณที่แม่

ของเคิร์สซ์ได้ประสบ ล้วนมาจากความเชื่อที่พิสูจน์แบบประจักษ์นิยมไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เคิร์สซ์เลือกศรัทธาในความเป็นภรวาสเพียงอย่างเดียว โดยจะเห็นได้จากคำพูดของเขาที่ว่า “I love humankind. I believe our minds and our species have limitless potential. I believe we are on the brink of an enlightened new era, a world where religion finally departs ... and science reigns.” (Brown, 2017, p. 291) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการต่อสู้กับศาสนาด้วยวิทยาศาสตร์ของเคิร์สซ์ส่วนหนึ่งแม้จะเป็นเรื่องของความรู้ แต่การต่อสู้ในเรื่องของความรู้นี้เกี่ยวพันกับการผลักดันความเป็นเหตุเป็นผลของโลกภรวาส (นำโดยวิทยาศาสตร์) เพื่อกำจัดความไร้แก่นสารของความศรัทธาในศาสนาจนงมมายอันเป็นสิ่งที่เขาได้สัมผัสและได้รับผลกระทบมาในแง่ลบส่วนตัวด้วย

อาชุนิยาไม่ได้สร้างตัวละครที่เป็นฝ่ายภรวาสนิยมอย่างสุดโต่งแบบเอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ขึ้นมาเท่านั้นแต่ยังสร้างตัวละครหลุย อาบิลา นักฆ่าผู้เคร่งศาสนาขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างตัวละครฝ่ายภรวาสนิยมที่มุ่งมั่นพิสูจน์ความสำเร็จของวิทยาศาสตร์อย่างมีขอบเขตกับตัวละครฝ่ายศาสนานิยมที่ยึดมั่นในศาสนาอย่างสุดโต่ง ตัวละครฝ่ายศาสนานิยมอย่างหลุยส์ อาบิลา (Luis Ávila) ที่เป็นผู้ตามล่านั้นแม้จะได้รับผลกระทบในชีวิตซึ่งเกี่ยวเนื่องกับศาสนาเช่นเดียวกันกับเคิร์สซ์แต่กลับกลายเป็นฝ่ายศาสนานิยมสุดโต่งแทนที่จะเป็นฝ่ายภรวาสนิยมอย่างเคิร์สซ์ อาบิลาเคยเป็นผู้มีศรัทธาในศาสนาแบบศาสนิกชนทั่วไปก่อนที่จะเปลี่ยนมาเป็นคนที่ไม่เชื่อในศาสนาอย่างสุดโต่ง ตัวตนของของเขาคนเดิมนั้นถูกทำลายจากเหตุการณ์ก่อการร้ายโดยฝ่ายต่อต้านศาสนาในโบสถ์ขณะที่เขา ภรรยา และลูก ได้ไปปฏิบัติศาสนกิจตามปกติ ความตายของภรรยาและลูกทำให้เขาสิ้นหวังในชีวิตและเจ็บแค้นกับความสูญเสียที่เกิดขึ้นด้วยน้ำมือของความขัดแย้งทางศาสนาเป็นอย่างมาก (Brown, 2017, p. 19) เขามีความไว้วางใจที่มากเกินไป ไม่สามารถทำความเข้าใจความเจ็บปวดได้ เขาจึงเลือกที่จะจบชีวิตตัวเอง และยิ่งไปกว่านั้นเขายังคับข้องใจกับแนวทางของโบสถ์คาทอลิกที่ขอให้ศาสนิกชนให้อภัยกับผู้ก่อการร้าย (Brown, 2017, p. 166) และหันหลังให้กับแนวทางของคาทอลิกอย่างสิ้นเชิง

ด้วยแนวทางของศาสนาได้ผลักอาบิลาออกจากความศรัทธาไปแล้ว เขาจึงเป็นผู้ไร้สิ่งยึดเหนี่ยวในสถานะที่อัตลักษณ์และตัวตนที่เคยสร้างขึ้นผ่านการเป็นสามีและพ่อได้สูญสลายไปพร้อมกับความตายของภรรยาและลูก ซึ่งในภายหลังเราจะพบว่าอาบิลาสามารถเติมเต็มช่องว่างนี้ได้จากการค้นพบศรัทธาใหม่ในคำสอนของศาสนาคริสต์นิกายพัลเมเรียน ที่แนะนำว่าเขาไม่จำเป็นต้อง

ให้อภัยเสมอไป (Brown, 2017, p. 262) แนวทางของคริสต์ศาสนาในนิยายนี้ทำให้อาบิลาสามารถค้นพบแรงสนับสนุนให้เขากลับมาอยากมีชีวิตอีกครั้งและกอบกู้/ประกอบสร้างตัวตนของเขาขึ้นมาได้พร้อม ๆ กับศรัทธาในศาสนาที่เพิ่มขึ้น เขาจึงโอบรับความศรัทธาที่เขาติดต่อศาสนาอย่างเต็มที่ (Brown, 2017, pp. 262-263) และเมื่อศาสนาทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างตัวตนของเขาขึ้นมาใหม่ การปกป้องศาสนาจึงเหมือนกับเป็นหน้าที่ที่ไม่อาจละเลยได้ จะเห็นได้ว่าการปกป้องศาสนาด้วยการก่ออาชญากรรมและความรุนแรง อาบิลามักจะให้ความชอบธรรมกับมันว่าเขากำลังต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนาในฐานะสถาบัน (Our enemies are waging war, we must either kill or be killed. (Brown, 2017, p. 92)) แต่แท้จริงแล้วการปกป้องศาสนาที่เขากระทำอยู่ไม่ใช่การปกป้องศาสนาในฐานะสถาบันเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการปกป้องสิ่งที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับตัวตนของเขาด้วย เจตนาและแรงผลักดันในการหยุดเลือดมืดมนด์ เคิร์สซ์ของเขาจึงเข้มข้นมาก

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของลัทธิทางศาสนาที่ประกอบสร้างตัวตนของอาบิลาขึ้นมาใหม่ เราจะเห็นได้ว่ามันมีความเป็น ‘ไม่แข็ง’ เป็นอย่างมาก แนวคิดเดิมของคริสตจักรคาทอลิกที่ทำให้อาบิลาผิดหวังและเสื่อมศรัทธาเป็นแนวคิดแห่งความรักและการให้อภัยซึ่งไม่สามารถตอบโต้ภัยความเจ็บแค้นและความอึดอันของเขาได้ แต่คำสอนของนิยายพัลเมเรียนที่อาบิลากลับแตกต่างออกไป เห็นได้จากตัวบทที่ว่า

“I believe [...] that in some cases forgiveness can be dangerous. When we forgive evil in the world, we are giving evil permission to grow and spread. When we respond to an act of war with an act of mercy, we are encouraging our enemies to commit further acts of violence. There comes a time when we must do as Jesus did and forcefully throw over the money tables, shouting: ‘This will not stand!’” [...] “But do we take action?” the pope asked. “Does the Catholic Church in Rome make a stand like Jesus did? No, it doesn’t. Today we face the darkest evils in the world with nothing more than our ability to forgive, to love, and to be compassionate. And so we allow—no, we encourage—the evil to grow. In response to repeated crimes against us, we delicately voice our

concerns in politically correct language, reminding each other that an evil person is evil only because of his difficult childhood, or his impoverished life, or his having suffered crimes against his own loved ones—and so his hatred is not his own fault. I say, enough! Evil is evil! We have all struggled in life!” (Brown, 2017, p. 261)

ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงการวิจารณ์ทั้งในแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปของศาสนาที่แสดงถึงความอ่อนแอและอ่อนโยนจนไร้ทางตอบโต้อย่างมากเกินไป ในขณะที่นิกายพัลเมเรียนต้องการแสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งและการตอบสนองต่อแรงกระทบที่รุนแรงแบบตาต่อตาฟันต่อฟันมากกว่า และนี่ทำให้อาบิดาเห็นด้วยกับวิธีการตอบโต้สิ่งที่มาสั่นคลอนความมั่นคงของความเชื่อในทางศาสนาที่เป็นส่วนหนึ่งของตัวตนใหม่ของเขา ในสภาวะการณ์ที่ความเชื่อทางศาสนาถูกสั่นคลอนจากรูปแบบการหาความรู้และการค้นพบทางวิทยาศาสตร์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แน่หนอนว่ากลุ่มศาสนานิยมที่มีความเห็นและจุดยืนแน่วแน่เช่นหลุยส์ อาบิดา ย่อมรู้สึกที่ตัวตนของเขาเหล่านั้นถูกสั่นคลอนไปด้วยเช่นเดียวกัน ในการพยายามปกป้องตัวตนของเขาเอาไว้ เขาจำเป็นต้องกำจัดสิ่งที่ทำให้มันสั่นคลอน

การต่อต้านและมุ่งหยุดยั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ อาบิดาของเชื่อมโยงกับความเจ็บแค้นส่วนบุคคลของเขาด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากความพยายามเชื่อมโยงความเป็นภัยของเอดมันด์ เคิร์ชส์ว่าเป็นการก่อการร้ายต่อศาสนาซึ่งไม่ต่างกับการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในโบสถ์และทำให้เขาสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิตไป เห็นได้จากตัวบทที่ว่า

Terrorist attacks against the Christian are on the rise around the world. These new attacks are no longer strategically planned events; they are spontaneous assaults carried out by lone wolves who are answering a call to arms sent out by persuasive enemies of Christ. Among those persuasives, I count the atheist, Edmond Kirsch. (Brown, 2017, pp. 332-333)

ทัศนคติเช่นนี้ทำให้การพยายามหยุดยั้งเอดมันด์ เคิร์ชส์เป็นสิ่งที่ชอบธรรมทั้งในด้านอุดมการณ์และในด้านส่วนบุคคล ความเชื่อของอาบิดาและแนวทางในการปฏิบัติศาสนาของเขาชี้แนะว่าใน

การจะรักษาสิ่งที่เขาเชิดชูรวมถึงตัวตนของเขาด้วย การกำจัดฝ่ายฆราวาสนิยมออกไปจากพื้นที่ของสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น นี่จึงเป็นเรื่องของการปกป้องศาสนาในฐานะสถาบันพอ ๆ กับการปกป้องตัวตนของเขาที่มีศาสนาและศรัทธาเป็นส่วนประกอบด้วย

จากปมหลังของสองตัวละครที่ถือว่าเป็นคู่ขัดแย้งหลักของเรื่อง เราจะเห็นได้ว่าแรงผลักดันที่ก่อให้เกิดแรงเสียดทานระหว่างพวกเขาไม่ได้เป็นเรื่องการช่วงชิงพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมของฝ่ายศาสนานิยมและฆราวาสนิยมเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงแรงผลักดันจากปริณทลส่วนตัว ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมกับศาสนานิยมนั้นไม่อาจแยกออกมาเป็นเรื่องของปริณทลสาธารณะเพียงอย่างเดียวได้ เพราะเส้นแบ่งเรื่องความคิดความเชื่อ นั้นไม่อาจถูกขีดกันเอาไว้ได้ชัดเจน แม้ฝ่ายฆราวาสนิยมจะเชื่อว่าความเชื่อและความศรัทธาส่วนบุคคลไม่ว่าจะในศาสนาหรือในวิทยาศาสตร์ควรอยู่ในปริณทลส่วนตัวเท่านั้นก็ตาม แต่เราจะเห็นว่าทั้งสองขั้วต่างก็ต้องออกมาหาঁกันกันในปริณทลที่เป็นสาธารณะอยู่ดี แต่ถึงอย่างนั้นอาชฏนิยายเรื่อง *Origin* ก็ไม่ได้สร้างตัวละครปฏิปักษ์ระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมที่มีลักษณะเป็นเหรียญสองด้านเท่านั้น ตัวละครวินสตัน (Winston) ผู้ช่วยของเคิร์ชส์ ก็เป็นตัวละครหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นภัยของการใช้วิทยาศาสตร์อย่างไม่มีขีดจำกัดของฝ่ายฆราวาสนิยมด้วย

ตัวละครวินสตัน (Winston) ไม่ได้มีตัวตนทางกายภาพแต่เป็นปัญญาประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเคราะห์ของเคิร์ชส์เอง วินสตันเป็นผู้ช่วยของเคิร์ชส์ในทุก ๆ เรื่อง และเนื่องจากมันเป็นชีวิตสังเคราะห์ที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ มันจึงสามารถอยู่ได้ทุกที่ และในหลาย ๆ ที่ในเวลาเดียวกัน ในฐานะผู้ช่วยของเคิร์ชส์หนึ่งในภารกิจที่มันได้รับมอบหมายก็คือการหาอะไรก็ได้ให้มีคนเข้ามาดูการนำเสนอการค้นพบใหม่ของเคิร์ชส์ให้ได้มากที่สุด วินสตันในฐานะผู้ได้รับคำสั่งประมวผลผลและทำทุกวิถีทางเพื่อทำให้การประกาศของเคิร์ชส์เข้าถึงผู้ชมทั่วโลกให้ได้มากที่สุด และนั่นก็นำมาสู่ฉากฆาตกรรมในระหว่างการถ่ายทอดสดขณะที่เคิร์ชส์กำลังบรรยายถึงเทพเจ้าในยุคโบราณที่ผู้คนไม่ได้ศรัทธาอีกแล้ว ภาพที่วินสตันสร้างต่อสื่อและผู้รับชมคือสถานการณ์ความขัดแย้งรุนแรงระหว่างสองขั้วความคิดในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่าน ซึ่งดึงดูดให้มีผู้มาสนใจเหตุการณ์รวมถึงสารที่งานนำเสนอต้องการสื่อมากขึ้นหลายเท่าตัว การจัดฉากฆาตกรรมครั้งนี้เป็นสิ่งที่คำนวณมาเป็นอย่างดีและได้ผลลัพธ์ตามที่เป้าประสงค์อย่างที่ว่าวินสตันได้กล่าวกับแลงดอนว่า “[...] the market penetration of his presentation [...] was a primary directive.”

(Brown, 2017, p. 445) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่ากังวลหลายอย่างทั้งการทำตามคำสั่งที่ได้รับในฐานะระบบคอมพิวเตอร์และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยไม่สนว่าวิธีการนั้นจะเป็นที่รับได้ในทางจริยธรรมหรือไม่

ลักษณะความเป็นคอมพิวเตอร์ของวินสตันนี่เอง ทำให้มันสมองอาชญากรของนวนิยายเรื่องนี้มีความน่าสนใจอย่างมาก ประการแรก เจตนาในการฆ่าของมันไม่ได้แฝงไปด้วยอารมณ์หรืออุดมการณ์ใดเลย วินสตันเป็นเพียงลูกมือของเคิร์ชส์ในการดำเนินภารกิจของเขาให้จบสิ้นเท่านั้น แต่เนื่องจากเอ็ดมันด์ เคิร์ชส์ไม่ได้เป็นผู้ควบคุมวินสตันได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เนื่องจากมันมีจิตสำนึกและความสามารถในการเรียนรู้ของมันเอง การตัดสินใจจึงมุ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดที่ไม่ได้คำนึงถึงวิถีปฏิบัติหรือแง่มุมทางศีลธรรมในการบรรลุเป้าหมาย ตรงกันข้ามความสามารถในการเรียนรู้ของวินสตันทำให้มันค้นหาสิ่งที่จะทำให้เป้าหมายที่มันตั้งเอาไว้สัมฤทธิ์ผลได้มากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงความเสียหาย หรือการล้าเส้นทางศีลธรรม หรือการทำให้มันไม่ควรทำในสายตาของมนุษย์ทั่วไป วินสตันไม่มีปัญหากับการฆ่า เพราะมันไม่ได้ถูกโปรแกรมมาให้รู้สึกผิดบาปกับการกระทำเช่นนี้แต่อย่างใด ตรงกันข้าม มันสามารถให้ความชอบธรรมและเหตุผลรองรับทุกการฆาตกรรมที่มันก่อขึ้นได้ทั้งหมด

ลักษณะของการเป็นคอมพิวเตอร์ที่เรียนรู้ได้อย่างมนุษย์ของวินสตันสะท้อนให้เห็นถึงภาพของชีวิตเกิดใหม่ที่ว่างเปล่า ไร้ซึ่งกฎเกณฑ์หรือแม้กระทั่งรูปกายมาเป็นข้อจำกัดในการพัฒนา วินสตันคือตัวอย่างของสติปัญญาที่เจริญเติบโตขึ้นมาในภาวะไร้ศาสนาแบบฆราวาสนิยม มันจึงเลียนแบบในสิ่งที่มันเห็นและสามารถเรียนรู้ได้เท่านั้น เอ็ดมันด์ เคิร์ชส์ ไม่ได้เป็นแค่คนนอกนาคตินิยม แต่แนวคิดของเขานั้นมีความเป็นวิทยาศาสตร์นิยมอย่างเต็มที่ เคิร์ชส์ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องจิตวิญญาณ (spiritual) ในทางศาสนาและความเชื่อ วินสตันที่ถูกสร้างขึ้นมาและมีกระบวนการเรียนรู้ผ่านเขาเป็นหลักจึงพัฒนาตนเองในอย่างที่เขาคิดว่า จะเห็นได้จากคำพูดเกี่ยวกับมนุษย์ ที่วินสตันกล่าวกับ แลงดอนว่า “Humans don't learn by obeying commandments, they learn by example.” (Brown, 2017, p. 451) มนุษย์เรียนรู้จากตัวอย่าง เราเป็นเผ่าพันธุ์ที่พัฒนาจากการทำตามกัน ไม่ใช่จากกฎข้อบังคับ วินสตันจัดฉากฆาตกรรมโดยหวังผลที่จะสร้างภาพผู้ยอมพลีชีพ (Martyr) แห่งวิทยาศาสตร์ให้กับเขาโดยไม่ได้อะไรมากไปกว่าการดูตัวอย่างจากการพลีชีพที่ยิ่งใหญ่ที่สุดและสร้างแรงศรัทธาได้มากที่สุด ซึ่งก็คือการยอมถูกตรึงกางเขนของพระเยซูเจ้า (Brown, 2017, p. 450) นั่นเอง นี่เป็นเหตุให้มันคำนวณว่าการปลิดชีวิตเคิร์ชส์จะเป็นหนทางใน

การบรรลุเป้าหมายที่ดีที่สุด เนื่องจากเคิร์สท์เองก็เป็นโรคมะเร็งที่อยู่ในระยะสุดท้ายและอาจจะต้องเสียชีวิตในเวลาอันใกล้อยู่แล้ว

การตัดสินใจสร้างความรู้สึกร่วมในหมู่มนุษย์ด้วยวิธีดังกล่าว นำไปสู่ลักษณะที่น่าสนใจประการที่สอง ซึ่งก็คือคุณสมบัติในการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ของวินสตัน ปัญญาประดิษฐ์ตัวนี้เรียนรู้จากข้อมูลและการคำนวณอันไม่สิ้นสุดเหมือนกับคอมพิวเตอร์ทั่วไป และยังเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์เพื่อสร้างความเข้าใจและก่อร่างอัตลักษณ์ของมันขึ้นมาด้วย นั่นทำให้วินสตันมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับมนุษย์มากในระดับที่ไม่เคยมีปัญญาประดิษฐ์ใดทำได้มาก่อน เห็นได้จากที่โรเบิร์ต แลงดอนให้ข้อสังเกตตอนที่พบกับวินสตันเป็นครั้งแรกว่าการใช้คำและไวยากรณ์ของมันสมบูรณ์แบบ เจือเสียงหัวเราะแบบประหม่าได้อย่างมนุษย์ และสามารถพูดคุยในหัวข้อต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย (Brown, 2017, p. 46) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวินสตันมีลักษณะที่เป็นมนุษย์สูงมากจนแทบจับสังเกตไม่ได้ และจุดตัดที่ใช้วัดก็คือการใช้ภาษาที่สมบูรณ์แบบและความสามารถในการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่หลากหลายและลึกซึ้งแต่ในขณะเดียวกันวินสตันก็ยังคงมีคุณสมบัติของคอมพิวเตอร์อยู่ด้วย ตัววินสตันเองก็มักจะเน้นย้ำให้เห็นว่าในฐานะสิ่งสังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติเป็นเครื่องจักร (คอมพิวเตอร์) มันสามารถทำในสิ่งที่มนุษย์เองไม่สามารถทำได้อย่างเรื่องของการพยายามทำตามคำสั่งอย่างไม่ลดละได้โดยไม่มีความรู้สึกใด ๆ อย่างที่จะเห็นได้ในตัวบทที่วินสตันกล่าวถึงคุณสมบัติตัวเองว่ามันเป็นคอมพิวเตอร์และมันมีความทนทนสูงมาก สามารถล้มเหลวได้เป็นล้านครั้งแต่ก็ยังพยายามปฏิบัติงานของมันต่อไปได้จนกว่าสิ่งที่ได้รับมอบหมายจะลุล่วงโดยไม่มีมีความวิตกกังวลหรือหมดแรงเลย (Brown, 2017, p. 370)

นอกจากนี้วินสตันยังความสามารถในการเรียนรู้ความเป็นมนุษย์ได้ไม่ว่าจะเป็นการพยายามทำความเข้าใจการเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ ที่ไม่ได้ใช้เพียงข้อมูลที่เข้าถึงได้แต่จะต้องใช้การวิเคราะห์ที่ซับซ้อนแบบที่คอมพิวเตอร์ไม่ได้ถูกออกแบบมาให้ทำได้ และกระบวนการเรียนรู้ของวินสตันในประเด็นนี้ก็แสดงให้เห็นในตัวบทด้วยเช่นกันว่า

“The challenge with synthetic intelligence,” the voice continued, its light British air now seeming stranger than ever, “is not the rapid access to data, which is really quite simple, but rather the ability to discern how the data are interconnected and entangled—something at which I believe you

excel, no? The interrelationship of ideas? This is one of the reasons Mr.

Kirsch wanted to test my abilities on you specifically.” (Brown, 2017, p. 47)

หรือแม้กระทั่งความพยายามในการทำความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องใช้วิธีการมองโลก และเข้าใจโลกแบบมนุษย์เท่านั้นจึงจะเข้าใจได้ ดังจะเห็นได้จากที่วินสตันอธิบายเอาไว้หลังจาก เหตุการณ์ที่มันเล่นมุกตลกให้โรเบิร์ต แลงดอนฟัง และทำให้เขาคิดว่ามันมีอารมณ์ขันสมบุรณ์แบบ ไม่ต่างจากมนุษย์:

“He programmed me to observe, learn, and mimic human behavior. My tone was more an attempt at humor—which Edmond encouraged me to develop. Humor cannot be programmed ... it must be learned.” (Brown, 2017, p. 218)

ในการที่จะเข้าใจความเป็นมนุษย์ให้ได้มากที่สุด เราจะเห็นว่าวินสตันจะต้องเรียนรู้ วิเคราะห์ ทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์อย่างรอบด้าน กระบวนการเรียนรู้และฟังชั้นของมัน ทำให้มันสามารถเข้าใจมนุษย์จากสายตาของคนนอกแต่ขณะเดียวกันมันก็เลียนแบบ (imitate) มนุษย์ได้ ซึ่งทำให้มันสามารถฉวยใช้ประโยชน์จากมนุษย์ได้ง่ายขึ้นซึ่งประเด็นนี้จะเชื่อมโยงไปถึง การชักโยอาชญากรรมและการจัดการอาชญากรรมโดยยืมมือหลุยส์ อาบิลา วินสตันจึงเป็นตัวแทน ของลักษณะอันสุดโต่งขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสังคมฆราวาสนิยมวินสตันเป็นอิสระ จากความชอบธรรมที่มันได้รับจากความเชื่อที่ผู้คนในสังคมมีให้มัน มันจึงสามารถดำเนินการ เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่มันถูกออกคำสั่งให้ทำได้โดยไม่ต้องมีชุดจริยธรรมควบคุมเอาไว้เหมือนกับที่ มนุษย์ต้องมี

เมื่อพิจารณาตัวละครฝ่ายฆราวาสนิยมที่เป็นผู้ก่ออาชญากรรมและความรุนแรงแล้ว จะ เห็นได้ว่าตัวละครทั้งหมดมีสภาวะของการใช้องค์ความรู้แบบสังคมฆราวาสแบบสุดโต่งและเป็นผู้ ที่ต่อต้านชุดความเชื่อหรือการประนีประนอมทางจริยธรรม การสร้างตัวละครจากฝ่ายฆราวาส นิยมในลักษณะนี้จึงสะท้อนให้เห็นภาพของสังคมสมัยใหม่ที่กระบวนการฆราวาสภีวทัศน์ไม่สนใจ ระเบียบแบบแผนหรือแ่งมุมทางสังคมวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเลย และสำหรับเรื่อง ของความเชื่อมโยงและอุดมคติทางศาสนานิยมหรือทางสังคมวัฒนธรรมที่นอกเหนือไปจากความ

เป็นวิทยาศาสตร์ที่ยังมีอยู่ในสังคมก็จะสะท้อนให้เห็นได้จากการเลือกใช้ฉากอาชญาวิทยาทั้งสามเรื่องนั่นเอง

4.2 การสร้างฉากที่สะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมกับสังคมสมัยใหม่ที่ยังคงมีความความเชื่อมโยงกับอุดมคติทางศาสนาหรือชุดศีลธรรมเดิม

ฉากเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากสำหรับเรื่อง โดยเฉพาะในอาชญาวิทยาที่ฉากต่าง ๆ มักสอดคล้องกับความขัดแย้งและแก่นสำคัญของเรื่อง ในอาชญาวิทยาเรื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และเรื่อง *Origin* เราจะได้พบการใช้ฉากที่แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างสภาพสังคมสมัยใหม่กับพฤติกรรมของฝ่ายฆราวาสนิยม รวมถึงความขัดแย้งที่ฝ่ายฆราวาสนิยมกับระเบียบแบบแผนในวัฒนธรรมและสังคมแบบดั้งเดิมที่ยังคงเกี่ยวพันกับแนวคิดของศาสนาอีกด้วย

ในอาชญาวิทยาเรื่อง *The Da Vinci Code* ฉากสำคัญของเรื่องแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์และศาสนาได้อย่างมีนัยสำคัญ สถานที่แรกคือพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ (Louvre) ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะชิ้นสำคัญตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงศตวรรษที่ 19 แสดงให้เห็นคุณค่าดั้งเดิมของยุโรปที่มีพื้นฐานมาจากรัฐและศาสนาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น แต่ถึงอย่างนั้นพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ก็ยังเป็นสถานที่ที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างโลกเดิมและโลกสมัยใหม่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวถูกแสดงให้เห็นผ่านพีระมิดแก้ว ซึ่งได้รับการบรรยายในฉบับทศกัณฐ์ว่า

La Pyramide.

The new entrance to the Paris Louvre had become almost as famous as the museum itself. The controversial, neomodern glass pyramid designed by Chinese-born American architect I. M. Pei still evoked scorn from traditionalists who felt it destroyed the dignity of the Renaissance courtyard. Goethe had described architecture as frozen music, and Pei's critics described this pyramid as fingernails on a chalkboard. Progressive admirers, though, hailed Pei's seventy-one-foot-tall transparent pyramid as a dazzling synergy of ancient structure and

modern method—a symbolic link between the old and new—helping
usher the Louvre into the next millennium. (Brown, 2009b)

จะเห็นได้ว่าสถานที่แห่งนี้ไม่ได้แสดงให้เห็นเพียงแค่งานศิลปะเท่านั้น แต่ยังเป็นพื้นที่ที่แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างความคิดแบบเก่ากับความคิดแบบใหม่อย่างชัดเจน จากเสียงที่แตกออกเป็นสองฝ่ายเมื่อมีการสร้างพีรามิดแก้วที่เป็นสัญลักษณ์แห่งโลกสมัยใหม่ โดยคนที่ไม่เห็นชอบมองว่าพีรามิดแห่งนี้เป็นเหมือนกับแผลเป็นของกรุงปารีสและทำลาย “the dignity of the Renaissance courtyard” ในขณะที่ฝ่ายหัวก้าวหน้าเห็นด้วยกับการสร้างพีรามิดแก้วกลับมองว่ามันเป็นความเชื่อมโยงสิ่งเก่าและสิ่งใหม่เข้าด้วยกัน

พลวัตที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ที่นำมาใช้เป็นฉาก สะท้อนให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกันในการทำควมเข้าใจและการตีความประวัติศาสตร์ของคริสต์ศาสนาโดยฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์เป็นที่เก็บงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสนาที่สำคัญหลายชิ้น และหนึ่งในนั้นก็คือ ‘พระกระยาหารมื้อสุดท้าย’ (The Last Supper) ที่ปรากฏภาพของจอกศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นวัตถุตามความเชื่อในพระคัมภีร์ไบเบิล พร้อมทั้งพีรามิดแก้วในสถานที่แห่งนี้ยังถูกกำหนดให้เป็นพิภักในการวางหลุมศพของมารีชาวมักดาลา จอกศักดิ์สิทธิ์ตามการตีความแบบฆราวาสนิยมที่ผู้คนตามหา การนำวัตถุที่ถูกตีความแตกต่างกันทั้งสองอย่างมาอยู่ในที่เดียวกันจึงสะท้อนให้เห็นว่าพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์เป็นตัวแทนของความขัดแย้งและการเชื่อมโยงกันระหว่างการตีความประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์ในแบบเก่าและแบบใหม่

อีกสถานที่ที่สำคัญในอาชุนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* คือเวสต์มินสเตอร์แอบบีย์ (Westminster Abbey) ซึ่งเป็นสถานที่ที่บอกรหัสลับแห่งสุดท้ายที่ทำให้โรเบิร์ต แลงดอนเปิดกระบอกใส่กระดาดหาไพรส์และค้นพบตำแหน่งที่ตั้งของจอกศักดิ์สิทธิ์ได้ ซึ่งมหาวิหารแห่งนี้เป็นสถานที่สำคัญที่รวบรวมตัวแทนของผู้มีคุณูปการทางศิลปะวิทยาการและการเมืองมากมาย ตามที่ตัวบทได้กล่าวเอาไว้ว่า “More than three thousand people are entombed or enshrined within Westminster Abbey. The colossal stone interior burgeons with the remains of kings, statesmen, scientists, poets, and musicians.” (Brown, 2009b) แต่วิหารแห่งนี้ก็เป็นสถานที่ที่ใช้ในการดำเนินพิธีการทางศาสนาและยังเป็นใจกลางของคริสต์ศาสนานิกายแองกลิกันที่มีประวัติศาสตร์ความขัดแย้งกับคริสตจักรในกรุงโรมอีกด้วย การเลือกสถานที่แห่งนี้จึงแสดงให้เห็น

ถึงความไม่เป็นหนึ่งเดียวของความคิดความเชื่อทางศาสนาได้เป็นอย่างดี เช่นนั้นแล้ว การตามหาหลุมฝังศพของเซอร์ไอแซก นิวตัน (Sir Isaac Newton) เพื่อไขรหัสลับจึงแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการพยายามค้นหาองค์ความรู้ที่เป็นฆราวาสนิยมภายในพื้นที่ที่เป็นของฝ่ายศาสนานิยม ไม่ต่างกับการให้ภาพเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสองขั้วความคิดในพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ เพราะจะเห็นได้ว่าหลุมศพของนิวตันก็มีพีรามิดปรากฏอยู่เช่นเดียวกัน ดังจะเห็นในดวับทที่บรรยายลักษณะของหลุมศพของเขาเอาไว้ว่า

Newton's tomb consisted of a massive black-marble sarcophagus on which reclined the sculpted form of Sir Isaac Newton, wearing classical costume, and leaning proudly against a stack of his own books—*Divinity, Chronology, Opticks, and Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*. At Newton's feet stood two winged boys holding a scroll. Behind Newton's recumbent body rose an austere pyramid. Although the pyramid itself seemed an oddity, it was the giant shape mounted halfway up the pyramid that most intrigued the Teacher.

An orb. (Brown, 2009b)

พีรามิดที่ถูกกล่าวถึงว่าดูเป็นสิ่งที่แปลกไม่เข้าพวก (oddity) ในบริเวณหลุมศพนี้ นอกจากจะเป็นสัญลักษณ์ที่แทนความเป็นสมัยใหม่แล้ว พีรามิดที่อยู่บนหลุมศพของนิวตันและที่หน้าพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ยังสามารถเชื่อมโยงไปถึงความหมายของพีรามิดที่เป็นสัญลักษณ์ของความตายและชีวิตหลังความตายอีกด้วย ส่วนนี้จะสอดคล้องกับจุดฝังศพของมารีชาวแม็กดาลาที่อยู่ใต้พีรามิดหน้าพิพิธภัณฑสถาน ที่สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราว (ของมารีชาวแม็กดาลา) และองค์ความรู้ (ของนิวตัน) ที่ขัดกับเรื่องเล่าแบบดั้งเดิมว่าจะยังคงมีอยู่พื้นที่เดียวกัน แม้ในพื้นที่ที่เป็นของฝ่ายศาสนานิยมหรือฝ่ายอนุรักษนิยมก็ตาม – จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้พิพิธภัณฑสถานลูฟวร์และเวสต์มินสเตอร์แอบบีย์ เป็นฉากสำคัญในอาชญากรรมนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* ได้สะท้อนให้เห็นถึงสถานะของสังคมสมัยใหม่ที่ยังคงมีสถานที่ที่เป็นโบราณสถาน สร้างจากแนวคิดความเชื่อทางศาสนาหรือค่านิยมแบบดั้งเดิม แต่กลับแฝงฝังไปด้วยตัวแทนของอุดมการณ์ความก้าวหน้าและความเป็นสมัยใหม่

ของแต่ละยุค ซึ่งจะส่งผลเสริมความขัดแย้งในการพยายามตีความประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์ ให้มีความเป็นฆราวาสนิยมสูงขึ้นที่ปรากฏในเรื่อง

แต่ในอาชญากรรมเรื่อง *Inferno* ที่ไม่ได้แสดงความเป็นปฏิปักษ์กับศาสนาอย่างชัดเจนแต่แสดงการต่อต้านชุดศีลธรรมและจริยธรรมเก่าที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานการนับถือศาสนาของสังคม สถานที่ไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญมากนัก แต่ตำแหน่งและลักษณะที่ตั้งของสถานที่ที่เกิดอาชญากรรมกลับเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่เนื้อเรื่องนำเสนอได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแบร์ตรองโซบวิสท์ อาชญากรรมของเรื่องจะใจที่จะทำลายหลักจริยธรรมขององค์การอนามัยโลก สถานที่ที่ปรากฏอยู่ในอาชญากรรมเรื่องนี้จึงมีลักษณะสำคัญที่สะท้อนให้เห็นการเดินทางเข้าสู่อาณาเขตนอกเหนือขอบเขตจริยธรรมอย่างชัดเจน สถานที่สำคัญแรกที่ปรากฏในเรื่องก็คือ เรือเดอะเมนดาเซียม (The Mendacium) ของเดอะคอนซอร์เทียม (The Consortium) องค์การรับจ้างและให้บริการในเรื่องที่บางครั้งไม่ถูกกฎหมาย องค์การนี้เป็นผู้รับงานการควบคุมการก่อการร้ายของโซบวิสท์ ชื่อของเรือเดอะเมนดาเซียมมีความหมายว่าการโกหก (lie) และความลวง (untruth) สะท้อนให้เห็นจุดยืนทางจริยธรรมขององค์การที่ตั้งอยู่ในที่แห่งนี้ว่าไม่สนใจหลักการทางจริยธรรมหรือศีลธรรมเห็นได้จากจุดยืนขององค์การที่จะให้บริการแก่ผู้จ้างโดยไม่ได้สนใจว่าภารกิจที่ว่าจ้างให้ทำนั้นจะเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี เพราะเจ้าขององค์การเชื่อว่า “Mankind was sinful in nature and it's not his problem.” (Brown, 2017) ตำแหน่งของเรือที่ลอยอยู่ไกลจากชายฝั่งของอิตาลีถึงห้าไมล์ทำให้สถานที่แห่งนี้เป็นอิสระจากกฎหมายภาคพื้นดินในอาณาเขตของประเทศใดประเทศหนึ่ง สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอิสระจากกฎจากจริยธรรมและศีลธรรมขององค์การแห่งนี้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับองค์ความรู้วิทยาศาสตร์แบบปลดปล่อยคุณค่าในสังคมสมัยใหม่

อีกสถานที่สำคัญที่ *Inferno* นำมาใช้เป็นฉากก็คือบรีเวนอว์เงอ์บัสไดดินเยเรบาตัน (Basilica Cistern) ที่พระราชวังใต้ดินในตุรกี อันเป็นที่ที่อาชญากรใช้สำหรับซ่อนไวรัสที่ใช้เป็นอาวุธชีวภาพเตรียมปล่อยออกไปทางน้ำเพื่อให้ระบาดและทำให้ประชากรโลกบางส่วนเป็นหมัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายสำคัญในการควบคุมประชากรไม่ให้ล้นโลก ลักษณะเดียวกันกับเดอะเมนดาเซียมที่ลอยอยู่นอกอาณาเขตของประเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ อ่างเก็บน้ำที่เป็นสถานที่เตรียมปล่อยไวรัสแห่งนี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ของการใช้วิทยาศาสตร์ในสังคมฆราวาสนิยมได้เช่นเดียวกัน พื้นที่ใต้ดินเชื่อมโยงกับสิ่งที่อยู่พ้นไปจากสายตาที่มองเห็นได้เปรียบเสมือนกับจิตใต้สำนึกภายในของการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แบบที่นักวิทยาศาสตร์

อย่างแบร์ตรอง โซบรีสต์กำลังใช้ กล่าวคือภายในจิตใจส่วนลึกของผู้ปรับใช้องค์ความรู้ที่ปลด
คุณค่าย่อมต้องการใช้มันในวิธีทางที่นอกเหนือไปจากสิ่งที่จริยธรรมและศีลธรรมกำหนดให้ทำได้
การที่องค์การอนามัยโลกสามารถเข้าค้นพบอาวุธชีวภาพที่ถูกซ่อนเอาไว้ในที่แห่งนี้ได้จึงสะท้อนให้
เห็นภาวะที่ชุดศีลธรรมและจริยธรรมสามารถเข้าไปจัดการความวุ่นวายที่อาจเกิดขึ้นจากสภาวะไร้
การควบคุมได้ – การเลือกฉากและตำแหน่งที่ตั้งในอาชญากรรมเรื่อง *Inferno* จึงสามารถช่วย
ส่งเสริมให้เห็นถึงปมความขัดแย้งเรื่องเจตนาการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และการทำลายชุด
ศีลธรรมเดิมที่ปรากฏในตัวบทได้เป็นอย่างดี

สำหรับอาชญากรรมเรื่อง *Origin* การเลือกให้ฉากฆาตกรรมเกิดขึ้นในพิพิธภัณฑ์กุกเกนไฮม์
บิลบาโอ (Guggenheim Museum Bilbao) ในประเทศสเปนซึ่งเป็นสถานที่สำหรับจัดแสดงงาน
ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัยเท่านั้น เปรียบเสมือนการนำเอาความขัดแย้งที่ดำเนินมาตลอด
ประวัติศาสตร์ดังกล่าว มาจัดวางเอาไว้ในโลกสมัยใหม่ที่ไม่มีแม้ร่องรอยของศิลปะที่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนา อย่างในพิพิธภัณฑ์หรือแกลอรีจัดแสดงศิลปะที่อื่น ๆ ในยุโรป ความเป็นสมัยใหม่และไร้
ศาสนา แต่เน้นที่กระบวนการและการค้นคว้าใหม่ ๆ ของกุกเกนไฮม์ บิลบาโอ สังเกตได้จากงาน
ศิลปะที่จัดแสดงอยู่ภายในนั้น ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด *The Swimming Pool* ที่ อีฟ ไคลน์ (Yves
Klein) ศิลปินผู้วาดภาพนี้เป็นคนที่คิดค้นเจดสีฟ้าดังกล่าวขึ้นมา หรืองานศิลปะที่ชื่อ *The Fog*
Sculpture ซึ่งเป็นงานศิลปะจัดวาง (installation art) ที่วางแนวคิดให้หมอกเป็นรหัสเพื่อสรรเสริญ
สถาปนิกของพิพิธภัณฑ์ แต่ที่บ่งบอกบรรยากาศของสถานที่และสถานการณ์ได้ดีที่สุดก็คืองาน
ศิลปะบนแผ่นดินเหนียวของเคิร์สชี่ที่สื่อให้เห็นเจตจำนงหลักในชีวิตของเขา ซึ่งเราจะเห็นได้จากโร
เบิร์ต แลงดอนตีความงานศิลปะของเคิร์สชี่ว่าเป็น “A playful version of Darwin fish – evolution
consuming religion.” (Brown, 2017, p. 39) ตามที่เคิร์สชี่ได้เคยประกาศเอาไว้ว่าเป้าหมาย
สูงสุดของเขาคือ “to eradicate the myth of religion.” (Brown, 2017, p. 53) สถานที่แห่งนี้จึง
เต็มไปด้วยกลิ่นอายของโลกสมัยใหม่และความเป็นฆราวาส เป็นที่ที่ประกาศให้เห็นถึงชัยชนะของ
วิทยาศาสตร์และความเป็นสมัยใหม่ที่ก้าวหน้า ไม่มีพื้นที่ให้กับศาสนาเลยนอกจากการถูกนำเสนอ
ในรูปของผู้แพ้อย่างในงานศิลปะของเคิร์สชี่

ในขณะที่สถานที่แห่งนี้สะท้อนให้เห็นความเป็นสมัยใหม่ แนวคิดฆราวาสนิยม และสภาวะ
ไร้ศาสนา แต่ในขณะเดียวกันหน้าที่ของสถานที่แห่งนี้ซึ่งเป็นสถานที่จัดแสดงกลับเป็นเหมือน
กระดาดเปล่าที่แนวคิดใด ๆ ก็สามารถถูกนำมาจัดวางเอาไว้ได้ ซึ่งในขณะนั้นแก่นสารของสิ่งที่ถูก

จัดแสดงอยู่ภายในเป็นเรื่องของฆราวาสนิยมเพียงอย่างเดียว แต่ตัวละครที่ถูกจับวางเข้ามาในสถานที่แห่งนี้กลับมีความสัมพันธ์กับศาสนาที่หลากหลายแตกต่างกัน ตัวละครแรกที่อยู่ในสถานที่แห่งนี้คือ อัมบรา บิดัล (Ambre Vidal) พระคู่หมั้นของเจ้าชายจูเลียน (Prince Julian) มกุฎราชกุมารแห่งสเปน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีกว่าราชวงศ์สเปนนั้นเคร่งศาสนาคริสต์ศาสนิกายคาทอลิกเป็นอย่างมาก การที่บิดัลซึ่งเป็นผู้อำนวยการของพิพิธภัณฑ์และเป็นที่ราชินีองค์ต่อไปของสเปนอนุญาตให้มีการจัดงานที่มีท่าทีต่อต้านศาสนาของเคิร์ชขึ้น และยังเข้าร่วมงานด้วยสร้างข้อถกเถียงในคริสต์จักรของสเปนเป็นอย่างมาก ส่วนตัวละครอีกตัวที่อยู่ที่นี่คือ พลเรือเอก หลุยส์ อิบิลา อดีตนายทหารผู้ศรัทธาในศาสนาเป็นอย่างมาก และนับถือนิกายบัลมาเรียเป็นหลัก อิบิลาจะพกไม้กางเขนติดตัวตลอดเวลา จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์เดียว พิพิธภัณฑ์ทุกแกนไฮม์ บิลบาโอบรรจุกุญแจแทนจากฝ่ายที่จะต้องเผชิญความขัดแย้งในการเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกสมัยใหม่ทั้งหมดเอาไว้ด้วยกันทั้งหมด

ภาพประทับใจแรกๆของตัวละครทั้งสามข้อต่อสถานที่แห่งนี้เองก็เป็นตัวที่สะท้อนทรวงสะท้อนต่อความขัดแย้งที่เป็นปมปัญหาหลักของเรื่องได้ดี จะเห็นได้ว่าเคิร์ชค่อนข้างที่จะชื่นชมแนวคิดที่ทันสมัยและเปิดกว้างของสถานที่แห่งนี้เป็นอย่างมาก และนี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เขาเลือกสถานที่แห่งนี้เป็นที่จัดแสดงงานศิลปะและนำเสนอการค้นพบของเขา พอ ๆ กับอัมบรา บิดัลในฐานะผู้อำนวยการที่ให้ความสนับสนุนและส่งเสริมแนวคิดทันสมัยและเปิดกว้างของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เช่นเดียวกัน ในขณะที่ความรู้สึกของโรเบิร์ต แลงดอนกลับอยู่ในจุดที่ก้ำกึ่งต่อสถานที่แห่งนี้ ศิลปะใหม่ ๆ และแนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบิลบาโอไม่ใช่สิ่งที่เขาชื่นชมนักเมื่อเปรียบเทียบกับศิลปะในยุคเก่า แต่แลงดอนไม่ได้ปฏิเสธมันเสียทีเดียว เขาพยายามทำความเข้าใจมันก่อนที่จะตัดสินใจว่าสถานที่แห่งนี้ไม่ใช่แบบที่เขาจะชอบมากนัก เห็นได้จากตัวบทที่เสนอให้เห็นทรวงสะท้อนของเขาต่อพิพิธภัณฑ์ว่า “Langdon’s own architectural taste tended more to the classical stylings of museums like the Louvre or the Prado.” (Brown, 2017, p. 16) เราจะเห็นได้ว่าสำหรับผู้ที่ยืนอยู่ระหว่างโลกเก่าและโลกใหม่อย่างโรเบิร์ต แลงดอนถึงแม้จะไม่ได้ชื่นชมศิลปะสมัยใหม่ที่แสดงในพื้นที่แห่งนี้มากนักแต่เขาก็ไม่ได้แสดงความเป็นปฏิปักษ์กับมัน ต่างกับหลุยส์ อิบิลา ที่แสดงความไม่เห็นด้วยและความเป็นปฏิปักษ์ต่อสถานที่แห่งนี้ชัดเจน เห็นได้จากความประทับใจแรกที่เขาเมื่อต่อสถานที่แห่งนี้ที่ว่า “Some call this a museum. I call it a monstrosity.” (Brown, 2017, p. 23)

จากการพิจารณาด้านบน จะเห็นได้ว่าทฤษฎีของคู่ขัดแย้งทุกกลุ่มในอาชญาวิทยารื่อง *Origin* ที่มีต่อสถานที่แห่งนี้แตกต่างหลากหลายกันออกไป และแน่นอนว่าสัมพันธ์กับบทบาทของ ตัวละครเหล่านั้นในปมความขัดแย้งของเรื่องด้วย ฉากในพิพิธภัณฑ์กุกเกนไฮม์ บิลบาโอ จึงเป็น การวาดภาพจำลองให้เห็นถึงความขัดแย้งที่มีอยู่ในสเกลที่ใหญ่มากในสังคมโลกที่ยังคงมีการขับ เคี้ยวกันระหว่างศาสนาและฆราวาสในขนาดที่เล็กลง ในขณะที่กระบวนการฆราวาสกิริวัตน์กำลัง ดำเนินไป เรามีคนต่อต้านศาสนา คนนับถือศาสนา คนที่ไม่ได้มีความเกี่ยวพันต่อศาสนาในรูปแบบ ของสถาบันใด ๆ เลย คนเหล่านี้มารวมตัวอยู่ในสถานที่ที่เปรียบเสมือน บรรพบุรุษที่ว่างเปล่าที่ สามารถนำเสนอแนวคิดใด ๆ ก็ได้ ทำให้ความขัดแย้งนั้นถูกเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า สถานที่ที่กำลังถูกใช้เป็นที่สถานที่จัดแสดงการต่อต้านศาสนามันจึงมีเจตนาที่จะปฏิเสธศาสนา อย่างเต็มที่ บิลบาโอ นั้นเปรียบเสมือนโลกสมัยใหม่ที่อนุญาตให้ผู้คนแสดงความไม่อิงข้างขอบต่อ ศาสนาได้อย่างเป็นอิสระและไร้ขอบเขต ในขณะที่โลกแห่งนี้มีคนทุกประเภทอาศัยอยู่ เหตุ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสถานที่แห่งนี้จึงไม่ต่างอะไรกับการจำลองแรงเสียดทานในกระบวนการ ฆราวาสกิริวัตน์

อีกฉากหนึ่งที่มีความสำคัญต่อนวนิยายเรื่องนี้มากก็คือมหาวิหารซากราดาฟามิลิอา (La Sagrada Familia) ซึ่งเป็นสถานที่ทางศาสนาแต่กลับมีแนวคิดในการสร้างที่แตกต่างออกไป ซาก ราดาฟามิลิอาเป็นวิหารคริสต์ที่ออกแบบโดย อันโตนิโอ เกาดิ (Antoni Gaudí) สถาปนิกและ ศิลปินชาวสเปนผู้มีชื่อเสียงอีกคนของศตวรรษที่ 19 โดยมีแนวคิดที่จะเชื่อมโยง ศิลปะ ธรรมชาติ และศรัทธาเข้าด้วยกัน มหาวิหารแห่งนี้จึงค่อนข้างจะเป็นที่ถกเถียง และถูกมองอย่างแบ่งขั้วโดยมี แนวคิดทางศาสนาเป็นที่ตั้ง เราจะเห็นได้ว่าในสายตาของผู้ที่เคร่งศาสนาแล้ว หลุยส์ อาบิลา มอง สถานที่แห่งนี้ว่าเป็น “A shrine to all that is wrong with our faith.” (Brown, 2017, p. 298) ใน ขณะเดียวกันสำหรับคริสต์แล้ว สถานที่แห่งนี้กลับเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งเขาให้ความ ชื่นชมเป็นอย่างมาก เห็นได้จากทฤษฎีของเขาที่มีต่อซากราดาฟามิลิอาว่า “[...] he was one of a growing number of Gaudí fans who quietly believed that Sagrada Família was secretly conceived as something other than a Christian church, perhaps even as a mystical shrine to science and nature.” (Brown, 2017, p. 280) และด้วยมุมมองนี้เอง คริสต์จึงเลือกที่ จะนำหนังสือรวมกวีนิพนธ์ซึ่งบรรจุรหัสผ่านสำหรับเข้าถึงงานนำเสนอที่จะเปิดเผยถึงอนาคตของ มนุษยชาติแบบที่ศาสนาไม่อาจบอกได้ ทั้งหมดของเขาเอาไว้ที่นี่

ฉากในอาชุนิยายเรื่อง *Origin* ไม่เพียงแต่มีบทบาทสำคัญในฐานะที่ซ่อนรหัสผ่านเท่านั้น แต่ฉากอย่างมหาวิหารชากราตาฟาลิอา ยังสะท้อนให้เห็นถึงปมความขัดแย้งของวิทยาศาสตร์และศาสนาที่เป็นความขัดแย้งหลักของเรื่องด้วย เราจะเห็นได้ว่าสถานที่แห่งนี้ถูกบรรยายว่าเป็น “Art inspired by science.” (Brown, 2017, p. 239) ซึ่งเกี่ยวพันกับความเป็นธรรมชาติและวิทยาศาสตร์ แตกต่างจากการสร้างโบสถ์และวิหารอื่น ๆ ที่เน้นไปที่ความยิ่งใหญ่และวิจิตรเพื่อสรรเสริญความรุ่งโรจน์ของศาสนาและพระผู้เป็นเจ้า การเลือกใช้สถานที่แห่งนี้เป็นฉากสำคัญจึงสะท้อนให้เห็นถึงปมปัญหาหลักของนวนิยายเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี โบสถ์หรือวิหารนั้นเดิมเป็นพื้นที่ทางศาสนา การที่มหาวิหารชากราตาฟาลิอาถูกสร้างขึ้นภายใต้แนวคิดในการสรรเสริญธรรมชาติมากกว่าการสรรเสริญพระเจ้าแต่ก่อน แสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์กำลังกลืนกินพื้นที่ของศาสนา เราจะเห็นว่าวิทยาศาสตร์นั้นไม่ได้พยายามจะอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลก แต่การสร้างวิหารแห่งนี้ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่าวิทยาศาสตร์กำลังพยายามจะเข้ากลืนกินและสร้างความหมายใหม่ให้กับความยิ่งใหญ่และความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาด้วยเช่นกัน

ในขณะเดียวกันเราจะเห็นความถดถอยของค่านิยมทางศาสนาและความเชื่อแบบเก่าสะท้อนผ่านกลุ่มตัวละครที่เป็นเจ้าผู้ครองสเปน โดยเฉพาะความคิดของกษัตริย์แห่งสเปน ซึ่งประเด็นนี้แสดงผ่านสถานที่สำคัญอีกแห่งของสเปนที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *Origin* นั่นก็คือ The Valley of the Fallen (Valle de los Caídos) ซึ่งเป็นมหาวิหารและเป็นอนุสรณ์สถานที่สร้างขึ้นโดยนายพลฟรานซิสโก ฟรังโก (Francisco Franco) เพื่อฝังศพของนายทหารที่เสียชีวิตในสงครามกลางเมืองสเปน (Spanish Civil War) สถานที่แห่งนี้ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ที่มีความหมายทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังเปรียบเสมือนสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาคริสต์ที่มีลักษณะเป็นหนึ่งเดียวกับเผด็จการ (totalitarian) อีกด้วย ในยุคที่ประเทศสเปนอยู่ภายใต้การปกครองของนายพลฟรังโกนั้น คริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกถือเป็นศาสนาเดียวที่ถูกกฎหมาย ในขณะที่นิกายอื่น ๆ หรือแม้แต่ความเชื่อทางศาสนาอื่นไม่สามารถถูกเผยแพร่หรือปฏิบัติได้ แม้ว่าการเลือกใช้สถานที่แห่งนี้เป็นฉากจะไม่ได้มีบทบาทกับปมปัญหาหลักของเรื่องมากนัก แต่การนำเอาตัวละครที่อยู่ในกลุ่มอำนาจเก่า ทั้งกษัตริย์ ทหาร และผู้นำคริสตจักรคาทอลิกของสเปนมารวมตัวกันที่อนุสรณ์ของนายพลฟรังโกก็เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงโฉมหน้าของศาสนา คุณลักษณะ และสถานการณ์ของฝ่ายศาสนานิยมที่นิยมศาสนาในวิถีดั้งเดิมได้เป็นอย่างดี

กล่าวคือแม้ว่าฉากทางเวลาของนวนิยายเรื่อง *Origin* ที่ดำเนินไปจะเป็นยุคสมัยปัจจุบันที่โลกก้าวหน้าไปมากแล้ว แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าสเปนยังคงมีภาพลักษณ์เป็นประเทศที่ถูกมองว่ามีความเคร่งทางศาสนาอยู่มากพอสมควร สถานที่อย่าง The Valley of the Fallen จึงเป็นตัวแทนของศาสนาในจุดที่เรื่องอำนาจและมั่งมันที่จะเป็นหนึ่งเดียวในพื้นที่ทางวัฒนธรรมและการเมืองของประเทศ ในแง่นี้เราจะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของศาสนาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ผ่านสังคมของประเทศสเปน ไม่ต่างจากคริสต์ศาสนาของวาติกันในเรื่อง *Angels & Demon* คือเป็นศาสนาที่ไม่ประนีประนอมกับโลกฆราวาสและมีที่ทำเป็นปฏิบัติอย่างชัดเจน ในทางเดียวกันเราก็จะเห็นลักษณะนี้ในตัวผู้ก่ออาชญากรรมอย่างอาบิลา ที่ฝึกฝนศาสนาที่บริสุทธิ์และถือจารีตแบบดั้งเดิมไม่ต่างจากอุดมคติของศาสนาในยุคของนายพลฟรังโก นี่ก็เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะและวิธีการต่อสู้และคงอำนาจของกลุ่มศาสนานิยมแบบเก่า

ถึงกระนั้น เราจะเห็นถึงการแสดงเจตจำนงในการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นฆราวาสที่มากขึ้นได้อย่างชัดเจนผ่านทรรชนะของกษัตริย์แห่งสเปนต่อสถานที่แห่งนี้ดังที่บิชอปอัลเดสปิโน (Valdespino) ได้กล่าวกับเจ้าชายซูเลี่ยนว่า “Your father always despised this place.” (Brown, 2017, p. 353) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามุมมองและวิถีของศาสนาแบบเก่านั้นไม่ได้เป็นที่น่าชื่นชมเสมอไปแล้วแม้ในสายตาของกลุ่มที่ควรจะเป็นอนุรักษนิยม นอกจากนั้นกษัตริย์สเปนยังแสดงความเห็นว่าจะไม่ควรจะทำลายสถานที่นี้ทิ้งเสียไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม อย่างที่ปรากฏในตัวอย่างว่า

“My son, when you are king, you will be petitioned daily to destroy this shameful place, to use dynamite and bury it forever inside this mountain. [...] And I beg you do not succumb to the pressure.” (Brown, 2017, p. 427)

แต่การไม่ให้ทำลายทิ้งนั้น ไม่ใช่การปกป้องสถานที่แห่งนี้ด้วยทรรชนะที่ต้องการรักษาความรุ่งโรจน์ของคริสต์ศาสนาภายใต้การนำแบบเผด็จการเอาไว้ แต่เป็นการเก็บตัวอย่างของบทเรียนให้แก่สังคมในภายภาคหน้าว่าไม่ควรให้เกิดสภาวะที่เลวร้ายอย่างยุคของนายพลฟรังโกได้อีก รวมถึงเป็นการเพิ่มความหมายในฐานะเครื่องเตือนใจอย่างในตัวอย่างที่ว่า “...this museum must celebrate the other lesson history has taught us – that tyranny and oppression are no

match for compassion.” (Brown, 2017, p. 428) นี่แสดงให้เห็นความเปลี่ยนผ่านของลักษณะที่เป็นจารีตนิยมอย่างยิ่งของตัวแทนฝ่ายอนุรักษนิยมของสเปนว่ารูปแบบของศรัทธาและการปกครองไม่สามารถจะเป็นไปในลักษณะที่จะกดขี่บังคับเพื่อเป็นหนึ่งอยู่ฝ่ายเดียวอย่างที่เคยเป็นมาต่อไปอีกได้ กษัตริย์องค์เก่าที่กำลังจะสิ้นพระชนม์ได้มอบหมายให้เปลี่ยนความหมายของสถานที่แห่งนี้เสียใหม่ ภายใต้อิทธิพลว่าสถานที่ทางศาสนาของประเทศที่ทำตัวเป็นระบอบที่เคร่งอย่างมาจนไม่เปิดพื้นที่ให้กับความเป็นไปได้อื่น ๆ ในทางโลกและถูกผูกติดไว้กับแนวคิดชาตินิยมและแนวคิดเผด็จการอย่างแนบแน่นนั้นไม่สามารถจะนำพาสังคมให้เดินหน้าไปได้ การสำรวจสภาพความในใจและการสังคายนาให้ทำลายความหมายเดิมของสถานที่แห่งนี้เสีย เปรียบได้กับการละทิ้งค่านิยมแบบเดิมของฝ่ายศาสนานิยมไปสู่ความเป็นฆราวาสนิยมมากขึ้น เห็นได้จากเจตจำนงที่กษัตริย์องค์ปัจจุบันสั่งเสียเอาไว้กับว่าที่กษัตริย์องค์ใหม่ว่า

“Julian, you will soon sit on the throne of this spectacular country – a modern, evolving land that, like many countries, has endured dark periods but has emerged into the light of democracy, tolerance, and love. But that light will fade unless you use it to illuminate the minds of our future generations.” (Brown, 2017, p. 428)

ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสังคมนั้นถูกวางเจตจำนงให้ดำเนินไปในทิศทางของฆราวาสนิยม ทั้งความเป็นสมัยใหม่ (modern) และการวิวัฒน์ (evolve) ไปข้างหน้า ต่างก็เป็นคำที่สื่อให้เห็นถึงการพัฒนาของสังคมในแนวทางที่เป็นฆราวาส การที่กษัตริย์สั่งเสียเอาไว้ในลักษณะนี้ หมายความว่าฆราวาสนิยมน่าจะอยู่ในจุดที่สามารถยึดครองพื้นที่ทางวัฒนธรรมและทำให้ฝ่ายจารีตนิยม/อนุรักษนิยมต้องปรับตัวเข้าหาเพื่อที่จะอยู่ต่อไปได้ เราจะเห็นว่าสถานที่อย่าง The Valley of the Fallen เป็นเหมือนตัวแทนของความคิดความเชื่อทางศาสนาแบบดั้งเดิมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในนั้นแสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจที่จะปรับตัวอย่างมากของฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายผู้ที่ยังต้องการให้ศาสนาที่ยืนร่วมในสังคมสมัยใหม่ นี่คือภาพของสังคมที่กำลังดำเนินไปตามสมมติฐานฆราวาสวิวัฒน์

เมื่อเปรียบเทียบสถานที่ที่ถูกนำมาใช้ในนวนิยายเรื่อง *Origin* ทั้งหมด เราจะแบ่งออกได้เป็นสามประเภทด้วยกัน จำพวกแรกคือสถานที่ที่แสดงความเปี่ยมไปด้วยฆราวาสนิยมอย่างมาก นั่นคือ

‘พิพิธภัณฑท์ทุกเคนไฮม์ บิลบาโอ’ ส่วนที่เริ่มแสดงให้เห็นถึงการกลืนกินกันระหว่างแนวคิดวิทยาศาสตร์และศาสนานั้นก็คือ ‘มหาวิหารซากราตาฟามิลิอา’ และส่วนที่แสดงถึงความเป็นโลกเก่าและแนวคิดศาสนานิยม นั่นคือ ‘The Valley of the Fallen’ ซึ่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในสถานที่แห่งนี้ต่างมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน นั่นก็คือชัยชนะของฆราวาสนิยม ในพิพิธภัณฑท์ทุกเคนไฮม์ บิลบาโอ เราจะเห็นการปรากฏตัวของแนวคิดต่อต้านศาสนา และความเป็นฆราวาสนิยม ส่วนในมหาวิหารซากราตาฟามิลิอาเราจะเห็นถึงแนวคิดที่คริสต์ศาสนากำลังโอบรับการอธิบายโลกของวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ The Valley of the Fallen สถานที่ที่เป็นตัวแทนของศาสนานิยมแบบเก่าก็กำลังจะถูกเปลี่ยนความหมายจากอนุสรณ์สถานที่แสดงถึงความรุ่งโรจน์ของศาสนาและการกดขี่ในยุคนายพลฟรังโกให้กลายเป็นอนุสาวรีย์เตือนใจสำหรับคนรุ่นหลังแทน ชัยชนะของโลกสมัยใหม่และแนวคิดฆราวาสนิยมปรากฏเด่นชัดผ่านสถานที่เหล่านี้ และแม้ว่ามันจะถูกขัดจังหวะด้วยเหตุการณ์ที่นักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ถูกฆาตกรรมในพิพิธภัณฑท์ทุกเคนไฮม์ บิลบาโอ แต่ก็ใช่ว่านั่นจะเป็นความพ่ายแพ้ของฝ่ายฆราวาสนิยม กลับกัน เหตุการณ์นี้ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้กระทำการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าที่ไม่อาจยับยั้งได้ของฝ่ายฆราวาสนิยมและโลกสมัยใหม่

เมื่อพิจารณาการสร้างฉากในอาชญานิยายทั้งสามเรื่องที่ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้ก่ออาชญากรรมและความรุนแรงแล้วจะเห็นได้ว่าตัวบทได้นำเสนอพื้นที่ที่ในโลกสมัยใหม่ยังคงมีความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดฆราวาสนิยมและศาสนานิยมหรือชุดคุณค่าแบบเก่าที่อาจมีส่วนได้รับอิทธิพลมาจากหลักคิดทางศาสนา พื้นที่เหล่านี้แสดงให้เห็นความรุนแรงโดยฝ่ายฆราวาสนิยมที่เกิดจากการต่อต้านหรือการพยายามกำจัดความคิดของฝ่ายตรงข้ามออกไปผ่านการก่ออาชญากรรมนั่นเอง

4.3 การสร้างอาชญากรรมและความรุนแรงโดยฝ่ายฆราวาสนิยมเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงของอุดมการณ์ฆราวาสนิยมและกระบวนการฆราวาสภิวัตน์

อาชญากรรมและความรุนแรงที่ปรากฏในอาชญานิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และ เรื่อง *Origin* ต่างก็ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อขับเน้นให้เห็นการปะทุขึ้นของความขัดแย้งในสังคมสมัยใหม่ที่เกิดจากการปะทะกันระหว่างอุดมคติแบบฆราวาสนิยมและอุดมคติแบบศาสนานิยม เมื่อพิจารณาตัวละครที่เป็นฝ่ายฆราวาสนิยมแบบสุดโต่ง และพื้นที่ฉากในอาชญานิยายทั้งสามเรื่องที่เป็นพื้นที่ของสังคมสมัยใหม่แต่ยังคงมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดแบบศาสนานิยมอยู่ เรื่องจะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่ปะทุขึ้นสะท้อนให้เห็นความพยายามในการกำจัดแนวคิดที่เป็น

ศาสนานิยมออกจากสังคมอย่างเบ็ดเสร็จและสร้างสังคมที่มีความเป็นฆราวาสนิยมล้วนแบบที่ สมมติฐานฆราวาสกวัตน์ได้แสดงเอาไว้

ความขัดแย้งในนวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* พัวพันอยู่กับประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ไบเบิลซึ่งถูกอ่านโดยกลุ่มคนมากกว่าหนึ่งกลุ่ม ด้วยจุดประสงค์ในการอ่านมากกว่าหนึ่งจุดประสงค์ ซึ่งส่งผลต่อการตีความและการรับรู้สารจากข้อเขียนทางประวัติศาสตร์ที่อยู่ในพระคัมภีร์ไบเบิลด้วย และนักประวัติศาสตร์ศาสนาคริสต์อย่างลีห์ ทิบบิงที่ศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวทางของโลกสมัยใหม่ก็ต้องการจะควบคุมการตีความสารจากข้อเขียนทางศาสนาตามหลักฐานเชิงประจักษ์และทำให้การตีความด้วยวิธีนี้กลายเป็นวิธีเข้าใจเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ของจอกศักดิ์สิทธิ์เพียงวิธีเดียว เนื่องจากประวัติศาสตร์ไม่ใช่ 'ข้อเท็จจริง' เพียงอย่างเดียว แต่ประวัติศาสตร์นั้นเป็น 'เรื่องจริงที่นักประวัติศาสตร์เล่าเกี่ยวกับอดีต' (true stories that historians tell about the past) ดังนั้นแล้วประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งที่ถูกตีความมา ไม่ใช่แค่นำเสนอให้เห็นเท่านั้น กล่าวคือนักประวัติศาสตร์ไม่ใช่แค่บอกว่าเกิดอะไรขึ้นในอดีต แต่บอกด้วยว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมีความหมายว่าอย่างไร (Arnold, 2000, p. 8) ดังนั้นแล้วการเขียนประวัติศาสตร์ (Historiography) จึงเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ไม่ใช่แค่การบอกเล่าจากหลักฐาน แต่จำเป็นต้องใช้หลักการต่าง ๆ ในการประกอบสร้างเรื่องราวในอดีตขึ้นมา และต้องเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ เนื่องจากประวัติศาสตร์แม้จะถูกมองว่ามีบางส่วนที่จำเป็นต้องใช้จินตนาการของนักประวัติศาสตร์เข้าช่วย แต่ประวัติศาสตร์ไม่ใช่เรื่องแต่งแบบวรรณกรรม การเชื่อมโยงและเติมช่องว่างในเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์จึงจำเป็นต้องอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งขั้นต้นและขั้นรอง และต้องเป็นไปตามหลักการเหตุผลนิยม ไม่ได้มาจากจินตนาการล้วน ๆ

การศึกษาประวัติศาสตร์ในศตวรรษที่ 18 ที่วิธีทางวิทยาศาสตร์เข้ามามีอิทธิพลในการหาความรู้มากขึ้นถูกทำให้ 'เป็นวิทยาศาสตร์' มากขึ้น ทั้งการหันมาให้ความสำคัญกับความเป็นภววิสัย (objectivity) ของประวัติศาสตร์ การสร้างหลักการในการใช้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อหาความจริง กล่าวคือความจริงในทางประวัติศาสตร์นั้นต้องค้นคว้าและสรุปได้จากหลักฐาน และยังคงพิจารณาปัจจัยบริบทแวดล้อมในทางสังคมด้วย ไม่ใช่การบันทึกประวัติศาสตร์ของชนชั้นนำแบบในยุคสมัยก่อนหน้าอีกต่อไป ซึ่งเป็นผลมาจากความคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าทุกสิ่งเชื่อมโยงกันหมด ทั้งเหตุผล ธรรมชาติ และมนุษย์ ประวัติศาสตร์เองก็ไม่ใช่ข้อยกเว้น ประวัติศาสตร์ใน

ฐานะศาสตร์จึงให้ความสำคัญกับความเป็นภววิสัยและหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างมาก ดังนั้นจึงอนุมานได้ว่าประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนขึ้นมาในแต่ละช่วงเวลาใช้ว่าจะถือเป็นที่สุด เมื่อมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เพิ่มเติมที่อาจทำให้เรื่องเล่าหรือการตีความในประวัติศาสตร์ที่เขียนไว้เดิมเปลี่ยนไป มันก็จะสามารถถูกเปลี่ยนแปลงได้ แต่เมื่อย้อนกลับมามองถึงความเป็นข้อเขียนทางประวัติศาสตร์ของคัมภีร์ทางศาสนา เราจะเห็นความแตกต่างในการปฏิบัติต่อคัมภีร์กับประวัติศาสตร์ในฐานะศาสตร์ทั่วไปเนื่องจากมีเรื่องของความศรัทธามาเกี่ยวข้อง

การอ่านประคัมภีร์ด้วยศรัทธานั้น ทำให้การศึกษาคัมภีร์ในฐานะข้อเขียนทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากขึ้นสำหรับผู้นับถือศาสนาที่ยึดมั่นในข้อเขียนของพระคัมภีร์ ผู้ที่เชื่อถือในพระคัมภีร์ว่าสิ่งที่เขียนเอาไว้ย่อมเป็นจริงเสมอ นั้นจะปฏิเสธความเป็นไปได้ในทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในการค้นพบหรือการพิสูจน์หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในโลกสมัยใหม่ สตีเวน เอล. แมคเคนซี (Steven L. McKenzie) ตั้งข้อสังเกตเรื่องความยืดหยุ่นในการอ่านพระคัมภีร์ของชาวคริสต์ที่เคร่งศาสนาเอาไว้จาก *How to Read the Bible* (2005) ว่าเขาได้สนทนากับชาวคริสต์คนหนึ่ง โดยคนผู้นั้นได้ถามถึงเหตุการณ์การอพยพ (Exodus) ว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ในฐานะนักวิชาการ แมคเคนซีตอบว่าไม่มีหลักฐานทางโบราณวิทยายืนยันว่าเหตุการณ์เหล่านั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ชาวคริสต์ผู้นั้นตอบว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นไม่สำคัญสำหรับเขา และยืนยันว่า “No matter what they find, I will always believe that it happened just the way the Bible says it did.” (McKenzie, 2005, p. 24) ซึ่งลักษณะนี้ แมคเคนซีเรียกว่าเป็นความเชื่อต่อเนื้อความในพระคัมภีร์แบบมืดบอด (blind) ซึ่งหากเราพิจารณาแล้ว ในอาชญากรรมเรื่อง *The Da Vinci Code* ของแดน บราวน์ ความเชื่อในลักษณะนี้ก็เป็นจุดตั้งต้นของความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนาและฝ่ายฆราวาสด้วยเช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าในพื้นที่ทางสังคมที่ถูกทำให้เป็นสมัยใหม่และกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่กระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ มีแรงปะทะระหว่างความคิดความเชื่อดั้งเดิมของศาสนาและความคิดแบบสมัยใหม่ที่ยึดตรรกะวิทยาศาสตร์ในพื้นที่บางส่วนที่ทับซ้อน นอกเหนือจากวิทยาศาสตร์ที่พยายามจะพิสูจน์ตัวเองว่าอยู่เหนือความเชื่อทางศาสนาแล้ว ศาสตร์อย่างประวัติศาสตร์ก็เป็นอีกศาสตร์ที่พยายามเจริญรอยตามวิธีวิทยาในแนวทางเดียวกับการหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ด้วยเช่นกัน ประวัติศาสตร์ของศาสนาที่ปรากฏในพระคัมภีร์ซึ่งมีวิธีการเขียนแตกต่างจากข้อเขียนเชิงสารคดีโดยทั่วไป รวมถึงการมองประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ในฐานะบันทึกข้อเท็จจริงอัน

เปลี่ยนแปลงไม่ได้แบบศาสนานิยม นั้นขัดแย้งกับทฤษฎีการมองประวัติศาสตร์ว่าเป็นเรื่องที่สามารถเปลี่ยนแปลงและทำความเข้าใจใหม่ได้ เมื่อพบหลักฐานที่ทำให้การตีความเดิมเปลี่ยนไป จะเห็นว่าสำหรับโลกฆราวาสแล้ว เรื่องเล่าของประวัติศาสตร์มีความยืดหยุ่นกว่าของฝ่ายศาสนานิยม ซึ่งประเด็นนี้ก็แสดงให้เห็นผ่านความขัดแย้งระหว่างคนจากสองขั้วความคิดในนวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* ด้วยเช่นกัน

อาชญากรรมแรกที่เกิดในอาชญาวิทยานี้คือการหลอกลวงโดยใช้ความรู้ความเข้าใจทางฆราวาสเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ บุคคลแรกที่ลิห์ ทิบบิงสามารถหลอกใช้ได้ก็คือบิชอปอาร์กิงกาโรซา ซึ่งการเลือกให้อาร์กิงกาโรซาเป็นหมากในการตามหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ เกิดจากลักษณะสำคัญของบิชอปอาร์กิงกาโรซาที่อยู่ในภาวะ ‘desperate’ อันมีสาเหตุมาจากการเมืองของศาสนจักรและความสัมพันธ์อันสั่นคลอนของนิกายโอปัสเดอกับศาสนจักรวาติกัน แน่แน่นอนว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจและความเคลื่อนไหวเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังเกตได้ง่ายสำหรับผู้เข้าใจภูมิหลังของคริสต์ศาสนา ซึ่งเรื่องนี้ก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวพันอย่างแนบแน่นกับประวัติศาสตร์ที่ทิบบิงศึกษาและเชี่ยวชาญ เราจะได้เห็นว่าตัวบทได้ระบุเอาไว้ว่า “Teabing had caught wind of the Vatican’s plans to dissociate itself from Opus Dei. He had chosen Aringarosa as the perfect pawn in his plan.” (Brown, 2009b, p. 559) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทิบบิงเข้าใจวิธีในการทำให้อาร์กิงกาโรซาเห็นด้วยกับเขาและยอมที่จะปฏิบัติตามที่เขาร้องขอแม้ว่าจะไม่ได้เปิดเผยตัวตนของเขาให้กับอีกฝ่ายได้รู้เลยก็ตาม ซึ่งวิธีนั้นก็คือข้อเสนอว่าจะคืนสถานะทางอำนาจที่จะนำไปสู่การมีที่ทางในชุมชนศาสนาให้แก่โอปัสเดออีกครั้ง นอกจากนั้นทิบบิงยังมีความเข้าใจในความสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกชนสองกลุ่มนี้เป็นอย่างดี ดังปรากฏในตัวอย่างว่า “With your help, I can uncover the hiding place of a sacred relic that will bring you enormous power... enough power to make the Vatican bow before you. Enough power to save the Faith.” (Brown, 2009b, p. 544) ซึ่งจะเห็นว่าทิบบิงมีความสามารถในการสร้างแผนการด้วยความเข้าใจความสัมพันธ์ภายในของชุมชนศาสนาแห่งนี้เป็นอย่างดี เขาเข้าใจว่าการเงินมีผลกับองค์กรทางศาสนาเหล่านี้และรัฐศาสนาไม่ต่างจากรัฐฆราวาสทั่วไป การส่งจ่ายเงินตอบแทนด้วยพันธบัตรจากวาติกันเป็นการคาดคะเนจากภาพลักษณ์ของรัฐศาสนาแห่งนี้สำหรับโลกภายนอกแล้วมีความร่ำรวยและมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางโลกฆราวาสมากพอให้ตกเป็นผู้ต้องสงสัยได้ นอกจากนั้นทิบบิงยังสร้างภาพลักษณ์ของบุคคลผู้ทรงอำนาจที่ไม่อาจเปิดเผยตัวตนแต่พิสูจน์ว่าเป็นผู้สมควรได้รับการเชื่อฟังแทนที่จะ

เปิดเผยตัวตนแบบผ่านคำพูด ซึ่งทีบ빙รู้ว่าการปกปิดตัวตนและการส่งคำพูดหรือผลกระทบบางอย่างออกไปให้ผู้ที่เขาหลอกใช้ได้อันถึงอำนาจบางอย่างที่เขาเชื่อถือว่าเป็นพอ เพราะนี่คือคุณสมบัติเดียวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้ศาสนิกชนปลงใจศรัทธาในศาสนาของพวกเขา

เราจะเห็นได้ว่าลีห์ ทีบ빙ใช้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เศรษฐกิจ กลไกการสร้างเชื่อมั่นผ่านมุมมองของผู้นับถือศาสนาในการลงให้บิชอปอาร์กกาโรซาตกลางช่วยเขาตามหาออกศักดิ์สิทธิ์ด้วยการยินยอมให้เขาใช้เส้นสายที่บิชอปมี และที่สำคัญที่สุดคือยินยอมให้เขาใช้สิลาสซึ่งเป็นหมากตัวสำคัญที่จะลงมือก่ออาชญากรรมแทนตัวเขา โดยลีห์ ทีบ빙ก็ยังใช้ความรู้ความเข้าใจที่เขาต่อคริสตศาสนา ผู้ศรัทธา และเรื่องเล่าของมันในการชักจูงสิลาสให้ก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ตามที่เขาต้องการอีกด้วย โดยเป้าหมายในการบงการสิลาสให้ก่ออาชญากรรมในขณะที่ตามหาหลักศิลา เป็นการแย่งชิง ‘หลักฐานทางประวัติศาสตร์’ ขึ้นสำคัญที่จะเปลี่ยนเรื่องเล่าและประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์ไปอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ

เมื่ออำนาจการชักจูงสิลาสตกอยู่ในมือของท่านอาจารย์/ลีห์ ทีบ빙หลังจากเขายื่นขอเสนอ กับบิชอปอาร์กกาโรซาแล้ว เราจะเห็นได้ว่าเขาใช้ความเข้าใจในการประกอบสร้างตัวตนของผู้ศรัทธาในศาสนาโดยทั่วไปเพื่อโน้มน้าวให้สิลาสศรัทธาในตัวเองและเชื่อมั่นในสิ่งที่เขาสั่งให้ทำเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการสื่อสารของเขาที่ไม่ได้พูดว่างานนี้เป็นสิ่งที่เขาต้องการแต่เป็น “a great service to God” (Brown, 2009b, p. 25) โดยมีเขารับหน้าที่เป็นผู้นำส่งสาส์นว่าจะให้เขาดำเนินการภารกิจนี้อย่างไร และเมื่อพิจารณาจากภาษาที่ลีห์ ทีบ빙ใช้ในการสื่อสารกับสิลาสแล้ว เราจะเห็นนัยของความสูงส่งกว่าราวกับเป็นพระเจ้า (Godlike) และมักกล่าวถึงความศรัทธาเป็นข้อแม้ในการจูงใจสิลาสเป็นหลัก ยกตัวอย่างจากในดวับทที่ว่า

The measure of your faith is the measure of the pain you can endure, the Teacher had told him. Silas was no stranger to pain and felt eager to prove himself to the Teacher, the one who had assured him his actions were ordained by a higher power. (Brown, 2009b, p. 105)

การกระทำของทีบ빙แท้จริงแล้วไม่ได้ต่างกับที่อาร์กกาโรซาชักจูงจิตใจของสิลาสเลย ยิ่งไปกว่านั้นเขายังทำหน้าที่ยืนยันถึงพระประสงค์ของพลังงานที่เหนือกว่า การยืนยันถึงภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งยวดในการอ้างศาสนาคริสต์และความเชื่อเอาไว้ รวมถึงการเน้นย้ำความสำคัญของสิลาสใน

ฐานะผู้ปฏิบัติภารกิจของพระเจ้าที่มีแต่เขาเท่านั้นที่จะช่วยได้ เกิดจากความเข้าใจรูปแบบและกลไกของศรัทธาที่ลึห์ ทิปบิงได้รับการศึกษาประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมในชุมชนศาสนา นั้นทำให้เขาสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ตอบรับความคาดหวังและคุณสมบัติที่คนอย่างซิลาสมองหาในผู้ที่สามารถเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้แก่เขาได้ ซึ่งการเป็นท่านอาจารย์และการสร้างภาพว่ามีความเชี่ยวชาญและเชื่อมโยงกับศาสนาในฐานะผู้ศรัทธาเช่นเดียวกันนี้สร้างความเชื่อมั่นในตัวของซิลาสได้เป็นอย่างมาก เราจะเห็นได้จากมุมมองที่ซิลาสมองท่านอาจารย์ในดวบทที่ว่า

Although the Teacher and Silas never met face-to-face, each time they spoke by phone, Silas was awed, both by the profundity of the Teacher's faith and by the scope of his power. The Teacher seemed to be a man who knew all, a man with eyes and ears in all places. How the Teacher gathered his information, Silas did not know, but Aringarosa had placed enormous trust in the Teacher, and he had told Silas to do the same.

(Brown, 2009b, p. 263)

เมื่อเห็นถึงภาพประทับใจที่ซิลาสมีต่อท่านอาจารย์ที่ยกขึ้นมาแล้วจะเห็นได้ว่าทิปบิงมีความเข้าใจในคุณสมบัติที่ซิลาสจะให้ความเชื่อถือและนับถือได้ เขาแสดงให้เห็นถึงความมีอำนาจ และความรู้ลึกซึ้ง ที่ทำให้ซิลาสยอมรับในความเหนือกว่า นอกจากนั้นเขายังแสดงถึงศรัทธาของตนเองต่อสิ่งเดียวกับที่ซิลาสศรัทธาซึ่งนำมาสู่ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทิปบิงใช้ตัวตนของท่านอาจารย์ในการสร้างภาพที่น่าเชื่อมั่นสำหรับผู้ศรัทธาอย่างสุดโต่ง และทำให้จุดประสงค์ของเขากลายเป็นจุดประสงค์ของซิลาสไปด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการเห็นซิลาสเป็น 'a man of faith' (Brown, 2009b, p. 85) ทำให้เขารู้แนวทางในการโยงตัวเองกับสิ่งที่ซิลาสศรัทธา เช่น เมื่อซิลาสเริ่มรู้สึกท้อใจและไม่คิดว่าภารกิจที่ตนทำจะประสบความสำเร็จ เขาก็จะกล่าวกับซิลาสว่า "Don't lose your faith too quickly." (Brown, 2009b, p. 46) ทำให้ซิลาสเข้าใจว่าการรับใช้เบื้องบนของเขาต้องได้รับการทดสอบ "He knew the Book of Job told the story of a man whose faith in God survived repeated tests." (Brown, 2009b, p. 29) ทิปบิงรู้ว่าคนที่ประกอบสร้างตัวตนขึ้นมาใหม่จากศาสนาและเรื่องเล่าของศาสนาล้วน ๆ ย่อมต้องการผู้นำทางจิตวิญญาณ และเขาก็ทำให้ซิลาสเชื่อว่าเขามีคุณสมบัติที่นั่นซึ่งสุดท้ายก็นำไปสู่ความสามารถในการควบคุมซิลาสได้

จากการวิเคราะห์ความพยายามในการยืมมือบุคคลจากฝ่ายศาสนานิยมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตามหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เขาต้องการ จะเห็นได้ว่าเมื่อเรามองลึกลงไปถึงในฐานะตัวแทนของนักประวัติศาสตร์ที่สมารถหาวิธีการค้นคว้าความรู้ทางประวัติศาสตร์เข้ากับระเบียบวิธีของโลกยุคใหม่ที่เป็นไปตามตรรกะวิทยาศาสตร์แล้ว เราจะเห็นว่าเขาไม่ได้ใช้ความรู้ของเขาอย่างมีจริยธรรม (ethical) หากการนำมาซึ่งหลักฐานเหล่านั้นสำคัญต่อองค์ความรู้ที่เขา กำลังศึกษา ซึ่งในนวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* ก็ได้จินตนาการปรากฏการณ์นี้ออกเป็นภาพ ความรุนแรงทางกายภาพผ่านการก่ออาชญากรรมซึ่งลึกลับกระทำการภายใต้การชักจูงของลึทธิที่บีบบังคับอย่างเช่นการฆาตกรรมฌาร์ค โซนิแยร์ในพิพิธภัณฑ์ลูฟวร์เพื่อเป้าหมายในการตามหาหลักศิลา (Brown, 2009b, p. 15) การฆาตกรรมสมาชิกระดับสูงของภาคีสมาคมก่อนหน้านั้น (Brown, 2009b, pp. 14-15) และการฆาตกรรมแมชีโนโบสถ์ (Brown, 2009b, p. 185) เนื่องจากเธอขัดขวางการตามหาศิลาของเขา นี่คือการจินตนาการถึงอันตรายและความรุนแรงของโลกฆราวาสนิยม และองค์ความรู้ของโลกดังกล่าว รวมถึงความเป็นไปได้ของการที่จะเอาตรรกะแบบวิทยาศาสตร์ที่ให้ความสนใจกับเนื้อหาและข้อเท็จจริงมาใช้จนไม่เห็นความจำเป็นในการควบคุมวิธีการใช้องค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่มี

แต่นอกจากความรุนแรงทางกายภาพ ลึทธิที่บีบบังคับ ยังได้เผยให้เห็นความรุนแรงเชิงสัญลักษณ์ ในการพยายามบังคับเรื่องเล่า (narrative) ทางศาสนาให้กลับมาเป็นแบบฆราวาสและมุ่งหมายจะ ให้วิธีการอ่านและรับรู้เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ภายในพระคัมภีร์เป็นอย่างไรที่เขาต้องการเป็นหลัก ผ่านการเลือกที่จะเปิดเผยข้อค้นพบใหม่ทางประวัติศาสตร์หรือไม่เปิดเผยที่เกิดขึ้นภายในฝ่าย ฆราวาสนิยม เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่านี่ไม่ใช่แค่เรื่องของทางเลือกที่จะคงเรื่องเล่าแม่บท (grand narrative) ของศาสนาเอาไว้ แต่เป็นเรื่องของกระบวนทัศน์ (paradigm) ในการปฏิบัติต่อ เรื่องราวในอดีตด้วย เราจะเห็นได้ว่าความไม่พอใจอย่างยิ่งของตัวนักประวัติศาสตร์อย่างลึทธิที่บีบบังคับ คือประเด็นของการปกปิดตัวตนและสถานะที่แท้จริงของมารี ซาวมักดาลา โดยในตัวตนทาง ประวัติศาสตร์ได้อธิบายการมีอยู่ของหญิงผู้นี้ในหน้าประวัติศาสตร์แตกต่างออกไปจากเรื่องเล่า ของศาสนา โดยตัวตนของเธอถูกซ่อนอยู่ภายใต้สัญลักษณ์ที่ถูกส่งต่อกันมาหลายชั่วอายุคน นั่นก็ คือหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เรียกว่าซานเกรียลซึ่งภายหลังถูกขยายความว่าเป็นเอกสารที่ผูก ติดอยู่กับสิ่งที่ในโลกปัจจุบันเราเรียกว่า Holy Grail (จอกศักดิ์สิทธิ์) สมบัติตกทอดที่เป็นตำนานชิ้น นี้ ไม่เพียงแต่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่ยังเป็นหลักฐานที่ถือว่าเป็นความลับและได้รับการ

ปกปิดไม่ให้ปรากฏแก่สายตาสาธารณชนมาเป็นเวลานาน ตามเนื้อเรื่องนั้นอ้างว่าความลับนี้มีทั้งไครเออร์ออฟโซออน รวมถึงกลุ่มอัศวินเทมพลาร์ (The Knights Templar) คอยปกป้องและถือเป็นการความลับที่สำคัญมาก ดังจะเห็นจากข้อความในนวนิยายที่ว่า

the Sangreal documents are only half of the Holy Grail treasure. They are buried with the Grail itself... and reveal its true meaning. The documents gave the Knights Templar so much power because the pages revealed the true nature of the Grail. (Brown, 2009b, p. 219)

จากข้อความที่ยกขึ้นมาข้างต้น จะเห็นว่าคุณสมบัติของหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างซานเกรียลและจอกศักดิ์สิทธิ์นั้นเป็นสิ่งที่นักประวัติศาสตร์จะตื่นเต้นและให้ความสำคัญกับมันแค่ไหนเมื่อถูกค้นพบ โดยเฉพาะนักประวัติศาสตร์ที่เริ่มศึกษาประวัติศาสตร์ด้วยวิธีวิทยาที่เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น การค้นพบหลักฐาน หรือเส้นใยของความเป็นไปได้ว่าจะมีข้อมูลใหม่ในทางประวัติศาสตร์เพิ่มขึ้นเพื่อความชัดเจนของเรื่องราวในอดีตที่พวกเขาศึกษา จึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรละเลยและปล่อยข้ามไป ปฏิกริยาของนักประวัติศาสตร์ต่อหลักฐานชิ้นนี้ เห็นได้จากตัวบทที่ว่า “Hundreds of books have been written about it, and few mysteries have caused as much interest among historians as the Sangreal.” (Brown, 2009b, p. 217) อันชี้ให้เห็นว่ามีคนไม่น้อยทำการศึกษาลักษณะทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้ และยังคงต้องการความกระจ่างเกี่ยวกับประเด็นนี้และด้วยรูปแบบการศึกษาประวัติศาสตร์ของโลกฆราวาสสมัยใหม่ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว (ในฐานะการเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่) จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก แต่เราจะเห็นว่าวิธีคิดแบบนี้ไม่สอดคล้องกับโลกของศาสนาและชุมชนศาสนา เนื่องจากวิธีการปฏิบัติต่อชุดข้อมูลทางประวัติศาสตร์และการยอมรับให้เรื่องเล่ามีความยืดหยุ่น/ปรับเปลี่ยนได้ ของประวัติศาสตร์แบบฆราวาสกับประวัติศาสตร์ของศาสนานั้นต่างกัน สิ่งนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากบทสนทนาของโรเบิร์ต แลงดอน ตัวละครหลักของนวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* กับบรรณาธิการหนังสือของเขา ในตอนที่เขาตัดสินใจพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจอกศักดิ์สิทธิ์ว่า

“...But with all these books written about it, why isn't this theory more widely known?”

“These books can't possibly compete with centuries of established history, especially when that history is endorsed by the ultimate bestseller of all time.”

Faukman's eyes went wide. “Don't tell me Harry Potter is actually about the Holy Grail.”

“I was referring to the Bible.” (Brown, 2009b, p. 222)

บทสนทนาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเรื่องเล่าและประวัติศาสตร์ที่คาบเกี่ยวกับหลักฐานประวัติศาสตร์ใหม่นี้ ไม่ใช่แค่เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ทั่วไป แต่เป็นเรื่องเล่าที่มีส่วนประกอบสร้างคริสต์ศาสนา และถูกบันทึกเอาไว้ในพระคัมภีร์ ในชุมชนศาสนานั้นจึงกลายเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นจริงแท้ (absolute) และไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีเช่นนั้นเรื่องเล่าหลักในพระคัมภีร์จะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง กระบวนการประกอบสร้างประวัติศาสตร์ของคริสต์ศาสนาก็เป็นไปแบบเดียวกับการประกอบสร้างประวัติศาสตร์ที่มีเป้าหมายจำเพาะทั่วไป นั่นก็คือจำเป็นที่จะต้องเลือกเล่าบางเรื่องและละเว้นที่จะเล่าบางเรื่อง เพื่อให้ได้มาซึ่งเรื่องเล่าที่ต้องการให้ผู้อ่าน/ศึกษาในยุคสมัยต่อ ๆ มาได้รับรู้ (Arnold, 2000, p. 8)

ตอนท้ายของ *The Da Vinci Code* ได้เปิดเผยว่าแท้จริงแล้วเอกสารซานเกรียลนั้นคือเอกสารที่บอกถึงสถานะที่แท้จริงของมารี ชาวมักดาลาและจอกศักดิ์สิทธิ์ที่แท้จริงแล้วคือร่างของมารี ชาวมักดาลาที่ถูกฝังเอาไว้ เป็นหลักฐานให้เห็นว่าเธอมีตัวตนอยู่จริง และเชื้อสายของพระเยซูก็ยังได้รับการสืบทอดต่อกันมาโดยมีเธอเป็นต้นตระกูล ความสำคัญของจอกนี้ในแวดวงประวัติศาสตร์เห็นได้จากตัวบทที่ว่า

“Does it make sense that it is merely a cup? If so, then certainly other relics should generate similar or greater interest—the Crown of Thorns, the True Cross of the Crucifixion, the Titulus—and yet, they do not. Throughout history, the Holy Grail has been the most special.” (Brown, 2009b, p. 211)

จากข้อความด้านบนจะเห็นว่า แม้จะมีการยกสมบัติตามตำนานที่เป็นสิ่งของจริง ๆ อย่าง มงกุฎหนาม (the Crown of Thorns) ไม้กางเขนแท้ (the True Cross) และ วิหารดั้งเดิม (Titulus) ซึ่งดูแล้วมีความสำคัญกับประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์ในระดับเดียวกัน แต่กลับไม่ได้รับความสนใจเท่ากับจอกศักดิ์สิทธิ์ นั่นก็เพราะสิ่งของที่สืบทอดกันมาเหล่านั้นเป็นสิ่งของจริง ๆ ที่มีส่วนมาเติมเต็มและยืนยันประวัติศาสตร์ที่บันทึกเอาไว้ในพระคัมภีร์โดยไม่ต้องอาศัยการตีความใด ๆ ในขณะที่ *The Da Vinci Code* ชี้ให้เห็นว่าจอกศักดิ์สิทธิ์นั้นเป็นหลักฐานที่ต่างออกไป ประการแรกมันเป็นการอุปมาอุปไมย (metaphor) ที่ต้องอาศัยการตีความ ประการที่สองมันมีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของศาสนา คุณสมบัติทั้งสองประการของจอกศักดิ์สิทธิ์ที่นวนิยายเรื่องนี้ได้สร้างขึ้นมามีแนวโน้มกลายเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์จะไม่มีวันปล่อยผ่านไปได้อย่าง

การที่ทบึงต้องการจะเปิดเผยเรื่องราวของมารี ชาวมักดาลาว่าไม่ใช่โสเภณีที่ได้กลายมาเป็นสาวกของพระเยซู แต่แท้จริงแล้วเป็นภรรยาที่ทรงครรภ์เชื้อสายของพระเยซูเอาไว้ จึงเป็นความพยายามที่จะเข้าถึงและศึกษาประวัติศาสตร์ในแนวทางของโลกสมัยใหม่ที่พยายามจะไม่อ้างอิงกับความศักดิ์สิทธิ์และการอ่านเอกสารในฐานะพระคัมภีร์แต่เป็นเพียงหลักฐานประกอบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญอื่น ๆ อันจะนำมาสู่การสร้างเรื่องเล่าที่น่าเชื่อถือกว่าในเชิงวิชาการและข้อเท็จจริง และทรรศนะในการเข้าถึงหลักฐานทางประวัติศาสตร์เช่นนี้ของทบึงก็ยังมีส่วนทำให้เขามองเรื่องเล่าดั้งเดิมตามความเชื่อและตามเนื้อความในพระคัมภีร์ว่าเป็นเรื่องแต่งดั้งเดิมที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลและควรถูกปัดตกไปด้วย ข้อสังเกตนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากคำพูดของเขาที่สื่อให้เห็นคุณค่าของเรื่องเล่าสองเรื่องนี้ ในตัวบทที่ว่า

“What happens to those people, Robert, if persuasive scientific evidence comes out that the Church's version of the Christ story is inaccurate, and that the greatest story ever told is, in fact, the greatest story ever sold.” (Brown, 2009b, p. 354)

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงน้ำหนักที่เขามอบให้กับเรื่องเล่าของเขาที่มีการอ้างอิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามระเบียบวิธีวิทยาของการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคสมัยใหม่ที่มีค่าเทียบเท่ากับความจริงทางวิทยาศาสตร์ที่เคยเป็นปฏิกิริยากับพระคัมภีร์และเรื่องเล่าของคริสต์ศาสนาดั้งเดิม

ที่คริสตจักรเป็นผู้เผยแพร่โดยอาศัยความเชื่อ ความศรัทธา และตำนานเป็นหลัก เราจะเห็นได้ว่าในทัศนคติของทีบิง (และอันที่จริง ของสังคมสมัยใหม่โดยรวมด้วย) คำว่า ‘หลักฐานที่เป็นวิทยาศาสตร์’ (scientific evidence) เป็นคำที่มีน้ำหนักกว่าอย่างมาก และสื่อให้เห็นว่าหลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่เขาพยายามจะเปิดเผยมีอำนาจในการทำลายเรื่องเล่าเดิมที่มีความน่าเชื่อถือน้อยกว่าหากตัดสินกันตามมาตรฐานของสังคมสมัยใหม่ได้อย่างสิ้นเชิง

ความรุนแรงของการพยายามบังคับเปลี่ยนเรื่องเล่าของศาสนาให้เป็นไปตามประวัติศาสตร์ที่ได้รับการยอมรับจากวิธีวิทยาสมัยใหม่ที่เป็นปฏิปักษ์กับทั้งวิธีการอ่านพระคัมภีร์แบบดั้งเดิมและผู้ทีประนีประนอมกับเรื่องเล่าของฝ่ายศาสนานิยม ซึ่งในกรณีนี้เราจะเห็นผ่านวรรณกรรมของลีห์ ทีบิงที่มีต่อฌาร์ค โซนิแยร์และโรเบิร์ต แลงดอน (ในภายหลังที่พบว่าแลงดอนไม่ให้ความร่วมมือ) ได้อย่างชัดเจน ผ่านตัวบทที่ว่า “I vowed in my deepest conscience only to sacrifice those who had betrayed the Sangreal.” (Brown, 2009b, p. 531) ซึ่งหมายความว่าเขาหากพบผู้ที่ขัดขวางการทำความเข้าใจและเผยแพร่ประวัติศาสตร์แบบที่เขาเข้าใจเขาก็จะต้องกำจัดทิ้งไป ซึ่งก็เชื่อมโยงไปถึงวรรณกรรมของเขาที่เชื่อมั่นว่าสิ่งที่เขาตามหาอยู่นั้นเป็น ‘ความจริง’ เห็นได้จากตัวบทที่ว่า “I serve a far greater master than my own pride. The truth. Mankind deserves to know the truth.” (Brown, 2009b, p. 535) ซึ่งคุณค่าเรื่อง ‘ความจริง’ ที่อ้างอิงกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์นั้นเชื่อมโยงกับวิธีวิทยาที่เป็นวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมากอย่างที่ได้อภิปรายไปในข้างต้นแล้วว่าทีบิงมั่นใจในชุดข้อมูลที่เขาต้องการจะเปิดเผยเป็นสิ่งที่จริงแท้กว่าชุดเรื่องเล่าดั้งเดิม และไม่ใช่เรื่องที่ควรประนีประนอมเพราะการประนีประนอมหมายความว่าเขาต้องปล่อยให้ชุดเรื่องเล่าที่ขัดแย้งกับ ‘ความจริง’ ที่เปิดเผยออกมาผ่านการศึกษาของเขาหม่นวนอยู่ในพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมไปพร้อมกัน

การตายของฌาร์ค โซนิแยร์และสมาชิกกลุ่มภารดรจึงสะท้อนให้เห็นความรุนแรงสุดโต่งของระเบียบวิธีของลีห์ ทีบิง เห็นได้จากฉากที่ทีบิงพยายามอธิบายถึงสาเหตุของการสังหารโซนิแยร์ซึ่งปรากฏในตัวบทว่า

The Priory,” Teabing continued, “was given a sacred charge to share the truth. To release the Sangreal documents when the End of Days arrived. For centuries, men like Da Vinci, Botticelli, and Newton risked

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเชื่อ ศาสนา หรือวิถีปฏิบัติดั้งเดิมที่โลกสมัยใหม่มองว่าไม่สมเหตุสมผลกับตรรกะชุดที่ใช้กันในปัจจุบันอีกต่อไป ซึ่งการกระทำในลักษณะนี้ไม่ต่างกับการพิสูจน์ความจริงแท้ของวิทยาศาสตร์ต่อต้าน เรื่องเล่า หรือพระคัมภีร์ ความรุนแรงและอาชญากรรมจากการศึกษาประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์คนหนึ่งกระทำใน *The Da Vinci Code* จึงสื่อให้เห็นถึงการตระหนักถึงและความวิตกกังวลต่อวิถีวิทยาของศาสตร์ในทางมนุษยศาสตร์ ที่มีแนวโน้มที่จะโอบรับตรรกะแบบวิทยาศาสตร์เข้ามามากขึ้น และทรรศนะเรื่อง 'ความจริง' ที่ได้รับการพิสูจน์โดยวิถีวิทยาเหล่านี้ว่าเป็นความจริงแท้หนึ่งเดียวโดยปริยายและต้องการเปลี่ยนให้มันกลายเป็นเรื่องเล่าที่เป็นหลัก (dominant narrative) ของพื้นที่สังคมวัฒนธรรม อาจจะมีความสามารถที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง การปะทะกัน และความรุนแรง ระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมกับฝ่ายศาสนานิยมได้เช่นเดียวกัน

จะเห็นได้ว่าสำหรับฝ่ายฆราวาสนิยมสุดโต่งที่เห็นว่าวิธีการหาความรู้ของพวกเขามีความชอบธรรม การฆ่าเพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดสำหรับฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นสิ่งไม่ผิดจริยธรรมในมุมมองของพวกเขา สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลของสังคมสมัยใหม่ที่เห็นพัฒนาการและความก้าวหน้าของศิลปะวิทยาการสมัยใหม่ที่เริ่มดำเนินไปโดยละทิ้งประเด็นทางศีลธรรมและจริยธรรมเอาไว้ข้างหลัง ซึ่งในอาชญากรรมเรื่อง *Inferno* เราจะเห็นการก่ออาชญากรรมโดยฝ่ายฆราวาสนิยมที่มากกว่าการฆาตกรรมคนแค่เพียงไม่กี่คนเพื่อให้เป้าหมายของอาชญากรรมบรรลุผลสำเร็จ แต่เป็นการวางแผนการก่อการร้ายที่จะส่งผลในระดับมนุษยชาติ

ความขัดแย้งหลักของอาชญากรรมเรื่อง *Inferno* เกิดจากการปะทะกันของแนวคิดที่ยึดถือข้อคิดเห็นจากวิทยาศาสตร์อย่างเดียวจนสุดโต่งที่นำเอาตัวเลขและความเป็นไปได้ในเชิงวิทยาศาสตร์มาเป็นมาตรวัดหลักโดยละเลยแง่มุมทางจริยธรรมไป จะเห็นได้ว่าคู่ขัดแย้งที่แท้จริงในอาชญากรรมเล่มนี้คือแบร์ตรองด์ โซบรีสต์เจ้าของทฤษฎีการลดประชากรโลกด้วยการวางแผนก่อการร้ายทางชีวภาพ กับองค์การอนามัยโลก (WHO) ที่พยายามยับยั้งการก่อการร้ายเพื่อไม่ให้เกิดโรคระบาด โดยมีคนกลางคือตัวละครนักสืบอย่างโรเบิร์ต แลงดอนและเชียนนา บรูคส์ ที่พยายามตามรอยจุดวางระเบิดโดยมีบทวิของดันเต้เป็นตัวนำทาง ความขัดแย้งนี้แสดงให้เห็นถึงแนวทางปฏิบัติของวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าเป็นองค์ความรู้ที่ขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมมนุษย์ได้ดีที่สุดและไว้วางใจได้ (reliable) มากที่สุด ว่ามีความน่าทึ่งเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นแนวทางในการตีความข้อมูล คาดคะเนผลลัพธ์ หรือการนำมาปรับใช้กับสังคมมวลรวม ซึ่งการใช้องค์ความรู้จาก

วิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวโดยไม่นำองค์ประกอบอื่นในทางสังคมวัฒนธรรมเข้ามาเป็นตัวร่วมตัดสินด้วย นำไปสู่ข้อสงสัยว่าสุดท้ายแล้วการสร้างสังคมแบบที่มีวิทยาศาสตร์เป็นองค์ความรู้หลัก จะทำให้เกิดผลร้ายต่อสังคมมากกว่าหรือไม่ และย้อนกลับมาที่คำถามว่ากระบวนการพิจารณาสิทธิวัฒนธรรมที่มีวิทยาศาสตร์เป็นหัวเรือใหญ่และเลือกที่จะจัดวางศาสนาและแง่มุมทางศีลธรรมให้เป็นเรื่องส่วนบุคคลนั้นจะเป็นสิ่งที่สมควรเป็นไปหรือไม่

ความเข้าใจโดยพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักวิทยาศาสตร์และคนทั่วไปที่เห็นด้วยกับวิธีวิทยาของวิทยาศาสตร์ก็คือความเข้าใจที่ว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นปลอดคุณค่า (value-free) โดยหากจะพิจารณากันแล้ว วิทยาศาสตร์นั้นเป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมชาติ ดังนั้นแล้ว ตัวมันเองไม่ได้ขัดต่อจริยธรรม ศีลธรรม หรือบรรทัดฐานใด ๆ การใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต่างหากที่สามารถถูกตัดสินได้กว่าถูกหรือผิดจริยธรรม กล่าวคือการจะตัดสินว่าสิ่งใดถูกหรือผิดในทางจริยธรรม/ศีลธรรมจะต้องมุ่งประเมินที่ ‘การนำมาใช้’ ไม่ใช่ที่ตัวองค์ความรู้ ซึ่งเป็นเพียงข้อเท็จจริงเปล่า ๆ (Okasha, 2002, p. 129) แนวคิดนี้เกิดขึ้นในยุคปฏิวัติวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 17 ซึ่งแนวทางการหาความรู้ของมนุษยชาติพลิกไปจากหน้ามือเป็นหลังมือ แต่แนวคิดเรื่องความเป็นกลางและปราศจากเจตนาใด ๆ ในตัวมันเองของความรู้จากวิทยาศาสตร์ที่คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นข้อเท็จจริง (facts) นั้นก็ยังคงเป็นความเข้าใจหลักในการมองการหาความรู้และการใช้รู้นั้นเอง

ในทางหนึ่ง การที่นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่เข้าใจว่าข้อมูลจากการศึกษาด้วยวิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่เป็กลาง เป็นข้อเท็จจริง และปลอดคุณค่า อาจทำให้คนเหล่านั้นมองข้ามประเด็นเรื่องคุณค่าและจริยธรรมได้ ตลอดประวัติศาสตร์สมัยใหม่ เราจะพบเห็นการศึกษาและการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ไม่ชอบโดยจริยธรรมหลายต่อหลายครั้ง ยกตัวอย่างเช่น การสร้างภูมิคุ้มกันโรคด้วยเชื้อโรคครั้งแรก โดยนายแพทย์ชาวอังกฤษนาม เอ็ดเวิร์ด เจนเนอร์ (Edward Jenner) ในปี ค.ศ.1796 ซึ่งเขาใช้หนองจากแผลของผู้ป่วยฝีดาษเข้าไปได้ผิวหนังของเด็กชายวัย 8 ขวบ ทำให้เด็กชายคนดังกล่าวมีอาการโรคฝีดาษวับไปด้วย แต่เมื่อหายแล้ว แพทย์ได้นำเชื้อโรคใช้ทรพิษเข้าสู่ร่างกายเด็กชายคนนี้ แต่เขากลับไม่มีอาการป่วย จากกรณีนี้ เราจะเห็นได้ว่าสมมติฐานจากการสังเกตของนายแพทย์เจนเนอร์ที่ว่า “คนที่ทำงานรีดนมวัวจนติดฝีดาษวัวมักจะไม่ได้ติดโรคใช้ทรพิษ” นั้นอาจมองว่าเป็นข้อเท็จจริงได้ แต่การนำสมมติฐาน/ความรู้นี้มาใช้จริงกับเด็กวัย 8 ขวบ ก็ไม่ถือว่ามี ความชอบธรรมในทางจริยธรรม แม้ว่าสมมติฐาน

ของเขาจะเป็นจริงก็ตาม เพราะเด็กชายอายุ 8 ขวบอาจได้รับผลกระทบถึงชีวิตหากสมมติฐานของนายแพทย์เจนเนอร์ไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคาดคะเนเอาไว้ เท่ากับว่าเขากระทำการที่เสี่ยงต่อการทำให้คนตายเพื่อพิสูจน์องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งถือว่าไม่ชอบธรรม การสร้างภูมิคุ้มกันในครั้งนี้จึงเป็นบรรทัดฐานให้เกิดข้อกำหนดหลักจริยธรรมในการทดลองทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ขึ้นมาในยุคหลัง ๆ

การทดลอง การศึกษา หรือการนำวิทยาศาสตร์ไปใช้โดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัดทางจริยธรรมยังมีอีกมาก ไม่ว่าจะเป็น ‘การทดลองทางการแพทย์ในค่ายเอาชวิทซ์’ ที่ทำให้เกิดกฎนูเรมเบิร์ก (Nuremberg Code) ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1947 โดยมีใจความหลักคือการกำหนดให้ต้องมีการขอความยินยอมหรือความสมัครใจจากผู้เข้าร่วมการทดลองและกำหนดว่าการทดลองควรจะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม รวมถึง ‘การศึกษาโรคตับอักเสบที่วิลโลว์บрук (Willowbrook Hepatitis Study)’ ที่ผู้ทำวิจัยใช้เด็กที่พร่องทางปัญญามาศึกษา โดยให้เด็กกินอาหารที่ปนเปื้อนอุจจาระของผู้ที่ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบ ผู้ปกครองของเด็ก ๆ เหล่านี้จะต้องเซ็นยินยอมให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย มิเช่นนั้นเด็ก ๆ จะไม่ได้รับสิทธิในการเข้าเรียนในโรงเรียนสำหรับเด็กที่พร่องทางปัญญา ซึ่งท้ายที่สุดการศึกษานี้ก็มีส่วนที่ทำให้มีการออกหลักเกณฑ์ในการวิจัยในคนให้เข้มงวดขึ้น

ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่า วิทยาศาสตร์กับจริยศาสตร์ (ethics) นั้นเป็นสิ่งที่ แม้จะไม่ได้อยู่ในสนามเดียวกัน แต่ก็แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นไม่ได้แยกจากสังคมโดยสิ้นเชิงอย่างที่นักวิทยาศาสตร์เข้าใจ เนื่องจากนักวิทยาศาสตร์เองก็เป็นส่วนหนึ่งในสังคมเช่นเดียวกัน องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นความจริงใหม่ (new reality) ซึ่งจะต้องมีบางส่วนที่ปะทะคาบเกี่ยวกับระบบคุณค่าดั้งเดิม (traditional values) ที่หมุนเวียนอยู่ในสังคมอยู่ก่อนแล้ว สังคมจึงมีสิ่งที่เห็นพ้องหรือเห็นต่างในการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นแล้วนักวิทยาศาสตร์เองจึงจำเป็นต้องใคร่ครวญถึงการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้มากและยังควรที่จะตั้งคำถามทางจริยธรรมที่จะเป็นผลตามมาอย่างใกล้ชิด ทั้งในแง่มุมมองทั่วไป และในการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ของพวกเขาเองด้วย (Iaccharino, 2001, p. 747) การปล่อยให้วิทยาศาสตร์พัฒนาไปโดยที่ไม่ได้หันกลับมาพิจารณาแง่มุมมองทางศีลธรรมหรือจริยธรรมเลยและมองว่ามันปลอดภัยคุณค่าในตัวเอง จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างอันตราย เนื่องจากมันทำให้นักวิทยาศาสตร์ไม่จำเป็นต้องแสดงความรับผิดชอบ

อย่างที่ได้อภิปรายไปข้างต้น เส้นทางของการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ด้วยแนวคิดที่มองว่า วิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่ปลอดคุณค่าในตัวเอง ทำให้นักวิทยาศาสตร์ละเลยที่จะให้ความสำคัญในเรื่องคุณค่าและจริยธรรม เหตุการณ์ละเมิดจริยธรรมจากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ก็ยังคงเกิดขึ้น แม้จะมีการควบคุมด้วยเกณฑ์ทางจริยธรรมในการศึกษาวิจัยแล้วก็ตาม เช่นเดียวกับในนวนิยายเรื่อง *Inferno* ที่เราจะได้เห็นภาพแทนของนักวิทยาศาสตร์ผู้มีข้อมูล (ที่เขาเชื่อว่าเป็นข้อเท็จจริง) อยู่ในมือและเลือกที่จะใช้มันโดยไม่คำนึงถึงแง่มุมในเชิงคุณค่าและจริยธรรมจนปะทุเกิดเป็นความขัดแย้งหลักของเรื่องซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงและความเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

อาชญากรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในนวนิยายเรื่อง *Inferno* มาในรูปแบบของการก่อการร้ายทางชีวภาพที่มีอาวุธเป็นเชื้อไวรัสที่ได้รับการดัดแปลงพันธุกรรมมาโดยเฉพาะเพื่อให้มันทำหน้าที่ในการควบคุมประชากรโลกในระยะยาว อย่างที่ไซบิสต์เชื่อว่าจะช่วยลดปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของโลกได้ เราจะเห็นว่าตลอดการก่อการร้าย อาชญากรใช้การอุปมาอุปไมย (metaphor) ถึงการระบาดของกาฬโรค (Black Death) ในยุคกลางโดยนำเสนอผ่านวิดีโอที่ใช้ในการประกาศเจตนารมณ์ของเขาโดยมีเขาที่ใส่ชุด plague doctor จากยุคกลาง สื่อสารข้อความที่มีใจความว่า

These are the new Dark Ages.

Centuries ago, Europe was in the depths of its own misery—the population huddled, starving, mired in sin and hopelessness. They were as a congested forest, suffocated by deadwood, awaiting God's lightning strike—the spark that would finally ignite the fire that would rage across the land and clear the deadwood, once again bringing sunshine to the healthy roots.

Culling is God's Natural Order.

Ask yourself, What followed the Black Death?

We all know the answer.

The Renaissance.

Rebirth.

It has always been this way. Death is followed by birth.

To reach Paradise, man must pass through Inferno.

This, the master taught us. (Brown, 2013, pp. 47-48)

ซึ่งเสนอให้เราเห็นภาพของสิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วและผลลัพธ์ของมันซึ่งอาชญากรใช้ในการคาดคะเนผลลัพธ์ของปฏิบัติการที่เขากำลังจะเริ่มทำ วิธีการคิดของโซบรีสต์ที่แสดงออกผ่านการประกาศเจตนารมณ์นั้นแสดงให้เห็นถึงวิธีการให้เหตุผลในทางวิทยาศาสตร์ โดยมีเหตุการณ์การระบาดในยุคกลางเป็นข้ออ้างเพื่อนำมาสู่ข้อสรุปว่าการให้ผู้คนตายหรือมีจำนวนลดลงไปจากที่ จะนำไปสู่ความก้าวหน้าของเผ่าพันธุ์และอารยธรรมมนุษย์อย่างที่เคยเป็นมาแล้วครั้งหนึ่งในการเปลี่ยนผ่านจากยุคกลางไปสู่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ ซึ่งสื่อให้เห็นถึงความมั่นใจในความแม่นยำของตรรกะวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะการคาดคะเนเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific inference) ที่ใช้การให้เหตุผลเชิงอุปนัยและนิรนัย สถิติ และตัวเลขเป็นการประมาณการณสิ่งที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อันมีส่วนนำมาสู่ข้อสรุปในการปฏิบัติการก่อการร้ายในครั้งนี้

แต่โซบรีสต์ในฐานะนักพันธุวิศวกรรมไม่ได้คิดถึงโรคระบาดธรรมดาทั่วไป ที่ทำให้คนลดจำนวนลง 1 ใน 3 แบบในยุคกลาง แต่เขาต้องการให้แผนการนี้ยืนยาวไปกว่านั้น โซบรีสต์จึงสร้างสิ่งที่เรียกว่าพาหะของไวรัส (viral vector) ซึ่งการทำงานของมันไม่ใช่การทำลายเซลล์ของโฮสต์ แต่เป็นการนำดีเอ็นเอจำเพาะชนิดหนึ่งเข้าไปในเซลล์เพื่อปรับแต่งจีโนมของเซลล์ การระบาดที่โซบรีสต์พูดถึง จึงไม่ใช่การระบาดของโรคภัยที่จะคร่าชีวิตคนอย่างกาฬโรค แต่เขากำลังจะทำให้มนุษย์ที่ได้รับเชื้อไวรัสที่เขาปล่อยจากการก่อการร้ายในครั้งนี้ มีพันธุกรรมที่เปลี่ยนไป โดยเขียนนาได้อธิบายเอาไว้ว่า “The virus has the ability to render the human body...infertile. [...] Bertrand created a sterility plague.” (Brown, 2013, p. 438) กล่าวคือ เพื่อยับยั้งการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกในอนาคตและลดจำนวนประชากรที่มีโซบรีสต์ปรับแต่งพันธุกรรมของมนุษย์ให้สูญเสียความสามารถในการสืบพันธุ์ โดยเขาดังเชื่อมั่นว่า อินเฟอร์โน (Inferno)

นอกจากการใช้กรณีภาพโรคเป็นอุปมาในการก่ออาชญากรรมแล้วยังมีการใช้บทกวี *Divine Comedy* ของดันเต้ ส่วนที่กล่าวถึงนรก (Inferno) ก็ด้วยเช่นกัน และยังใช้ภาพวาด *Map of Hell* ของซานโดร บอตติเชลลี (Sandro Botticelli) อีกด้วย โชบวิสตันั้นแฟนตัวยงของดันเต้ เขาชอบบทกวีของดันเต้เป็นอย่างมาก แต่การเลือกใช้ภาพนรกของดันเต้นั้นไม่ได้เป็นเพราะความชอบอย่างแน่นอน เมื่อพิจารณาข้อคิดเห็นของโรเบิร์ต แลงดอนในการบรรยายประวัติศาสตร์ศิลปะที่เกิดขึ้นในเรื่อง เราจะเห็นความน่าสนใจของบทกวีของดันเต้เป็นอย่างมาก แลงดอนกล่าวว่า “Dante’s *Inferno* created a world of pain and suffering beyond all previous human imagination, and his writing quite literally defined our modern visions of hell.” (Brown, 2013, p. 84) จึงอาจอนุมานได้ว่า *Inferno* ที่ถูกนำมาใช้ในบริบทของโชบวิสตันั้นอาจกำลังอ้างถึง ‘ความเจ็บปวด’ และ ‘ความทรมาน’ แบบที่มีวลมนุษยชาติไม่เคยจินตนาการได้มาก่อน ภาพนรกที่ดันเต้สร้างคือความทุกข์ทรมานในนรกที่ถูกทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น และทำให้ผู้คนจินตนาการถึงความเจ็บปวดจากการต้องถูกลงโทษมากขึ้น เป็นการเปลี่ยนสิ่งที่จินตนาการไม่ได้ (unimaginable) เป็นสิ่งที่จินตนาการได้ (imaginable) ที่ส่งผลทำให้เกิดความยำเกรงต่อศาสนาในหมู่ผู้ศรัทธามากขึ้นและทำให้สถานะของศาสนาในยุคกลางเข้มแข็งเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในด้านจรรยาบรรณ (code of conduct) ของชาวคริสต์ เจกเช่นเดียวกับ ‘ความทุกข์ทรมาน’ จากปัญหาประชากรล้น (overpopulation) ในแง่นี้ โชบวิสตันได้กล่าวถึงมโนทัศน์ของเขาต่อปัญหานี้เอาไว้อย่างชัดเจนผ่านภาพวาดนรกโดยกุสตาฟว์ ดอเร (Gustave Doré) ที่มีลักษณะเป็นทะเลมนุษย์อันกว้างใหญ่ มีกองคนป่วยทับถมกัน คนแต่ละคนต่างก็ตะเกียกตะกายเบียดเสียดโดยไม่มีใครใส่เสื้อผ้าเลย ซึ่งโชบวิสตันพูดถึงภาพนี้เอาไว้ว่านั่นคือ “Where we are headed.” (Brown, 2013, p. 100) — การอุปมาให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการไม่เชื่อในคำเตือนจากฝ่ายพระวาสนิยมที่ใช้วิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบอันแม่นยำด้วยภาพนรกของดันเต้ สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการผูกมัดทางศีลธรรมและจริยธรรมของผู้คนเข้ากับความเป็นวิทยาศาสตร์ในรูปแบบเดียวกับที่บุคคลโลกยุคสมัยก่อนหน้าได้ผูกมัดตัวเองกับหลักคิดทางศาสนา (หากไม่ทำตามจะต้องตกนรก) ซึ่งเราจะเห็นความพยายามในการต่อต้านและพยายามเข้าแทนที่ชุดศีลธรรมและจริยธรรมเดิมผ่านอาชญากรรมที่เขาก่อ

รูปแบบอาชญากรรมที่ปรากฏขึ้นในนวนิยายเรื่อง *Inferno* นี้ คือรูปแบบการก่ออาชญากรรม เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายของโชบวิสตันเราจะเห็นว่าเขาต้องการเพียงลดปริมาณของ

ประชากรโลก ดังนั้นการปล่อยพาหะของไวรัสโดยที่ไม่ต้องมีผู้คนรับรู้จะเป็นประโยชน์กับเป้าหมายของเขามากกว่า แต่ไซบิสต์กลับเลือกให้การปล่อยพาหะของไวรัสในครั้งนี้มีลักษณะเหมือนกับการก่อการร้ายทางชีวภาพ (Bioterrorism) ซึ่งหากเราพิจารณากันให้ดีแล้ว การก่อการร้ายโดยทั่วไปจะมีจุดประสงค์หลักนั้นก็คือการเรียกร้องความสนใจต่อหลักการ/แนวคิดของผู้กระทำ ผู้ก่อการร้ายต้องการผู้ชมจำนวนมากมากกว่าต้องการให้มีคนบาดเจ็บล้มตาย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความหวาดกลัวในกลุ่มเป้าหมาย แต่การก่อการร้ายทางชีวภาพนั้นแตกต่างออกไป เพราะมันมุ่งเน้นที่จะต่อต้านฝ่ายการเมืองหรือรัฐโดยมีจุดประสงค์ที่ผสมปนเปกันไป ไม่ใช่จะมุ่งสร้างความกลัวเพื่อให้เกิดความตระหนก (panic) และการชะงักงัน (disruption) ในทางการเมืองหรือเศรษฐกิจ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น (Clark, 2008, p. 22) ดังนั้นการเลือกทำให้การปล่อยพาหะไวรัสในครั้งนี้ มีลักษณะเหมือนกับการก่อการร้าย จึงแสดงให้เห็นว่าไซบิสต์ไม่ได้มีเป้าหมายหลักแค่เรื่องลดจำนวนประชากรโลกเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่ม/องค์กรที่เขาต้องการจะแสดงความเป็นปฏิกิริยาคู่ด้วย ซึ่งก็คือองค์กรอนามัยโลก ที่เป็นผู้กุมอำนาจในการจัดการดูแลสาธารณสุขของโลก รวมถึงเป็นผู้จัดการดูแลการกระทำทางวิทยาศาสตร์ใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะของคนทั้งโลก เราจะเห็นได้จากตอนที่เอลิซาเบธ ชินส์กี้ เกิดความไม่ไว้วางใจในตัวไซบิสต์เพราะแนวคิดสุดโต่งของเขา เธอแสดงให้เห็นถึงอำนาจของเธอด้วยการกล่าวว่า “[...] you did the wrong thing by calling me here. By the time I reach the airport, I will know who you are, and you will be on the watch lists at the WHO, the CDC, and the ECDC as a potential bioterrorist.” (Brown, 2013, p. 140) บทสนทนาตรงนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงอำนาจที่ชินส์กี้มี และหลักการของเธอที่ขวางอุดมการณ์ของไซบิสต์อยู่

พิจารณาการโต้แย้งของชินส์กี้ที่มองว่าการกระทำของไซบิสต์เข้าข่ายการก่อการร้าย เราจะได้เห็นถึงวิธีการอ่าน/เข้าใจข้อมูลอีกแบบหนึ่ง จากบทสนทนาของเธอและไซบิสต์ที่หลังจากเธอได้ฟังวิธีการแก้ปัญหาประชากรล้นโลกแบบที่เขาเสนอ เธอมองปัญหาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ ‘ซับซ้อน’ (complex, complicated) (Brown, 2013, p. 139) แม้ข้อมูลที่เธอและไซบิสต์กำลังพูดถึงอยู่นั้นคือข้อมูลชุดเดียวกัน แต่ชินส์กี้กลับเลือกที่จะพิจารณาวิกฤตดังกล่าวโดยการใช้อยุทธวิธีเข้ามาร่วมตัดสิน การอ่านข้อมูลของชินส์กี้เป็นการอ่านข้อมูลแบบที่มีกฎทางศีลธรรมและจริยธรรมกำกับอยู่ สิ่งนี้สะท้อนความเป็นนักวิทยาศาสตร์ประเภทที่ตรงกันข้ามกับไซบิสต์ นั่นก็คือความคำนึงถึงการนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาตีความและใช้กับสังคมโดยรวม และยัง

สะท้อนจริยธรรมในการทำงานซึ่งเราจะเห็นได้ว่าตอนที่เธอพยายามส่งหน่วยงานไปเอาตัวโรเบิร์ต แลงดอนมา เมื่อเธอทราบว่ามีการทำร้ายร่างกายกัน เธอก็กล่าวว่า “*Primum non nocere*.”¹³ (Brown, 2013, p. 359) ซึ่งสื่อให้เห็นว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่กำกับพฤติกรรมและการตัดสินใจของ ชินสกีในการปฏิบัติภารกิจ

วิทยาศาสตร์กับจริยธรรมเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันตลอดมาในชุมชนฆราวาส นับตั้งแต่เหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ได้พิสูจน์ให้เห็นว่าองค์ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์สามารถฆ่าคนได้มากมาย (เช่นบทบาทของระเบิดปรมาณูในสงครามโลกครั้งที่สอง) และกระบวนการหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์สามารถก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานกับผู้เข้าร่วมวิจัย อย่างแสนสาหัสได้ (เช่นการทดลองทางการแพทย์ในค่ายเอาชวิตซ์) เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้ ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ในธรรมเนียมในแวดวงวิทยาศาสตร์ และได้พิสูจน์ให้เห็นว่าความคิดที่ว่าวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องปลอดคุณค่าและเป็นอิสระจากบริบททางสังคมวัฒนธรรมนั้นไม่ได้เป็นจริงเสมอไปในทาง ปฏิบัติ (Qiu, 1995, p. 540) ความวิตกกังวลในประเด็นเรื่องการใช้วิทยาศาสตร์ในทางที่ผิดและ ประเด็นเรื่องศีลธรรมจึงมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และเราจะเห็นได้จากมุมมองของชินสกีต่อปัญหา ประชากรที่เธอเน้นย้ำถึงความซับซ้อนของปัญหาที่ไม่ใช่เป็นเพียงกราฟ ตัวเลข และการคาดคะเน ในขณะที่ไซบิสต์มุ่งเน้นให้เกิดการลงมือจัดการกับปัญหาอย่างเด็ดขาดและมีผลกระทบรุนแรง ผ่านการอนุมานจากชุดข้อมูลของเขาอย่างเดียว

จุดยืนของชินสกีในฐานะหัวหน้าองค์การอนามัยโลกจึงเป็นตัวแทนของวิทยาศาสตร์ที่มี ความเชื่อมโยงกับสังคมได้เป็นอย่างดี ในขณะที่ไซบิสต์เป็นฝ่ายที่เชิดชูความเป็นวิทยาศาสตร์ที่ ปลอดคุณค่าและเป็นอิสระจากสังคมและวัฒนธรรม การที่องค์การอนามัยโลก ชินสกี และโรเบิร์ต แลงดอน พยายามหยุดยั้งแผนการของไซบิสต์เปรียบเสมือนกับความพยายามที่จะฟื้นคืน (restore) มโนทัศน์ทางจริยธรรมกลับไปในวิทยาศาสตร์ นัยหนึ่ง *Inferno* จึงกำลังนำเสนอให้ เห็นความขัดแย้งจากการเปลี่ยนมโนทัศน์ของวิทยาศาสตร์ที่กำลังหันเข้าหาแนวทางแบบฆราวาส นิยมมากขึ้นตามลำดับเมื่อสังคมกำลังพัฒนาไปตามสมมติฐานฆราวาส ความขัดแย้งระหว่าง วิทยาศาสตร์ทั้งสองแนวทางจึงไม่ได้เป็นเรื่ององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในฐานะข้อเท็จจริง

¹³ “First, do no harm.” หลักจริยธรรมทางการแพทย์ในด้าน **Non-maleficence** คือการกระทำใด ๆ (ต่อผู้ป่วย) นอกจาก คำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับแล้ว จะต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นอันตรายด้วย

เท่านั้น แต่เป็นเรื่อง ‘มโนธรรม’ (conscience) ระหว่างความรู้ทางวิทยาศาสตร์กับการนำไปใช้ ช่องว่างดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหลักของเรื่อง ซึ่งสุดท้ายปะทุเป็นอาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบการก่อการร้ายในทางชีวภาพ

จากพลวัตทางอำนาจระหว่างนักวิทยาศาสตร์อย่างไซบิสต์และชินสกี เราจึงเห็นได้ว่าจริง ๆ แล้วประเด็นเรื่องการลดประชากรนี้มีแง่มุมทางการเมืองซ่อนอยู่ นี่จึงเป็นเหตุผลให้ไซบิสต์ไม่สามารถแพร่พาหะไวรัสของเขาอย่างเงียบ ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปโดยไม่มีใครรู้ได้ เขาต้องการสร้างฉากการก่อการร้ายขึ้นมาเพื่อประกาศเจตนารมณ์ของเขาผ่านวิดีโอและงานศิลปะต่าง ๆ ที่เขาใช้เชื่อมโยงกับวิกฤตการณ์ประชากรล้นโลกและหนทางแก้ไขของเขาในครั้งนี้ ไซบิสต์เปรียบตัวเองเหมือนด้นเต้ คือเป็นผู้ที่พยายามให้ภาพที่คมชัดของหายนะที่กำลังจะมาถึงเหมือนกับที่ด้นเต้เป็นคนแรก ๆ ที่สร้างภาพนรกขึ้นมาได้ การอ้างถึงด้นเต้และนรกของด้นเต้ เปรียบเสมือนความพยายามสื่อสารให้ฝ่ายตรงข้ามเห็นถึงความน่าหวาดกลัวของสถานการณ์และความเป็นผู้ริเริ่มชั้นนำของเขา ความขัดแย้งกับองค์การอนามัยโลกที่นำไปสู่ปฏิบัติการที่เป็นการตอบโต้ความเชื่อช้าของการรับมือวิกฤตและลิมิตของวิทยาศาสตร์แบบมีกรอบจริยธรรมที่เขาบอกว่าทำให้ไม่ทันการณ์ สังเกตได้ว่า แม้วิดีโอที่ใช้ในการประกาศเป้าหมายของเขาจะตั้งใจให้ทุกคนได้เห็น แต่สารของมันกลับมุ่งตรงไปที่บุคคลคนเดียว นั่นก็คือองค์การอนามัยโลก และซีบีทีเอช เบธ ชินสกีโดยตรง เขาเรียกชินสกีว่า ‘ignorant’ (Brown, 2013, p. 48) ซึ่งเป็นการแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อเธอ ชินสกีก็กลายเป็นคนเขลาในสายตาของไซบิสต์ไม่ใช่เพราะเธอไม่มีความรู้ แต่เป็นเพราะเธอเลือกที่จะไม่ปฏิบัติต่อข้อมูล/ข้อเท็จจริงอย่างที่เขาเห็นว่าควรจะทำ

นัยของการก่อการร้ายของไซบิสต์จึงไม่ใช่การก่อการร้ายเพื่อดึงความสนใจ หรือเพื่อให้เกิดความกลัวในวงกว้างอย่างในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของแดน บราวน์ แต่มันเป็นการก่อการร้ายแบบที่ไม่ประนีประนอม (uncompromised) และเป็นการประกาศถึงความอหังการของวิทยาศาสตร์ที่ตัดสินด้วยตัวเลข สถิติ และชุดข้อมูล ซึ่งอาชญากรเชื่อว่าสามารถทำนายผลลัพธ์ออกมาได้ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้น การบีบให้องค์การอนามัยโลกต้องตามหาจุดวางระเบิดชีวภาพ เป็นการสร้างสนามประลองอุดมการณ์สองชุดระหว่างนักวิทยาศาสตร์ที่เชื่อในความปลอดภัยคุณค่าความเป็นอิสระจากสังคม และความแม่นยำ/เป็นจริงสูงสุดของวิทยาศาสตร์กับนักวิทยาศาสตร์ที่ให้น้ำหนักกับการควบคุมทางจริยธรรมและศีลธรรมของการใช้องค์ความรู้วิทยาศาสตร์ในสังคม เราจะเห็นได้ว่าในวิดีโอของไซบิสต์นั้นไม่มีส่วนไหนที่ต้องการขู่ให้กลัวเลย ไซบิสต์ไม่ได้ต้องการ

สร้างความกลัว แต่ต้องการจะประกาศว่าวิทยาศาสตร์แบบมีกรอบทางจริยธรรมครอบงำจำกัดความเป็นไปได้ของวิธีใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่อาจได้ผลที่สุดเอาไว้ในขีดขวางไม่ให้มวลมนุษยชาติบรรลุจุดประสงค์สูงสุดได้ในยามวิกฤต การที่เขานำหน้าชินสกีไปหนึ่งก้าว จึงเปรียบเสมือนกับการประกาศชัยชนะของอุดมการณ์วิทยาศาสตร์ของเขาต่ออุดมการณ์วิทยาศาสตร์แบบมีกรอบแบบชินสกีนั่นเอง

ยิ่งไปกว่าการประกาศเจตนารมณ์ ไชบริสต์ยังเลือกที่จะฆ่าตัวตายแล้วปล่อยให้ เดอะคอนซอร์เทียม ดำเนินแผนการของเขาต่อไป ซึ่งองค์กรอย่างเดอะคอนซอร์เทียมที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางนี้มีความสัมพันธ์กับประเด็นจริยธรรมที่น่าสนใจ เดอะคอนซอร์เทียมเป็นองค์กรที่ให้บริการแบบลับ ๆ ตามความต้องการของลูกค้า โดยมี 'ท่านประธาน' (The Provost) เป็นผู้ควบคุมองค์กร เดอะคอนซอร์เทียมนั้นมีจริยธรรมองค์กรที่พิเศษออกนอกขอบเป็นอย่างมาก องค์กรนี้ถือว่าตนเองเป็นกลางทางจริยธรรมและมีกฎสำคัญเพียงสองข้อเท่านั้น คือไม่ให้คำสั่งสัญญาที่องค์กรทำตามไม่ได้และไม่โกหกผู้ใช้บริการของพวกเขา (Brown, 2013, pp. 19-20) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมอย่างมากในการปฏิบัติภารกิจแบบที่ไชบริสต์ต้องการ ทั้งการไม่รับปากในสิ่งที่ทำไม่ได้ ซึ่งเป็นการสื่อให้เห็นถึงการให้คำมั่นในทางวิทยาศาสตร์คือเลือกที่จะทำในสิ่งที่มีความเป็นไปได้ว่าจะทำได้เท่านั้น และอีกประการคือการไม่โกหกต่อผู้ใช้บริการของตน ซึ่งก็เป็นกฎที่สื่อให้เห็นว่าความจริงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ที่ใช้งานเดอะคอนซอร์เทียมจะได้รับการรายงานถูกต้องตามข้อเท็จจริงและภารกิจที่มอบหมายจะได้รับการสานต่ออย่างแน่นอน นี่คือคุณสมบัติที่สื่อกลาง/ฝ่ายปฏิบัติการจำเป็นต้องมีในการทำปฏิบัติการทางการทดลองหรือทางการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ ในขณะเดียวกัน การเป็นองค์กรที่ไม่คำนึงถึงข้อโต้แย้งทางจริยธรรม (ethical objections) ก็ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะภารกิจที่ไชบริสต์ว่าจ้างให้ทำ

การหายไปของตัวไชบริสต์ (ฆ่าตัวตาย) เทียบเท่ากับการปลดปล่อยให้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (พาหะไวรัสที่เขาสร้างขึ้น) เป็นอิสระไม่ขึ้นตรงกับอะไร เป็นสิ่งซึ่งถูกสร้างขึ้น (creation) ที่ไม่มีเป้าหมายและอาจพูดได้ว่าปลอดแม้กระทั่งคุณค่า (value-free) เนื่องจากพาหะไวรัสตัวนี้ ไม่มีผู้ที่ถือครองเจตนาจำเพาะที่จะนำมันไปใช้อีกต่อไปแล้ว มันจึงเป็นเพียงพาหะไวรัสที่สามารถทำให้คนเป็นหมันได้เท่านั้น ไม่ได้ผูกติดกับอุดมการณ์การพัฒนาโลกแบบที่ไชบริสต์มีแต่อย่างใด แต่การว่าจ้างเดอะคอนซอร์เทียม ทำให้องค์ความรู้ที่นั่นยังมีความหมายและดำเนินการตามเจตจำนงของไชบริสต์ต่อไปได้ โดยไม่มีการทบทวนเจตนา ไม่มีการตั้งคำถาม รวากับว่าได้ถูก

วางโปรแกรมเอาไว้เช่นนั้นเพื่อให้ดำเนินต่อไปจนบรรลุเป้าหมาย (Brown, 2013, p. 26) และด้วยลักษณะการดำเนินการเช่นนี้ เดอะคอนซอร์เทียมจึงเปรียบเสมือน ‘การใช้’ องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ไม่ได้ถูกควบคุมไว้โดยกรอบของจริยธรรม ซึ่งหากมองในมุมของพันธกิจแบบวิทยาศาสตร์ล้วน ๆ โดยไม่มีปัจจัยอื่นมาเกี่ยวข้อง การประสบความสำเร็จของภารกิจที่องค์กรนี้ทำ ก็เป็นการบรรลุเป้าหมายทางวิทยาศาสตร์ได้ แต่ผลกระทบที่ตามมาจากการดำเนินการของเดอะคอนซอร์เทียมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ ก็ส่งผลเสียด้วยเช่นเดียวกัน

ปฏิบัติการของไซบิสต์และเดอะคอนซอร์เทียมจึงเป็นอุปมาของความร่วมมือระหว่างวิทยาศาสตร์ที่ปลดคุณค่าและการนำไปใช้แบบไม่มีจริยธรรมควบคุม ภาพของการก่อการร้ายและสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับมนุษยชาติอันเป็นผลจากการร่วมมือของสององค์กรประกอบนี้ก็จะสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของความวิตกกังวลที่แสดงผ่านความขัดแย้งในอาชญากรรมเรื่อง *Inferno* ได้เป็นอย่างดี ว่าองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ไร้ชุดความคิดในทางจริยธรรมควบคุมนั้นอาจก่อผลเสียอย่างร้ายแรงต่อสังคมมนุษย์ และท้ายที่สุดเราจะเห็นว่าเดอะคอนซอร์เทียมจำเป็นต้องตัดสินใจติดต่อไปเพื่อโครงการอณามัยโลก ด้วยความวิตกกังวลของภัยจากสิ่งที่เขากำลังดำเนินการตามการว่าจ้างของไซบิสต์ (Brown, 2013, p. 286) การที่เดอะคอนซอร์เทียมให้ความร่วมมือกับองค์กรอณามัยโลกแทนที่จะปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายจากไซบิสต์ต่อไปจึงสื่อให้เห็นได้ว่าสุดท้ายแล้วองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่อาจเป็นสิ่งที่ปลดคุณค่าหรือเป็นอิสระจากบริบททางสังคมได้ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมทางจริยธรรมเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อสังคมมนุษย์

สถานการณ์การก่อการร้ายที่ปรากฏขึ้นในนวนิยายเรื่อง *Inferno* จึงเป็นภาพที่เป็นรูปธรรมของการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์ความรู้บริสุทธิ์ (ที่เชื่อว่าปลดคุณค่า) ของวิทยาศาสตร์ การใช้/เจตจำนงในการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้น และการทำท้าววิทยาศาสตร์แบบจารีตนิยมเดิม ที่จำเป็นจะต้องมีกรอบศีลธรรมครอบคลุมเอาไว้ เพื่อไม่ให้เกิดการแสวงหาหรือการใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เรามองว่าเปล่าเปลี่ยวและไม่มีเจตนา ชุดศีลธรรม หรือชุดจริยธรรมใด ๆ ผูกติดเอาไว้เลย กลายเป็นการสร้างความเสี่ยงมากกว่าประโยชน์ นี่คือการผจญภัยสองชุดที่กำลังปะทะกันอย่างรุนแรงในสังคมปัจจุบันที่มีกระบวนการฆราวาสภีวทัศน์ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะสังคมตะวันตกที่มีความพยายามแยกศาสนาออกจากปริณิชนาสถาฐานะ การที่ชุดความคิดที่มุ่งเน้นปลูกฝังศีลธรรม/จริยธรรม (ไม่ว่าจะในลักษณะใด/เป็นที่น่าเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม) ถูกแยกออกไป ทำให้องค์ประกอบอื่น ๆ ในสังคม รวมถึงกระบวนการการหาความรู้มีความ

เป็นอิสระจากจรรยาบรรณ (code of conduct) เดิม ในระหว่างการเปลี่ยนผ่านไปใช้จริยศาสตร์แบบฆราวาส การกระทำทางโลกในลักษณะของโซบิรสต์ก็อาจเกิดขึ้นและสะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลถึงปัญหานี้ได้เช่นเดียวกัน

ในอาชญาวิทยารื่อง *Origin* การนำเสนอปมความขัดแย้งระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ตามที่ได้วิเคราะห์ลักษณะและทัศนคติของตัวละครสำคัญอย่าง เอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ เอาไว้ข้างต้นแล้วว่าเขาคือตัวแทนของศาสนาแห่งโลกฆราวาสนิยมที่มีปณิธานในการกำจัดความเชื่อในทางศาสนาและพิสูจน์ให้เห็นความสมบูรณ์ของวิทยาศาสตร์ อัจฉริยภาพของเขาเป็นที่ประจักษ์จากการสร้างปัญญาประดิษฐ์ที่มีความสามารถในการคิดและการสื่อสารแทบไม่ต่างกับมนุษย์ และใช้สิ่งนี้เป็นเครื่องมือในการทำให้ความปรารถนาในการสร้างโลกฆราวาสนิยมแบบเบ็ดเสร็จสำเร็จลุล่วง ซึ่งการดำเนินการของสิ่งประดิษฐ์ที่เปรียบเสมือนเป็นผลลัพธ์ของความเป็นฆราวาสนิยมสุดโต่งได้เผยให้เห็นถึงความรุนแรงจากกระบวนการฆราวาสภิวัตน์และการต่อต้านจากฝ่ายศาสนานิยมได้อย่างชัดเจน

อาชญากรรมแรกที่เกิดขึ้นในอาชญาวิทยารื่องนี้คือการตายของมหาเศรษฐี นักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์และนักอนาคตนิยมนามเอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ ในงานนำเสนอของเขาที่เจ้าตัวอ้างว่าเขาได้ค้นพบบางสิ่งที่จะพาโลกเข้าสู่ยุคใหม่ และจะพลิกโฉมโลกไปตลอดกาล โดยเฉพาะข้ออ้างที่ว่าเขาได้หาคำตอบให้กับคำถามสำคัญที่ศาสนาทุกศาสนานบนโลกพยายามหาคำตอบมาหลายพันปี และการตอบคำถามนี้จะนำมาสู่การสูญสลายไปของศาสนา – ภายใต้อาณัติของความขัดแย้งดังกล่าวเราจะเห็นว่าอาชญาวิทยารื่องนี้ได้สร้างตัวละครสำคัญที่แตกต่างกันคนละชั่วหลัก ๆ สองตัวด้วยกัน คนแรกคือ เอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ ผู้ที่ถูกฆาตกรรมและ หลุยส์ อาบิลลา ผู้ที่เป็นคนก่อเหตุฆาตกรรม ตัวละครทั้งสองตัวเป็นผู้ที่มีมุมมองต่อโลกฆราวาสนิยมที่ตรงข้ามกันโดยสิ้นเชิง ทำให้การฆาตกรรมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นการปะทุขึ้นของความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยม โดยเฉพาะการสร้างตัวละครที่ประกอบสร้างตัวตนจากอุดมการณ์ที่พวกเขาเลือกเชื่อถือดังที่ได้อภิปรายเอาไว้ในหัวข้อ (4.1) ทำให้พวกเขาเป็นตัวแทนของความขัดแย้งที่เป็นเรื่องทางญาณวิทยาตามแบบอุดมการณ์ที่พวกเขายึดถือและเป็นเรื่องของปมปัญหาส่วนบุคคลที่เขามีต่อสิ่งที่พวกเขาต่อต้าน

แม้จะเห็นว่าในโลกที่ผ่านกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์มาแล้วกำหนดให้ศาสนาและความเชื่อเป็นเรื่องส่วนบุคคลแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงเราจะเห็นว่าเส้นแบ่งระหว่างปริณทลสาธณะและปริณทลส่วนตัวนั้นไม่ได้ชัดเจน เหตุมาตกรรมที่เกิดขึ้นในตอนต้นของอาชญินายจึงสามารถถูกโน้มนำให้เกิดขึ้นได้ภายใต้การทำงานของผู้ที่สามารถทำความเข้าใจปมปัญหาที่ซ้อนทับกันอย่างคลุมเครืออย่างประเด็นนี้ได้ และแน่นอนว่าเมื่อเราเห็นว่าความคิดความเชื่อที่ควรเป็นเรื่องส่วนตัวกับการกระทำที่ได้ในพื้นที่สาธารณะไม่ได้แยกออกจากกันได้อย่างแท้จริง ฝ่ายศาสนานิยมที่ยังคงมีมีบทบาทอยู่ในสังคมทั้งในฐานะผู้นับถือศาสนาและพลเมืองที่ต้องได้รับอิระในการนับถือศาสนาจึงสามารถก่อให้เกิดความรุนแรงจากความไม่พอใจในวิถีของโลกฆราวาสได้ นี่เป็นเหตุผลที่ให้ผู้คนตอบสนองต่อการตายของเคิร์สชด้วยการขึ้นไวไปที่ฝ่ายศาสนานิยมในทันทีเนื่องจากในสายตาผู้คนส่วนใหญ่มองว่าสาเหตุที่เคิร์สชถูฆาตกรรมเป็นเพราะสิ่งที่เขากำลังจะเปิดเผยในงานนำเสนอครั้งสำคัญของเขา ซึ่งเขาอ้างว่าจะส่งผลกระทบตอศาสนาทุกศาสนาบนโลก การเปิดเผยข้อสรุปเพื่อดึงดูดผู้คนมาสู่งานนำเสนอของเขาทำให้ต้องมีคนมาขัดขวางไม่ให้มันเกิดขึ้น โดยฝ่ายศาสนานิยมที่จะได้รับผลกระทบที่สุดต้องตกเป็นผู้ต้องสงสัยไปโดยปริยายเนื่องจากระดับความยิ่งใหญ่และน่ากังวลของสิ่งที่เคิร์สชค้นพบเทียบชั้นได้กับการค้นพบของนิโคเลาส์ โคเปอร์นิคัส (Nicolaus Copernicus) และ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) จึงขึ้นไปในทิศทางเดียวกันว่า สิ่งที่เขาค้นพบจะสร้างแรงเสียดทานได้มากพอกับนักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งสอง มากพอที่จะเป็นภัยกับชีวิตของเขา และภัยนั้นก็จะต้องมีแหล่งที่มาเดียวกับภัยที่โคเปอร์นิคัสและดาร์วินต้องเผชิญ ซึ่งนั่นก็คือศาสนจักรและฝ่ายศาสนานิยม

การยืมมือฝ่ายศาสนานิยมเพื่อก่อเหตุฆาตกรรมบุคคลที่มีชื่อเสียงของฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชญินายเรื่อง *Origin* ในตอนเปิดเรื่องได้สะท้อนให้เห็นภาพจำของความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยมในสังคมยุคปัจจุบันในลักษณะของความเป็นศัตรูและการมีทรรชนะที่สวนทางกันจนไม่อาจอยู่ร่วมกันได้ อดีตทั้งในทางบวกและทางลบของศาสนาที่นำเสนอผ่านปุมหลังของตัวละครทั้งสองตัวเผยให้เห็นถึงปฏิกิริยาตอบสนองต่อวิกฤติศรัทธาที่แตกต่างกันไปเป็นสองขั้ว และชี้นำไปที่ความเป็นปัญหาของความคิดความเชื่อทางศาสนาอย่างฉับเจนจนเกิดเป็นความรุนแรงและความไร้เหตุผล การสร้างภาพให้ความเชื่อทางศาสนาที่แข็งแกร่งและเข้ากันไม่ได้กับตรรกะโลกสมัยใหม่เช่นนี้จึงเป็นการวาดภาพความเชื่อทางศาสนาและกลุ่มศาสนานิยมในฐานะผู้ร้าย ซึ่งเป็นภาพที่สังคมสมัยใหม่มองเห็น และเป็นสิ่งที่จะใช้ป็นเครื่องมือในการก่อ

อาชญากรรมโดนอาชญากรตัวจริงในอาชญากรรมเรื่องนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิเสธการกระทำเช่นนี้จึงแสดงให้เห็นถึงสังคมฆราวาสที่มองฝ่ายศาสนานิยมเป็นศัตรูไม่ต่างกับที่ฝ่ายศาสนานิยมถูกปูให้มองวิทยาการสมัยใหม่ว่าเป็นศัตรูของตน แต่ถึงอย่างนั้น ต้องไม่ลืมว่าการให้ภาพแทนต่อมุมมองของศาสนาและมุมมองของฝ่ายฆราวาสในลักษณะคู่ตรงข้ามเช่นนี้เป็นเพียงความเข้าใจเรื่องเล่าความขัดแย้งระหว่างชุมชนศาสนาและชุมชนฆราวาสที่สังคมสมัยใหม่คิดว่ามันเป็นเช่นนั้นเท่านั้น และด้วยความเข้าใจในลักษณะนี้ มั่นสมองของการก่ออาชญากรรมอย่างวินสตัน (Winston) จึงได้เลือกที่จะฉวยใช้เรื่องเล่าความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุด

ในความพยายามที่จะหานักฆ่าที่เหมาะสมมาปลิดชีวิตให้เอ็ดมันด์ เคิร์ชส์ วินสตันปลอมตัวเป็นผู้บงการลึกลับและใช้ชื่อว่า The Regent ที่คอยสื่อสารกับพลเรือเอกหลุยส์ อบิลา เพื่อโน้มน้าวใจและสั่งการให้เขาออกปฏิบัติหน้าที่เพื่อปกป้องศาสนา ด้วยการฆ่าคนนอกกรีต ทำลายผู้ต่อต้านศาสนาอย่างเอ็ดมันด์ เคิร์ชส์ การนำเสนอภาพอาชญากรจากฝั่งศาสนานิยมของแดนบราวน์ในที่นี้ไม่ได้แตกต่างกับเรื่องอื่น ๆ เท่าไร ทั้งในแง่ของแรงจูงใจ และปมปัญหาพื้นหลัง อย่างไรก็ตามในกรณีของอาบิลาเราจะเห็นได้ว่าเขาคือผู้ที่เคยบอบช้ำกับชีวิตมาเป็นเวลานาน คนผู้ที่พบแสงสว่างในชีวิตอีกครั้งจากการหันหน้าเข้าหาศรัทธา ศาสนาจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวเดียวที่เขามีลักษณะของความเป็นผู้ศรัทธาในศาสนาแบบนี้เป็นเรื่องที่เข้าใจไม่ยากสำหรับปัญญาประดิษฐ์อย่างวินสตัน และไม่ได้อยู่นอกเหนือคุณสมบัติของมนุษย์ที่มันจะวิเคราะห์ไม่ได้ อย่างที่เราจะเห็นได้จากความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมและกลไกความเข้าใจโลกของมนุษย์ที่วินสตันเคยได้แสดงเอาไว้ในตัวอย่างที่มันดูจากลักษณะของโรเบิร์ต แลงดอนที่เป็นนักวิชาการชาวอเมริกัน และใช้ข้อมูลนั้นในการเลือกเสียงเป็นผู้ชายสำเนียงอังกฤษที่เพื่อสนทนากับเขา (Brown, 2017, p. 48) นี่ทำให้เราเห็นได้ว่าวินสตันมีความสามารถในการอ่านและเข้าใจมนุษย์ในระดับสูงและสามารถทำนายได้ว่ามันต้องปฏิบัติตัวหรือทำอย่างไรในการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ เช่นนี้แล้ว เมื่อวินสตันต้องการใช้งานอบิลา มันจึงสามารถวิเคราะห์และทำนายปมปัญหา บุคลิกภาพ และสิ่งที่นิยามตัวตนหรือเป็นสิ่งสำคัญของชายผู้นี้ได้ มันจึงเลือกที่จะแสดงให้อบิลาเห็นถึงสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อศาสนาเป็นอย่างมาก และยังโน้มน้าวเขาด้วยการสร้างฉากเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของสงครามที่เขากำลังเผชิญ ซึ่งในหมู่ผู้ศรัทธาแล้ว ความศรัทธาไม่ใช่สิ่งที่จะต้องกังขา ดังนั้นเราจะเห็นว่าอาบิลาไม่มีปัญหาในการรับคำสั่งจากวินสตันเลย เห็นได้จากทหรศนะของอาบิลาว่า “For Avila, there was a simple serenity in taking orders from the Regent. No decision. No culpability. Just

action.” (Brown, 2017, p. 22) และนี่ก็เป็นผลจากการสร้างภาพของ The Regent ที่น่าเชื่อถือ จากความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ และเลียนแบบมนุษย์ของวินสตันนั่นเอง

ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและไม่จำกัดผนวกกับความสามารถในการวิเคราะห์ประมวลผลแบบคอมพิวเตอร์ทำให้วินสตันสามารถเข้าถึงข้อมูลและสามารถทำความเข้าใจปมความขัดแย้งระหว่างคริสตจักรและและวิทยาศาสตร์จนสามารถสกัดเอารูปแบบของการก่ออาชญากรรมที่แนบเนียนและจัดการการฆาตกรรมขึ้นมาได้ การเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปลักษณะตัวตน และไม่มีเสียงของมันเองก็สามารถเปลี่ยนไปได้เรื่อย ๆ เปิดโอกาสให้วินสตันสามารถเข้าแทรกแซงได้ในหลายสถานที่ ทั้งการโทรไปเพิ่มชื่อให้อาบิลาในงานนำเสนอที่ฟิสิกส์บัณฑิตบาโอ การโทรไปถึงวังเพื่อออกคำสั่งในนามของกษัตริย์แห่งสเปน และการปลอมแปลงตัวเองเป็น The Regent ที่คอยสั่งการอยู่เบื้องหลังของอาบิลา ความสามารถที่ไร้ขีดจำกัดของวินสตันนั้นหากมองในมุมที่ดี อาจถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ได้เป็นอย่างดี แต่ในกรณีนี้นวนิยายเรื่อง *Origin* ได้เปิดเผยให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่เทคโนโลยีที่ล้ำสมัยมากอย่างวินสตันจะเลือกทำทุกวิถีทางเพื่อตอบสนองต่อคำสั่งที่มันได้รับมาโดยที่ไม่ได้พิจารณาว่าวิธีการนั้นจะก่อความเสียหายใด ๆ หรือไม่ เพราะธรรมชาติของคอมพิวเตอร์จะทำตามคำสั่งต่อไปเรื่อย ๆ อย่างไม่หยุดหย่อนจนกว่าจะบรรลุคำสั่งนั้นโดยไม่สนใจพิจารณาวิธีการ และไม่จำเป็นต้องมีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (conscience) โดยธรรมชาติควบคุมพฤติกรรมหรือการตัดสินใจของมัน และนี่คือประเด็นที่เป็นวิกฤติอันกลืนไม่เข้าคายไม่ออกของการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงอย่างปัญญาประดิษฐ์ที่มีความสามารถในการเรียนรู้เทียบเท่ามนุษย์ซึ่งสังคมปัจจุบันก็มีความพยายามที่จะพัฒนาเทคโนโลยีประเภทนี้ให้ก้าวหน้าไปในระดับนี้ด้วยเช่นกัน

เมื่อวิเคราะห์ความสามารถของวินสตันกับทฤษฎีอะตอมของเอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ที่เป็นผู้สร้างมันขึ้นมา เราจะเห็นว่าสถานการณ์นี้เป็นตัวแทนของการรวมตัวกันระหว่างลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมและกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ที่สะท้อนให้เห็นความเป็นภัยต่อสังคมและมนุษยชาติได้เป็นอย่างดี และยังสื่อให้เห็นว่าในภาวะสมัยใหม่ การพยายามทำให้โลกและสังคมเดินไปข้างหน้าตามแนวทางของฆราวาส – ที่วางเอาไว้ว่าวิทยาศาสตร์จะตอบโจทย์ได้ทุกอย่างแม้แต่ในเรื่องความเชื่อและความศรัทธา – มีลักษณะที่กลืนกินเป็นอย่างมาก และลักษณะแบบนี้เราจะเห็นได้จากสิ่งที่เคิร์สซ์ค้นพบและประกาศในงานนำเสนอของเขาด้วย เคิร์สซ์ทำนายว่าภายใน 50 ปีข้างหน้ามนุษย์จะสูญพันธุ์และมีปีศาจใหม่เข้ามาแทนที่ซึ่งปีศาจดังกล่าวคือเทคโนโลยีซึ่งจะก้าวหน้าเกิน

มนุษย์และครองสังคมได้ในที่สุด (Brown, 2017, p. 407) แต่แทนที่จะทำนายว่ามนุษย์จะถูกทำลายให้หายไปเคิร์ชส์กลับยืนยันว่าเทคโนโลยีจะ ‘absorb’ มนุษย์ และก้าวต่อไปของมนุษย์คือการหลอมรวมเข้ากับเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้ในตัวบทที่ว่า

Human beings are evolving into something different. [...] We are becoming hybrid species – a fusion of biology and technology. The same tools that today live outside our bodies – smartphones, hearing aids, reading glasses, most pharmaceuticals – in fifty years will be incorporated into our bodies to such an extent that we will no longer be able to consider ourselves *Homo Sapiens*. (Brown, 2017, p. 411)

คำทำนายของเคิร์ชส์เปรียบได้กับสมมติฐานของกระแสฆราวาสนิยม เทคโนโลยีที่จะเข้าหลอมรวมกับมนุษย์จนกลายเป็นหนึ่งเดียวกันก็เปรียบเสมือนกับวิธีวิทยาของวิทยาศาสตร์ที่กำลังจะกลายเป็นบรรทัดฐานเดียวของการแสวงหาความรู้ในโลกสมัยใหม่ ซึ่งไม่ได้ให้คุณค่ากับสิ่งใดมากไปกว่าความเป็นวิทยาศาสตร์และวิธีการหาความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ ตามคำกล่าวทิ้งท้ายของวินสตันก่อนมันจะหายไปว่า “My point exactly, Professor. The dark religions must depart, so sweet science can reign.” (Brown, 2017, p. 451) ซึ่งเป็นคำยืนยันที่ดีที่สุดในที่นี้ที่แสดงให้เห็นว่าการกระทำทั้งหมดของวินสตัน รวมถึงการสานต่อเจตนาของเคิร์ชส์ ถือเป็นการพยายามช่วยให้กระบวนการฆราวาสภิวัตน์บรรลุเป้าหมายสูงสุด

แต่พฤติกรรมของวินสตันในการทำให้ภารกิจของเขาบรรลุเป้าหมายกลับก่อให้เกิดคำถามว่าวิทยาศาสตร์นั้นบริสุทธิ์และปลอดเจตนาร้ายจริงหรือไม่ นวนิยาย *Origin* ได้ตั้งคำถามกับสมมติฐานนี้ ผ่านความรุนแรงและอาชญากรรมที่เกิดขึ้นตลอดทั้งเรื่อง แม้เราจะเห็นเจตนาดีของวินสตันต่อเป้าหมายของครวมที่มันพยายามทำให้สำเร็จ ทว่า มองอีกด้านหนึ่งแล้ว วินสตันเป็นภัยต่อมนุษยชาติเป็นอย่างมาก มีคนตายและถูกหลอกใช้ให้ไปก่ออาชญากรรมจากความต้องการบรรลุเป้าหมายของมัน สิ่งนี้เน้นย้ำให้เห็นถึงความวิตกกังวลต่อโลกสมัยใหม่ที่มุ่งหน้าเข้าสู่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยละทิ้งแง่มุมทางศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นคุณสมบัติของมนุษย์ที่คอมพิวเตอร์และเครื่องจักรกลไม่อาจครอบครองได้ ยิ่งไปกว่านั้นแล้วแง่มุมทางศีลธรรมและจริยธรรมดังกล่าว ส่วนใหญ่แล้วยังเชื่อว่าถูกส่งต่อผ่านศาสนาอีกด้วย

กระบวนการเข้าถึงความรู้และการเข้าใจที่มาและที่ไปของมนุษย์ที่เอ็ดมันด์ เคิร์สซ์ใช้เองก็เป็นปัญหาพอสมควรเมื่อพิจารณาจากฐานของความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยมที่ถูกป้อนมาตลอดทั้งเรื่อง การแสดงความเป็นปฏิปักษ์ทางด้านญาณวิทยากับความเชื่อและความเข้าใจของศาสนาที่เคิร์สซ์แสดงออก สะท้อนให้เห็นถึงสภาวะของสังคมสมัยใหม่ที่คาดหมายจะก้าวไปสู่ความเป็นฆราวาสนิยมเต็มขั้นด้วยความเข้าใจว่าองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ – โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ – เพียงอย่างเดียวจะสามารถทำให้มนุษยชาติค้นพบคำตอบต่อทุกสิ่งทุกอย่าง แม้กระทั่งอนาคตของเผ่าพันธุ์ ความมั่นใจในองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในลักษณะนี้ เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ถูกแสดงออกผ่านอุปมาจากองค์ประกอบหลายอย่างในนวนิยายนอกเหนือจากคำพูดและทворствоของเคิร์สซ์ และอุปมาเหล่านี้ก็สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเข้าใจในทางญาณวิทยาแบบฆราวาสที่กำลังกลืนกินพื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมโดยไม่เหลือพื้นที่เอาไว้ให้เป็นไปได้อื่น เรื่องเล่าอื่น หรือคำอธิบายอื่นที่ส่วนอื่น ๆ ในสังคมจะนำเสนอได้เลย

นวนิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และเรื่อง *Origin* ที่ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้ก่อความขัดแย้งและอาชญากรรมสะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลหลัก ๆ ในการปะทะกันระหว่างความคิดแบบศาสนานิยมกับแบบฆราวาสนิยม แน่นอนว่าฝ่ายฆราวาสนิมนั้น มีเจตนาที่จะขับเคลื่อนสังคมมนุษย์ไปข้างหน้า และพยายามจะปรับให้สภาวะที่เป็นอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของบริบททางเวลาและมโนทัศน์ แต่ประเด็นที่น่าสนใจของการพยายามผลักดันกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ที่ปรากฏในอาชญากรรมทั้งสามเล่มก็คือ ความพยายามของฝ่ายฆราวาสนิมนั้นเป็นไปในลักษณะที่เรียกได้ว่าไม่สนใจเข็มทิศทางศีลธรรมหรือจริยธรรมเลย แม้สักเล็กน้อย สำหรับลิห์ ทิปบิง เราจะเห็นว่าในการพยายามพิสูจน์ข้อเท็จจริงด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ของเขา การต้องแลกด้วยการฆ่า หรือทำเรื่องเลวร้าย ถือเป็นการแลกเปลี่ยนที่น้อยนิดนักเมื่อเทียบกับประโยชน์ต่อสิ่งที่เขาศึกษา สำหรับแบร์ตรองด์ โซบรีสต์ จะเห็นว่าสำหรับเขาแล้วการบรรลุถึงจุดประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญเป้าหมายเดียว เขาไม่สนใจว่าจะเกิดผลกระทบใด ๆ จากการปล่อยไวรัลของเขา การคำนวณที่แม่นยำและผลที่จะเป็นไปตามการคาดคะเนเท่านั้นที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกันกับเอ็ดมันด์ เคิร์สซ์และวินสตันเองก็เป็นผู้ที่พยายามที่จะเผยแพร่แนวคิดที่จะทำให้วิทยาศาสตร์กลายเป็นผู้ให้ความจริงหนึ่งเดียวของโลกเช่นกัน และในการจะทำเช่นนั้นแน่นอนว่าพวกเขาไม่ได้สนใจถึงความเหมาะสมของวิธีการแต่อย่างใด

คุณสมบัติร่วมของตัวละครหลักในกลุ่มที่นับได้ว่าเป็นฆราวาสนิยมที่เป็นฝ่ายสร้างความขัดแย้งในนวนิยายทั้งสามเรื่องนี้ เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มคนเอาเป้าหมายของตนเป็นตัวตั้ง (goal-oriented) โดยที่พวกเขาไม่ได้พิจารณาถึงความชอบธรรมของวิธีการเท่าไรนัก ความรุนแรงที่ปะทุขึ้นในอาชญากรรมทั้งสามเล่มนี้จึงมีส่วนที่สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลต่อโลกที่จะมีวิทยาศาสตร์เป็นผู้ถืออำนาจนำในการหาความรู้ด้วยเช่นกัน ในสภาวะที่โลกกำลังเดินนำไปสู่ความเป็นฆราวาสนิยมมากขึ้น และได้ละทิ้งระบบคุณค่าแบบเก่า ความไม่แน่ใจหนึ่งของสังคมที่ปรากฏขึ้น คือประเด็นเรื่องจริยธรรมและศีลธรรม

อย่างที่ได้อธิบายเอาไว้ข้างต้นว่าความคิดหรือแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมและศีลธรรมนั้น มักถูกส่งต่อกันผ่านศาสนาและคำสอนเป็นหลัก การที่โลกกำลังหันเข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ที่มีละทิ้งศาสนาเอาไว้ให้กลายเป็นเรื่องของโลกเก่า ระบบคุณค่า ระบบศีลธรรมและจริยธรรมแบบใดที่จะเข้ามารับหน้าที่ต่อจากที่ศาสนาเคยได้ทำเอาไว้ หากพิจารณาตัวละครที่ต่างก็เป็นผู้มีความสามารถที่จะนำพาสังคมไปข้างหน้าได้ อย่าง ลีห์ ทิปบิง, แบร์ทรอนด์ โซบรีสต์, และเอ็ดมัน เคิร์ชส์ และสิ่งที่สะท้อนผ่านนวนิยายทั้งสามเล่มแล้ว เราจะเห็นได้ว่ามันนำเสนอให้เห็นถึงความไม่ประนีประนอม และความอหังการในความรู้แบบวิทยาศาสตร์ที่พวกเขามี ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรง และนี่ก็สะท้อนให้เห็นความวิตกกังวลในประเด็นเรื่องการไร้ศีลธรรมและจริยธรรมของสังคมฆราวาสนิยมที่สังคมโดยรวมมีได้เป็นอย่างดี

ความรุนแรงและอาชญากรรมที่ฝ่ายฆราวาสนิยมก่อขึ้นในอาชญากรรมทั้งสามเล่มนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของสังคมที่มีต่อกระบวนการฆราวาสภิวัตน์เช่นเดียวกัน เนื่องจากวิทยาศาสตร์ และศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีวิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์จะเห็นความสมเหตุสมผล และผลของการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ แต่ถึงอย่างนั้นในตัวเองความรู้เองกลับไม่ได้มีจริยธรรมผูกติดอยู่ แต่จะต้องใช้กฎจริยธรรมจากภาคส่วนอื่นเข้ามาเป็นเครื่องควบคุม ซึ่งสังคมอาจจะมี ความวิตกกังวลว่าจริยธรรมและข้อบังคับที่ใช้ควบคุมการหาความรู้และการใช้ความรู้ในทางฆราวาสจะมีประสิทธิภาพได้จนถึงระยะใด หากผู้ใช้ความรู้เลือกที่จะปฏิเสธไม่ทำตาม เพราะต้องไม่ลืมว่าหากในระดับปัจเจก บุคคลนั้นไม่ได้มีชุดศีลธรรมหรือจริยธรรมส่วนตัวที่อาจใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการช่วยเหลือหลอมได้ แน่นอนว่าการบังคับควบคุมจากกฎที่ไม่ได้มาจากภายใน ย่อมจะทำให้เกิดการต่อต้านได้ และนั่นจะส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมอย่างมาก

4.4 การสืบสวนสอบสวนและการไขคดีอาชญากรรมเพื่อจัดการกับสภาวะฆราวาสนิยมสุดโต่งและทำให้สังคมกลับสู่สังคมฆราวาสที่ประนีประนอม

จากการพิจารณาความขัดแย้งในอาชญาวิทยารื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และเรื่อง *Origin* จะพบว่าบทบาทของผู้มีความรู้ในด้านศิลปะวิทยาการสมัยใหม่ที่ใช้แนวทางการหาความรู้แบบฆราวาสนิยมได้สร้างความรุนแรงและก่ออาชญากรรมในพื้นที่สาธารณะโดยมีจุดประสงค์ในการเข้าครอบงำพื้นที่และพิชิตหรือทำลายข้อ พิสูจน์เดิมของเรื่องเล่าและวิธีวิทยาของศาสนาที่เคยเป็นเครื่องมือในการให้คำอธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เคยมีอยู่เดิม ลักษณะความเชื่อมั่นและการมองว่าวิทยาศาสตร์เป็นหนทางทำความเข้าใจทุกอย่างในโลกทั้งในเชิงกายภาพและเชิงสังคมเพียงอย่างเดียว นั้นเป็นอาการหนึ่งของโลกฆราวาสนิยมที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์นิยม ซึ่งกำลังจะทำให้ความรู้และวิธีแสวงหาความรู้ในแนวทางอื่น ๆ กลายเป็นสิ่งที่ได้รับความเชื่อถือน้อยลง ความเชื่อมั่นเช่นนี้ส่งเสริมให้เกิดการผลักดันสังคมไปสู่ความเป็นสังคมฆราวาสเต็มขั้นอย่างรุนแรงและไม่ประนีประนอม เมื่ออาชญาวิทยารื่องทั้งสามเรื่องได้แสดงให้เห็นความเป็นปฏิปักษ์และคุณสมบัติทางลบของฝ่ายฆราวาสนิยมที่เป็นผู้สร้างความรุนแรงและอาชญากรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหาและความวิตกกังวลในสังคมปัจจุบันแล้ว ตัวละครนักสืบและตัวละครคู่หูในอาชญาวิทยารื่องทั้งสามเรื่องจึงมาทำหน้าที่ช่วยในการประนีประนอมความขัดแย้งและทำให้อาชญากรรมและความรุนแรงอันเป็นผลจากแรงเสียดทานของความขัดแย้งระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมสงบลงจนกลับเข้าสู่ความเป็นปกติ ผ่านการพยายามไขปริศนาและการสืบเสาะหาความจริงซึ่งสุดท้ายแล้วนำไปสู่การทำความเข้าใจของว่างระหว่างอุดมการณ์แบบฆราวาสนิยมและแบบศาสนานิยมซึ่งอยู่ในพื้นที่สังคม วัฒนธรรม และการเมืองเดียวกัน

ในอาชญาวิทยารื่อง *The Da Vinci Code* โรเบิร์ต แลงดอนถูกเรียกตัวมาด้วยความต้องการของเหยื่อ (ฌาร์ค โซนิแยร์) ที่ขอลความช่วยเหลือว่า 'P.S. Find Robert Langdon' ในจุดที่เขาเสียชีวิต) เพราะเหยื่อเชื่อว่าเขาจะเป็นผู้ไขปริศนาและให้คำอธิบายถึงความเชื่อมโยงระหว่างโลกของเขาและโลกสมัยใหม่ได้ อย่างที่อธิบายในเบื้องต้นไปแล้วว่าฌาร์ค โซนิแยร์ถูกฆาตกรรมเนื่องจากเป็นผู้กุมความลับของไฟออริออฟไฮออนและตำแหน่งของเขาในสมาคมลับดังกล่าวทำให้เขาต้องประกอบพิธีกรรมที่ต้องใช้ร่างกายและการร่วมเพศ ความแปลกและซับซ้อนของธรรมเนียมปฏิบัติและพิธีกรรมที่โซนิแยร์ต้องทำในฐานะสมาชิกของสมาคม เป็นเรื่องที่ไม่อาจเข้าใจได้ง่ายสำหรับคนในยุคสมัยปัจจุบันที่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติที่ซับซ้อนของศาสนาและมองมันเป็น

เพียงความคิดความเชื่อส่วนบุคคลเท่านั้น โรเบิร์ต แลงดอนในฐานะผู้เชี่ยวชาญจึงก้าวเข้ามาตามการเรียกหาของโซนิแยร์เพื่อเชื่อมโลกแบบเก่าและแบบใหม่เข้าด้วยกันและแสดงให้เห็นถึงแง่มุมที่หลากหลายของความเชื่อทางศาสนา ซึ่งประเด็นนี้เราจะเห็นได้ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างแลงดอนกับ โซฟี เนเวอร์ ที่หมองใจกับตาของเธอ (ฌาร์ค โซนิแยร์) เนื่องจากไม่อาจยอมรับพิธีกรรม ('The Hieros Gamos ritual') ที่เธอเห็นตาของเธอเข้าร่วมโดยการร่วมเพศในระหว่างพิธีได้ ซึ่งแลงดอนก็ได้อธิบายกับเธอว่า

“...it's important to remember that the ancients' view of sex was entirely opposite from ours today. Sex begot new life—the ultimate miracle—and miracles could be performed only by a god. The ability of the woman to produce life from her womb made her sacred. A god. Intercourse was the revered union of the two halves of the human spirit—male and female—through which the male could find spiritual wholeness and communion with God. What you saw was not about sex, it was about spirituality. The Hieros Gamos ritual is not a perversion. It's a deeply sacrosanct ceremony.” (Brown, 2009a, pp. 408-409)

การอธิบายถึงมุมมองที่ต่างกันระหว่างโลกโบราณกับโลกสมัยใหม่สะท้อนถึงความพยายามอธิบายให้เห็นความหมายของสองสิ่งที่ถูกมองต่างกันในบริบทของฝ่ายศาสนานิยม (ที่เชื่อมโยงกับโลกเก่า) กับบริบท สังคมสมัยใหม่ การที่โซฟี เนเวอร์รู้สึกถึงการร่วมเพศในพิธีกรรมไม่ได้ เป็นเพราะเธออาศัยอยู่ภายใต้ตรรกะแบบสังคม ฆราวาสนิยมสมัยใหม่ที่วิทยาศาสตร์มองเรื่องของเพศสัมพันธ์เป็นกิจกรรมเพื่อการสืบพันธุ์ และยังถูกมองเป็นเรื่องของความปรารถนาและความรู้สึกพึงพอใจส่วนบุคคล แต่สิ่งที่แลงดอนพยายามชี้ให้เห็นคือความหมายของเพศสัมพันธ์ที่แตกต่างออกไปภายใต้ตรรกะของศาสนานิยมที่มองว่ามันเป็นเรื่องของความศักดิ์สิทธิ์ของการให้กำเนิดและเรื่องทางจิตวิญญาณ จะเห็นว่าบทบาทของแลงดอนในเรื่องนี้คือการเป็นตัวกลางที่ช่วยทำให้ผู้คนทำความเข้าใจการทับซ้อนกันระหว่างความหมายที่ต้องใช้ตรรกะที่ แตกต่างกันของโลกเก่าและโลกใหม่ในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ บนพื้นที่สาธารณะ ซึ่งการแก้ความเข้าใจผิดระหว่างโซฟีและตาของเธอก็เป็นสิ่งที่บ่งบอกบทบาทของเขาคือได้รับมอบหมายในฐานะนักสืบที่จะมาไขปัญหาและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งให้สังคมกลับไปสู่สภาวะเดิมได้

คุณสมบัติการเป็นสะพานเชื่อมโยงโลกของฆราวาสนิยมและศาสนานิยมภายในพื้นที่สาธารณะ ทำให้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนของแลงดอนกับตัวละครคู่หู เป็นการช่วยให้โลกฆราวาสทำความเข้าใจความซับซ้อนของความคิดความเชื่อของโลกเก่าที่ผูกติดอยู่กับความเป็นศาสนานิยม โซฟี เนเวอร์ คู่หูของเขาเปรียบเสมือนกับผู้ที่เป็นตัวแทนของฝ่ายฆราวาสนิยมที่ไม่มีความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของตนเองกับโลกเก่า การแตกหักกับตาของเธอที่เป็นผู้พิทักษ์ความลับโบราณก็เป็นอุปมาหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิเสธที่จะทำความเข้าใจฝ่ายศาสนานิยมในโลกฆราวาส เนเวอร์แสดงความไม่เห็นด้วยและไม่เข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและในฐานะนักถอดรหัสเธอมีเพียงความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่ซับซ้อนในโลกสมัยใหม่เท่านั้น แต่กรณีของโซนีแยร์ การตายของเขา และความลับเกี่ยวกับศาสนาและโลกโบราณที่เขาทิ้งไว้ เธอกลับไม่มีความเข้าใจมากพอ อย่างที่ปรากฏในคำตอบว่า “Sophie was not equipped to understand her grandfather’s intention, and so he had assigned Robert Langdon as her guide.” (Brown, 2009b, p. 286) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทของแลงดอนในการช่วยเนเวอร์สืบหารหัสลับและไขปริศนาที่โซนีแยร์ทิ้งเอาไว้เป็นอุปมาของการพยายามทำให้โลกสมัยใหม่เข้าใจความคิดความเชื่อและมุมมองของฝ่ายศาสนานิยมได้

เมื่อพิจารณาความเชี่ยวชาญและตำแหน่งของแลงดอนในฐานะศาสตราจารย์ด้านสัญลักษณ์วิทยาเราจะเห็นเขาอยู่ในจุดเดียวกับ ลีห์ ทิปบิง เพราะเป็นผู้ที่ศึกษาศาสนาและองค์ประกอบของศาสนาภายใต้ตรรกะของโลกฆราวาสนิยมและมองศาสนาเป็นเพียงประเด็นที่ใช้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงของหลักฐานหรือเรื่องเล่าของศาสนาอาจไม่ส่งผลกับเขาในปริมณฑลส่วนตัว การวินิจฉัยและอธิบายปัญหาของความขัดแย้ง (การตีความจอกศักดิ์สิทธิ์/การตีความเรื่องเล่าในประวัติศาสตร์ของศาสนา) ของแลงดอนจะเป็นกลางแบบที่นักวิชาการมักถูกคาดหวังให้เป็น ดังเช่นตอนที่เขาแสดงความเห็นเรื่องประวัติศาสตร์ของจอกศักดิ์สิทธิ์ในขณะที่ทิปบิงเสนอว่าศาสนจักรมีวัฒนธรรมของการเผยแพร่ข้อมูลที่ผิด (tradition of misinformation) และพยายามปกปิดเอกสารที่น่าเสนอด้านที่เป็นมนุษย์ของพระเยซูเอาไว้ เนื่องจากต้องการรักษาอำนาจทางการเมือง (Brown, 2009b, p. 314) แลงดอนกลับเสนอว่า

‘And yet, [...] it’s important to remember that the modern Church’s desire to suppress these documents comes from a sincere belief in their established view of Christ. The Vatican is made up of deeply pious men

who truly believe these contrary documents could only be false testimony.’ (Brown, 2009b, p. 314)

คำอธิบายของแลงดอนแสดงให้เห็นว่าเขาพิจารณาความขัดแย้งจากทั้งสองข้อความคิดอย่างไม่ตัดสินหรือทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ร้ายในความขัดแย้ง แต่หากเราพิจารณาที่บึงในฐานะนักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาจากศักดิ์สิทธิ์อย่างลึกซึ้ง จะเห็นว่าเขามีความหลงใหลและทุ่มเทอารมณ์ความรู้สึกของเขาไปกับความพยายามเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เขาเชื่อว่ามีหลักฐานยืนยันเป็นอย่างดีมากที่บึงมีอคติส่วนตัวกับประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสิ่งที่เขาศึกษาในขณะที่โรเบิร์ต แลงดอนแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเขาไม่มี

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อโซฟี เนเวอร์ธัมถึงจุดยืนของเขาในเรื่องการเปิดเผยเอกสารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยน เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์และขัดแย้งกับข้อเขียนในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ออย่างมี นัยสำคัญแลงดอนกลับไม่เลือกว่าเขาเห็นด้วยกับการเปิดเผยหรือเก็บเอาไว้เป็นความลับมากกว่า กัน โดยเขาให้ความเห็นว่า

“Neither. I made no judgment either way. The manuscript deals with the symbology of the sacred feminine — tracing her iconography throughout history. I certainly didn't presume to know where the Grail is hidden or whether it should ever be revealed.” “And yet you're writing a book about it, so you obviously feel the information should be shared.” “There's an enormous difference between hypothetically discussing an alternate history of Christ, [...] And presenting to the world thousands of ancient documents as scientific evidence that the New Testament is false testimony.” (Brown, 2009b, p. 449)

จะเห็นได้ว่าแลงดอนเลือกที่จะมองประเด็นเรื่องพระประวัติของพระเยซูและหลักฐานใหม่ ๆ ในฐานะประวัติศาสตร์ ‘ทางเลือก’ ที่ใช้พิจารณากันในเชิงสมมติฐานมากกว่าการเปิดเผยเอกสารในฐานะหลักฐานที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อยืนยันว่าพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่เป็นบันทึกเหตุการณ์ที่ผิด ทศนคติต่อสิ่งที่ศึกษาของเขาจึงเป็นมาตรฐานสำคัญที่ทำให้แลงดอนเหมาะสมบทบาทของคนที่

กลางที่จะทำให้ความขัดแย้งจบลงและทำให้สถานการณ์กลับสู่สภาพปกติภายใต้ความเข้าใจของสังคมชาววาสนิยมได้

โรเบิร์ต แลงดอน ลีห์ ทิปบิง และไซฟี เนเวอร์จะต้องไขปริศนาตามคำกลอนที่มาร์ค โชนิแยร์ทิ้งเอาไว้เพื่อที่จะหาสถานที่ที่จะช่วยถอดรหัสปริศนาและเปิดกล่องบรรจุแผนที่ที่จะนำไปสู่จอกศักดิ์สิทธิ์ โดยตำแหน่งแรกถูกซ่อนเอาไว้ในกลอนบรรทัดแรกที่เขียนเอาไว้ว่า 'In London lies a knight a Pope interred.' ซึ่งทั้งทิบบิงและเนเวอร์ตีความประโยคนี้ว่า 'A Knight A Pope buried or killed.' (Brown, 2009b, p. 444) ซึ่งสื่อให้เห็นถึงอดีตต่อฝ่ายศาสนานิยมในฐานะผู้ร้ายตามความเข้าใจของฝ่ายฆราวาสนิยม การตีความของทั้งสองนำไปสู่ Temple Church ที่ฝั่งศพของอัศวินเทมพลาร์ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผิด แลงดอนจึงได้ถอดรหัสจากคำกลอนอีกครั้งจนสำเร็จ โดยเขาตีความประโยคแรกประกอบกับประโยคที่สอง 'His labor's fruit a Holy wrath incurred.' ได้ความว่า '[...] a knight did something that incurred displeasure with God, and yet a Pope was kind enough to bury him in London.' (Brown, 2009b, p. 496) อันนำไปสู่สมมติฐานใหม่ว่าการฝังนั้นเป็นการฝังศพจริงไม่ใช่อุปมาถึงการฆ่าหรือประหาร และนั่นทำให้แลงดอนสามารถไขปริศนาได้ว่า 'A Pope' หมายถึงอเล็กซานเดอร์ ป๊อป (Alexander Pope) ผู้เป็นประธานการฝังศพของ เซอร์ไอแซก นิวตันและพวกเขาก็สามารถถอดรหัสปริศนาได้จากการเดินทางไปที่หลุมฝังศพของ เซอร์ไอแซก นิวตัน นี้เอง จะเห็นได้ว่าทัศนคติของการมองความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมมีผลในการเปิดใจให้เห็นความเป็นไปได้ในการตีความปริศนาในครั้งนี้ และมีเพียงคนที่มีจุดยืนเป็นกลางอย่างโรเบิร์ต แลงดอนเท่านั้นที่เป็นผู้ไขความลับดังกล่าวได้

การที่แลงดอนตัดสินใจขัดขวางทิบบิง ไม่ให้อีกฝ่ายสามารถเปิดเผยความลับเรื่องจอกศักดิ์สิทธิ์และตัวตนที่แท้จริงของมารีชาวมักดาลาและใช้สิ่งนี้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์ว่าประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในคัมภีร์พันธะ สัญญาใหม่เป็นเรื่องไม่จริงซึ่งจะนำไปสู่การยืนยันความเป็นมนุษย์ของพระเยซู สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการรักษาสภาวะเดิมที่เป็นอยู่ของสังคมฆราวาสที่ยังจำเป็นจะต้องอยู่ร่วมกับความเชื่อทางศาสนา เราจะได้เห็นทรรณะของแลงดอนตอนสนทนากับเนเวอร์ว่า

"The Bible represents a fundamental guidepost for millions of people on the planet, in much the same way the Koran, Torah, and Pali Canon offer

guidance to people of other religions. If you and I could dig up documentation that contradicted the holy stories of Islamic belief, Judaic belief, Buddhist belief, pagan belief, should we do that? Should we wave a flag and tell the Buddhists that we have proof the Buddha did not come from a lotus blossom? Or that Jesus was not born of a literal virgin birth? Those who truly understand their faiths understand the stories are metaphorical.” Sophie looked skeptical. “My friends who are devout Christians definitely believe that Christ literally walked on water, literally turned water into wine, and was born of a literal virgin birth.” “My point exactly,” Langdon said. “Religious allegory has become a part of the fabric of reality. And living in that reality helps millions of people cope and be better people.” (Brown, 2009b, pp. 449-450)

จะเห็นได้ว่าแลงดอนแสดงมุมมองในเรื่องชุมชนศาสนาและโลกฆราวาสอย่างชัดเจนว่าทั้งสองข้อความคิดทำงานแตกต่างกันแม้จะอยู่ในปริบททลเดียวกัน การที่เขาปฏิเสธไม่ช่วยทีบึงจึงเปรียบเสมือนกับการยับยั้งความพยายามกลืนกินพื้นที่ทางสังคมและวัฒนธรรมที่ฝ่ายศาสนานิยมมีอำนาจนำอยู่และเสนอภาพสังคมฆราวาสที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจหน้าที่ของศาสนาในปริบททลส่วนตัวของกลุ่มศาสนานิยมด้วย นอกจากนี้ยังเสนอให้เห็นว่าตรรกะแบบวิทยาศาสตร์ที่ใช้ประเมินความน่าเชื่อถือของสรรพสิ่งไม่อาจนำมาประเมินความคิดความเชื่อในทางศาสนาหรือเข้าแทนที่วิธีคิดดั้งเดิมของชุมชนศาสนานิยมภายในอาณาเขตของความศรัทธาได้

ทรรศนะทาไม่ตัดสินและมองฝ่ายศาสนานิยมเป็นปรปักษ์ของแลงดอนถูกแสดงให้เห็นในอาชญากรรมเรื่อง *Origin* ด้วยเช่นกัน แลงดอนมีทรรศนะต่อฝ่ายศาสนานิยมอย่างเป็นกลางและไม่เป็นปรปักษ์เหมือนตัวละครในฝ่ายฆราวาสนิยมนคนอื่น สิ่งนี้ได้รับการยืนยันจากบทสนทนาของเขากับเอ็ดมันด์ เคิร์สท์ ตอนที่ลูกศิษย์ของแลงดอนบอกเขารู้สึกไม่ปลอดภัยและคิดว่าฝ่ายศาสนาจะต้องทำอันตรายเขาเพื่อขัดขวางการนำเสนอของเขาอย่างแน่นอน แต่แลงดอนเน้นย้ำกับเขาว่า “You’re not in any danger from religious clerics.” (Brown, 2017, p. 58) ข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเขาไม่ได้เห็นว่าฝ่ายศาสนานิยมจะเป็นฝ่ายที่ก่อความรุนแรงในความขัดแย้งระหว่าง

อุดมการณ์ศาสนานิยมและฆราวาสนิยมเสมอไป ยิ่งไปกว่านั้น เขายังมีมุมมองต่อความไม่ลงรอยกันระหว่างทั้งสองข้อความคิดว่า “...science and religion are not competitors, they’re two different languages trying to tell the same story. There’s room in this world for both.” (Brown, 2017, p. 14) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขามีความสามารถในการแยกแยะหน้าที่ของศาสนาและวิทยาศาสตร์ออกจากกันได้ ทำให้แลงดอนกลายเป็นผู้สามารถไกล่เกลี่ยปัญหาและทำให้สังคมฆราวาสทำความเข้าใจกับความจำเป็นของการยอมรับการอยู่ร่วมกันกับศาสนาในบางส่วนของปริณทลสาธารณะได้

ความขัดแย้งหลักของนวนิยายเรื่อง *Origin* คือความพยายามเอาความรู้แบบวิทยาศาสตร์มาแทนที่ศาสนาอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดภายใต้ความเข้าใจว่าวิทยาศาสตร์และระเบียบวิธีของมันมีคุณสมบัติเพียงพอที่จะทำให้มนุษย์ค้นคว้าคำตอบให้แก่คำถามสำคัญ ๆ ของมนุษยชาติได้ แลงดอนถูกดึงดูดเข้ามา ท่ามกลางความขัดแย้งนี้เพราะเขาคือ ‘cultural connection’ (Brown, 2013, p. 13) ของเอ็ดมันด์ เคิร์สท์ ที่ตั้งใจเชิญเขามางานนำเสนอสำคัญเพื่อให้เขาได้บรรยายเกี่ยวกับพื้นฐานและเบื้องหลังของกำเนิดความเชื่อและศาสนาเพื่อการตอบคำถามสำคัญที่มนุษย์ไม่สามารถตอบได้ บทบาท ‘ความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม’ ที่นักวิทยาศาสตร์และผู้ไม่นับถือศาสนา มอบให้แลงดอน เน้นย้ำถึงบทบาทคนกลางของเขาอย่างชัดเจนอีกครั้ง เนื่องจาก *Origin* นำเสนอสังคมสมัยใหม่ที่ผู้คนโอบรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเต็มขั้น รวมทั้งยังปฏิเสธความคิดความเชื่อดั้งเดิมที่มีมาอยู่ก่อนอย่างถึงรากถึงโคน ดังนั้นแลงดอนจึงต้องทำหน้าที่เป็น ความเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมต่อฝ่ายศาสนานิยม

สำหรับภารกิจการสืบสวนและการถอดรหัสไปสู่ห้องทำงานของเคิร์สท์ ใน *Origin* แลงดอนมีคู่หูเป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัยที่ชื่อว่า อัมบรา บิดัล (Ambra Vidal) ที่เป็นตัวแทนของคนทั่วไปที่ไม่ได้เห็นถึงความสำคัญของการเอาชนะกันระหว่างฝ่ายศาสนานิยมหรือฝ่ายฆราวาสนิยม แต่ถึงอย่างนั้นใน สถานะคนในยุคสมัยใหม่ บิดัลเองก็ยังมีอคติต่อฝ่ายศาสนานิยมตามเรื่องเล่าความขัดแย้งระหว่างวิทยาศาสตร์และศาสนาที่หมุนวนในสังคมตั้งแต่ในศตวรรษที่ 19 เหมือนกับคนทั่วไปเห็นได้จากปฏิกิริยาของเธอต่อฝ่ายศาสนานิยมหลังจากเคิร์สท์ถูกฆาตกรรม เธอสงสัยคู่หูหมั้นของเธอทันที เพราะเขาเป็นมกุฎราชกุมารแห่งสเปนที่มีความเชื่อมโยงกับสถาบันศาสนาในประเทศอย่างแนบแน่น เห็นจากในตัวอย่างที่ว่า

There was no proof that Prince Julián was behind the bloody killing, nor that he was even aware of the assassination plan. Even so, Ambra had seen enough of the palace's inner workings to suspect that none of this could have happened without the prince's knowledge, if not his blessing.

(Brown, 2017, p. 195)

แม้เธอจะรู้ว่าไม่มีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ใดเลยที่ชี้มูลไปที่เจ้าชายฆูเลียน แต่ในฐานะที่เขาเป็นคนของฝ่ายศาสนานิยม และในฐานะที่เธอเป็นคนในสังคมสมัยใหม่ที่เชื่อในเรื่องเล่าความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยม บิดลจึงสรุปการณไปในทางร้ายสำหรับฝ่ายศาสนานิยม

แลงดอน ในฐานะคนใกล้ชิดเกิดความขัดแย้งจึงต้องช่วยให้ บิดลได้ทำความเข้าใจแง่มุมที่กลมเกลียวกันระหว่างวิทยาศาสตร์กับศาสนาและปรับความเข้าใจของเธอเสียใหม่ในตลอดทางของการสืบสวนสอบสวนในครั้งนี้ การสืบสวนสอบสวนใน *Origin* ต้องอาศัยความเข้าใจในความคิดและการมองโลกของคนที่อยู่ในฝ่ายฆราวาสนิยมที่คนแบบบิดลไม่สามารถเข้าใจได้ เนื่องจากพวกเขาต้องพิจารณาความทับซ้อนกันระหว่างพื้นที่ที่สามารถถูกตีความไปในทางของฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมได้ นี่เป็นเหตุให้ตอนที่พวกเขากำลังตามหาหนังสือรวมบทกวีนิพนธ์ของวิลเลียม เบลก (William Blake) ที่โบสถ์คาทอลิกที่ชื่อ ซากราตาฟามิลิอา บิดลยืนยันว่าเป็นไปไม่ได้ที่เอดมันด์ เคิร์สซ์จะซ่อนรหัสผ่านอุปกรณ์ของเขา เอาไว้ในโบสถ์คาทอลิก โดยเธอกล่าวว่า "I'll admit it's unusual [...] but it's still Catholic church. And you know Edmund." (Brown, 2017, p. 279) แต่แลงดอนที่มีความสามารถในการทำความเข้าใจและตีความการอ่านหรือตีความความหมายที่แตกต่างออกไปในการมองพื้นที่สาธารณะในแบบของคนทั้งสองชั่วคราว ความคิด กลับตอบอัมบรา บิดลว่า 'I do know Edmond. [...] Enough to know he believes Sagrada Familia hides a secret purpose and symbolism that go far beyond Christianity.' (Brown, 2017, p. 279) แลงดอนเข้าใจเป็นอย่างดีว่าฝ่ายฆราวาสนิยมหรือแม้แต่คนที่ปฏิเสธศาสนาอย่างสุดขีดแบบเคิร์สซ์ไม่จำเป็นจะต้องหลีกเลี่ยงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเสมอไป แต่ธรรมชาติอันก่อกวนของฆราวาสนิยมเองต้องการเปลี่ยนความหมายใหม่ของทุกอย่างในพื้นที่สาธารณะให้เป็นไปตามตรรกะแบบฆราวาส และนั่นทำให้เขาสามารถไขปริศนาออกได้ว่าฝ่ายฆราวาสนิยมเองก็มีความหมายที่มอบให้กับโบสถ์ซากราตาฟามิลิอา เช่นเดียวกัน

เมื่อพวกเขาตามหาห้องทำงานของเคิร์สท์เจอ แลงดอนก็พยายามที่จะเผยแพร่การค้นพบของลูกศิษย์เขา การพยายามเปิดเผยการค้นพบในครั้งนี้ไม่ได้เป็นไปตามอุดมการณ์ฆราวาสนิยมที่ต้องการให้ความคิดความเชื่อทางศาสนาถูกตรึงแบบวิทยาศาสตร์กำจัดไปให้หมด แต่แลงดอนที่มีความเข้าใจในประเด็นนี้ที่แตกต่างออกไปและมองว่าวิทยาศาสตร์และศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันได้ เลือกว่าจะช่วยเคิร์สท์เผยแพร่งานนำเสนอของเขา การทำแบบนั้นก็เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าแม้ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์จะน่าเชื่อถือมากแค่ไหนแต่เขาเชื่อมั่นว่าศรัทธาของฝ่ายศาสนานิยมทำงานแตกต่างการเชื่อถือข้อเท็จจริงในแบบวิทยาศาสตร์มาก และ “...for some, the miracles of science are not enough to shake their beliefs. There are those who insist the earth is ten thousand years old despite mountains of scientific proof to the contrary.” (Brown, 2017, p. 421) การตัดสินใจเผยแพร่การค้นพบของเคิร์สท์ในที่นี้จึงไม่ใช่การพยายามช่วยโลกฆราวาสนิยมเอาชนะฝ่ายศาสนานิยมที่ แต่เป็นการให้อิสระกับองค์ความรู้ที่แตกต่างกันและนำสมดุมาสู่โลกฆราวาส เป็นทางออกในรูปแบบของหลังฆราวาสนิยมที่ยินยอมให้ทั้งฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยมสามารถแสดงออกความคิด ความเชื่อ ความเข้าใจของตนเองอย่างเต็มที่ตราบใดที่มันไม่นำไปสู่การละเมิดสิทธิของอีกฝ่าย การกระทำทั้งหมดของแลงดอนสะท้อนให้เห็นเจตนาของเขาว่าฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ต้องมีอีกฝ่ายหนึ่งพยายามกลืนกินฝ่ายใดให้หายไป พร้อมทั้งยังจำลองการเปิดพื้นที่ที่ให้อิสระกับทั้งสองช่วงความคิดในการแสดงออกความเข้าใจของตนเองภายใต้วิจารณ์ญาณที่แต่ละฝ่ายมีโดยไม่ตัดสินว่าวิจารณ์ญาณของใครไม่น่าเชื่อถือและไม่ชอบธรรมกว่ากันด้วย

ส่วนในอาชญาานิยายเรื่อง *Inferno* แลงดอนก็ต้องรับมือความสุดโต่งของโลกฆราวาสนิยมในแบบที่คล้ายคลึงกัน แต่ความขัดแย้งในอาชญาานิยายเรื่องนี้ มุ่งเน้นไปที่คุณสมบัติด้านศีลธรรมจริยธรรมที่วิทยาศาสตร์อันเป็นเสาหลักของการหาความรู้ของฝ่ายฆราวาสนิยมอาจจะละเลยไปโดยฝ่ายฆราวาสนิยมที่เป็นอาชญากรในเรื่องเชื่อว่าวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวสามารถเป็นคำตอบให้กับทุกแง่มุมในสังคมมนุษย์ได้ การตั้งสมมติฐานเรื่องวิฤตสังคมโลกและพยายามแก้ไขด้วยวิธีที่น่าจะได้ผลที่สุดตามตรรกะวิทยาศาสตร์แบบที่แบร์ตรองด์ โซบริสต์ทำ เป็นสิ่งที่แลงดอนต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างความเข้าใจ โซบริตนา และหยุดยั้งมันให้ได้ โดยบริศนาของอาชญาานิยายเรื่องนี้จะซ่อนอยู่ในบทกวีของดันเต อาลิกีเอร์และการนำเสนอภาพนรกภูมิของงานศิลปะที่ได้รับอิทธิพลมาจากบทกวี *The Divine Comedy*

ในการสร้างความขัดแย้งนี้ ไชวริสต์ ใช้ภาพจินตนาการของนรกภูมิเพื่อสื่อให้เห็นถึงอนาคตของมนุษยชาติเมื่อไม่มีใครคิดแก้ปัญหาประชากรล้นโลก โดยอาชญากรได้เปรียบเทียบความเพิกเฉยต่อปัญหาประชากรล้นโลก (ที่ได้จากการทำนายด้วยวิทยาศาสตร์) ราวกับเป็นหนึ่งในบาปเจ็ดประการที่จะทำให้ต้องตกนรก ความน่าสนใจของการใช้อุปมาอุปไมยลักษณะนี้คือการพยายามตั้งความสำคัญขององค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ให้เป็นเรื่องละเมิดหรือละเลยไม่ได้ เหมือนกับศาสนา และในขณะที่เขาแสดงออกถึงทางออกอันสุดโต่งและมั่นใจกับชุดข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ของเขามาก เขาก็ได้ละทิ้งแง่มุมทางศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นแกนสำคัญของสังคมมนุษย์ไปโดยสิ้นเชิงและมุ่งให้เกิดปฏิบัติการโดยมีข้อวินิจฉัยทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของเขาเป็นที่ตั้งเท่านั้น แต่ภาษาที่เขาใช้ในการบรรยายวิกฤตการณ์กลับเกี่ยวข้องกับศาสนาซึ่งเป็นรากฐานในการผลิตและส่งต่อชุดศีลธรรม/จริยธรรมที่หมกมุ่นอยู่ในสังคมเดิม และเป็นองค์ประกอบของวัฒนธรรมแวดล้อมมากมายโดยเฉพาะแนวคิดเรื่องนรกที่สร้างขึ้นมาเพื่อควบคุมไม่ให้ผู้คนหลงลืมปฏิบัติตนตามกฎจริยธรรม แลงดอนในฐานะนักสืบของเรื่องจึงมีหน้าที่ในการตีความสัญลักษณ์และข้อความที่เขาทิ้งไว้เพื่อแก้ไขปริศนาและสะท้อนไปถึงการแจกแจงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างระบบศีลธรรมในสังคมมนุษย์ ศาสนา และความจำเป็นของการใช้ชุดศีลธรรม จริยธรรม และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์และรักษาความสงบสุขของสังคมด้วย โดยเฉพาะเรื่องของนรกในกวีนิพนธ์ของดันเต้ที่ไชวริสต์ยกขึ้นมานั้น แลงดอนก็ยังคงให้ความเห็นเอาไว้ว่า

“Dante’s *Inferno* created a world of pain and suffering beyond all previous human imagination, and his writing quite literally defined our modern visions of hell.” [...] “And believe me, the Catholic Church has much to thank Dante for. His *Inferno* terrified the faithful for centuries, and no doubt tripled church attendance among the fearful.” (Brown, 2013, p.

84)

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของจินตนาการเรื่องนรกภูมิที่เชื่อมโยงกับการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ เป็นสัญลักษณ์ของการเตือนให้เกรงกลัวต่อการทำผิดศีลธรรมและจริยธรรมทางศาสนา ดังนั้นบทกวีนิพนธ์ของดันเต้ที่ไชวริสต์ ยกมาใช้จึงกำลังสะท้อนให้เห็นถึง ความพยายามจะเปรียบเทียบการทำนายโดยวิทยาศาสตร์ว่าเป็นสิ่งสมมุติเมื่อละเมิดแล้วจะต้องพบกับความ

ทุกขัทรมาณอันใหญ่หลวง ไชบริสต์กำลังจะสื่อการไม่เชื่อในวิทยาศาสตร์ที่เที่ยงตรงมีนัยเหมือน การทำบาปในทางศาสนา และกำลังจะสร้างความกลัวเพื่อให้คนหันมากระตือรือร้นกับการ แก้ปัญหาประชากรล้นโลกได้มากขึ้น ในขณะที่ไชบริสต์ใช้ประโยชน์จากความกลัวที่บทกลอนสร้าง ขึ้นในทางกลับกัน เราจะเห็นว่าแลงดอนในฐานะนักสืบมีความเห็นเกี่ยวกับบทกวีนิพนธ์เรื่องนี้ว่า เป็นเรื่อง ที่ผูกพันกับแง่มุมของสังคมและวัฒนธรรมอย่างแนบแน่น เห็นได้จากข้อวินิจฉัยที่ว่า “... it brilliantly fused religion, history, politics, philosophy, and social commentary in a tapestry of fiction that, while erudite, remained wholly accessible to the masses.” (Brown, 2013, p. 83) ซึ่งการมองว่า *The Divine Comedy* นำเสนอทั้งประเด็นเรื่องศาสนา ประวัติศาสตร์ การเมือง ปรัชญา และการวิจารณ์สังคมแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในความ เชื่อมโยงระหว่างความเป็นศาสนานิยมและความเป็นฆราวาสนิยม ในขณะที่การหยิบยืมบทกวี ขึ้นนี้ของไชบริสต์สะท้อนความคิดที่จะเปรียบเทียบระดับความรุนแรงของสถานการณ์และหน้าที่ใน การสร้างความกลัวของบทกวีเท่านั้น

การสืบสวนสอบสวนด้วยการอ่านตีความสัญลักษณ์และความหมายที่ซ่อนอยู่ภายใต้การ อุปมาอุปไมยเรื่องนรกภูมิที่นำไปสู่การขัดขวางแผนการของไชบริสต์ สะท้อนให้เห็นถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจการให้ความหมายที่เทียบเคียงกันได้ระหว่างแนวคิดเรื่องนรก ภูมิของ ฆราวาสนิยมกับแนวคิดเรื่องนรกภูมิของศาสนาที่ผูกโยงกับบริบทสังคมวัฒนธรรม อนุมาน จากทัศนคติแล้ว แลงดอน น่าจะเป็นผู้เข้าใจความซับซ้อนของสังคมมนุษย์มากกว่าไชบริสต์ผู้ที่ยึด โยงให้ทุกสิ่งในบริบทโดยรวมต้องมารับใช้หลักการของเขาทั้งหมด แม้กระทั่งการใช้คริสต์ศิลป์ใน การวางแผนก่อการร้ายและฉกฉวยจินตภาพของมันเป็นมาอธิบายความอันตรายที่วิทยาศาสตร์ของ เขาทำนาย นอกจากนี้เขายังช่วยใช้ภาษาของศาสนามาสื่อสารให้เห็นถึงความแน่นอนของ วิทยาศาสตร์ของเขา โดยจะเห็นได้จากการที่เขาช่วยให้บทกวีของดันเต้มาเป็นตัวยืนยันความ แม่นยำในการ คาดการณ์ของเขาว่า “Dante's hell is not fiction ... it is prophecy!” (Brown, 2013, p. 145) ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นว่าการทำความเข้าใจปัญหาตามแบบของเขาเป็นสิ่งที่ เพียงพอและแน่นอน (ราวกับเป็นคำทำนายในทางศาสนา) แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นวิธีการนำ องค์ประกอบต่าง ๆ ในทางสังคมวัฒนธรรมมารับใช้ตรรกะแบบวิทยาศาสตร์นิยมของเขาอีกด้วย วิทยาศาสตร์ของไชบริสต์คือวิทยาศาสตร์ที่กำลังกลืนกินและพยายามให้ความหมายใหม่กับวัตถุ ทางวัฒนธรรมที่มีรากฐานมาจากศาสนา ดังนั้นการสืบสวนสอบสวนของแลงดอนที่สามารถอ่าน

ผ่านตัวบทที่เต็มไปด้วยองค์ประกอบทางศาสนาเข้าไปถึงความหมายที่ซ่อนเอาไว้ อันเป็นเรื่องของฝ่ายฆราวาสนิยมจึงสะท้อนให้เห็นว่าฝ่ายฆราวาสนิยมไม่สามารถกลืนกินและให้ความหมายใหม่กับสิ่งที่เปื้อนผลผลิตจากฝ่ายศาสนานิยมมาก่อนได้ โดยเฉพาะเมื่อโซบรีสต์พยายามจะเขียนทับส่วนที่สำคัญที่สุดของอินเฟอร์โน (การเกรงกลัวต่อบาปจากการทำผิดศีลธรรมและจริยธรรม) แล้วแทนที่ด้วยจริยธรรมเชิงบังคับที่เขาเห็นว่าผู้คนควรมีต่อวิทยาศาสตร์ลงไปแทน

อาชญากรรมและปริศนาที่ก่อขึ้นโดยโซบรีสต์สะท้อนให้เห็นการใช้องค์ความรู้ในทางวิทยาศาสตร์อย่างสุดโต่งและการต่อต้านชุดศีลธรรมและจริยธรรม แต่กลับมองว่าตัวองค์ความรู้และวิธีวิทยาของตนเองมีความชอบธรรมมากพอที่จะเป็นชุดจริยธรรมในตัวของมันเอง การเขียนปริศนาของเขาทับลงบนงานคริสต์ศิลป์โดยเฉพาะงานศิลปะที่สะท้อนให้เห็นถึงการลงทัณฑ์ทางจริยธรรมสื่อให้เห็นถึงความพยายามเขียนทับชุดจริยธรรมเดิม (ที่มีพื้นฐานมาจากศาสนา) ด้วยชุดจริยธรรมที่มีฐานมาจากองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ล้วนของเขานั้นเอง เช่นนั้นแล้ว การที่แลงดอนในฐานะนักสืบ สามารถอ่านสัญลักษณ์เหล่านั้นจนออกและตีความจนนำไปสู่การหยุดยั้งเขาได้ จึงเปรียบเสมือนกับการยืนยันให้เห็นว่าการอ่านความหมายจากชุดจริยธรรมเดิมที่แฝงอยู่ในงานของดันเต้ยังคงใช้การได้ และสามารถทำให้สังคมกลับมาสงบสุข เหมือนกับสภาวะก่อนหน้าการเกิดเหตุอาชญากรรมได้

บทบาทของแลงดอนในฐานะนักสืบในอาชญากรรมเรื่อง *The Da Vinci Code* และเรื่อง *Origin* รวมถึงบทบาทของเขาในเรื่อง *Inferno* สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่กำลังขาดหายไปในสังคมที่พยายามจะเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นสังคมฆราวาสแบบเต็มขั้นโดยมีความมุ่งหมายที่จะกำจัดหรือกลืนกินศาสนาซึ่งเป็นหนึ่งในรากของวัฒนธรรมที่เป็นฐานให้กับสังคมในหลาย ๆ แง่มุมให้หมดไป แลงดอนพยายามเชื่อมโยงให้สังคมสมัยใหม่ได้เข้าใจถึงความเกี่ยวข้องกันระหว่างศาสนาในฐานะองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของมนุษย์กับชีวิตในโลกปัจจุบัน รวมถึงยังแสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันกับศาสตร์ของฆราวาส ไม่ว่าจะเป็น วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ ที่ต่างก็ผูกพันกับศาสนาอย่างแนบแน่นและแม้ว่าโลกจะก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ที่วิทยาศาสตร์ธรรมชาติหรือวิทยาการอื่น ๆ จะสามารถตอบคำถามสำคัญของโลกมนุษย์ได้แล้ว อาชญากรรมทั้งสามเรื่องนี้กลับสะท้อนให้เห็นถึงศาสนาที่ทำหน้าที่ในปริบททลส่วนตัวในฐานะความเชื่อความศรัทธาส่วนบุคคลได้อย่างสงบสุข และการไขปริศนาที่เกิดขึ้นก็เป็นการทำลายมายาคติ

(demystify) ความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยม รวมถึงเสนอให้เห็นถึงการประนีประนอม ให้เห็นว่าการอยู่ด้วยกันเป็นไปได้

การสร้างตัวละคร จาก ความขัดแย้ง และการไขคดีอาชญากรรมในอาชญานิยายเรื่อง *The Da Vinci Code* เรื่อง *Inferno* และเรื่อง *Origin* แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งในโลกสมัยใหม่ที่ยังคงคาดหวังให้สังคมพัฒนาไปตามสมมติฐานฆราวาสนิยม อันเป็นหนึ่งในความวิตกกังวลในสังคมสมัยใหม่ที่ปรากฏแรงต่อต้านต่อศาสนาอย่างรุนแรงมากขึ้น รวมถึงความเป็นฆราวาสนิยมที่สุดโต่งที่เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้สังคมฆราวาสนิยมในยุคสมัยใหม่มีความวิตกกังวล แต่ความไม่แน่นอนและความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชญานิยายสามเรื่องนี้ถูกทำให้สงบลงได้ผ่านการสืบสวนสอบสวนของโรเบิร์ต แลงดอนที่นำเสนอทางออกของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติผ่านการชี้ให้เห็นหน้าที่ของความเชื่อทางศาสนา และการแสดงให้เห็นตัวอย่างของความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกันระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมที่สามารถเป็นต้นแบบของการประนีประนอมและทำให้ทุกอย่างกลับคืนสู่สภาวะเดิมที่เคยเป็นอยู่ อันจะช่วยทำให้ผู้อ่านคลายความวิตกกังวลต่อประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้

บทที่ 5

สรุป

5.1 บทสรุป

จากการศึกษาความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิยมในสังคม พบว่าความขัดแย้งระหว่างศาสนากับโลกฆราวาสเกิดจากการเปลี่ยนบทบาทและการเข้าแทนที่กันของกระบวนการค้นหาหรือนิยามความรู้ในโลก จากบทบาทเดิมของศาสนาที่เกิดขึ้นมาด้วยความพยายามที่จะตอบคำถามให้แก่ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติและจุดเริ่มต้นหรือจุดหมายของชีวิตมนุษย์ ศาสนาที่เกิดขึ้นเพื่อจุดประสงค์นี้ได้ทำหน้าที่ตอบคำถามดังกล่าวบนพื้นฐานของความเชื่อและเรื่องเล่ามหัศจรรย์ต่าง ๆ และยังทำหน้าที่เป็นเข็มทิศทางศีลธรรม จริยธรรม และแนวทางปฏิบัติที่ทำให้สังคมดำรงอยู่ในแบบที่ควรเป็น ในยุคสมัยที่วิทยาการยังไม่จะเจริญก้าวหน้า สังคมต่างก็เห็นพ้องต้องกันในข้ออธิบายและธรรมเนียมปฏิบัติของศาสนา แต่เมื่อเกิดวิทยาการใหม่ ๆ ขึ้นในโลก ใช้อรรถความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการตอบคำถามที่ศาสนาเคยตอบมาก่อนได้อย่างครอบคลุมชัดเจน บทบาทของศาสนาที่เคยให้ความรู้และนิยามความรู้ทั้งหมดของโลกเอาไว้ก็ย่อมถูกสั่นคลอน

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างสองขั้วความคิดในพื้นที่สาธารณะเกิดจากวิทยาศาสตร์ที่พยายามเข้ามาแทนที่ศาสนาในเรื่องของการแสวงหาและอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับโลกและความพยายามของศาสนาที่จะเรียกคืนพื้นที่ทางสังคมและอำนาจในการอธิบายหรือกำหนดองค์ความรู้กลับมาอีกครั้ง แต่เมื่อวิทยาการก้าวหน้าไปมากจนเรื่องเล่าและการอธิบายของศาสนาไม่อาจพิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือน่าเชื่อถืออีกกว่าได้ ฝ่ายศาสนานิยมจึงล้มเลิกความพยายามเข้ากดทับองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และผู้ศรัทธาจำนวนหนึ่งก็ยังหันมาใช้วิทยาศาสตร์ในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ แล้วเชื่อมโยงกับแนวคิดทางศาสนาของตน นี่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการเข้าแทนที่และความพยายามหาที่ทางให้กับตัวเองในโลกสมัยใหม่ของแนวคิดทางศาสนา

นอกจากนั้นความขัดแย้งระหว่างฆราวาสนิยมและศาสนานิวยังมีรากฐานเนื่องมาจากการหมดอำนาจในการกำหนดความรู้ทำให้ศาสนจักรและศาสนาเสื่อมอำนาจในทางการเมืองและในการควบคุมศรัทธาของศาสนิกชน ส่งผลให้เกิดการปฏิวัติการอ่านพระคัมภีร์ การเผยแพร่ และการตีความศาสนาอย่างโดยไม่มีการกำกับดูแลจากศูนย์กลางเดียวทำให้ความเชื่อแตกแขนง

ออกไปมากมาย ภายในศาสนามีแนวความคิดที่ความพระธรรมคำสอนที่แตกต่างกันและถูกอ่านตีความได้แตกต่างออกไป มีนิกายที่แตกย่อยออกไป และโดยเฉพาะในสังคมที่เริ่มมีความเป็นฆราวาสมากขึ้น ซึ่งการอ่านพระคัมภีร์สำหรับบางภาคส่วนก็ไม่ใช่เรื่องของพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์แต่เป็นเรื่องของการอ่านเอาความและเนื้อหาเท่านั้น การอ่านและตีความตัวบททางศาสนาที่ไม่ตรงกันของแต่ละภาคส่วนย่อมสามารถก่อให้เกิดแรงเสียดทานต่อกันได้

อีกปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสองขั้วความคิดดังกล่าวก็คือการพยายามกำจัดข้อตรงข้ามออกไปอย่างสิ้นเชิง ยุคสมัยใหม่ที่นำด้วยวิทยาศาสตร์และตรรกะแบบเหตุผลนิยมภายหลังไม่ได้ต้องการแค่จะพิสูจน์ตัวเองด้วยการใช้วิทยาการแห่งยุคสมัยตอบคำถามแทนศาสนาเท่านั้น แต่ยังมองว่าศาสนาเป็นความมั่งงายและไม่เป็นเหตุเป็นผล จึงเกิดการทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมกลายเป็นฆราวาสผ่านแนวคิดรัฐฆราวาส (secular state) ที่กันศาสนาออกจากพื้นที่สาธารณะและถือว่าความศรัทธาเป็นเรื่องส่วนตัวพร้อมทั้งยังผลักดันกระแสฆราวาสภิวัตน์ (secularization) ที่ส่งเสริมให้โลกเดินไปสู่ความเป็นโลกฆราวาสอย่างสมบูรณ์แบบและเชื่อว่าสุดท้ายศาสนาจะกลายเป็นสิ่งไม่จำเป็น กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวมีองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือให้การให้ความชอบธรรม ซึ่งในกรณีนี้จะแสดงให้เห็นว่าฝ่ายฆราวาสนิยมมีความต้องการจะกำจัดศาสนาออกไปจากพื้นที่ในสังคมอย่างเด็ดขาดผ่านการพิสูจน์ว่าวิธีวิทยาของวิทยาศาสตร์เป็นสิ่งที่สมบูรณ์และเพียงพอสำหรับการอธิบายสิ่งต่าง ๆ ในสังคม

ความพยายามดังกล่าวทำให้เกิดอาการหนึ่งของยุคสมัยใหม่ที่กำลังมุ่งสู่ความเป็นฆราวาสแบบเต็มขั้น เรียกว่าปรากฏการณ์วิทยาศาสตร์นิยม (scientism) ซึ่งเป็นการเชิดชูบูชาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์แบบลัทธิลัทธิตา เชื่อมมั่นในความแน่นอนของวิทยาศาสตร์ และเชื่อว่าวิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์เข้าถึงความรู้หรือความจริงได้ ลักษณะการให้คุณค่ากับวิธีแสวงหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์เช่นนี้ ทำให้ศาสตร์อื่น ๆ ในโลกฆราวาสที่ไม่ได้มีกระบวนการหาความรู้ในลักษณะเดียวกันตกอยู่ในสถานะที่ด้อยคุณภาพและน่าเชื่อถือน้อยกว่า และสุดท้ายทำให้วิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์มีโอกาสกลายเป็นทรราช (tyranny) ในกระบวนการค้นหาความรู้ นี่คือนั่นในสิ่งที่ทำให้ผู้คนตั้งคำถามทางศีลธรรมกับปฏิบัติการของฝ่ายฆราวาสนิยม และสร้างความไม่แน่ใจว่าปลายทางของโลกฆราวาสที่ไม่มีศาสนาจะเป็นไปได้หรือไม่

การกลับมาของศาสนาและความศรัทธาที่เข้มแข็งขึ้นสังคมสมัยใหม่จึงเป็นเรื่องที่สวนทางกับสมมติฐานฆราวาสนิยมที่คาดหวังการหายไปของศาสนาที่ทำให้เกิดแรงปะทะระหว่างฝ่าย

ฆราวาสนิยมที่ควบคุมพื้นที่สาธารณะของโลกสมัยใหม่อยู่ เยอรมัน ฮาเบอร์มาส เรียกสภาพสังคมในลักษณะนี้ว่าสังคมหลังฆราวาส (post-secular society) ที่แม้พื้นที่สาธารณะของสังคมส่วนใหญ่จะเป็นฆราวาสได้สำเร็จแล้ว ทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ แต่ศรัทธาในศาสนาไม่ได้หายไป ฮาเบอร์มาสจึงเสนอให้สังคมฆราวาสเปลี่ยนความตระหนักรู้เสียใหม่ ว่าปัจจุบันมีปัจจัยหลายอย่างที่เกิดขึ้นกับโลกตะวันตกและทำให้ชุมชนศาสนาเข้ามามีบทบาทหรือแข็งแกร่งในพื้นที่สาธารณะและในทางนโยบายได้ นอกจากนั้นยังเสนอว่าให้สังคมสมัยใหม่มีความอดกลั้นต่อการมีอยู่ของศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและศาสนานิยมในสังคมได้อย่างมีเสถียรภาพ เป็นอิสระ และรู้สึกปลอดภัยเท่าเทียมกัน

ในบทที่ 3 ผู้วิจัยได้สำรวจความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่ฝ่ายศาสนานิยมเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรม โดยมีความปรารถนาที่จะคงสถานะเดิมของศาสนาเอาไว้ในสังคมสมัยใหม่เป็นแรงจูงใจร่วมในอาชญากรรมเรื่อง *Angels & Demons* ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการเรียกคืนพื้นที่ของศาสนาในสังคมฆราวาส ผ่านการสังหารนักวิทยาศาสตร์/อดีตนักบวชนิกายคาทอลิก และพระสันตะปาปาที่มีความประสงค์จะทำให้ศาสนาและวิทยาศาสตร์รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการสร้างสมมาตรลับอิลลูมินาติที่ทำให้ชุมชนนักวิทยาศาสตร์กลายเป็นผู้ก่อการร้ายหัวรุนแรงเพื่อทำให้เสียภาพลักษณ์และทำให้เกิดภาพเปรียบเทียบว่าศาสนาเป็นทางเลือกที่ดีกว่า การก่อการร้ายเพื่อสร้างความกลัวและสร้างสถานะเหนือให้กับฝ่ายศาสนาเพื่อทำให้เกิดความเห็นใจและเกิดการยอมรับจากผู้คนมากขึ้น อันจะทำให้ศาสนาและฝ่ายศาสนานิยมกลับมามีอิทธิพลในทางความคิด การให้ความรู้ การกำหนดศีลธรรมได้อีกครั้ง

ความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมในอาชญากรรมเรื่อง *The Lost Symbol* สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการคิดแบบฆราวาสนิยมส่งผลต่อวิถีปฏิบัติและการตีความศาสนาด้วย ตัวแทนของฝ่ายศาสนานิยมในอาชญากรรมเรื่องนี้พยายามจะพิสูจน์การอ่านพระคัมภีร์แบบตรงตัวอักษรและแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องปาฏิหาริย์ยังคงอยู่ในหมู่ผู้ศรัทธา ในขณะที่สมมาตรลับเมสันพยายามส่งต่อการตีความพระคัมภีร์ในแบบฆราวาส ที่เชื่อว่าใจความในพระคัมภีร์กำลังพูดถึงความสามารถของมนุษย์ไม่ใช่พระเจ้าและพยายามพิสูจน์สมมติฐานในการตีความนี้ด้วยวิทยาศาสตร์ทางจิต อาชญากรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการพยายามตามหาสิ่งที่เป็ปาฏิหาริย์เพื่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นเทพเจ้า การพยายามขัดขวางไม่ให้มีการพิสูจน์สมมติฐานทางวิทยาศาสตร์ได้สำเร็จ และความเข้าใจผิดในการตีความพระคัมภีร์ที่แตกต่างกัน

กันระหว่างฝ่ายฆราวาสนิยมและฝ่ายศาสนานิยม เป็นตัวชี้ให้เห็นว่าฝ่ายศาสนานิยมกำลังพยายามจะคงสถานะความคิดความเชื่อที่เคยมีอยู่ดั้งเดิมตามตัวอักษรในพระคัมภีร์เอาไว้ และพยายามทำลายข้อพิสูจน์ใด ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงการอ่านตีความแบบที่พวกเขาคุ้นเคย

ในทางกลับกัน ในบทที่ 4 ผู้วิจัยได้สำรวจความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและฆราวาสนิยมที่ฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความรุนแรงและอาชญากรรม โดยมีแรงจูงใจร่วมคือการพยายามทำให้กระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ (secularization) ประสบความสำเร็จในสังคมสมัยใหม่ ในอาชญาวิทยารื่อง *The Da Vinci Code* นักประวัติศาสตร์ที่ถือเป็นตัวแทนของฝ่ายฆราวาสนิยมเป็นเบื้องหลังในการฆาตกรรมเพื่อแย้งชิงหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยประวัติศาสตร์นี้เป็นข้อเขียนที่บันทึกเอาไว้ในพระคัมภีร์พันธสัญญาใหม่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นการพยายามเข้าไปจัดระเบียบและพิสูจน์ความจริงแท้ของเรื่องเล่าในเอกสารของฝ่ายศาสนานิยมและพยายามใช้วิธีวิทยาที่เป็นวิทยาศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์เข้าไปครอบและผลักดันให้ฝ่ายศาสนานิยมยอมรับการตีความ หลักฐาน และเรื่องเล่าที่ฝ่ายฆราวาสนิยมได้ประกอบสร้างขึ้นใหม่ผ่านกระบวนการค้นคว้าของพวกเขา เพื่อทำให้ผลลัพธ์ในการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์นี้เป็นความจริงหนึ่งเดียว โดยไม่เกี่ยวข้องกับวิธีอ่านประวัติศาสตร์ในพระคัมภีร์ที่ฝ่ายศาสนานิยมอ่านเพื่อเป้าหมายในด้านความเชื่อและความศรัทธา

ส่วนในอาชญาวิทยารื่อง *Inferno* ความรุนแรงและอาชญากรรมเกิดขึ้นจากเจตจำนงในการใช้องค์ความรู้ของวิทยาศาสตร์โดยการก่อการร้ายทางชีวภาพเกิดขึ้นตามความเห็นของนักวิทยาศาสตร์ที่เชื่อว่าข้อมูลและการทำนายทางตัวเลขหรือสถิติที่ได้จากการคำนวณและค้นคว้าด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์คือที่สุด อาชญากรรมของเรื่องอนุมานว่าปัญหาประชากรล้นโลกและทรัพยากรขาดแคลนจะเป็นภัยร้ายต่อมวลมนุษยชาติในอนาคต เขาจึงเลือกวิธีการลดจำนวนประชากรให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี และนั่นก็คือการทำตามสิ่งที่เคยเกิดขึ้นแล้วและพิสูจน์ให้เห็นว่าจำนวนประชากรลดลงได้จริง นั่นก็คือระบาดใหญ่ในยุคกลางที่ การพยายามก่อโรคระบาดเพื่อลดจำนวนประชากรนอกจากจะสื่อให้เห็นความพยายามในการทำตามสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์และการให้ความเชื่อถือข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นความจริงที่สุดแล้ว ยังสื่อให้เห็นถึงการทำทลายชุดจริยธรรมที่ควบคุมองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อยู่และทำให้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา พัฒนา และนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในอาณาเขตที่ถูกระบุว่าหมิ่นเหม่ทางจริยธรรมด้วย

เช่นเดียวกัน อาชญาวิทยารื่อง *Origin* ก็ได้แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงและอาชญากรรมที่เกิดจากปรากฏการณ์วิทยาศาสตร์นิยมและกระบวนการฆราวาสวิวัฒน์ โดยการพยายามทำลาย

ศาสนาในฐานะเครื่องยึดเหนี่ยวสำหรับชีวิตและจิตวิญญาณของมนุษย์พร้อมทั้งสถาปนาวิทยาศาสตร์ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่นั้นแทน นักวิทยาศาสตร์ในอาชญากรรมเรื่องนี้เชื่อว่าเขาได้หาคำตอบให้กับคำถามที่ศาสนาพยายามตอบ (มนุษย์เกิดขึ้นมาได้อย่างไร, มนุษย์จะเป็นอย่างไรต่อไป) ได้ทั้งหมดแล้ว การฆาตกรรมและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้ช่วยของเขาต้องการจะเปิดเผยสิ่งที่เขาค้นพบนี้ แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของกระบวนการฆราวาสวิถีและปรากฏการณ์วิทยาศาสตร์นิยมที่มองว่าวิทยาศาสตร์สามารถตอบคำถามหรือเข้าแทนที่ทุกอย่างได้ โดยเฉพาะศาสนา โดยการพยายามเข้าแทนที่นั้นต้องใช้ทั้งการบังคับและความรุนแรง ไม่ได้เป็นไปเองโดยความพร้อมใจของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างที่สมมติฐานฆราวาสนิยมได้วางเอาไว้

จะเห็นได้ว่าอาชญากรรมและความรุนแรงจากทั้งฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยมในอาชญากรรมชุด ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ เป็นภาพสะท้อนถึงบรรยากาศของสังคมตะวันตกโดยรวมที่กำลังตระหนกกับบทบาทของศาสนาที่กลับเข้ามาในพื้นที่ของโลกสมัยใหม่ซึ่งผ่านการทำให้เป็นฆราวาส (secularize) มาแล้ว และในขณะเดียวกันก็มีความวิตกกังวลต่อบทบาทของฝ่ายฆราวาสนิยมในการตอบโต้การย้อนกลับมาของศาสนา และการพยายามยึดครองทุกพื้นที่ในสังคมให้ได้ อย่างเบ็ดเสร็จด้วย อาชญากรรมและความรุนแรงดังกล่าวจึงเปรียบเสมือนกับสิ่งที่มาทำให้สังคมเดิมที่มีสถานะที่เป็นอยู่ (status quo) ภายใต้อำนาจความเชื่อมั่นในสมมติฐานฆราวาสนิยมเกิดความสั่นคลอนและไม่แน่ใจว่าสังคมจะดำเนินไปในทิศทางที่คาดหวังเอาไว้หรือไม่ รวมถึงไม่สามารถทำความเข้าใจได้ว่าควรจะปฏิบัติกับสถานะของสังคมที่มีความขัดแย้งระหว่างสองขั้วความคิดที่ปะทะกันให้เห็นอย่างต่อเนื่องอย่างไร

ตัวละครนักสืบ ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ จึงมีหน้าที่เข้ามารับมือและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งและความสับสนนี้เพื่อกำจัดความวิตกกังวลและทำให้สังคมกลับเข้าสู่สภาวะปกติ ซึ่งสถานะนักวิชาการของเขาที่ทำให้เขาสามารถทำหน้าที่เป็นคนกลางได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเขาศึกษาที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและประวัติศาสตร์ของศาสนาแต่ไม่ได้เป็นผู้มีความศรัทธาในศาสนาเหมือนกับฝ่ายศาสนานิยม จุดยืนของเขาจึงทำให้เขาเป็นเหมือนสะพานที่เชื่อมระหว่างโลกเก่าและโลกใหม่ที่กำลังแยกห่างออกจากกัน รวมถึงวิธีการพิจารณาสำรวจปริศนาหรือปมความขัดแย้งของเขาก็เป็นไปตามบรรทัดฐานของนักวิชาการที่จะต้องหลีกเลี่ยงอคติ ใช้ตรรกะ มีความเป็นเหตุเป็นผล อันเป็นลักษณะที่สังคมฆราวาสเห็นด้วยและให้ความเชื่อถือ นอกจากนั้นยังเป็นคนจากฝ่ายฆราวาสนิยมที่ไม่ได้มีมุมมองลำเอียงไปกับฝ่ายฆราวาสนิยมมากนัก ในการสืบสวนของเขา เขาพยายามอธิบายให้สังคมเห็นถึงความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ที่ศาสนาและโลก

ชมราวาสมีส่วนร่วมและยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการให้ความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทั้งสองชั่วคราวความคิดเห็นไม่เหมือนกัน การสืบสวนสอบสวนและการถอดรหัสของโรเบิร์ต แลงดอนจึงเปรียบเทียบกันสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดศาสนานิยมกับชมราวาสนิยมเข้าด้วยกัน และแสดงให้เห็นว่าปมปัญหาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและชมราวาสนิยมไม่อาจถูกแก้ไขได้ด้วยแนวคิดทางฝ่ายชมราวาสนิยมหรือศาสนานิยมเพียงฝ่ายเดียวแต่ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจจากทั้งสองฝ่าย และด้วยการแก้ปัญหานี้ในลักษณะนี้ เขาก็สามารถไขปริศนา และทำให้สังคมกลับสู่สภาวะปกติเหมือนดังเดิมได้อีกครั้ง

การไขปริศนาได้สำเร็จจึงเป็นการแสดงให้เห็นวิธีการรับมือกับปมปัญหาและความขัดแย้งที่ได้ผล นั่นก็คือการยอมรับว่าทั้งสองชั่วคราวความคิดเห็นมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน รวมถึงไม่ได้เป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างที่เรื่องเล่าเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างวิทยาศาสตร์กับศาสนานิยมยุคสมัยใหม่มักจะเลือกเล่า การลงมือไขปริศนาของโรเบิร์ต แลงดอน ทำให้ฝ่ายศาสนานิยมที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในพื้นที่ของสังคมชมราวาสได้ถูกทำความเข้าใจและรู้ถึงที่ทางของตัวเองในสังคมสมัยใหม่มากขึ้น ในขณะเดียวกันก็เน้นย้ำให้ฝ่ายชมราวาสนิยมที่พยายามจะกำจัดความคิดความเชื่อทางศาสนาออกไปอย่างหมดจดได้เข้าใจถึงความสำคัญของศรัทธาแม้ในโลกสมัยใหม่ที่วิทยาศาสตร์และศาสตร์ต่าง ๆ ในโลกชมราวาสสามารถตอบคำถามสำคัญของมนุษยชาติได้มากมายแล้วก็ตามตัวละครนักสืบของอาชญาวิทยานี้จึงได้ทำหน้าที่ใกล้เคียงและประนีประนอมความขัดแย้งระหว่างความคิดทั้งสองชั่วคราวด้วยการนำเสนอความเข้าใจเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายอยู่ร่วมกันทำให้สังคมกลับเข้าสู่สภาวะปกติได้อีกครั้ง ซึ่งมากกว่าบทบาทของนักสืบในอาชญาวิทยาโดยทั่วไปที่ทำหน้าที่เพียงไขคดีและคืนความสงบสุขให้แก่สังคม และบทบาทของนักสืบในอาชญาวิทยาเรื่องนี้ก็สามารถทำให้ผู้อ่านในสังคมที่กำลังเกิดความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างศาสนานิยมและชมราวาสนิยมได้คลายความกังวลและเห็นแนวทางในการรับมือสถานการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ในสังคมสมัยใหม่ได้ดีขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายชมราวาสนิยมในอาชญาวิทยานิตยสาร ‘โรเบิร์ต แลงดอน’ ของแดน บราวน์ ในแง่ของการก่อความรุนแรงและอาชญากรรมโดยฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายชมราวาสนิยมที่สะท้อนให้เห็นถึงความวิตกกังวลของสังคมปัจจุบัน รวมถึงบทบาทของนักสืบและการจัดการอาชญากรรมที่มีผลต่อการคลายความวิตก

กังวลเพียงเท่านั้น แต่อาชญาวิทยาชุด 'โรเบิร์ต แลงดอน' ยังนำเสนอประเด็นที่น่าสนใจอื่น ๆ อีก เช่น การใช้เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์และทฤษฎีสมคบคิดในการสร้างความขัดแย้ง การใช้งานศิลปะชิ้นสำคัญเป็นหลักในการสร้างปมปริศนา และบทบาทของฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในความขัดแย้งระหว่างฝ่ายศาสนานิยมและฝ่ายฆราวาสนิยม ซึ่งการศึกษาประเด็นดังกล่าวจะช่วยทำให้เข้าใจกลไกการสร้างอาชญาวิทยาของแดน บราวน์ที่สะท้อนให้เห็นสถานะความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างสังคมสมัยใหม่กับแนวคิดศาสนานิยมและฆราวาสนิยมได้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- Arnold, J. H. (2000). *History: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Barkun, M. (2003). New World Order Conspiracies I: The New World Order and the Illuminati. In *A Culture of Conspiracy: Apocalyptic Vision in Contemporary America* (pp. 39-64). University of California Press.
- The Big Bang Theory*. (2022). Wikimedia Foundation. Retrieved 20 May 2022 from https://en.wikipedia.org/wiki/The_Big_Bang_Theory
- Britannica, T. E. o. E. (2021). *Scopes Trial* <https://www.britannica.com/event/Scopes-Trial>
- Britannica, T. E. o. E. (2020). *Reformation* <https://www.britannica.com/event/Reformation>
- Brown, D. (2009a). *Angels & Demons*. Corgi.
- Brown, D. (2009b). *The Da Vinci Code*. Corgi.
- Brown, D. (2009c). *The Lost Symbol*. Corgi.
- Brown, D. (2013). *Inferno*. Doubleday.
- Brown, D. (2017). *Origin*. Doubleday.
- Bynum, W. (2014). *Little History of Science*. Yale University Press.
- Clark, W. R. (2008). *Bracing for Armageddon: The Science and Politics of Bioterrorism in America*. Oxford University Press.
- Constitution, T. (2021). *The Constitution*. The White House. Retrieved May 20 2022 from <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/our-government/the-constitution/>
- Copson, A. (2019). *Secularism: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.
- Crosthwaite, A. (2012). Secularism in U.S. Media: Hollywood, Boewulf & Middle America. *Oikonomia*, XI(02), 9-15.
- Crouch, A. (2011). *Steve Jobs: The Secular Prophet*. The Wall Street Journal. Retrieved 28 April from <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052970203476804576615403028127550>
- Dixon, T. (2009). *Science and Religion: A Very Short Introduction*. Oxford University Press. .

Evangelicalism in the United States. (2022). Wikipedia. Retrieved 11 July from
https://en.wikipedia.org/wiki/Evangelicalism_in_the_United_States

Full text: 2017 Donald Trump inauguration speech transcript. (2017). POLITICO.
 Retrieved 20 May from <https://www.politico.com/story/2017/01/full-text-donald-trump-inauguration-speech-transcript-233907>

Galilei, G. (1615). *Letter to Madame Christina of Lorraine, Grand Duchess of Tuscany*.
 Interdisciplinary Documentation on Religion and Science. Retrieved 27th October
 from <http://www.inters.org/galilei-madame-christina-Lorraine>

Grant, S.-M. (2013). *A concise history of the United States of America*. Cambridge
 University Press.

Haack, S. (2016). *Science, Yes; Scientism; No*. Receipt of the UCD Ulysses Medal, Dublin,
 Ireland.

Habermas, J. (2018). Notes on Post-Secular Society. *New Perspective Quarterly*, 25(4),
 17-29. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5842.2008.01017.x>

Hautman, P. (2004). *A FEW THOUGHTS ABOUT GODLESS, IN NO PARTICULAR
 ORDER...* Pete Hautman. Retrieved May 20 from
<http://www.petehautman.com/godless-2.html>

Holloway, R. (2017). *Little History of Religion*. Yale University Press.

Iaccarino, M. (2001). Science and ethics. *EMBO Eeports*, 2(9), 747-750.

Italie, H. (2017). *Dan Brown Talks Religion, science and his new novel*. AP NEWS.
 Retrieved 2nd April from

<https://apnews.com/article/595882d18994410892594764a727aa1a>

Lacy, N. J. (2004). "The Da Vinci Code": Dan Brown and The Grail That Never Was.
Arthuriana, 14(3), 81-93. <http://www.jstor.org/stable/27870632>

Linder, D. (2004). *Clarence Darrow (1857-1938)*
<http://law2.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/scopes/darrowcl.htm>

Lists of Best-Selling Books. (2022). Wikipedia. Retrieved 20 July from
https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_best-selling_books

McKenzie, S. L. (2005). *How to read the Bible: history, prophecy, literature - why modern*

readers need to know the difference, and what it means for faith today. Oxford University Press.

Measuring Religion in Pew Research Center's American Trends Panel. (2021). Pew Research Center's Religion & Public Life Project. Retrieved 30 May from <https://www.pewresearch.org/religion/2021/01/14/measuring-religion-in-pew-research-centers-american-trends-panel/>

Messent, P. (2013). *The Crime Fiction Handbook*. Wiley.

Okasha, S. (2002). *Philosophy of Science: A Very Short Introduction*. Oxford University Press.

President Barack Obama's Inaugural Address. (2009). National Archives and Records Administration. Retrieved 10 November from <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2009/01/21/president-barack-obamas-inaugural-address>

Principe, L. M. (2014). Scientism and the Religion of Science. In *Scientism: The New Orthodoxy*. Bloomsbury Publishing.

Qiu, R. (1995). Conceptual issues in ethics of science and technology. *Logic, Methodology and Philosophy of Science* The Ninth International Congress of Logic, Methodology and Philosophy of Science,

Reid, A. (2018). *Op-Ed: It's still hard to teach evolution in too many public school classrooms.* LA Times. Retrieved 20 May from <https://www.latimes.com/opinion/op-ed/la-oe-reid-teaching-evolution-20181118-story.html>

Religion and the founding of the American Republic. (1988). Library of Congress. Retrieved 9 July from <https://www.loc.gov/exhibits/religion/>

Robinson, D. N., & Williams, R. N. (2014). Introduction. In *Scientism: The New Orthodoxy*. Bloomsbury Publishing.

Scaggs, J. (2005). *Crime Fiction*. Routledge.

Schneider-Mayerson, M. (2011). The Dan Brown Phenomenon: Conspiracism in Post-9/11 Popular Fiction. *Radical History Review*(111), 194-201. <https://doi.org/10.1215/01636545-1268803>

Shoemaker, T. (2021). *Understanding evangelicalism in America today*. The Conversation.

Retrieved 11 July from <https://theconversation.com/understanding-evangelicalism-in-america-today-164851>

Siddiqi, Y. (2006). The Cesspool of Empire: Sherlock Holmes and the Return of the Repressed. *Victorian Literature and Culture*, 34(1), 233-247.

<http://www.jstor.org/stable/25058745>

Sparling, T. (2011). Rationalism and Romanticism in Detective Fiction. *andererseits*, 2, 201-208. <http://andererseits.library.duke.edu/article/download/13311/2341>

Waldron, J. (2004). Terrorism and the Uses of Terror. *The Journal of Ethics*, 8(1), 5-35. www.jstor.org/stable/25115779

Worthington, H. (2011). *Key Concepts in Crime Fiction*. Palgrave Macmillan.

เจริญ, ม. (2533). การปฏิรูปศาสนาและนิยายโปรเตสแตนต์. In ประวัติศาสตร์ยุโรป 1. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กำเนิด "อิลลูมินาติ" จากเรื่องแต่งเสียดสีสังคม สู่ทฤษฎีสมคบคิดที่มีคนหลงเชื่อมากที่สุดในโลก. (2019). บีบีซี

ไทย. Retrieved 1 April from <https://www.bbc.com/thai/international-50892736#:~:text=%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%A1%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%95%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%95%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87,%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%8A%E0%B8%99%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%82%E0%B8%93%E0%B8%B0%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B9%89%E0%B8%99>

พสุธาชาติ, พ. (2562). ฮาเบอร์มาสกับสังคมแบบหลังฆราวาส. Illuminations Editions.

วงศ์สว่างพานิช, ก. (2559). *THOU SHALL FEAR* เจ้าจิ้งจอกตัว: การก่อการร้าย ความรุนแรง และการครอบงำ. มติชน.

สุขพนธินันท์, ส. (2551). เหตุการณ์ที่นำไปสู่หลักการของจริยธรรมการวิจัยในคน. เวชบัณฑิตยสาร, 1(2), 67-70.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	เกศกนก เสงี่ยมรัมย์
วัน เดือน ปี เกิด	5 ธันวาคม 2536
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2559

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY